

2

De RVA in 2022

Volume 2:
indicatoren van de
arbeidsmarkt en evolutie
van de uitkeringen

‘De RVA in 2022 – volume 2: indicatoren van de arbeidsmarkt en evolutie van de uitkeringen’ is een publicatie uitgegeven door de RVA:
Keizerslaan 7
1000 Brussel
Tel. 02 515 44 35

Verantwoordelijke uitgever:
Jean-Marc Vandenberghe.

Verantwoordelijke publicatie:
Hugo Boonaert,
Janick Pirard.

Hoofdredacteur:
Michiel Segaeert.

Redactie:
Hilde Geeraers,
Brendan Verdonck,
Leen Vranckx,
David Sauwens,
Sébastien Malevez,
Jochen Vandekerckhove,
Jonathan Godfroid,
Nathalie Nuyts,
Sébastien Votquenne
Georges Martens.

Hebben ook meegewerkt aan dit nummer:
Béatrice Depas,
Carline Saucez,
Marie-Paule Vandendeurpel,
Martine Vereeken,
Françoise Cassiman.

Vormgeving:
Grafische Dienst –
directie Communicatie

Drukwerk:
dienst Drukkerij -
directie Communicatie

De gedeeltelijke of volledige overname van de teksten is slechts toegestaan mits schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 2295-7634

2022 : het jaar getekend door geopolitieke spanning, inflatie en een energiecrisis

In het jaar 2022 liepen de voornaamste coronamaatregelen ten einde. Nog voor het zover was, werd onze economie echter reeds getroffen door een energiecrisis, die nog werd versterkt door de geopolitieke spanningen rond het conflict in Oekraïne. Dit resulteerde in een inflatie die al jaren niet meer was voorgekomen. Het verwachte herstel van de coronacrisis kende dan ook geen vlotte doorstart.

Vorig jaar is het bbp met 3,1% gestegen, maar met een duidelijke vertraging van de groei in de laatste helft van het jaar. Volgens de Nationale Bank bleek de arbeidsmarkt in 2022 eerder dynamisch en groeide de binnenlandse werkgelegenheid met in totaal 101.000 eenheden, waardoor de werkgelegenheidsgraad in de eerste negen maanden van het jaar op een historisch hoog niveau van 71,8% uitkwam. Er dient evenwel te worden opgemerkt dat dit hoge werkgelegenheidsniveau niet voor iedereen in dezelfde mate geldt: de werkgelegenheidsgraad blijft relatief laag in Wallonië en bij laaggeschoolde of jonge werknemers, ookal laten zij een dalende werkloosheid noteren.

In 2022 telde de RVA maandelijks gemiddeld **291.694 volledig werkloze werkzoekenden** (UVW-WZ). Hiermee komt hun aantal onder de kaap van 300.000 te liggen en bereikt het laagste peil sinds de tweede oliecrisis.

We noteren een daling van 9,3% ten opzichte van 2021, wat betekent dat de dalende trend dit jaar zelfs sterker was dan die voorafgaand aan de gezondheidscrisis. Het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden (UVW-WZ) daalt in elk van de drie gewesten, maar in verschillende mate: in het Vlaams Gewest -13,7%, in het Waals Gewest -6,4% en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest -6,7%. Deze trend accentueert de verschillen in werkloosheidscijfers, die in het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanzienlijk hoger blijven dan in het Vlaams Gewest. De grootste dalingen zijn te vinden bij de kortstondige werkloosheid (tussen 1 en 2 jaar) (-30,3%) in de leeftijdsgroep < 25 jaar (-15,3%) en bij de laaggeschoolden (-10,4%).

Het aantal werkloze niet-werkzoekenden (voornamelijk werklozen met bedrijfstoeslag en vrijgestelde oudere werklozen) is in 2022 opnieuw met 33,4% gedaald en bedraagt nog slechts 16.649 fysieke eenheden. De evolutie in deze stelsels wordt enerzijds beïnvloed door strengere regelgeving die het aantal nieuwkomers liet afnemen en anderzijds door de vergrijzing van de bevolking die leidt tot een grotere uitstroom naar het pensioen. Dit verschijnsel wordt sinds 1 januari 2019 nog versterkt door de mogelijkheid voor werklozen met een bedrijfstoeslag om te kiezen voor vervroegde pensionering.

Als gevolg van deze dalingen is er een sterke daling van 11,0% op jaarbasis van het totale aantal uitkeringsgerechtigde werklozen (werkzoekenden en niet-werkzoekenden samen, met of zonder bedrijfstoeslag). Het gemiddeld aantal Uvw daalt daardoor tot 308.344 uitkeringsgerechtigden per maand. Dit is het **laagste totale niveau sinds 1977**.

De **tijdelijke werkloosheid** werd in 2022 opnieuw sterk beïnvloed door de maatregelen ter bestrijding van de coronacrisis. Die waren in de eerste helft van het jaar nog van kracht. De versoepelde regeling inzake tijdelijke werkloosheid werd vanaf 1 maart 2022 ook uitgebreid naar redenen die voortvloeien uit de oorlog in Oekraïne. Met uitzondering van een aantal overgangsmaatregelen was deze regeling in de tweede helft van 2022 niet meer van toepassing. Toch vertegenwoordigden deze maatregelen over het gehele jaar beschouwd nog bijna de helft (47,4%) van de verrichte betalingen voor tijdelijke werkloosheid.

Op 1 oktober 2022 werd een nieuwe bijzondere regeling ingevoerd. Deze is van toepassing op werknemers van energie-intensieve bedrijven en werd als crisismaatregel ingezet. De jaarcijfers voor 2022 laten een daling van 45,5% zien in fysieke eenheden (betalingen per maand). We zitten echter nog steeds op een hoger peil dan voor de gezondheidscrisis.

In 2022 ontvingen ook gemiddeld 233.433 werknemers per maand een **onderbrekingsuitkering**, wat neerkomt op een stijging van 1,0% op jaarbasis. Vooral de thematische verloven zijn sterk toegenomen (+9,0%), wat met name te wijten is aan het ouderschapsverlof. Dit stelsel nam 9,2% toe, maar ook het verlof voor medische bijstand en het verlof voor mantelzorgers stegen met respectievelijk 7,2% en 186,3% (te weten dat het verlof voor mantelzorgers op 1 oktober 2019 in werking is getreden). Het verlof voor palliatieve zorgen is met 2,7% gedaald.

Het tijdskrediet - dat in de privésector wordt toegepast - is de voorbije jaren fors gedaald (-20,3% op vijf jaar tijd). Dat is het gevolg van de strikter geworden toelatingsvoorwaarden voor het tijdskrediet en de eindeloopbaanstelsels, die sinds 2015 hebben geleid tot een sterke daling van nieuwe intreders. Het aantal uittreeders naar pensioen steeg ook de voorbije jaren.

In de loopbaanonderbreking die van toepassing is in de overheidssector, noteren we een nog grotere daling van 37,2% op vijf jaar tijd. Die daling is deels het gevolg van de wijzigingen in de regelgeving van 2012 die de maximale duur van de onderbrekingen hebben beperkt en de leeftijdsvoorwaarden in de einde-loopbaanregeling hebben aangescherpt. Daarnaast is er sinds september 2016, in het kader van de zesde staatshervorming, ook de gedeeltelijke overdracht van bevoegdheden.

Verskillende specifieke crisismaatregelen lopen door tot in het eerste kwartaal van 2023, maar zullen waarschijnlijk niet worden verlengd.

Met het afnemen van de impact van de coronacrisis in 2022 zagen we bemoedigende elementen, zoals de toename van de binnenlandse werkgelegenheid, de daling van de werkloosheid en het economisch herstel. Naarmate **de energiecrisis en de inflatie** sterker op de voorgrond traden, zwakten die positieve tendensen aan het einde van het jaar echter af. 2023 zal zich ongetwijfeld laten kenmerken door een zwakkere groei en een inflatie die nog steeds veel hoger is dan in de afgelopen tien jaar. Hoe de geopolitieke spanningen rond het conflict in Oekraïne verder zullen evolueren, kan op dit moment niemand met zekerheid zeggen. Dit klimaat komt bovenop de vertrouwde, structurele uitdagingen die zich op onze arbeidsmarkt aandienen, zoals de toenemende digitalisering, de vergrijzing en de slechts moeizaam toenemende interregionale mobiliteit ondanks het grote verschil in werkloosheids- en werkgelegenheidscijfers tussen de gewesten. In deze onzekere tijden blijft de RVA zich engageren om via zijn dienstverlening bij te dragen aan een betrouwbare sociale zekerheid.

De administrateur-generaal,

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Dr. Jean-Marc Vandenberghe

Inhoudstafel

Woord vooraf.....	3
1 2022 in vogelvlucht.....	9
1.1 Kerncijfers	9
1.2 2022 in historisch perspectief.....	13
1.3 Sociale uitgaven	18
1.4 Andere statistische eenheden	23
2 Maatschappelijke en socio-economische context	27
2.1 Evolutie van de conjunctuur en de arbeidsmarkt.....	28
2.2 De Belgische arbeidsmarktstructuur in Europese context	32
2.3 Impact van recente crisissen op de RVA-stelsels	46
2.4 Vooruitzichten en budget	70
3 Impact van recente reglementaire wijzigingen	77
3.1 Volledige werkloosheid.....	78
3.2 Tijdelijke werkloosheid	90
3.3 Onderbrekingsuitkeringen	91
4 Volledige werkloosheid	97
4.1 Kerncijfers	97
4.2 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden (UVW-WZ).....	100
4.3 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze niet-werkzoekenden (UVW-NWZ).....	112
4.4 Bijzondere vrijstellingen	115
4.5 Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden	118
4.6 Evolutie van de gemiddelde uitkering (UVW).....	120
4.7 Werkloosheidsgraad per entiteit (UVW-WZ).....	122
4.8 Dynamische evolutie van de UVW-WZ	124
4.9 Springplank naar zelfstandige	131
4.10 Sancties	132

5	Tijdelijke werkloosheid.....	137
5.1	Kerncijfers	137
5.2	Volgens activiteitstak	138
5.3	Volgens motief	142
5.4	Volgens gewest	144
5.5	Volgens geslacht	147
6	Onderbrekingsuitkeringen	149
6.1	Kerncijfers	149
6.2	Tijdskrediet	152
6.3	Thematische verlopen.....	154
6.4	Loopbaanonderbreking.....	156
6.5	Verdeling van alle onderbrekingsstelsels volgens motief.....	158
7	Overige uitkeringen	161
7.1	Deeltijds werkenden met een inkomensgarantie-uitkering (IGU).....	162
7.2	Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	167
7.3	Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verlopen	171
7.4	Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels	172
	Statistische RVA-publicaties in 2022	175
	Statistische begrippen	177
	Lijst van afkortingen	183
	Lijst van tabellen en grafieken	187

1

2022 in vogelvlucht

1.1 Kerncijfers

Tabel 1
Aantal betalingen volgens uitkeringsgroep

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	438.477	391.039	378.148	346.498	308.344	-29,7%	-11,0%
<i>Werkzoekenden</i>	348.221	329.360	339.267	321.502	291.694	-16,2%	-9,3%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	90.256	61.678	38.881	24.996	16.649	-81,6%	-33,4%
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	38.235	38.612	35.176	33.660	30.348	-20,6%	-9,8%
Tijdelijke werkloosheid	93.119	98.089	499.534	298.713	162.675	+74,7%	-45,5%
Onderbrekingsuitkeringen	254.541	249.367	252.046	231.127	233.433	-8,3%	+1,0%
<i>Tijdskrediet</i>	111.399	107.392	95.000	90.938	88.808	-20,3%	-2,3%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	59.160	53.676	47.303	41.556	37.137	-37,2%	-10,6%
<i>Thematische verloven</i>	83.983	88.299	109.743	98.633	107.488	+28,0%	+9,0%
Overige uitkeringen	109.387	102.165	86.619	82.138	78.168	-28,5%	-4,8%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	35.755	33.576	31.788	31.075	29.433	-17,7%	-5,3%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	62.130	57.907	46.144	42.843	40.536	-34,8%	-5,4%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	8.848	8.587	6.508	6.392	6.960	-21,3%	+8,9%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	2.654	2.094	2.180	1.827	1.240	-53,3%	-32,2%
Algemeen totaal	933.758	879.272	1.251.524	992.136	812.967	-12,9%	-18,1%

Tabel 1 geeft een overzicht in fysieke eenheden van alle uitkeringsgroepen die in de volgende hoofdstukken aan bod komen. In 2022 werden in de verschillende uitkeringsstelsels van de RVA in totaal gemiddeld per maand 812.967 betalingen geteld, een aantal dat 12,9% lager ligt dan in 2018. Sinds meerdere jaren evolueert het gemiddelde aantal betalingen per maand in dalende lijn. Die tendens werd gebroken tijdens de periode 2020 – 2021 ten gevolge van de coronacrisis en het groot aantal betalingen tijdelijke werkloosheid dat hiervan het gevolg was.

De RVA biedt zowel ondersteuning aan werklozen als aan bepaalde groepen werkenden. Voor de vergoede werkenden onderscheidt de RVA de volgende groepen:

- het stelsel tijdelijke werkloosheid;
- de stelsels voor deeltijdse werknemers;
- de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen;
- de aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven;
- de stelsels voor werknemers die hun arbeidstijd aanpassen (tijdskrediet, loopbaanonderbreking en thematische verloven).

Ingevolge de uitzonderlijke cijfers voor tijdelijke werkloosheid in 2021 zien we dit jaar op jaarbasis zowel bij de vergoede werklozen (-11,0%) als bij de vergoede werkenden (-11,9%) een daling. De daling van het aantal vergoede werklozen is meer uitgesproken bij de niet-werkzoekenden dan bij de werkzoekenden. De dalingen bedragen respectievelijk 33,4% en 9,3%. In 2022 werden voor de werkzoekende en de niet-werkzoekende werklozen samen 29,7% minder betalingen geteld dan in 2018.

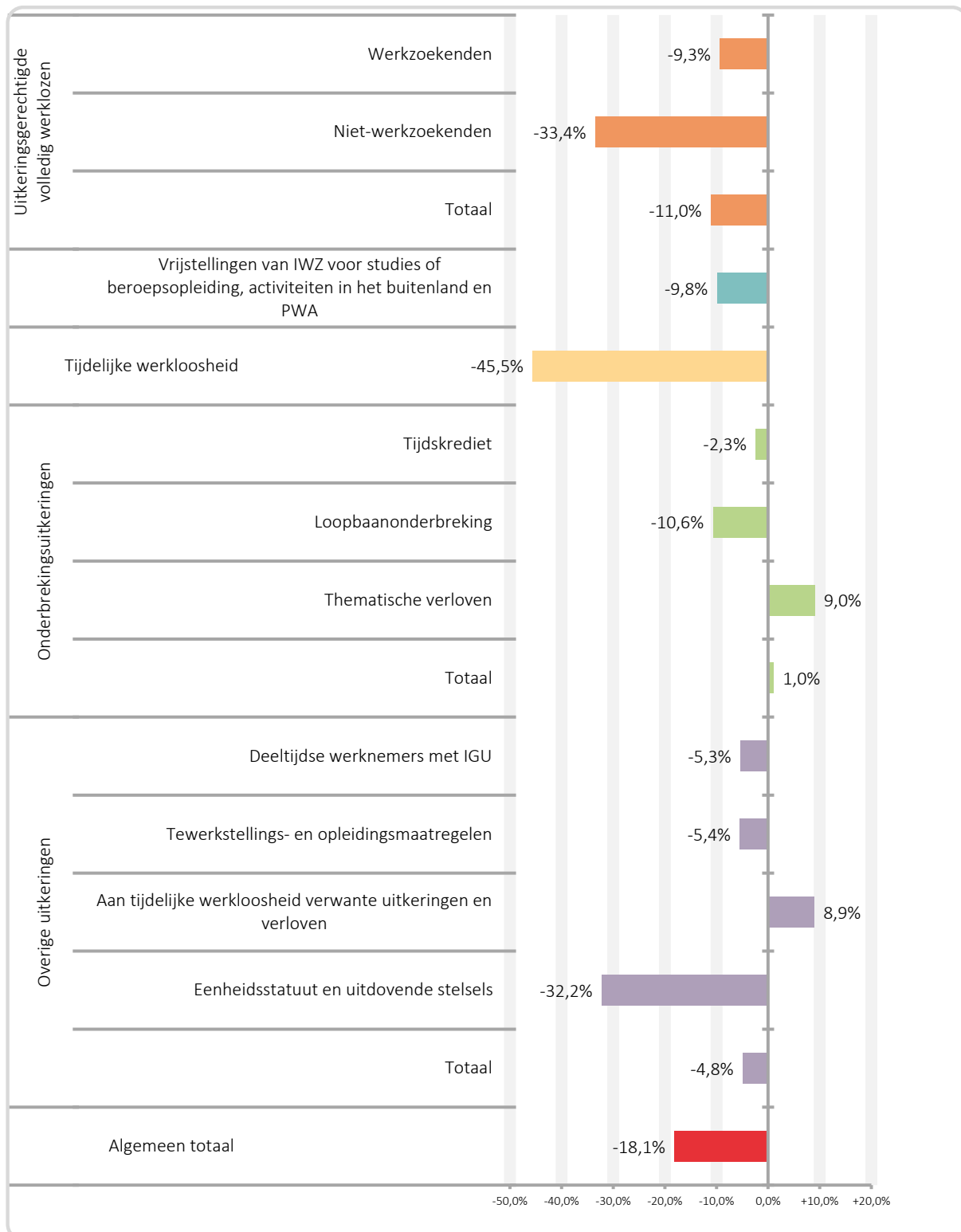
Het aantal vergoede werkenden daalt ten opzichte van 2021 met 11,9%. Ingevolge de uitzonderlijke cijfers in 2021 voor tijdelijke werkloosheid door de coronacrisis zien we dit jaar op jaarbasis bij de tijdelijke werklozen een daling van 45,5%. Ten opzichte van 2018 is er nog steeds een toename met 74,7%. Het aantal werkenden dat een onderbrekingsuitkering ontvangt stijgt lichtjes ten opzichte van 2021 met 1,0%. We zien een stijging op jaarbasis bij de thematische verloven (+9,0%) en dalingen bij tijds-krediet (-2,3%) en loopbaanonderbreking (-10,6%).

De groep met vrijstellingen van inschrijving als werkzoekende (voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA) omvat zowel werklozen als werkenden. Deze kleine groep daalt met -9,8% op jaarbasis.

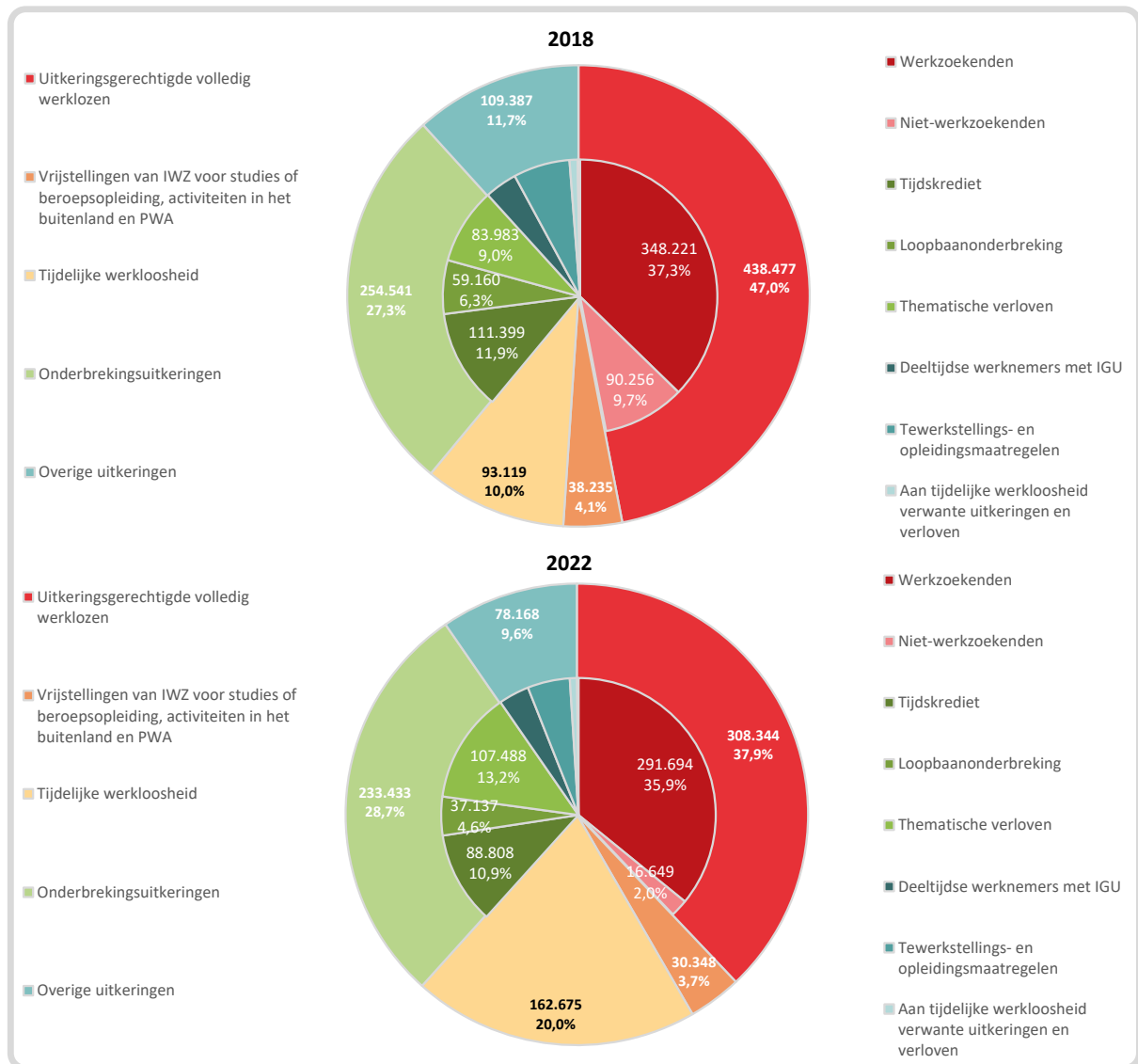
Voor de overige uitkeringen noteren we ten slotte een daling van 4,8% op jaarbasis van het aantal betalingen. De grootste groep in deze categorie zijn de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen. Dit betreft grotendeels maatregelen waarvan de bevoegdheid overgedragen is naar de gewesten. Een groot deel is dan ook uitdovend, wat de daling met 5,4% op jaarbasis verklaart. Verder bevat deze groep de deeltijdse werknemers met een inkomensgarantie-uitkering, deze dalen met 5,3% op jaarbasis. De aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven stijgen met 8,9% op jaarbasis. Ten slotte bevat deze restgroep de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut (crisispremie, ontslaguitkering en ontslagcompensatievergoeding), het halftijds brugpensioen en stelsels voor grensarbeiders. Belangrijk om weten is dat heel wat van de maatregelen in deze groep bestaan uit toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald aan de gerechtigde. Dit betekent dat het verschil tussen het aantal fysieke eenheden en het aantal verschillende personen (cf. deel 1.4.2) voor deze groep relatief gezien groter is dan voor de overige groepen.

Grafiek 1

Evolutie op jaarbasis van het aantal betalingen volgens uitkeringsgroep

Grafiek 2
Verhouding van het aantal betalingen per uitkerings-
groep

Wanneer we naar de verhouding tussen de verschillende uitkeringsgroepen kijken, zien we dat de meeste betalingen gebeuren in het kader van volledig werkloosheid (37,9%), gevolgd door de onderbrekingsuitkeringen (28,7%) en tijdelijke werkloosheid (20,0%).

Ten opzichte van 2018 is het aandeel van de volledig werklozen gedaald met 9,0%. Vooral het aandeel van de van de niet-werkzoekenden is sterk gedaald van 9,7% naar 2,0%.

Het aandeel van tijdelijke werkloosheid is door de opeenvolging van de verschillende crisissen (corona, Oekraïne, energie) verdubbeld op 5 jaar tijd.

De stijging van het aandeel van de onderbrekingsuitkeringen, kunnen we volledig toeschrijven aan het succes van de thematische verloven.

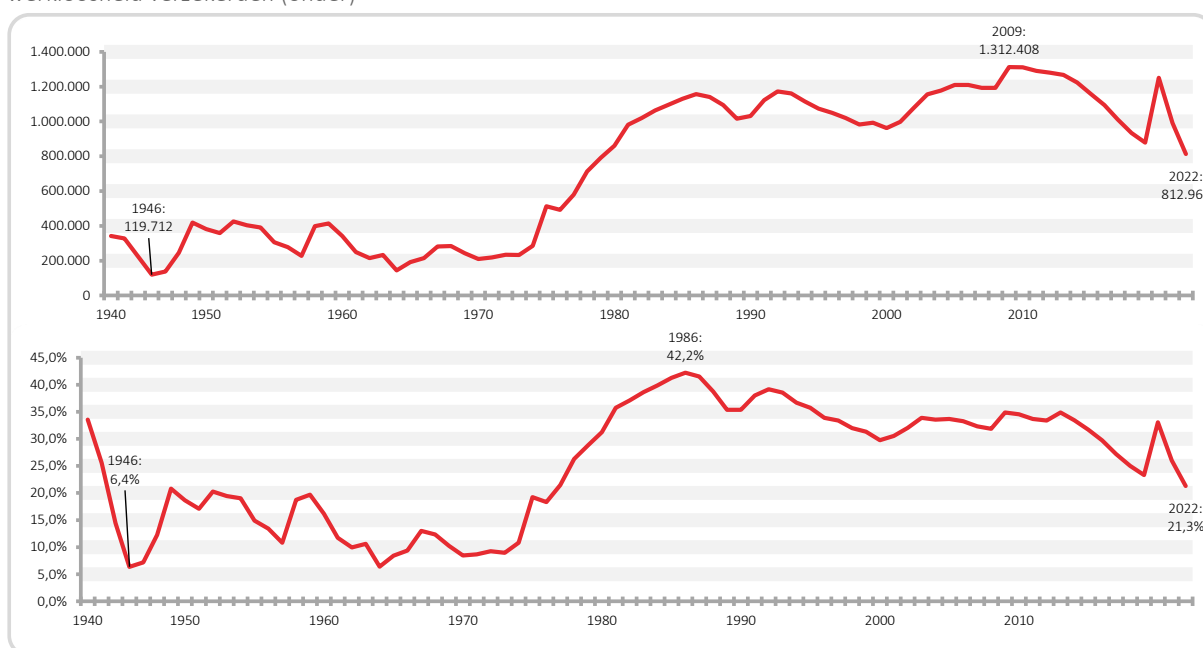
1.2

2022 in historisch perspectief

In de volgende hoofdstukken van het jaarverslag beperken we ons tot de trend van de laatste 5 jaar. In dit deel situeren we de actuele situatie per uitkeringsgroep echter in een ruimer historisch perspectief a.d.h.v. de historische data die de RVA in de loop van 2021 beschikbaar heeft gemaakt.¹

Grafiek 3

Totaal aantal uitkeringsgerechtigden in absolute cijfers (boven) en als percentage van het totaal aantal tegen werkloosheid verzekerden (onder)

¹ Cf. de RVA-publicatie 'Langetermijnevolutie van de RVA-uitkeringen: 100 jaar data (1921-2020)' - september 2021

Algemeen is er een duidelijke tweedeling tussen de periode voor ca. 1975 en die erna. Voor 1975 zien we veel schommelingen, maar blijft het gemiddelde aantal uitkeringen per jaar onder de 500.000. Het laagste aantal in die periode zien we in 1946, met 119.712 uitkeringen. Vanaf 1975 groeit het aantal uitkeringen snel aan, waardoor het aantal meer dan verdubbelt en boven de 1 miljoen uitkomt. In 2009 bereikt het aantal uitkeringen een absolute piek, met 1.312.408 uitkeringen per maand.

In het laatste decennium zien we dat de daling die volgde na de piek in 2009 in grote lijnen wordt voortgezet tot in 2019. De trend wordt onderbroken door de coronapandemie, waardoor het totaal aantal uitkeringen stijgt tot 1.256.647 in 2020. In 2022 zakt het aantal terug naar 812.967, waarmee de neerwaartse trend terug wordt verdergezet.

Bekijken we het aantal uitkeringen relatief ten opzichte van het aantal tegen werkloosheid verzekerden, dan zien we in de periode na de Tweede Wereldoorlog tot in de jaren '70 nog steeds schommelingen, gevolgd door een snelle stijging die vooral tot halverwege de jaren '80 aanhoudt. De hoogste graad wordt bereikt in 1986 met 42,2%. Na een aanvankelijke daling, lijkt de evolutie van de werkloosheid aan het begin van de 21^e eeuw in grote lijnen weer wat te stagneren. Net als in absolute cijfers is er in het laatste decennium echter een duidelijk dalende trend, die wordt onderbroken door de coronacrisis in 2020, waarna het cijfer in 2022 terugvalt tot onder de waarde van 2019.

Vanaf de jaren 1980, toen in reactie op de stijgende werkloosheid diverse uitkeringsstelsels het levenslicht zagen, kunnen we per uitkeringsgroep de langetermijnanalyse maken. Het aantal vergoede werklozen was het grootst in de jaren 1990 en de jaren 2000. Terwijl het aantal werkzoekenden binnen die groep al daalt in de jaren 2000 ten opzichte van het vorige decennium, stijgt het aantal niet-werkzoekenden nog licht. In de jaren 2020 is het aantal UVW-NWZ sterk afgenomen.

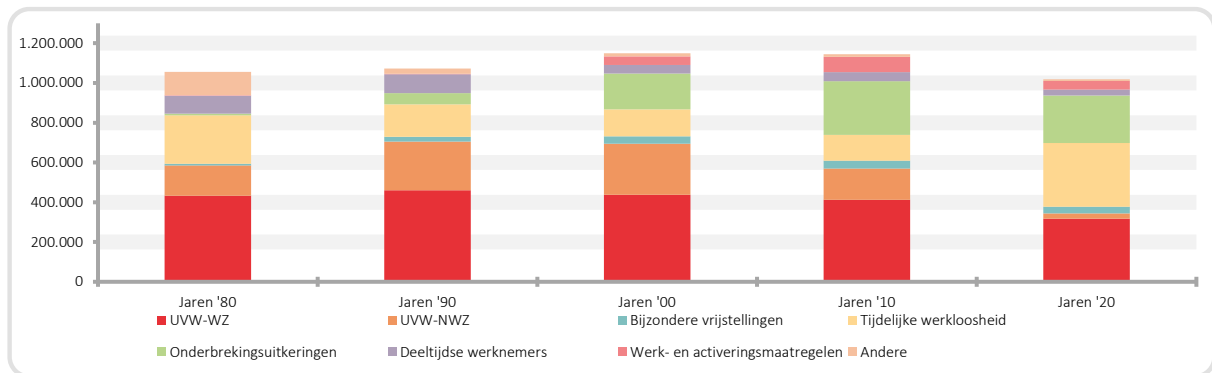
De tijdelijke werkloosheid piekt in de jaren 2020 door de coronacrisis, maar ook in de jaren 1980 was er een aanzienlijke groep tijdelijk werklozen t.o.v. de aantallen die we in de overige decennia waarnemen. De groep deeltijdse werknemers is het grootst in de jaren 1980 en 1990 en krimpt daarna weer in. De tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen zijn in de nasleep van de bankencrisis van 2009 veelvuldig ingezet, waardoor in de jaren 2010 gemiddeld het hoogst aantal uitkeringen worden geteld.

Bij de onderbrekingsuitkeringen zien we ten slotte een piek in de jaren 2010. Er is een duidelijke verschuiving te zien doorheen de jaren. In de jaren 1980 en 1990 waren er enkel uitkeringen voor loopbaanonderbreking en heel beperkt voor thematische verloven. Loopbaanonderbreking is als uitkeringsgroep op zijn grootst in de jaren 2000, en kent sindsdien een sterke daling. Deze daling is deels te wijten aan de methodologische afsplitsing van tijdskrediet uit loopbaanonderbreking. Sinds de introductie van tijdskrediet in de jaren 2000 hebben we een sterke aangroei gekend van uitkeringen binnen dit stelsel. In de jaren 2020 is er een sterke daling ten opzichte van de jaren 2010. Thematische verloven waren tot en met de jaren 2000 eerder klein, maar groeien sindsdien sterk aan, om in de jaren 2020 de grootste categorie binnen de onderbrekingsuitkeringen te worden.

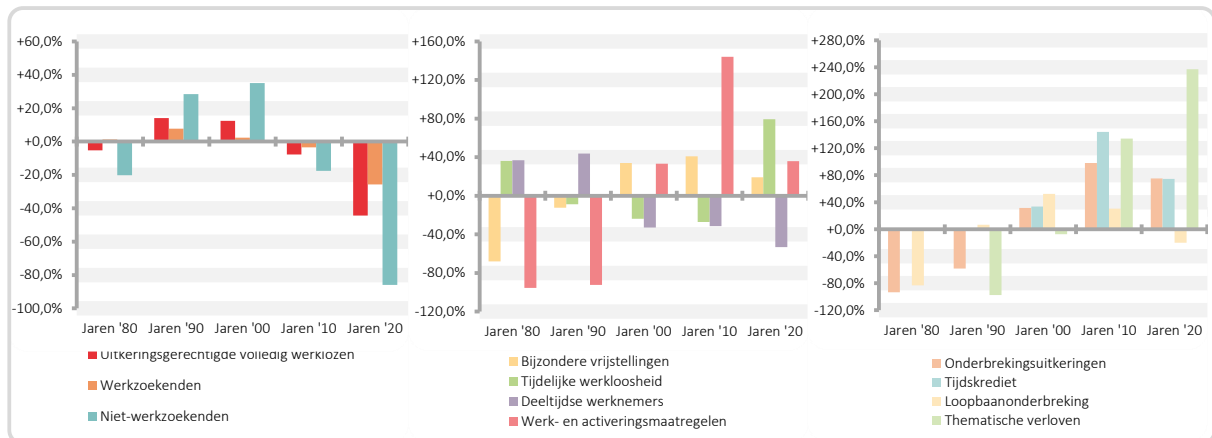
Tabel 2
Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep

	Jaren '80	Jaren '90	Jaren '00	Jaren '10	Jaren '20
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	585.131	705.010	694.476	569.771	344.330
<i>Werkzoekenden</i>	433.098	460.328	437.308	412.788	317.488
<i>Niet-werkzoekenden</i>	152.032	244.682	257.168	156.984	26.842
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	8.892	24.271	37.134	39.038	33.062
Tijdelijke werkloosheid	243.306	162.829	136.258	130.148	320.307
Onderbrekingsuitkeringen	8.819	56.638	179.021	269.899	238.869
<i>Tijdskrediet</i>	0	0	70.016	128.101	91.582
<i>Loopbaanonderbreking</i>	8.819	55.937	80.098	68.617	41.998
<i>Thematische verloven</i>	0	701	28.907	73.181	105.288
Andere	210.116	123.305	102.270	136.275	82.308
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	90.136	94.665	44.261	45.185	30.765
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	1.449	2.418	42.339	77.529	43.174
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	0	0	8.727	9.426	6.620
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	118.531	26.222	6.944	4.136	1.749
Algemeen totaal	1.056.263	1.072.054	1.149.160	1.145.132	1.018.876

Grafiek 4
Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep

Grafiek 5
Afwijking (in percentage) van decenniumgemiddelden ten opzichte van het algemene gemiddelde sinds 1980

Ten slotte brengen we in grafiek 5 nog de grootste tendensen per uitkeringsgroep in kaart, door telkens het gemiddelde per decennium te vergelijken met het gemiddelde voor de totale periode vanaf 1980. Op die manier wordt gevisualiseerd hoe, beschouwd op lange termijn, een decennium relatief gezien veel of weinig uitkeringsgerechtigden in een bepaalde uitkeringsgroep telde. Op die manier kunnen we het volgende synthetiseren:

- Het peil vergoede werklozen ligt algemeen zeer laag in de jaren 2020. Dit geldt zowel voor de werkzoekenden als de niet-werkzoekenden, zij het in sterkere mate voor die laatste groep. De werkzoekenden bereikten vooral een hoog peil in de jaren '90, de niet-werkzoekenden in de jaren '90 en 2000.
- Het peil van de tijdelijke werkloosheid lag in de voorbije drie decennia relatief gezien laag, maar bereikt in de jaren 2020 extreme hoogtes.
- De stelsels voor deeltijdse werknemers waren vooral in de jaren '80 gangbaar, maar bereikten vanaf de 21^e eeuw een lager peil. Het omgekeerde geldt voor de bijzondere vrijstellingen en de werk- en activeringsmaatregelen.
- De onderbrekingsuitkeringen zijn vooral in de 21^e eeuw in opmars (mee o.i.v. de inrichting van het tijdskrediet), maar kennen in de jaren 2020 een kleine terugval t.o.v. de jaren 2010. Het stelsel van thematische verloven, dat in de jaren '90 werd ingevoerd en toen dus nog bijzonder klein was, kent sindsdien een opvallende groei.

Tabel 3
Mijlpalen voor grote uitkeringsgroepen

	2022	Mijlpaal
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	308.344	Laagste peil sinds 1977 (290.804 eenheden)
Vrijstellingen van IVZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	30.348	Laagste peil sinds 1997 (29.286 eenheden)
Tijdelijke werkloosheid	162.675	Laagste peil sinds 2019 (98.089 eenheden)
Onderbrekingsuitkeringen	233.433	Hoogste peil sinds 2020 (252.046 eenheden)
Deeltijdse werknemers met IGU	29.433	Laagste peil sinds 1997 (28.821 eenheden)
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	40.536	Laagste peil sinds 2004 (39.309 eenheden)
Algemeen totaal	812.967	Laagste peil sinds 1979 (791.462 eenheden)

In 2022 werden in de verschillende uitkeringsstelsels van de RVA in totaal gemiddeld per maand 812.967 betalingen geteld. Dit is het laagste peil sinds 1979. Dit lage cijfer kunnen we voornamelijk toeschrijven aan het lage aantal volledig werklozen. Deze bereiken in 2022 het laagste peil sinds 1977. Bij de tijdelijke werkloosheid zien we niet meer de extreme cijfers van tijdens het hoogtepunt van de coronacrisis, maar de cijfers blijven wel hoger dan in 2019. Bij de onderbrekingsuitkeringen zet de stijging zich eveneens verder. Enkel in 2020 waren er hogere cijfers, ook dit onder invloed van de coronacrisis met het corona ouderschapsverlof.

1.3

Sociale uitgaven

Tabel 4
Uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep
(in miljoen EUR)

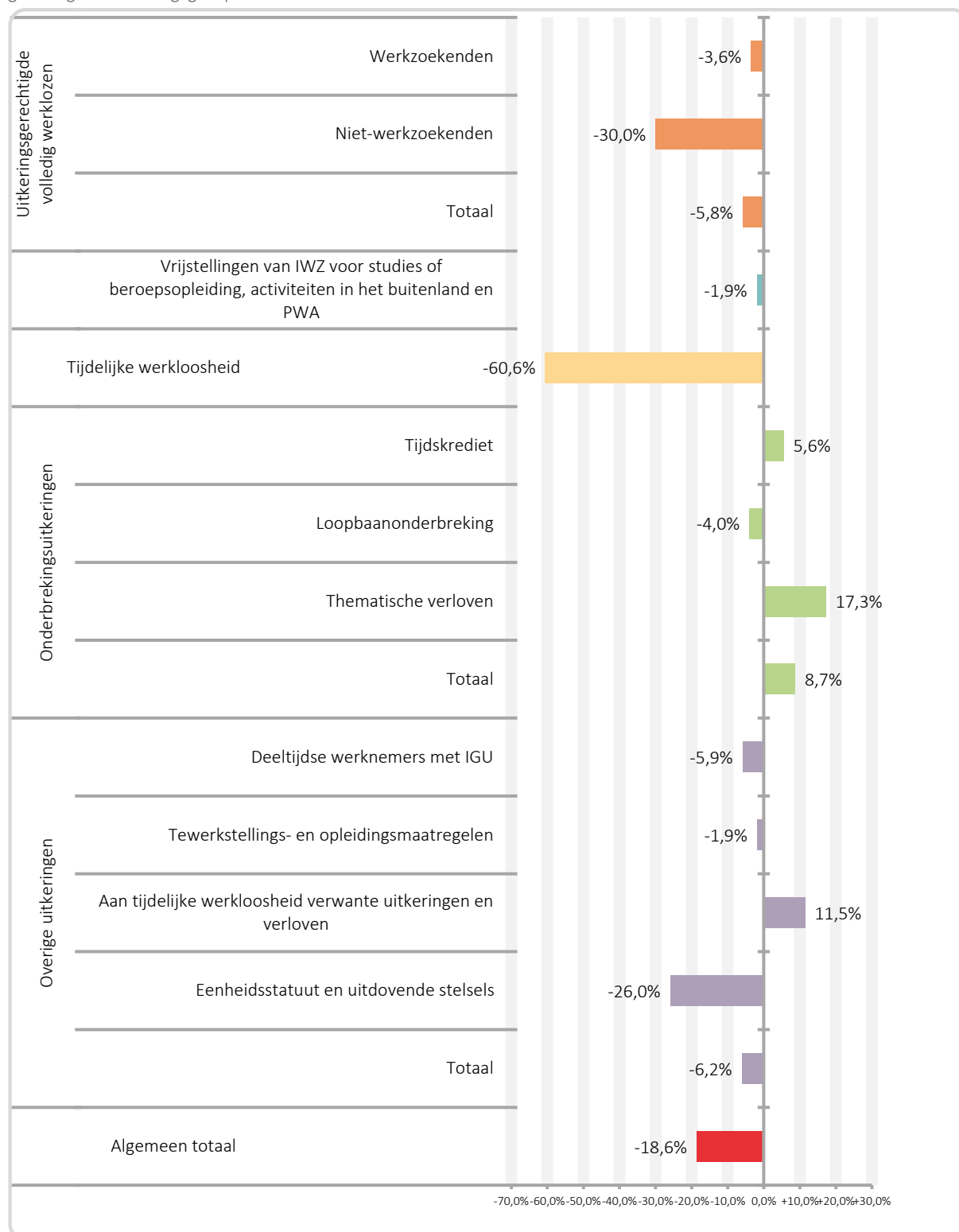
	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	5.093,8	4.582,7	4.690,5	4.450,9	4.191,8	-17,7%	-5,8%
<i>Werkzoekenden</i>	3.791,8	3.680,1	4.105,7	4.073,9	3.928,0	+3,6%	-3,6%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	1.302,0	902,6	584,8	376,9	263,8	-79,7%	-30,0%
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	442,2	460,9	447,8	458,6	449,7	+1,7%	-1,9%
Tijdelijke werkloosheid	355,3	367,8	4.262,4	2.122,7	835,7	+135,2%	-60,6%
Onderbrekingsuitkeringen	747,9	737,9	751,4	672,1	730,7	-2,3%	+8,7%
<i>Tijdskrediet</i>	354,4	344,9	312,7	296,9	313,5	-11,5%	+5,6%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	149,6	136,7	121,5	107,2	102,9	-31,2%	-4,0%
<i>Thematische verloven</i>	243,8	256,3	317,2	268,0	314,3	+28,9%	+17,3%
Overige uitkeringen	577,2	540,9	531,3	493,0	462,6	-19,8%	-6,2%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	174,4	169,5	212,6	197,4	185,8	+6,5%	-5,9%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	264,3	242,2	180,8	174,0	170,7	-35,4%	-1,9%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	46,4	47,8	42,4	43,3	48,3	+4,0%	+11,5%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	92,1	81,4	95,6	78,3	57,9	-37,1%	-26,0%
Algemeen totaal	7.216,3	6.690,1	10.683,4	8.197,1	6.670,4	-7,6%	-18,6%

NB: Het gaat hier om een weergave van de uitgekeerde bedragen volgens de statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 2.4. Deze cijfers zijn exclusief de uitgaven voor specifieke premies omwille van corona (zie hoofdstuk 2.3).

In 2022 is het totaal van de uitgekeerde bedragen afgenomen op jaarbasis met 1.526,7 miljoen EUR of -18,6%. Net als bij de andere statistische eenheden doet die daling zich voornamelijk voor bij de tijdelijke werkloosheid. Bij de volledig werklozen zien we een daling met 5,8%. Bij de onderbrekingsuitkeringen stijgen de uitgaven met 8,7%. Deze stijging is voornamelijk te wijten aan de thematische verloven, al zien we bij tijdskrediet ook een stijging, wat bij de statistische eenheden niet het geval was.

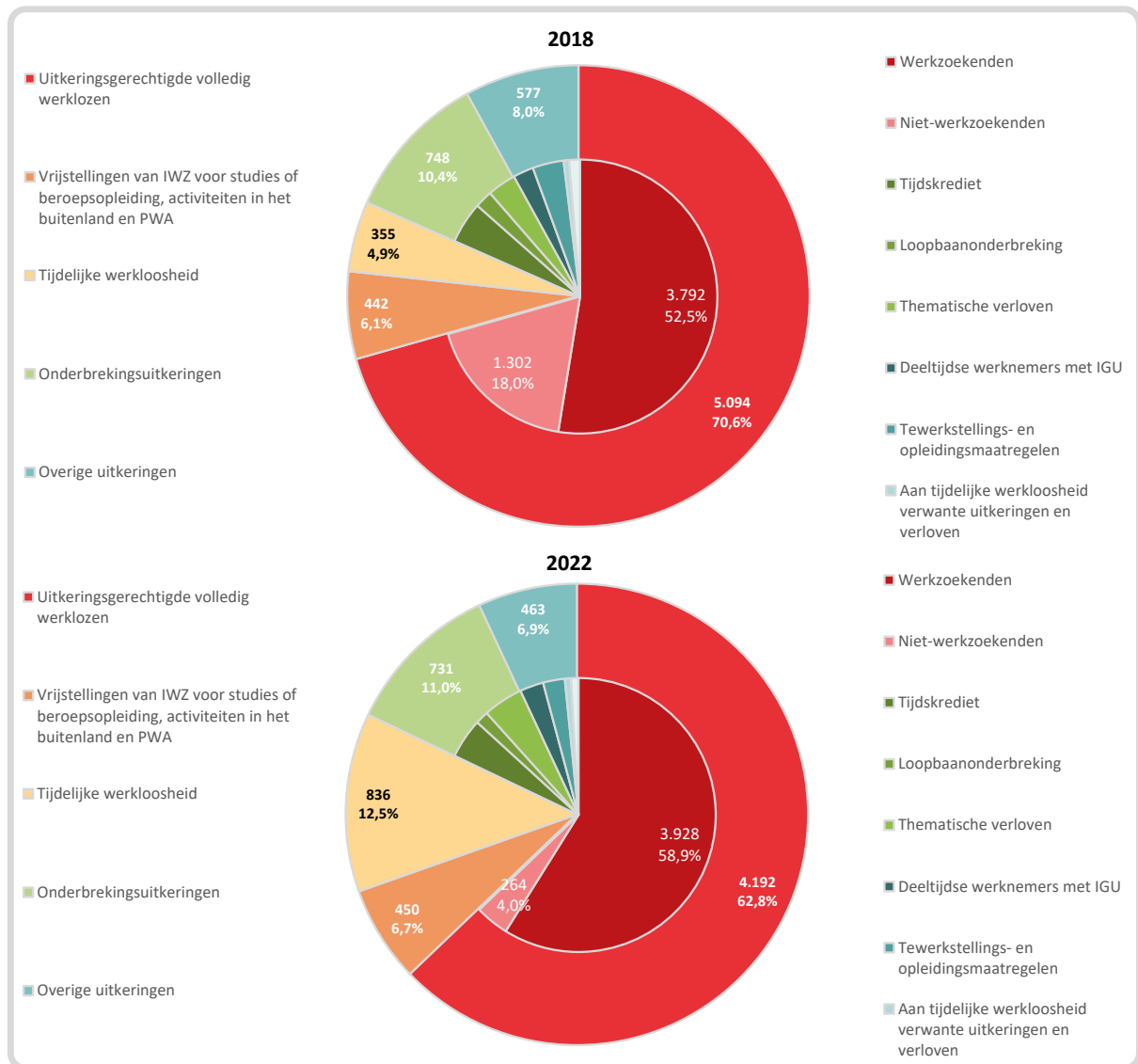
Grafiek 6

Evolutie op jaarbasis van het aantal uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep

Grafiek 7

Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep

De onderlinge verhouding tussen de uitkeringsgroepen binnen de sociale uitgaven is niet dezelfde als die in fysieke eenheden. Meer dan de helft van de uitgekeerde bedragen van de RVA (62,8%) gaat naar volledige werkloosheid. Dit aandeel is wel afgenomen met 7,7% t.o.v. 2018. Enerzijds door de daling van de vergoede werkloosheid zelf en anderzijds door de stijging van de tijdelijke werkloosheid. Deze heeft nu een aandeel van 12,5% t.o.v. 4,9% vijf jaar geleden. De derde grootste groep zijn de onderbrekingsuitkeringen met 11,0%, een lichte stijging t.o.v. 2018.

Tabel 5
Uitgekeerde bedragen volgens gewest
(in miljoen EUR)

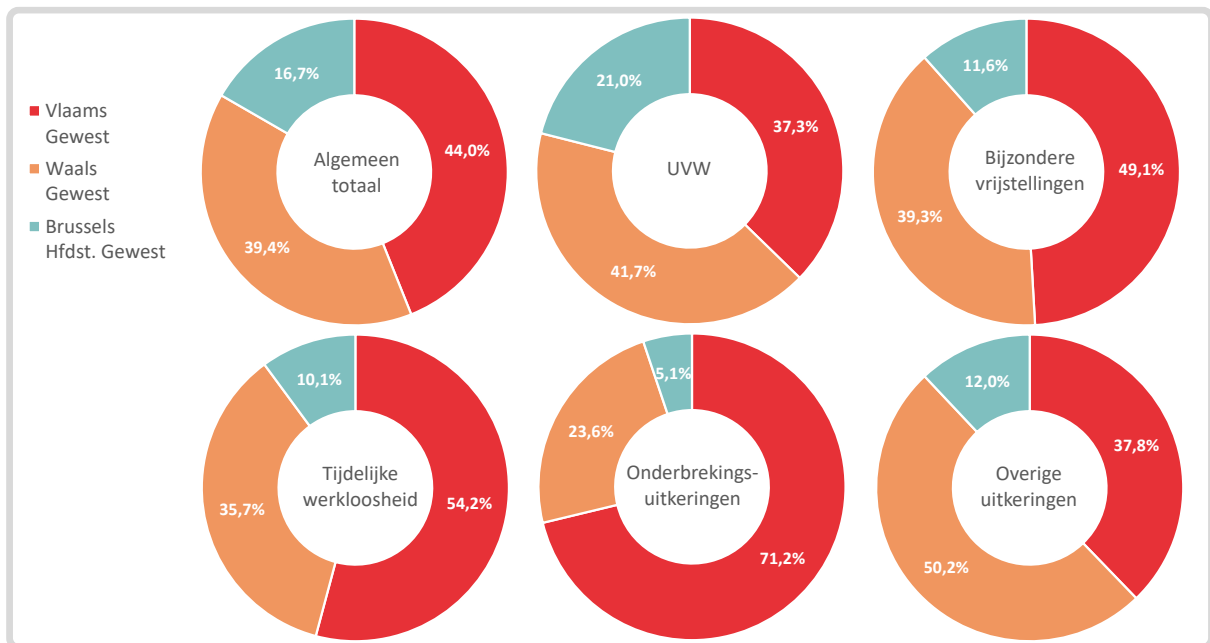
	Brussels				Brussels			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Hfdst. Gewest	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Hfdst. Gewest	Land
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	1.563,1	1.746,6	882,1	4.191,8	37,3%	41,7%	21,0%	100%
<i>Werkzoekenden</i>	1.375,1	1.682,0	870,9	3.928,0	35,0%	42,8%	22,2%	100%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	188,0	64,6	11,2	263,8	71,3%	24,5%	4,2%	100%
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	220,8	176,9	52,0	449,7	49,1%	39,3%	11,6%	100%
Tijdelijke werkloosheid	452,5	298,7	84,4	835,7	54,2%	35,7%	10,1%	100%
Onderbrekingsuitkeringen	520,5	172,7	37,6	730,7	71,2%	23,6%	5,1%	100%
<i>Tijdskrediet</i>	234,4	66,6	12,5	313,5	74,8%	21,2%	4,0%	100%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	50,5	45,7	6,7	102,9	49,1%	44,4%	6,6%	100%
<i>Thematische verloven</i>	235,6	60,4	18,3	314,3	75,0%	19,2%	5,8%	100%
Overige uitkeringen	174,8	232,1	55,6	462,6	37,8%	50,2%	12,0%	100%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	76,1	85,9	23,8	185,8	41,0%	46,2%	12,8%	100%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	35,5	108,7	26,4	170,7	20,8%	63,7%	15,5%	100%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	25,0	20,1	3,2	48,3	51,8%	41,5%	6,7%	100%
<i>Eenheidsstatuut en uitvoerende stelsels</i>	38,2	17,5	2,3	57,9	65,9%	30,2%	3,9%	100%
Algemeen totaal 2022	2.931,7	2.627,0	1.111,7	6.670,4	44,0%	39,4%	16,7%	100%
Algemeen totaal 2021	3.898,0	2.995,6	1.303,5	8.197,1	47,6%	36,5%	15,9%	100%
Algemeen totaal 2018	3.556,3	2.687,7	971,8	7.216,3	49,3%	37,2%	13,5%	100%
Evol. 2018-2022	-624,6	-60,7	+139,9	-545,9	-17,6%	-2,3%	+14,4%	-7,6%
Evol. 2021-2022	-966,2	-368,5	-191,8	-1.526,7	-24,8%	-12,3%	-14,7%	-18,6%

NB: Het gaat hier om de uitgekeerde bedragen als statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 2.4.

De daling op jaarbasis van de uitgaven doet zich voor in elk van de drie gewesten. Ze is relatief gezien het grootst in het Vlaams Gewest (-24,8%), gevolgd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-14,7%) en het Waals Gewest (-12,3%).

Grafiek 8

Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens gewest

Globaal bekeken gaat er 44,0% van de uitgekeerde bedragen naar het Vlaams Gewest, 39,4% naar het Waals Gewest en 16,7% naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wanneer we de verschillende uitkeringsgroepen apart bekijken, zien we hier echter grote afwijkingen op. Zo gaat er verhoudingsgewijs in Vlaanderen meer naar de werkenden. 54,2% van de uitgaven tijdelijke werkloosheid en 71,2% van de uitgaven van de onderbrekingsuitkeringen gaat naar het Vlaams Gewest. Het Waals Gewest en het Brussel Hoofdstedelijk Gewest ontvangen dan weer verhoudingsgewijs een groter bedrag voor de volledig werklozen (respectievelijk 41,7% en 21,0%).

1.4

Andere statistische eenheden

1.4.1

Budgettaire eenheden en vergoede dagen

Tabel 6

Aantal budgettaire eenheden volgens uitkeringsgroep

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	382.064	337.365	332.005	302.623	266.251	-30,3%	-12,0%
<i>Werkzoekenden</i>	295.734	278.781	295.398	279.456	251.129	-15,1%	-10,1%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	86.330	58.584	36.608	23.167	15.122	-82,5%	-34,7%
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	35.235	35.517	32.728	31.113	28.028	-20,5%	-9,9%
Tijdelijke werkloosheid	19.095	19.186	194.650	96.447	36.276	+90,0%	-62,4%
Onderbrekingsuitkeringen	248.729	243.134	244.492	224.894	225.799	-9,2%	+0,4%
<i>Tijdskrediet</i>	110.545	106.550	94.206	90.194	88.009	-20,4%	-2,4%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	59.035	53.556	47.193	41.452	36.878	-37,5%	-11,0%
<i>Thematische verloven</i>	79.149	83.029	103.093	93.248	100.912	+27,5%	+8,2%
Overige uitkeringen	16.849	14.915	16.536	15.164	13.542	-19,6%	-10,7%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	12.103	11.438	13.645	12.298	10.721	-11,4%	-12,8%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	1.561	333	218	202	136	-91,3%	-33,0%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	3.143	3.126	2.665	2.662	2.686	-14,5%	+0,9%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	42	19	7	1	0	-100,0%	-100,0%
Algemeen totaal	701.972	650.118	820.411	670.241	569.896	-18,8%	-15,0%

De budgettaire eenheden worden berekend door het aantal vergoede dagen te delen door het aantal vergoedbare dagen van een refertemaand, d.i. in principe elke dag van de maand met uitzondering van de zondagen. Op die manier komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met voltijdse equivalenten. Toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald, worden niet uitgedrukt in een aantal vergoede dagen en tellen dan ook geen budgettaire eenheden.

De evoluties uitgedrukt in budgettaire eenheden volgen in grote lijnen dezelfde tendensen als die in fysieke eenheden, de daling op jaarbasis bij de vergoede werklozen bedraagt 12,0% en bij de vergoede werkenden 7,6%.

Tabel 7

Aantal vergoede dagen volgens uitkeringsgroep

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	119.563.585	105.587.699	104.199.047	94.627.858	83.291.316	-30,3%	-12,0%
<i>Werkzoekenden</i>	92.548.155	87.262.120	92.710.671	87.385.664	78.565.175	-15,1%	-10,1%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	27.015.430	18.325.579	11.488.377	7.242.194	4.726.141	-82,5%	-34,7%
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	11.023.491	11.102.816	10.263.612	9.727.370	8.761.932	-20,5%	-9,9%
Tijdelijke werkloosheid	5.950.063	6.011.730	60.868.596	30.001.547	11.295.142	+89,8%	-62,4%
Onderbrekingsuitkeringen	77.603.489	75.857.874	76.281.471	70.166.773	70.449.298	-9,2%	+0,4%
<i>Tijdskrediet</i>	34.490.064	33.243.460	29.392.245	28.140.380	27.458.798	-20,4%	-2,4%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	18.418.972	16.709.352	14.724.265	12.932.986	11.505.838	-37,5%	-11,0%
<i>Thematische verloven</i>	24.694.453	25.905.062	32.164.961	29.093.407	31.484.662	+27,5%	+8,2%
Overige uitkeringen	5.280.517	4.688.992	5.184.845	4.747.312	4.248.769	-19,5%	-10,5%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	3.775.501	3.568.906	4.269.139	3.838.182	3.347.957	-11,3%	-12,8%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	488.205	104.021	68.418	63.263	42.317	-91,3%	-33,1%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	1.003.613	1.010.158	845.220	845.466	858.494	-14,5%	+1,5%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	13.197	5.907	2.068	401	0	-100,0%	-100,0%
Algemeen totaal	219.421.145	203.249.111	256.797.571	209.270.860	178.046.456	-18,9%	-14,9%

1.4.2

Verschillende begunstigden

Tabel 8 geeft het aantal verschillende personen weer dat een uitkering heeft ontvangen van de RVA. Ter herinnering: in de rest van dit deel van het jaarverslag wordt met 'aantal uitkeringstrekkers' bedoeld op het aantal fysieke eenheden. Het aantal personen dat gedurende het kalenderjaar minstens één RVA-uitkering ontving, verschilt van deze cijfers. Het aantal begunstigden van de RVA is ten opzichte van 2021 afgenomen met 16,6% tot 1.442.582 personen. Deze afname is vooral toe te schrijven aan de tijdelijke werkloosheid (- 35,8%).

Tabel 8
Aantal verschillende begunstigden volgens uitkeringsgroep

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	602.913	552.462	504.556	466.457	435.362	-27,8%	-6,7%
<i>Werkzoekenden</i>	494.662	472.718	453.270	432.936	411.602	-16,8%	-4,9%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	108.251	79.744	51.286	33.521	23.760	-78,1%	-29,1%
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	52.519	50.791	42.223	43.339	38.287	-27,1%	-11,7%
Tijdelijke werkloosheid	257.368	260.825	1.215.864	756.699	486.071	+88,9%	-35,8%
Onderbrekingsuitkeringen	362.636	362.334	371.311	338.275	360.953	-0,5%	+6,7%
<i>Tijdscrediet</i>	132.134	124.101	113.546	108.135	110.154	-16,6%	+1,9%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	67.985	62.026	55.652	50.346	45.810	-32,6%	-9,0%
<i>Thematische verloven</i>	162.517	176.207	202.113	179.794	204.989	+26,1%	+14,0%
Overige uitkeringen	164.334	155.414	119.940	124.766	121.909	-25,8%	-2,3%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	51.105	48.211	41.164	43.138	40.610	-20,5%	-5,9%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	72.233	65.985	45.855	48.213	47.037	-34,9%	-2,4%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	35.415	36.449	28.025	29.542	31.139	-12,1%	+5,4%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	5.581	4.769	4.896	3.873	3.123	-44,0%	-19,4%
Algemeen totaal	1.439.770	1.381.826	2.253.894	1.729.536	1.442.582	+0,2%	-16,6%

NB: Het aantal begunstigden wordt hier berekend als het aantal verschillende personen betaald in de loop van het jaar, toegewezen aan het uitkeringsstelsel van de laatste referentemaand.

Maatschappelijke en socio-economische context

Dit hoofdstuk schetst de conjuncturele en maatschappelijke evoluties die mee de evolutie van de RVA-uitkeringen beïnvloeden. Die staan sinds 2020 uiteraard voor een belangrijk deel in het teken van de diverse crisissen die zich in ons land aandienden.

In het eerste deel schetsen we de conjuncturele evoluties aan de hand van een aantal indicatoren met betrekking tot de economische groei, het ondernemersvertrouwen, de vraagzijde van de arbeidsmarkt, faillissementen en herstructureringen en de werkgelegenheid. We behandelen ook kort de demografische ontwikkelingen waartegen deze evolutie zich afspeelt.

Het tweede deel schetst de context van de Belgische arbeidsmarktstructuur en hoe die zich verhoudt ten opzichte van de rest van Europa en meer bepaald de buurlanden.

In een derde deel overlopen we stapsgewijs welke maatregelen m.b.t. RVA-stelsels werden genomen om de negatieve effecten van de recente crisissen te bestrijden.

Een laatste deel geeft de budgettaire context en de vooruitzichten voor het komende jaar.

2.1

Evolutie van de conjunctuur en de arbeidsmarkt

2.1.1

Conjunctuur

Terwijl we in 2021 een duidelijk herstel van de coronapandemie kenden, worden we in 2022 wederom geconfronteerd met economische turbulentie gekenmerkt door hoge inflatie. Het voorbije jaar kende het bbp nog een positieve groei van 3,1%, waardoor het zijn hoogste pijl kent in de laatste 5 jaar. Het ondernemersvertrouwen (gemeten via de zgn. conjunctuurbarometer) vertoont sinds juni 2022 echter weer negatieve waarden. Het ondernemersvertrouwen zakt hierdoor terug naar -5,2 punten.

Ook andere conjunctuurindicatoren vertonen in 2022 een eerder negatieve trend, vooral in het tweede semester. Sommige indicatoren kennen nog een beperkte positieve waarde, maar andere al zijn omgeslagen naar een negatieve trend.

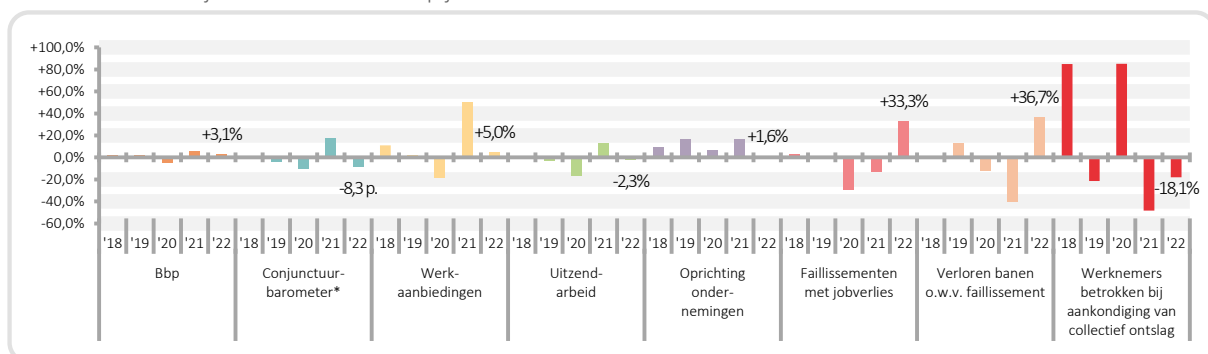
Het aantal werkaanbiedingen niet alleen gestegen met 5,0% op jaarbasis, het peil ligt 31,2% hoger dan vijf jaar geleden. Hetzelfde geldt – zelfs in wat sterkere mate – voor het aantal oprichtingen van ondernemingen, dat een peil laat noteren dat bijna 50 procent hoger ligt dan vijf jaar geleden. Het gemiddelde aantal gepresteerde uren uitzendarbeid per dag daarentegen daalt (-2,3% op jaarbasis). Het peil ligt nog steeds lager dan het geval was voor de aanvang van de coronacrisis. Het aantal faillissementen met jobverlies en het aantal daardoor verloren gegane banen is gestegen, met respectievelijk 33,3% en 36,7%. Het aantal werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag is ten slotte gedaald met 18,1% op jaarbasis.

Tabel 9
Conjunctuurindicatoren voor de arbeidsmarkt in België

	Bbp	Conjunctuur- barometer	Werk- aanbiedingen	Uitzend- arbeid	Oprichting onder- nemingen	Faillissementen met jobverlies	Verloren banen o.w.v. faillissement	Werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag
2018	436.503	+0,3	387.938	736.509	33.700	3.590	21.597	5.650
2019	446.283	-3,7	395.591	716.402	39.381	3.590	24.500	4.443
2020	422.356	-14,6	322.995	597.476	42.008	2.518	21.608	8.229
2021	448.264	+3,4	484.657	676.167	48.902	2.194	12.823	4.248
2022	462.331	-4,9	508.999	660.572	49.682	2.925	17.524	3.481
Evol. 2018- 2022	+ 5,9%	-5,2 p.	+ 31,2%	- 10,3%	+ 47,4%	- 18,5%	- 18,9%	- 38,4%

	Bbp	Conjunctuur- barometer	Werk- aanbiedingen	Uitzend- arbeid	Oprichting onder- nemingen	Faillissementen met jobverlies	Verloren banen o.w.v. faillissement	Werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag
2018	100	+0,0 p.	100	100	100	100	100	100
2019	102	-4,0 p.	102	97	117	100	113	79
2020	97	-14,9 p.	83	81	125	70	100	146
2021	103	+3,1 p.	125	92	145	61	59	75
2022	106	-5,2 p.	131	90	147	81	81	62

Grafiek 9
Evolutie van de conjunctuurindicatoren op jaarbasis

Bronnen: NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2015 - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens + perscommuniqué - INR - Flash estimate en kwartaalrekeningen (meest recente trimester); maandelijkse conjunctuurenquête bij de ondernemingen – seizoengezuiverde gegevens (maandgemiddelde op jaarbasis); VDAB, FOREM, Actiris, ADG - Door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling ontvangen werkaanbiedingen uit het normale economische circuit, met uitzondering van uitzendarbeid en uitwisseling van aanbiedingen tussen de gewestelijke diensten; Federgon – Uitzendarbeid: Jaarlijkse groei + Raming van het gemiddeld aantal gepresteerde uren uitzendarbeid per dag – berekening RVA; FOD Economie – Oprichting van ondernemingen in de profitsector; Fonds tot vergoeding van de in geval van Sluiting van Ondernemingen ontslagen werknemers (RVA); FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg - Collectieve ontslagen (lange reeks)

* Omwille van zijn aard, wordt de evolutie van de conjunctuurbarometer uitgedrukt in punten i.p.v. percentages.

NB: Door de invoering van een nieuwe digitale omgeving voor ondernemingen om hun werkaanbiedingen te verspreiden en op te volgen, zien we vanaf T4 2022 een reeksbreuk voor het aantal werkaanbiedingen bij FOREM. Het cijfer voor T4 2022 is gebaseerd op een raming (berekening RVA).

2.1.2

Werkgelegenheid en demografie

In 2020 bleef de terugval van de binnenlandse werkgelegenheid al bij al beperkt. Al bracht de crisis een einde aan de aanhoudende groei die we de voorbije jaren konden waarnemen, het peil van de werkgelegenheidsgraad bleef relatief stabiel t.o.v. 2019.

In 2021 trok de arbeidsmarkt opnieuw aan en we zien nu dat in 2022 deze trend zich voortzet. We noteren een stijging van de binnenlandse werkgelegenheid met 2,0% op jaarbasis. De stijging is zichtbaar bij zowel de loontrekkenden als de zelfstandigen. De werkgelegenheidsgraad stijgt met 1,2 procentpunt op jaarbasis en bereikt zo het hoogste niveau van de laatste vijf jaar.

Hoewel de stijging van de bevolking op arbeidsleeftijd de voorbije jaren steeds ongeveer gelijk is gebleven, was de stijging van de actieve bevolking in 2020 afgekalfd (+0,3%). Dit wijst op een relatief hogere instroom in de inactiviteit (bv. zorgtaken of arbeidsongeschiktheid) dan de voorgaande jaren het geval was. Die tendens zet zich echter niet verder in 2021 en 2022.

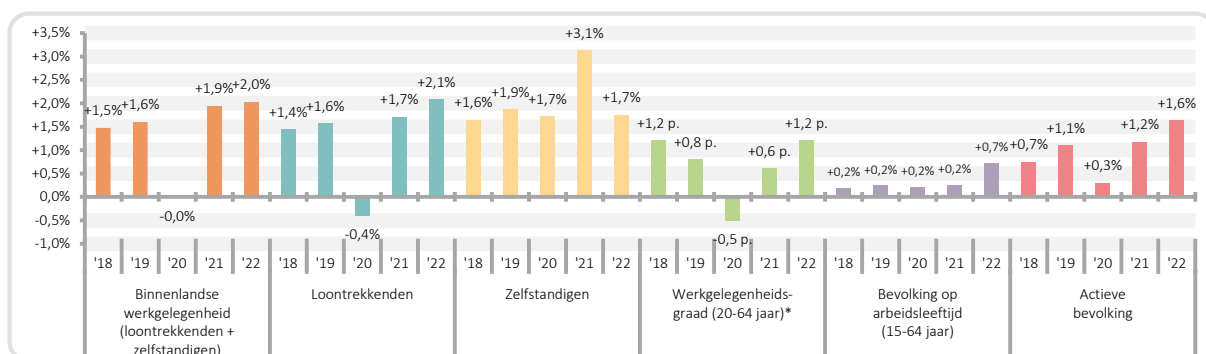
Tabel 10
Belgische werkgelegenheid en bevolking
(in duizenden personen)

	Binnenlandse werkgelegenheid (loontrekkenden + zelfstandigen)	Loontrekkenden	Zelfstandigen	Werkgelegenheids- graad (20-64 jaar)	Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	Actieve bevolking
2018	4.818	4.014	804	69,7%	7.325	5.396
2019	4.895	4.077	819	70,5%	7.343	5.455
2020	4.894	4.061	833	70,0%	7.358	5.471
2021	4.989	4.130	859	70,6%	7.376	5.535
2022	5.090	4.216	874	71,8%	7.429	5.625
Evol. 2018- 2022	+ 5,6%	+ 5,0%	+ 8,7%	+2,1 p.	+ 1,4%	+ 4,2%

	Binnenlandse werkgelegenheid (loontrekkenden + zelfstandigen)	Loontrekkenden	Zelfstandigen	Werkgelegenheids- graad (20-64 jaar)	Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	Actieve bevolking
2018	100	100	100	+0,0 p.	100	100
2019	102	102	102	+0,8 p.	100	101
2020	102	101	104	+0,3 p.	100	101
2021	104	103	107	+0,9 p.	101	103
2022	106	105	109	+2,1 p.	101	104

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen

Grafiek 10
Evolutie van de werkgelegenheid en de bevolking op jaar-
basis

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen

* De evolutie van de werkgelegenheidsgraad wordt uitgedrukt in procentpunt i.p.v. procent.

2.2

De Belgische arbeidsmarktstructuur in Europese context

In dit hoofdstuk worden een aantal elementen aangereikt voor het situeren van de Belgische werkloosheid (en in het kader daarvan ook de werkgelegenheid en inactiviteit) in een ruimer internationaal kader. Om een zo optimaal mogelijke vergelijking te kunnen voorzien, wordt hiervoor geen gebruik gemaakt van RVA-data maar van Eurostatgegevens. Eurostat, de statistische dienst van de Europese Commissie, publiceert namelijk internationaal geharmoniseerde arbeidsmarktstatistieken, gebaseerd op een trimestriële enquête bij een steekproef van de bevolking. Dit laat toe de effecten van verschillen in reglementering te neutraliseren bij het maken van internationale vergelijkingen.

Aangezien de data binnen dit hoofdstuk afhankelijk zijn van de publicatiemomenten bij Eurostat, zijn de hier behandelde data grotendeels met een jaar vertraging beschikbaar. Om algemeen de recentste tendens van de werkloosheidsgraad weer te geven, wordt voor 2022 een gemiddelde van de maandelijkse data gemaakt. Die methodologie kan echter niet worden doorgetrokken naar de gedetailleerdere data of de data met betrekking tot werkgelegenheid en inactiviteit.

2.2.1

Werkloosheid

2.2.1.1

Internationaal geharmoniseerde werkloosheid

Tabel 11

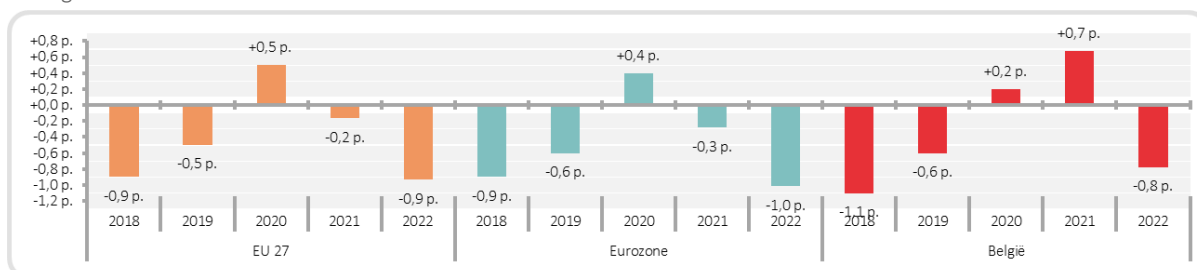
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad

	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	7,2	8,2	6,0	+0,0 p.	+0,0 p.	+0,0 p.
2019	6,7	7,6	5,4	-0,5 p.	-0,6 p.	-0,6 p.
2020	7,2	8,0	5,6	+0,0 p.	-0,2 p.	-0,4 p.
2021	7,0	7,7	6,3	-0,2 p.	-0,5 p.	+0,3 p.
2022	6,1	6,7	5,5	-1,1 p.	-1,5 p.	-0,5 p.
Evol. 2018-2022	-1,1 p.	-1,5 p.	-0,5 p.			
Evol. 2021-2022	-0,9 p.	-1,0 p.	-0,8 p.			

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a)

Grafiek 11

Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a)

Voorafgaand aan de coronacrisis kenden de Europese en Belgische werkloosheidsgraden al ca. een half decennium aan dalingen op jaarbasis. De crisis bracht hier echter verandering in. De crisis veroorzaakte in 2020 overal een stijging van de werkloosheidscijfers en vervolgens in 2021 een beperkte daling voor de meeste lidstaten.

De stijging van de Belgische werkloosheidsgraad in 2021 (+0,7 procentpunt) houdt verband met de wijziging in de methodologie van Eurostat: aangezien in diverse lidstaten personen langdurig en ononderbroken in een stelsel van tijdelijke werkloosheid zijn terechtgekomen, worden personen die in een dergelijk stelsel minstens 3 maanden onafgebroken het werk hebben neergelegd voortaan geteld als werklozen (i.p.v. als tewerkgesteld of inactief).

Deze wijziging resulteerde in een aanzienlijke verhoging voor België, waar het systeem voor tijdelijke werkloosheid uitgebreid is en er langer dan in andere landen tijdelijke aanpassingen waren in het licht van de crisis.

In 2022 daalt de werkloosheidsgraad opnieuw in België (-0,8 procentpunt) net zoals elders (-0,9 procentpunt voor de EU-27 en -1,0 procentpunt voor de eurozone), ook al zal de tijdelijke werkloosheid de resultaten ongetwijfeld nog beïnvloeden. In elk geval blijft de situatie met betrekking tot de werkloosheidsgraad gunstiger voor België dan voor de Europese gemiddelden.

Tabel 12
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad volgens profiel-
kenmerken in 2021

	EU 27	Eurozone	België	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.
Geslacht						
Mannen	6,7	7,4	6,6	4,2	9,2	12,5
Vrouwen	7,4	8,1	5,9	3,6	8,4	12,1
Leeftijdsklasse						
15-24 jaar	16,6	16,8	18,2	13,5	25,2	30,8
25-34 jaar	8,4	9,4	7,5	4,3	11,4	12,8
35-44 jaar	5,9	6,7	5,1	2,8	7,5	11,0
45-54 jaar	5,3	5,9	3,8	1,8	5,3	10,9
55-64 jaar	5,5	6,0	4,6	3,6	5,2	10,8
Scholingsniveau						
Kortgeschoold	13,7	13,7	14,4	8,4	18,4	27,4
Middengeschoold	6,4	7,2	7,0	4,5	10,1	15,6
Langgeschoold	4,5	5,1	3,6	2,4	4,8	6,4
Nationaliteit						
Van de lidstaat	6,6	7,2	5,6	3,4	8,5	12,7
Buitenlandse EU-nationaliteit	8,9	9,0	7,4	6,4	9,2	7,4
Niet-EU-nationaliteit	15,8	15,6	21,0	17,0	21,5	26,3
Totaal in 2021	7,1	7,8	6,3	3,9	8,9	12,5

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a
- lfst_r_lfu3rt - lfst_r_lfur2gan)

Berekeningen: RVA

De interregionale verschillen zijn een belangrijk aspect van de Belgische werkloosheidsgraad. Hoewel de totale Belgische graad in 2021 6,3% bedraagt, dat is 0,8 procentpunt onder het gemiddelde van de EU-27, ligt volgens gewest alleen de Vlaamse werkloosheidsgraad lager dan dit gemiddelde. Het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest laten werkloosheidsgraden van respectievelijk 8,9% en 12,5% noteren. België is daarmee de lidstaat met één van de hoogste interregionale verschillen op het vlak van werkloosheidsgraad. Dit gegeven laat zich voor een groot deel verklaren door de specifieke aard van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, dat in zijn geheel eigenlijk als een grootstedelijke zone kan worden beschouwd.

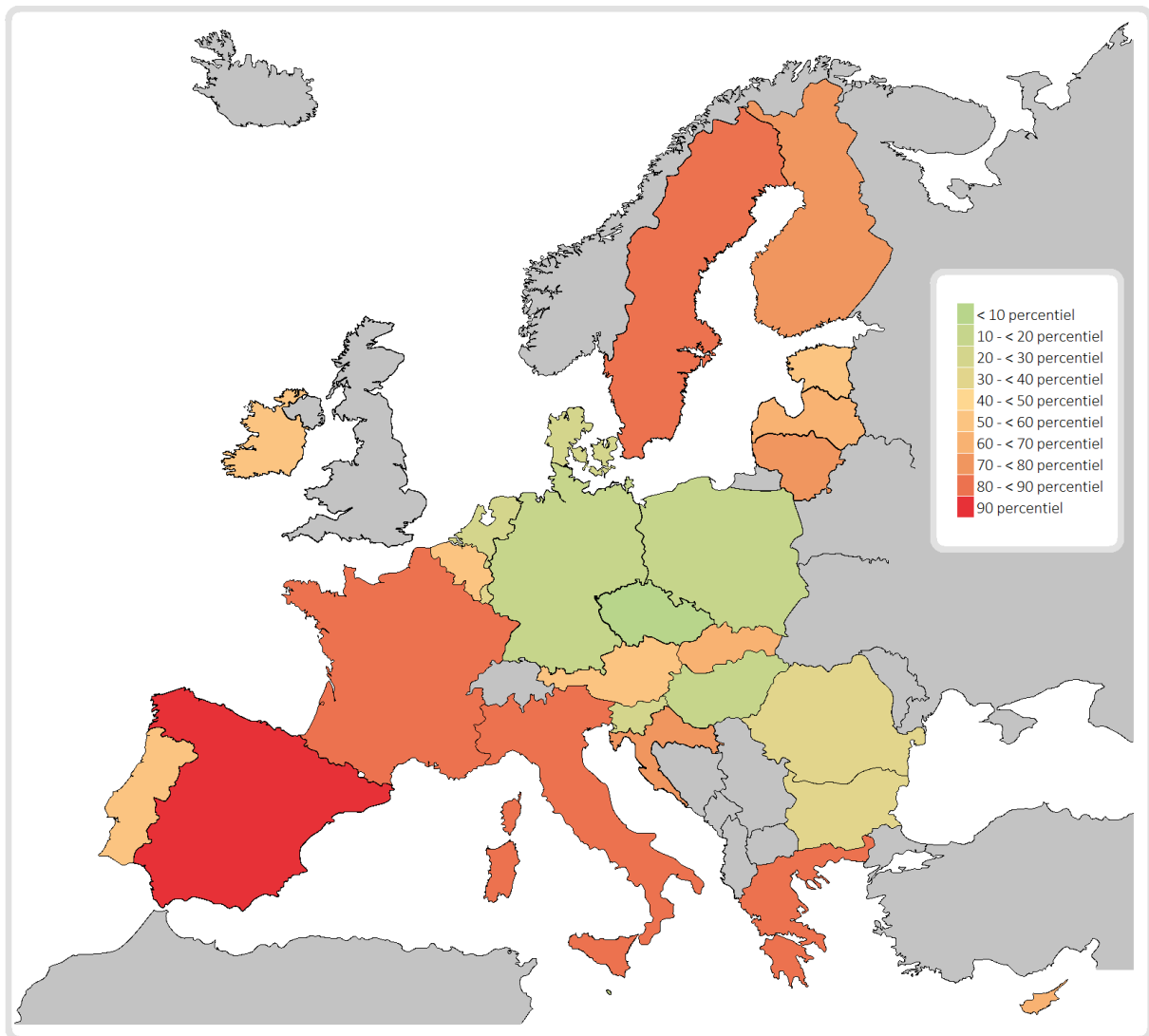
Volgens geslacht valt in tegenstelling van de Europese gemiddelden op dat de Belgische werkloosheidsgraad bij mannen hoger ligt dan die bij vrouwen. Het grootste verschil in werkloosheidsgraad tussen de beide geslachten zien we in het Waals Gewest.

Volgens leeftijdsklasse zien we hoe de jongerenwerkloosheid in Europa beduidend hoger ligt dan de werkloosheid in de andere leeftijdscategorieën. Dit fenomeen is zelfs nog meer uitgesproken in België en in elk van zijn gewesten. Hetzelfde geldt voor de werkloosheid volgens scholingsniveau voor de kortgeschoolden.

Volgens nationaliteit zien we ten slotte hoe België in 2021 een bovengemiddelde werkloosheidsgraad kent bij de buitenlandse niet-EU nationaliteiten (21,0%, d.i. respectievelijk 5,2 en 5,4 procentpunt hoger dan in de EU-27 en de eurozone). Dit is het enige van de beschouwde profielkenmerken waarvoor de gemiddelde Belgische graad hoger ligt dan de Europese gemiddelden. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest valt de (voor dit gewest) relatief lage werkloosheidsgraad voor buitenlandse EU-nationaliteiten op. Dit houdt ongetwijfeld verband met de vele Europese instituten gevestigd in dit gewest.

Grafiek 12

Kaart – onderlinge verhouding van de werkloosheidsgraad onder de Europese lidstaten in 2021

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a)

In vergelijking met de overige landen van de Europese Unie, bevindt België zich in 2021 qua werkloosheidsgraad net onder het gemiddelde. Het land situeert zich samen met Ierland, Oostenrijk, Estland en Portugal in de klasse van het 50 - < 60^e percentiel.

Tabel 13

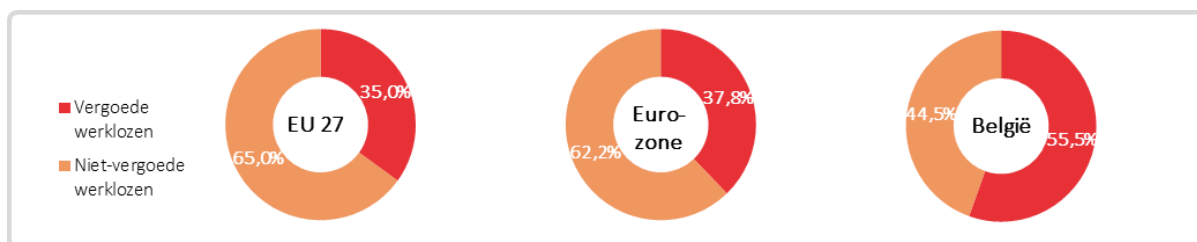
Aandeel vergoede werkloosheid binnen de totale werkloosheid volgens werkloosheidsduur

	< 12 maanden werkloos			12 maanden of langer werkloos		
	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2017	34,4	37,9	53,3	23,0	25,0	69,2
2018	36,0	39,6	49,1	23,8	25,8	63,7
2019	36,4	39,9	48,7	24,9	26,7	61,0
2020	36,0	39,5	53,9	22,6	24,2	67,1
2021	37,7	41,2	44,6	30,8	32,9	70,2
Evol. 2017-2021	+3,3 p.	+3,3 p.	-8,7 p.	+7,8 p.	+7,9 p.	+1,0 p.
Evol. 2020-2021	+1,7 p.	+1,7 p.	-9,3 p.	+8,2 p.	+8,7 p.	+3,1 p.

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten
(lfsa_ugadra)

Grafiek 13

Verhouding tussen vergoede en niet-vergoede werklozen in 2021

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten
(lfsa_ugadra - lfsa_upgan)

Berekeningen: RVA

Op internationaal vlak laat België zich opvallen door het feit dat de werkloosheidsuitkering in principe grotendeels onbepakt is in de tijd. Hierdoor is het aandeel werklozen met een uitkering iets hoger dan dat van werklozen zonder uitkering. In de rest van Europa krijgt net iets meer dan 1/3 van de werklozen een uitkering. Bij de werklozen van langere duur (12 maanden of langer werkloos) was het aandeel vergoede werklozen ca. 3x zo groot als het gemiddelde in de EU-27. Dit verschil is in 2021 kleiner geworden.

2.2.1.2

De werkloosheid in ruime zin

Via de enquête naar de arbeidskrachten wordt de geharmoniseerde werkloosheid bepaald op basis van drie criteria:

- de betrokkene werkt niet (< 1 uur) in de referentieweek;
- de betrokkene zoekt in de referentieweek actief naar werk;
- de betrokkene is onmiddellijk beschikbaar om aan het werk te gaan.

Hoewel die definitie internationale vergelijking vereenvoudigt, is ze tegenover veel (bv. administratieve) invullingen van het begrip 'werkloosheid' eerder eng. Vandaar dat Eurostat naast de werkloosheid in enge zin ook statistieken publiceert over een aantal aanvullende indicatoren, die toelaten een werkloosheidsbegrip in ruimere zin in beschouwing te nemen.

In de eerste plaats gaat het om personen die o.b.v. het eerste werkloosheidscriterium geteld worden als tewerkgesteld, maar eigenlijk meer werkuren zouden willen kunnen presteren – d.i. de ondertewerkstelling. Vervolgens gaat het om personen die o.b.v. de twee laatste criteria geteld worden als inactief, maar hetzij tijdelijk niet actief op zoek zijn naar werk (bv. omdat ze hun vaardigheden proberen verhogen via opleiding), hetzij tijdelijk niet beschikbaar zijn (bv. omwille van mantelzorg) – dit zijn de potentiële arbeidskrachten. Samen met de werkloosheid in enge zin, vormen deze groepen in de marge een definitie van werkloosheid in ruime zin.

Tabel 14
Werkloosheid in ruime zin

	Ondertewerkstelling			Potentiële arbeidskrachten		
	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2017	6.895,0	6.225,0	178,0	9.104,0	7.550,0	157,0
2018	6.343,0	5.761,0	180,0	8.617,0	7.244,0	165,0
2019	5.940,0	5.377,0	169,0	8.131,0	6.965,0	159,0
2020	5.897,0	5.341,0	165,0	9.943,0	8.698,0	181,0
2021	5.871,0	5.266,0	188,0	8.558,0	7.541,0	133,0
	Werkloosheid in enge zin			Werkloosheid in ruime zin		
	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2017	16.357,0	13.960,1	341,8	32.356,0	27.735,1	676,8
2018	14.626,0	12.640,2	287,3	29.586,0	25.645,2	632,3
2019	13.491,2	11.702,4	260,2	27.562,2	24.044,4	588,2
2020	14.084,0	12.020,8	268,3	29.924,0	26.059,8	614,3
2021	13.937,9	11.805,8	303,0	28.366,9	24.612,8	624,0

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a)

Voor zowel de werkloosheidsgraad in enge als in ruime zin situeert België zich t.o.v. zijn buurlanden tussen de lagere waarden van Duitsland en Nederland en de hogere waarden van Frankrijk in. De Belgische graad van potentiële arbeidskrachten ligt echter meer dan dubbel zo hoog als in zijn buurlanden.

Deze groep potentiële arbeidskrachten is tussen 2017 en 2020 elk jaar groter geworden, terwijl hij in de Europese gemiddelden neigde te dalen. In 2021 zakt het naar een waarde die dicht bij die van 2016 ligt.

Daar staat tegenover dat het aantal Belgische ondertewerkgestelden, dat tot 2020 vrij stabiel bleef, plots steeg (+13,9% op jaarbasis) terwijl we dalingen in de buurlanden vaststellen en een status quo voor het Europese gemiddelde. Waarschijnlijk is het versoepelde stelsel van tijdelijke werkloosheid in verband met de coronacrisis de oorzaak van dit verschil.

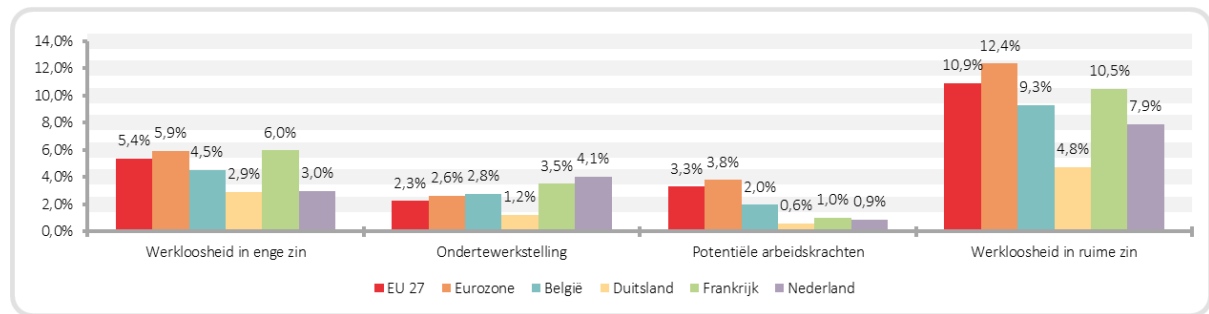
In het algemeen kan dezelfde oorzaak worden aangevoerd om de evolutie van de werkloosheid in België, zowel in strikte als in brede zin, in 2021 te verklaren, die tegen de stroom in lijkt te gaan of afzwakt ten opzichte van de algemene trend.

Op lange termijn is de daling van de werkloosheid in brede zin minder sterk (-7,8%) in België dan die van de werkloosheid in strikte zin (-11,4%) en als de resultaten voor België positief blijven, blijven ze lager, met name vanwege 2021, dan Europese gemiddelden en cijfers uit buurlanden.

Vanuit die inzichten is het dan ook de moeite waard om de werkloosheid te contextualiseren vanuit de ontwikkelingen op het vlak van werkgelegenheid en inactiviteit (cf. deel 2.2.2).

Grafiek 14

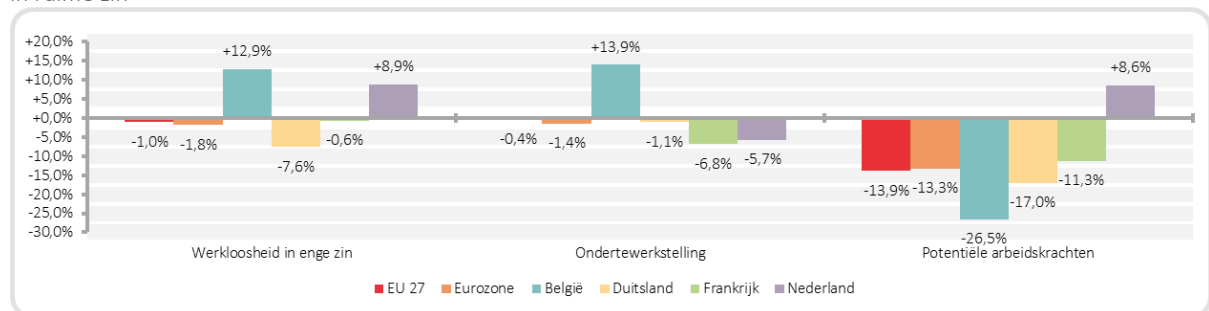
Graden van de werkloosheid in ruime zin

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a - lfsa_pganws); berekeningen: RVA

Grafiek 15

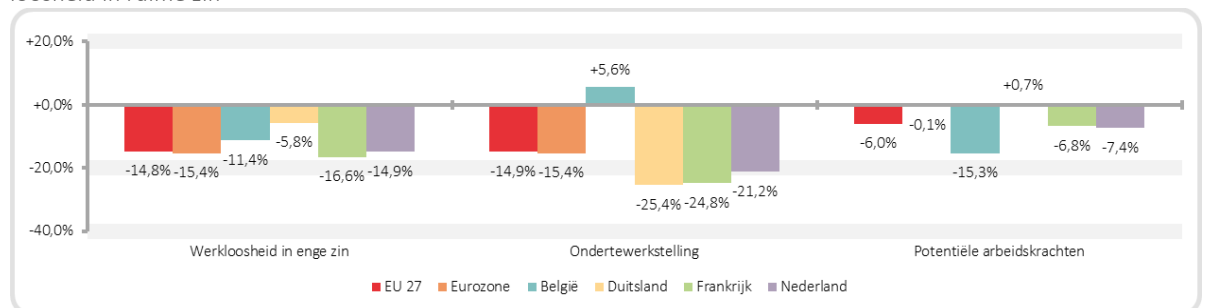
Evolutie op jaarbasis per subgroep van de werkloosheid in ruime zin

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a); berekeningen: RVA

Grafiek 16

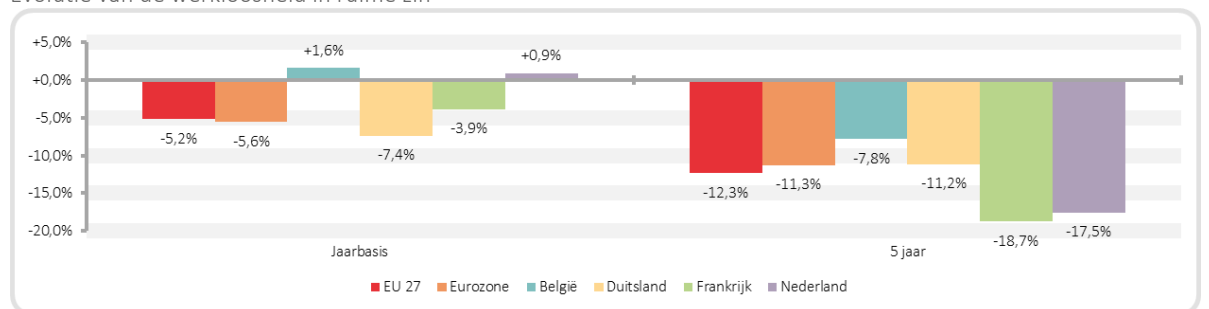
Evolutie op langere termijn per subgroep van de werkloosheid in ruime zin

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a); berekeningen: RVA

Grafiek 17

Evolutie van de werkloosheid in ruime zin

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a); berekeningen: RVA

2.2.2

Werkgelegenheid en inactiviteit

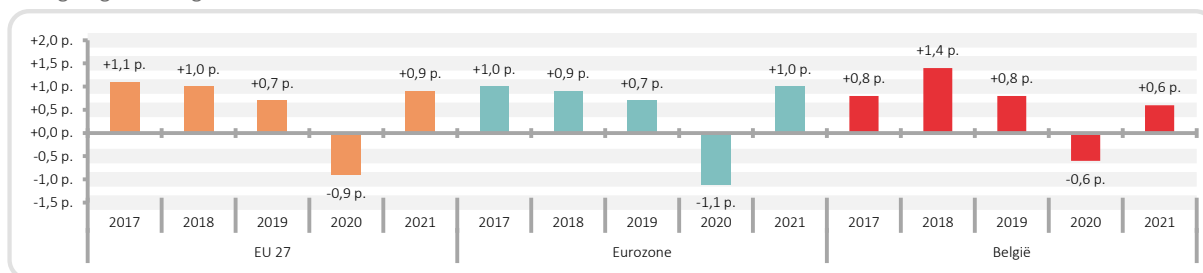
Tabel 15

Geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad

	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2017	66,7	66,4	63,1	+0,0 p.	+0,0 p.	+0,0 p.
2018	67,7	67,3	64,5	+1,0 p.	+0,9 p.	+1,4 p.
2019	68,4	68,0	65,3	+1,7 p.	+1,6 p.	+2,2 p.
2020	67,5	66,9	64,7	+0,8 p.	+0,5 p.	+1,6 p.
2021	68,4	67,9	65,3	+1,7 p.	+1,5 p.	+2,2 p.
Evol. 2017-2021	+1,7 p.	+1,5 p.	+2,2 p.			
Evol. 2020-2021	+0,9 p.	+1,0 p.	+0,6 p.			

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsa_ergan)

Grafiek 18

Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde
werkgelegenheidsgraad

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsa_ergan)

De werkgelegenheidsgraden kenden in Europa en België jaarlijkse stijgingen voorafgaand aan de coronacrisis. In het jaar 2020 noteren we echter dalingen. Voor België was de daling in 2020 met 0,6 procentpunt kleiner dan de Europese gemiddelden. In 2021 steeg de werkgelegenheidsgraad in België, net als in de rest van Europa, en werd zo het verlies van het voorgaande jaar gecompenseerd.

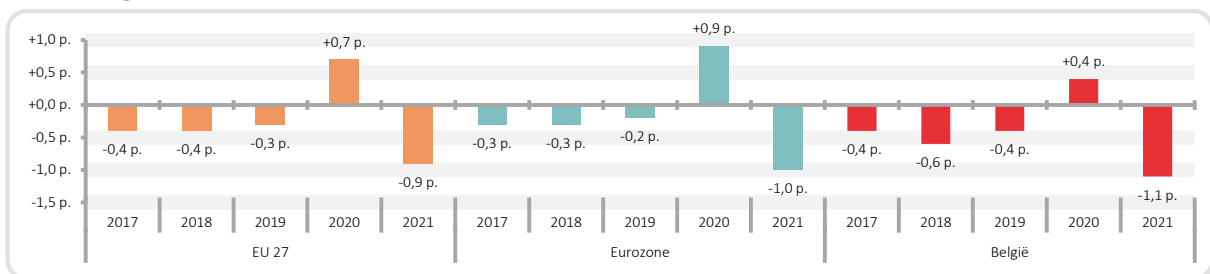
Het contrast tussen de evolutie van de werkgelegenheidsgraad, in lijn met de Europese trends, en die van de werkloosheidsgraad bevestigt voor België dat een deel van de bevolking inactief is geworden na de crisis. Daarbij moeten we rekening houden met het feit dat de gewijzigde methodologie van Eurostat met betrekking tot de tijdelijke werkloosheid ook een invloed heeft op de cijfers.

Tabel 16
Geharmoniseerde inactiviteitsgraad

	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2017	27,3	26,9	32,0	+0,0 p.	+0,0 p.	+0,0 p.
2018	26,9	26,6	31,4	-0,4 p.	-0,3 p.	-0,6 p.
2019	26,6	26,4	31,0	-0,7 p.	-0,5 p.	-1,0 p.
2020	27,3	27,3	31,4	+0,0 p.	+0,4 p.	-0,6 p.
2021	26,4	26,3	30,3	-0,9 p.	-0,6 p.	-1,7 p.
Evol. 2017-2021	-0,9 p.	-0,6 p.	-1,7 p.			
Evol. 2020-2021	-0,9 p.	-1,0 p.	-1,1 p.			

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsa_ipga)

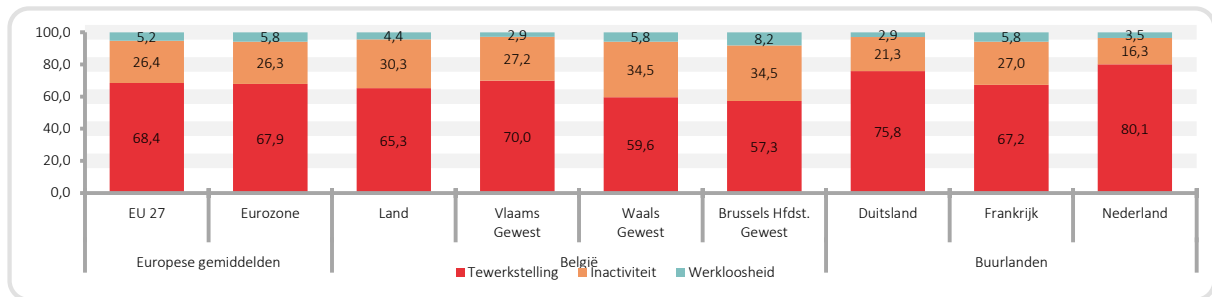
Grafiek 19
Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde inactiviteitsgraad

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsa_ipga)

Na een stijging van de inactiviteitsgraad in België en Europa in 2020, hervatten de cijfers in 2021 een gunstigere trend, waarbij België een daling laat zien die iets hoger ligt dan de Europese gemiddelden (-1,1 procentpunt tegenover -0,9 punt voor de EU-27 en -1,0 punt voor de eurozone). Desondanks bedraagt de inactiviteitsgraad in België nog steeds 30,3% tegenover respectievelijk 26,4% en 26,3% in de EU-27 en de eurozone.

Grafiek 20
Structuur van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)
in 2021

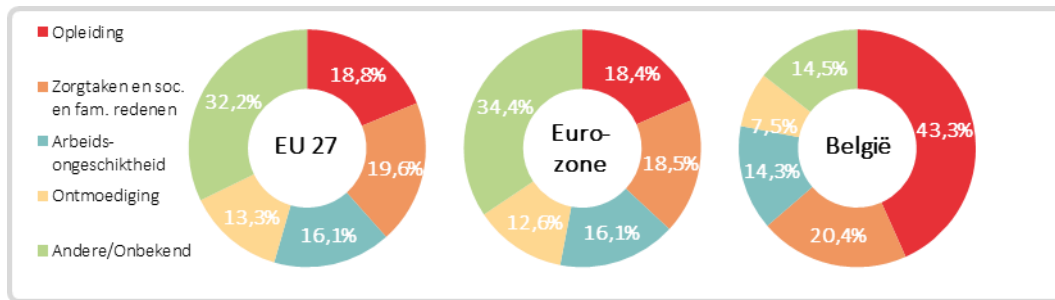

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten
(lfst_r_lfsd2pwn)

De grote relatieve hoogte van de inactiviteit toont zich in elk van de Belgische gewesten. Zelfs in het Vlaams Gewest, waarvan het aandeel werkenden meer dan 10 procentpunt hoger ligt dan in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ligt de inactiviteitsgraad nog licht hoger dan de Europese gemiddelden. België heeft in zijn geheel ook een hogere inactiviteitsgraad dan we kunnen noteren voor zijn buurlanden. Bijgevolg noteren we voor België t.o.v. de totale beroepsbevolking, ondanks een relatief laag percentage van werkloosheid, toch een lager werkgelegenheidspercentage dan voor de Europese gemiddelden of buurlanden. Voor de interpretatie hiervan moeten we echter mee de structuur van de inactiviteit en de werkgelegenheid in beschouwing nemen.

Grafiek 21

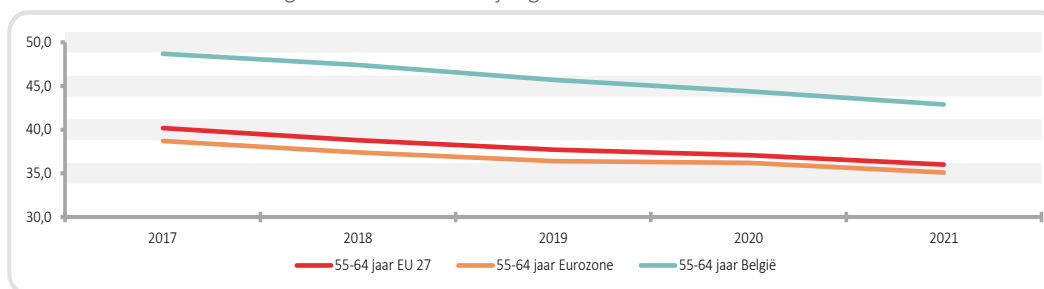
Structuur van de inactiviteit in 2021

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_igar)

Grafiek 22

Evolutie van de inactiviteitsgraad voor de 55-64 jarigen

Bron : Eurostat – Enquête sur les forces de travail (Ifsa_ipga)

Berekeningen: RVA

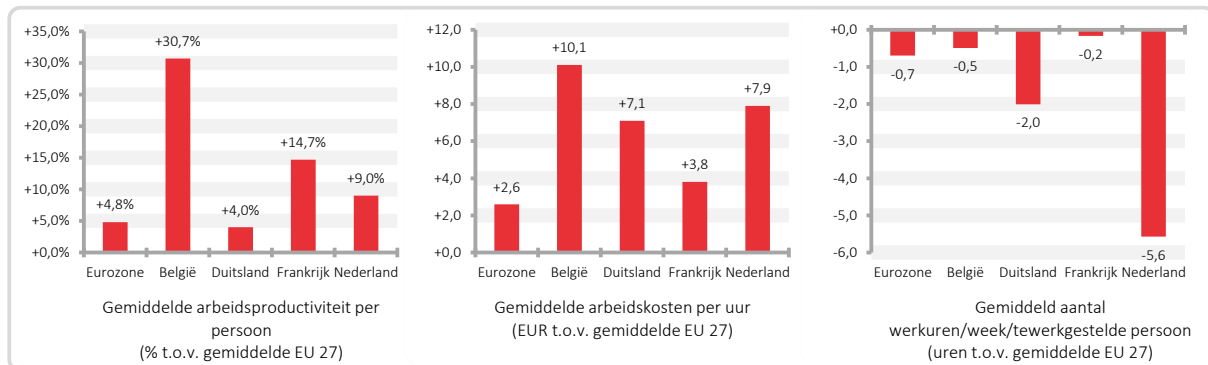
De Belgische inactiviteit bij de bevolking op arbeidsleeftijd die geen werk zoeken bestaat voor een bovengemiddeld groot aandeel uit personen in opleiding. Het aandeel personen met zorgtaken en sociale of familiale redenen is min of meer vergelijkbaar met de Europese gemiddelden. Dit betekent dat iets minder dan 2/3 van de Belgische inactieven deel uitmaken van deze groepen, die aanleunen bij het eerder beschreven concept van de potentiële arbeidskrachten. Bovendien kent België een kleinere groep ontmoedigden onder de inactieve bevolking.

Door de wijzigingen in de rapportage van enquêtes door Eurostat zijn gepensioneerden (of andere niet-werkzoekenden) uit deze indicator verwijderd. Wetende dat inactiviteit historisch gezien belangrijker is bij de oudere bevolking van België, hebben we deze groep vanuit een andere hoek bevraagd om grafiek 22 te verkrijgen.

Hieruit blijkt dat België sinds de hervorming van de brugpensioenregeling geleidelijk dichterbij de Europese gemiddelden komt en dat deze gunstige trend niet is gestopt door de gezondheids-crisis (-5,8% over 5 jaar tegen -3,6% voor de eurozone).

Samenvattend is de inactiviteit in België hoger dan het gemiddelde in de marge van de werkloosheid, maar het betreft in verhouding meer mensen in een "dynamische" situatie (in opleiding of met verlof om gezinsredenen) dan mensen die gedemotiveerd of arbeidsongeschikt zijn in vergelijking met de rest van Europa.

Grafiek 23
Structuur en aard van de werkgelegenheid in 2021

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten
(nama_10_lp_ulc - lc_lci_lev - lfsa_ewhuis - lfsa_epgais)

Berekeningen: RVA

Ook wanneer we kijken naar de structuur en aard van de tewerkstelling in België, wordt ook een nieuw licht geworpen op de vergelijking van het relatieve aandeel werkenden in België en Europa. Zo zien we in de eerste plaats dat, als België relatief gezien minder werkende personen kent, de Belgische arbeidsproductiviteit per persoon zich wel sterk bovengemiddeld vertoont, m.n. 30,7% boven de gemiddelde productiviteit per persoon in de EU-27. Dit is ook veel hoger dan de waarden te noteren voor de buurlanden. Een dergelijk hoge productiviteitsnorm is dan wel een positief gegeven m.b.t. internationale concurrentiekracht, een bovengemiddeld hoge productiviteitsnorm kan mogelijks ook een bijkomende drempel vormen voor bepaalde bevolkingssegmenten om een succesvolle en duurzame (her)intrede op de arbeidsmarkt te maken. Bovendien staat tegenover die hogere productiviteit ook een bovengemiddeld hoge loonnorm (+10,1 EUR t.o.v. het Europese gemiddelde, een groter verschil dan we zien in de buurlanden), wat in bepaalde gevallen een drempel kan vormen op het vlak van werking.

Behalve de grotere arbeidsproductiviteit, kent België tegenover de eurozone en verschillende van zijn buurlanden ook een relatief hoog aantal werkuren per persoon. Het aantal werkuren per week geïmplementeerd door een werkende Belg ligt ongeveer pal op het Europese gemiddelde. Wanneer we dit vergelijken met een land als Nederland, waar de arbeidsmarkt veel sterker georiënteerd is richting deeltijds werk, loopt het verschil op tot meer dan 5 uur werktijd per persoon per week. Ook dit aspect moet mee in beschouwing worden genomen bij het interpreteren van het aandeel werkenden binnen de volledige Belgische bevolking op arbeidsleeftijd.

2.3

Impact van recente crisissen op de RVA-stelsels

De voorbije twee jaren behandelde de RVA in zijn jaarverslagen reeds in detail de sterke impact van de **coronacrisis** op de stelsels onder zijn bevoegdheid. Terwijl deze crisis reeds hard toesloeg op de maatschappij, werden we in de loop van 2021 en 2022 bovendien geconfronteerd met nog nieuwe nationale en internationale crisissen.

- Vanaf 31 januari 2020, kort voor het internationaal uitbreken van de coronacrisis, was de zgn. **Brexit** – het uittreden van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie – een feit. Die uittreding werd echter ingezet met een transitieperiode waarbinnen nog een handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen het VK en de EU kon worden onderhandeld. Gedurende deze transitieperiode maakte het VK nog deel uit van de eenheidsmarkt en douane-unie. Na een verlenging vanaf 1 juli 2020, kwam deze transitieperiode uiteindelijk tot zijn einde vanaf 31 december 2020. Het moment waarop het VK de unie verliet, viel daarmee min of meer samen met de periode van de zgn. tweede coronagolf. De handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen het VK en de EU trad echter meteen voorlopig in werking, in afwachting van de officiële inwerkingtreding vanaf 1 mei 2021.
- Tussen 13 en 15 juli 2021 kende vooral de oostelijke helft van ons land (met name in het Vesderdal) een uitzonderlijke **watersnood**. Op 24 juli 2021 sloeg nieuw noodweer toe, dit keer vooral in de provincies Namen en Waals-Brabant. Dergelijke overstromingen waren nooit eerder gezien in België. Ze eisten een zware menselijke en materiele tol, waarbij slachtoffers soms dagenlang waren afgesneden van hulp. Het herstel van de aangerichte schade is begin 2023 nog steeds lopende.
- Op 24 februari 2022 kondigde de Russische president Poetin een ‘speciale militaire operatie’ aan in **Oekraïne**. Met de militaire ingreep van 24 februari, die de grenzen van de pro-Russische provincies overschreed en expliciet een regimewissel in Oekraïne beoogde, worden beide landen echter reëel in een oorlog met elkaar gestort.

Het conflict maakt deel uit van ruimere internationale geopolitieke spanningen, met name tussen de NAVO-staten enerzijds en Rusland en diens medestanders anderzijds, al beïnvloedt dit conflict uiteraard ook de internationale positie en oriëntering van diverse andere grootmachten.

- Het jaar 2022 liet zich ten slotte ook kenmerken door wat nu vaak de **energie- en kosten-crisis** worden genoemd. Tegen de achtergrond van de bovengenoemde crisissen wonnen namelijk ook de stijgende energieprijzen al sinds het laatste kwartaal van 2021 aan belang op de Europese agenda. De prijzen voor gas en elektriciteit gingen in de nasleep van de pandemie en de stijgende internationale vraag in de hoogte. Doordat de EU in zijn energievoorziening sterk afhankelijk was van Rusland, dat die afhankelijkheid als drukkingsmiddel kon inzetten, kende het Europese energielandschap grondige verschuivingen in het kielzog van de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende geopolitieke spanningen. Daarenboven werd Europa in de zomer van 2022 getroffen door hittegolven, die de energiemarkten extra onder druk zetten door de verhoogde vraag naar energie voor koeling en het (o.w.v. droogte) afgenomen aanbod van waterkrachtvoorziening. In de loop van 2022 nam de EU diverse maatregelen om de invoer van energieproducten uit Rusland aan banden te leggen, de afhankelijkheid af te bouwen en de prijzen voor de consument te normaliseren. Desondanks bereikten de Europese energieprijzen in het tweede en derde trimester van 2022 recordniveaus. Vooral onder invloed van die hoge energieprijzen vertoonde ook de inflatie markante pieken. In oktober 2022 bedroeg de index nog 13,1%.

In deze uitzonderlijke tijden vervult de Sociale Zekerheid voor veel belanghebbenden een belangrijke rol. Ze vormt een buffer tegen job- en inkomensverlies, ondersteunt bij moeizame transitie op de arbeidsmarkt en verlicht de druk bij het combineren van een uitdagender geworden thuis- en werksituatie. Als zodanig helpt ze ook de algemene economische schok op te vangen, die door deze crisissituatie wordt te weeggebracht. In dit subhoofdstuk beschrijven we binnen welke stelsels de RVA specifiek in het kader van de bovenstaande crisissen zijn rol als instelling van de Sociale Zekerheid heeft opgenomen. Hiervolgend wordt dan ook in detail de impact van de crisismaatregelen besproken, die genomen werden in de tijdelijke werkloosheid, de volledige werkloosheid en de onderbrekingsuitkeringen. De maatregelen genomen voor de kunstensector, die hard getroffen was door de coronacrisis, worden daarbij nog apart toegelicht.

Hoewel ook de voorgaande jaarverslagen reeds impactberekeningen bevatte over vooral de coronamaatregelen, zijn die in de huidige editie vaak herzien. Die herzieningen komen voornamelijk voort uit het gebruik van data na verificatie m.b.t. de tijdelijke werkloosheid.

Voor het berekenen van de gehele financiële impact van de meerkost o.w.v. reglementaire wijzigingen werden een klein aantal maatregelen buiten beschouwing gelaten, m.n. de soepelere cumulatieregelingen in het geval van tijdelijke werkloosheid, de tijdelijke werkloosheid bij sluiting van school of opvangmogelijkheid (tijdens de toepassing van de vereenvoudigde procedure tijdelijke werkloosheid), seizoensarbeid en voor halve dagen, de ondersteuningsmaatregelen voor vitale en cruciale sectoren, de aanpassing van de berekening van het bedrag van de volledige werkloosheid in bepaalde omstandigheden volgens het hoogste salaris en de neutralisatie van de verlenging van de opzegtermijn door tijdelijke werkloosheid o.w.v. corona in het geval van SWT bij herstructurering. De mate van impact op de instroom naar een (gunstiger) uitkering kon voor deze stelsels nl. niet worden bepaald t.o.v. de grote algemene verschuivingen die de coronacrisis met zich meebracht. Hoewel die maatregelen

uiteeraard impactrijk kunnen zijn voor de betrokkenen, kunnen we hun financiële impact als min of meer verwaarloosbaar beschouwen. Ook de maatregelen m.b.t. het behoud van de gezinstoestand bij tijdelijke verhuis omwille van de overstromingen in juli 2021 of omwille van de opvang van Oekraïense vluchtelingen, worden in deze buiten beschouwing gelaten omdat die betrekking hebben op het behoud van een bestaand recht.

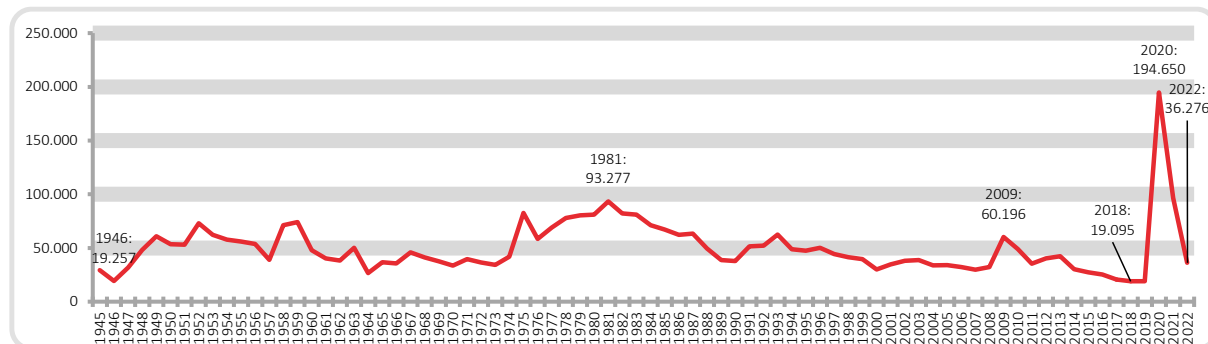
Ten slotte kunnen we ook algemeen vermelden dat de maatregelen met het oog op het opvangen van de impact van de Brexit in dit subhoofdstuk niet verder worden behandeld. Vanaf 22 maart 2021 tot en met 21 maart 2022 was het namelijk mogelijk voor werkgevers in moeilijkheden als gevolg van de Brexit (die daarvoor erkend werden door de minister van Werk) om tijdelijke werkloosheid in te roepen wegens economische oorzaken voor zowel arbeiders als bedienden of om aan hun werknemers voor te stellen hun prestaties tijdelijk te verminderen met 1/5 of 1/2. Door de aangepaste methodologie in het bepalen van het motief voor tijdelijke werkloosheid gedurende de coronacrisis kon echter geen effect van de Brexit op de tijdelijke werkloosheid worden bepaald en voor het stelsel van 'Brexit-tijdscrediet' werden geen betalingen geregistreerd. De eventuele (directe) impact van de Brexit op de RVA-stelsels lijkt dan ook volledig te zijn opgegaan in het effect van de tweede en derde golf van de coronacrisis.

2.3.1

Tijdelijke werkloosheid²

Grafiek 24

Langetermijnevolutie van de tijdelijke werkloosheid in budgettaire eenheden (voltijds equivalenten)

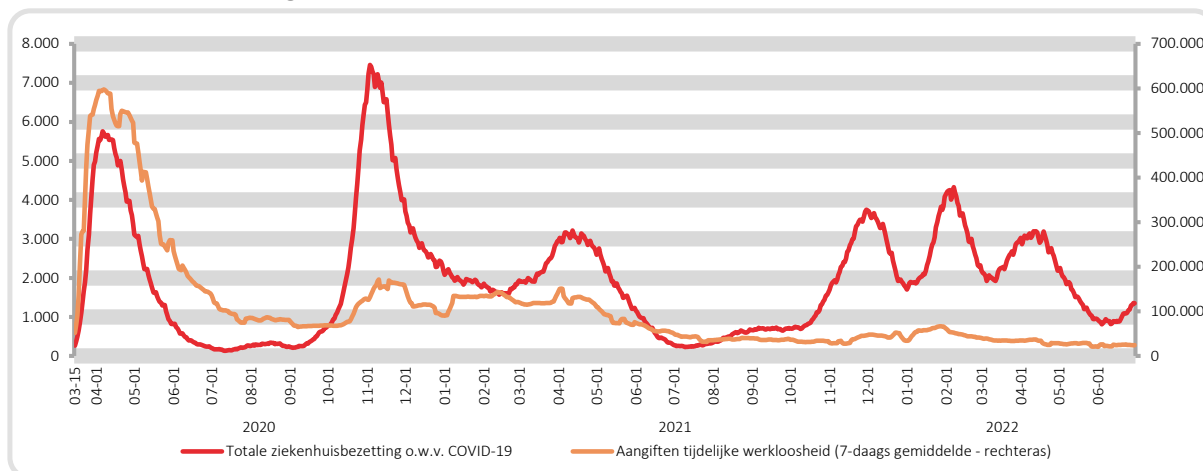
De tijdelijke werkloosheid toonde zich ook reeds in eerdere crisissen een belangrijke buffer tegen de gevolgen van een tijdelijke afname of stopzetting van activiteiten. Het stelsel verzacht het inkomensverlies voor de betrokken werknemers en helpt om naakte ontslagen te vermijden wanneer bedrijven een tijdelijke terugval van hun activiteit kennen.

Bij het internationaal uitbreken van de coronacrisis in 2020 werd een versoepelde regeling van kracht van tijdelijke werkloosheid voor overmacht te wijten aan de coronapandemie. Door de drastische vermindering van de economische activiteit in vooral maart en april 2020 nam de tijdelijke werkloosheid hierbij historische proporties aan; zoals geïllustreerd in grafiek 24: gemiddeld genomen deden in 2020 maandelijks 194.650 voltijdse equivalenten beroep op tijdelijke werkloosheid, meer dan dubbel zoveel als de grootste piek ooit eerder geregistreerd. In 2022 is dit aantal afgenomen tot 36.276 voltijds equivalenten. Ondanks die enorme afname, ligt de gemid-

delde waarde voor 2022 nog steeds gevoelig hoger dan in de jaren die aan de coronacrisis voorafgingen.

² Om een zo accuraat mogelijk beeld te geven van de tijdelijke werkloosheid als mogelijk is op het moment van redactie, worden zoveel mogelijk gegevens na verificatie gebruikt. Die zijn beschikbaar t.e.m. het eerste semester van het recentste jaar, aangevuld met gegevens voor verificatie voor het tweede semester. Over het algemeen impliceert het verificatieproces voor de tijdelijke werkloosheid in grotere mate statistische correctie en verfijning dan het geval is bij andere RVA-stelsels. Deze werkwijze wordt dan ook uitsluitend voor de tijdelijke werkloosheid toegepast.

Grafiek 25
Evolutie van de aangiften van tijdelijke werkloosheid
t.o.v. de ziekenhuisbezetting o.w.v. COVID-19

In 2020 en 2021 kende ons land 4 golven waarin de pandemie opflakkerde. Door die uitzonderlijke omstandigheden, spreekt het voor zich dat er in hoge mate beroep werd gedaan op dit stelsel. Grafiek 25 vergelijkt de evolutie van het dagelijkse aantal aangiften van tijdelijke werkloosheid met de evolutie van de ziekenhuisbezetting omwille van COVID-19. Waar we aan de ziekenhuisbezetting duidelijk de impact van de vier besmettingsgolven kunnen waarnemen, zien we dat vooral in het kielzog van de eerste golf de tijdelijke werkloosheid extreme hoogten bereikte met een piek van 595.822 aangiften (in 7-daags gemiddelde) op 7 april. De tijdelijkewerkloosheidspiek voor de tweede golf lag met een piek van 171.334 aangiften meer dan 3x lager.

Doordat de tweede golf nooit ten volle is gaan liggen voor het uitbreken van de derde, waren gedurende die gehele periode sanitaire maatregelen van kracht die ook het peil van de tijdelijke werkloosheid min of meer op een plateau brachten. De hoogste waarde gedurende de derde golf lag echter opnieuw wat lager (150.897 aangiften op 3 april 2021) dan die van de tweede. Gedurende de vierde golf beperkte de piek van tijdelijke werkloosheid zich verder tot 51.734 aangiften op 23/12, wat minder is dan 1/10 van de piek in april 2020. Hoewel we in het jaar 2022 nog verdere snel op elkaar volgende hospitalisatiegolven konden waarnemen, bleef de impact op de tijdelijke werkloosheid eerder beperkt ten opzichte van de waarnemingen in 2020 en begin 2021.

In de loop van de crisiscontext hebben de politieke autoriteiten een aantal maatregelen genomen om de tijdelijke werkloosheid beter af te stemmen op de grote nood waaraan het stelsel moest tegemoetkomen (zie volume 1 deel 1.2 van de jaarverslagen 2020 en 2021 voor verdere details):

- Voor alle werknemers met tijdelijke werkloosheid tijdens de coronacrisis werd de vervangingsratio van de uitkering opgetrokken van 65% naar 70% (rekening houdend met maximale en minimale uitkeringen). De minimumuitkering, die op 01.01.2020 al was opgetrokken voor alleen- en samenwonende werknemers om ze gelijk te stellen met die van de gezinshoofden, werd ook opgetrokken ter wille van de crisis. Omdat de aanwezigheid van het virus in het buitenland op bepaalde bedrijven al effecten had in februari, werden deze maatregelen retroactief toegepast vanaf 01.02.2020. Deze aanpassing gold voor alle redenen van tijdelijke werkloosheid t.e.m. 30.06.2022.
- Sinds 01.03.2020 ontvingen alle werknemers die tijdelijk werkloos worden gesteld wegens overmacht (behalve voor medische overmacht) een bijkomend (indexeerbaar) supplement van 5,63 EUR per dag betaald door de RVA. Er wordt ook een verminderde bedrijfsvoorheffing van 15% (i.p.v. 26,75%) ingehouden op de uitkeringen vanaf mei 2020 tot eind juni 2022.
- Tijdens de periode van 13.03.2020 tot en met 31.08.2020 werd het begrip overmacht soepel geïnterpreteerd en mochten alle situaties van tijdelijke werkloosheid die het gevolg zijn van het coronavirus worden beschouwd als tijdelijke werkloosheid wegens overmacht. Dat is ook het geval als ze het gevolg waren van werkgebrek wegens economische redenen. Ook de procedure voor het indienen van tijdelijke werkloosheid werd sterk vereenvoudigd, zowel voor de werkgevers als voor de werknemers.
- Vanaf 01.09.2020 konden de ondernemingen een beroep doen op een afwijkend stelsel van tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen, met meer soepele voorwaarden, zowel voor arbeiders als voor bedienden. Dit stelsel, dat van toepassing was tot 31.12.2020, was vooral bedoeld voor die ondernemingen die geen beroep meer konden doen op de vereenvoudigde procedure van tijdelijke werkloosheid wegens over-

macht omdat zij niet als uitzonderlijk hard getroffen onderneming of sector werden beschouwd. Omwille van de stijging in het aantal besmettingen werd echter vanaf 01.10.2020 voor alle ondernemingen opnieuw voorzien in de mogelijkheid van de vereenvoudigde procedure van overmacht, en dit tot 30.06.2022.

- Vanaf 01.02.2020 gelden versoepelingen m.b.t. het cumuleren van de uitkeringen tijdelijke werkloosheid met het uitoefenen van een bijberoep. Voorwaarde hierbij is dat de betrokkene het bijberoep al uitoefende in de loop van de drie maanden voorafgaand aan de eerste dag tijdelijke werkloosheid omwille van corona. Deze versoepeling geldt eveneens tot 30.06.2022.
- Ter vervanging van het corona-ouderschapsverlof (cf. deel 2.3.4) dat afliep op 30.09.2020, kunnen werknemers sinds 01.10.2020 beroep doen op tijdelijke werkloosheid wegens overmacht, als ze anders verlof zouden moeten nemen om een kind op te vangen wanneer omwille van de coronamaatregelen de kinderopvang, school of opvang voor personen met een handicap sluiten.
- Ter compensatie voor de gevolgen van langdurige tijdelijke werkloosheid op de eindejaarspremie, werd een bijkomende premie toegekend aan wie van 01.03.2020 t.e.m. 30.11.2020 minstens 53 dagen doorbracht als tijdelijk werkloze omwille van overmacht of economische redenen. De premie bedraagt 10 EUR per uitkering, met een minimum van 150 EUR. Het theoretisch maximumbedrag voor deze premie komt o.b.v. het aantal vergoedbare dagen in principe op 1.820 EUR.
- Een eenmalige beschermingspremie werd toegekend voor wie tussen maart en december 2020 ten minste 52 uitkeringen tijdelijke werkloosheid o.w.v. corona of voor economische redenen ontving en tewerkgesteld was in een onderneming of instelling die door de coronamaatregelen op 01.03.2021 verplicht gesloten was of in een niet-medisch contactberoep.

- Tussen 01.11.2020 en 31.03.2021 werd de facto tijdelijke werkloosheid toegestaan voor seizoensarbeiders die tijdelijk niet konden werken o.w.v. het volgen van de Belgische quarantaineregels.
- Een stelsel van tijdelijke werkloosheid voor halve dagen voor dienstenchequebedrijven en leerlingenvervoer was in voege tussen 10.05.2021 en 30.06.2021. Dit stelsel kwam tegemoet aan werknemers die omwille van coronagerelateerde omstandigheden een halve dag werk verloren, m.n. de arbeidsuren die door de werknemer voor minstens de helft van het op die dag toepasselijke uurrooster worden besteed aan het uitvoeren van een opdracht bij of voor een klant van de werkgever, die duidelijk onderscheiden is van een andere opdracht die tijdens het andere gedeelte van de werkdag wordt uitgevoerd.
- Om de impact van de coronacrisis te verzachten in een aantal vitale en cruciale sectoren, werden voor een aantal sectoren specifieke maatregelen voorzien om o.a. werkkrachten in tijdelijke werkloosheid in deze sectoren te kunnen inzetten. Tijdelijk werklozen konden daardoor van april 2020 t.e.m. september 2021 werken in de land- en tuinbouwsector met behoud van 75% van de uitkering. Voor de periode van oktober 2020 tot en met september 2021 gold deze regeling ook voor tewerkstellingen bij een andere werkgever (rechtstreeks of als uitzendkracht) in de zorgsector, het onderwijs, bij contacttracing of vaccinatiecentra. Hetzelfde gold van maart 2021 tot en met juni 2021 voor tewerkstelling bij een andere werkgever in een zgn. 'cruciale sector'. Die cruciale sectoren zijn de handelszaken, bedrijven en diensten die gedurende de coronacrisis noodzakelijk zijn voor de bescherming van de vitale belangen van het land en de behoeften van de bevolking, en de producenten, leveranciers, aannemers en onderaannemers van goederen, werken en diensten die essentieel zijn voor de activiteit van deze ondernemingen en deze diensten.

Vanaf maart 2022 werd de versoepelde regeling voor tijdelijke werkloosheid voor overmacht te wijten aan de coronapandemie ook opengesteld voor overmacht te wijten aan de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Desondanks was het in een context van eerder gestaag dalende tijdelijke werkloosheid dat het versoepelde stelsel na 30 juni 2022 niet langer toepasbaar werd. Tot het einde van 2022 golden echter wel nog een aantal overgangsmaatregelen, waaronder de mogelijkheid tot tijdelijke werkloosheid wegens overmacht voor werknemers die in quarantaine moesten en niet kunnen telewerken of die moeten instaan voor de opvang van een kind of persoon met een handicap die in quarantaine moeten of niet kunnen opgevangen worden wegens sluiting van hun school, dagverblijf of opvangcentrum.

Naar aanleiding van de overstromingen van 2021 werden tot en met 31 maart 2022 ook omstandigheden aanvaard als reden voor tijdelijke werkloosheid wegens overmacht, die op zich het werk niet rechtstreeks onmogelijk maken. Het gaat om situaties waarin de werknemer getroffen is door ernstige schade of verliezen en daardoor in de onmogelijkheid is om te gaan werken omdat hij prioriteit moet geven aan nieuwe huisvesting zoeken, de opkuis of herstellingswerken van zijn woning, zijn schadedossier regelen of naar alternatieve vervoermiddelen zoeken.

In het licht van de energiecrisis kunnen voor de periode van 01.10.2022 tot en met 31.03.2023 energie-intensieve bedrijven ten slotte gebruik maken van een bijzonder stelsel van tijdelijke werkloosheid wegens economische oorzaken voor energie-intensieve bedrijven, dat soepeler is dan de bestaande regelingen van tijdelijke werkloosheid wegens economische oorzaken.

Het is op bepaalde vlakken moeilijk om het relatieve gewicht van de diverse crisissen of maatregelen binnen de tijdelijke werkloosheid te bepalen. In wezen kan alleen een statistisch onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds de reguliere stelsels van tijdelijke werkloosheid, anderzijds de vereenvoudigde procedure tijdelijke werkloosheid overmacht te wijten aan de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne en ten slotte het bijzonder stelsel van tijdelijke werkloosheid wegens economische oorzaken voor energie-intensieve bedrijven. Verdere details kunnen slechts in kaart worden gebracht door het exploiteren van de commentaarzone in de Aangifte Sociaal Risico. Het gaat echter om een vrij in te vullen zone, die statistisch moeilijk te exploiteren valt en onder andere aan bv. taal- en typfouten onderhevig is. De gegevens hierlangs verkregen geven echter een aannemelijke indicatie (zie tabellen 17 en 18).

In 2021 betrof ca. 9/10 betalingen tijdelijke werkloosheid het versoepelde stelsel overmacht wegens corona. Voor 2022, toen dit stelsel vanaf halverwege het jaar niet langer van toepassing was, bleef dit beperkt tot 58,7%. Binnen dit stelsel kunnen we vanaf maart 2022 onderscheid maken in hoeverre de commentaarzone al dan niet hetzij eenduidig verwijst naar de pandemie, hetzij eenduidig naar de oorlogssituatie (waarbij nog een restgroep overblijft waarvoor de commentaarzone hiertoe geen bruikbare detaillering bevat). Hieruit blijkt dat, hoewel de overgrote benutting van dit versoepelde stelsel een gevolg bleef van (de nasleep van) de pandemie, het aantal verwijzing naar de oorlogssituatie nog in sterk stijgende lijn lag toen het stelsel zijn eindpunt bereikte.

De benutting van de overgangsmaatregelen m.b.t. opvang en quarantaine (die pas vanaf het einde van het versoepelde coronastelsel afdoende onderscheidbaar zijn) lijkt erg beperkt in omvang en bijna verwaarloosbaar t.o.v. de overige vormen van tijdelijke werkloosheid. Hetzelfde geldt in beperktere mate voor de tijdelijke werkloosheid omwille van de overstromingen, die op zijn piek in juli en augustus 2021 wel ca. 2% van de betalingen tijdelijke werkloosheid betroffen, maar op jaarbasis beperkter zijn qua impact.

Voor de tijdelijke werkloosheid wegens economische oorzaken voor energie-intensieve bedrijven zijn de gegevens voorlopig nog relatief beperkt, aangezien dit stelsel slechts sinds oktober 2022 in werking trad. In de loop van de drie eerste maanden van zijn bestaan, won het stelsel echter relatief snel aan momentum. In de laatste maand van het jaar noteren we 18.104 betalingen binnen dit stelsel, d.i. 12,7% van het totale aantal betalingen tijdelijke werkloosheid die maand. Het gaat echter slechts om een fractie van het peil van het aantal betalingen dat we vóór juli 2022 konden noteren binnen het versoepelde coronastelsel.

Binnen de reguliere stelsels van tijdelijke werkloosheid zien we ten slotte dat hun peil weer fors toeneemt op het moment van het einde van het versoepelde coronastelsel (van 20.913 betalingen in juni naar 65.782 in juli 2022).

NB: Aangezien een refertemaand (waarop een betaling betrekking heeft) slechts statistisch wordt afgesloten na vier indieningsmaanden (waarin een betaling wordt uitgevoerd), tellen we nog tot drie maanden na het einde van een maatregel een aantal betalingen die erop betrekking hebben.

Tabel 17

Overzicht betalingen tijdelijke werkloosheid voor diverse
crisismaatregelen in 2021 en 2022
(fysieke eenheden)

	Corona en Oekraïense oorlog (versoepeld stelsel)				Andere crisismaatregelen			
	Totaal	Totaal	waarvan eenduidig		Overstro- mingen	Overgangs- maatregelen		Reguliere stelsels
			Corona	Oekraïense oorlog		opvang	Energie	
2021-01	479.351	427.456	427.456	-	-	-	-	51.895
2021-02	457.099	387.426	387.426	-	-	-	-	69.673
2021-03	426.678	390.646	390.646	-	-	-	-	36.032
2021-04	444.710	426.650	426.650	-	-	-	-	18.060
2021-05	342.407	312.531	312.531	-	-	-	-	29.876
2021-06	273.619	242.692	242.692	-	-	-	-	30.927
2021-07	189.527	169.187	169.187	-	4.335	-	-	16.005
2021-08	181.998	159.888	159.888	-	3.309	-	-	18.801
2021-09	166.815	148.630	148.630	-	1.824	-	-	16.361
2021-10	189.268	156.821	156.821	-	1.202	-	-	31.245
2021-11	208.338	181.139	181.139	-	827	-	-	26.372
2021-12	224.742	192.104	192.104	-	535	-	-	32.103
2021	298.713	266.264	266.264	-	1.003	-	-	31.446
2022-01	304.167	266.781	266.781	-	579	-	-	36.807
2022-02	273.321	232.158	232.158	-	527	-	-	40.636
2022-03	213.140	193.077	112.183	445	417	-	-	19.646
2022-04	212.233	175.254	121.368	2.944	38	-	-	36.941
2022-05	150.408	134.611	95.754	4.416	5	-	-	15.792
2022-06	138.193	117.280	79.359	9.329	-	-	-	20.913
2022-07	88.279	22.114	15.788	679	-	383	-	65.782
2022-08	85.978	3.124	1.954	130	-	415	-	82.439
2022-09	112.728	905	563	42	-	298	-	111.525
2022-10	114.771	-	-	-	-	182	8.928	105.661
2022-11	116.504	-	-	-	-	110	16.237	100.157
2022-12	142.374	-	-	-	-	81	18.104	124.189
2022	162.675	95.442	77.159	1.499	131	122	3.606	63.374

Tabel 18

Overzicht betalingen tijdelijke werkloosheid voor diverse
crisismaatregelen in 2021 en 2022
(onderlinge verhoudingen)

	Corona en Oekraïense oorlog (versoepeld stelsel)				Andere crisismaatregelen			
	Totaal	Totaal	waarvan eenduidig		Overstro- mingen	Overgangs- maatregelen		Reguliere stelsels
			Corona	Oekraïense oorlog		opvang	Energie	
2021-01	100%	89,2%	89,2%	-	-	-	-	10,8%
2021-02	100%	84,8%	84,8%	-	-	-	-	15,2%
2021-03	100%	91,6%	91,6%	-	-	-	-	8,4%
2021-04	100%	95,9%	95,9%	-	-	-	-	4,1%
2021-05	100%	91,3%	91,3%	-	-	-	-	8,7%
2021-06	100%	88,7%	88,7%	-	-	-	-	11,3%
2021-07	100%	89,3%	89,3%	-	2,3%	-	-	8,4%
2021-08	100%	87,9%	87,9%	-	1,8%	-	-	10,3%
2021-09	100%	89,1%	89,1%	-	1,1%	-	-	9,8%
2021-10	100%	82,9%	82,9%	-	0,6%	-	-	16,5%
2021-11	100%	86,9%	86,9%	-	0,4%	-	-	12,7%
2021-12	100%	85,5%	85,5%	-	0,2%	-	-	14,3%
2021	100%	89,1%	89,1%	-	0,3%	-	-	10,5%
2022-01	100%	87,7%	87,7%	-	0,2%	-	-	12,1%
2022-02	100%	84,9%	84,9%	-	0,2%	-	-	14,9%
2022-03	100%	90,6%	52,6%	0,2%	0,20%	-	-	9,2%
2022-04	100%	82,6%	57,2%	1,4%	0,02%	-	-	17,4%
2022-05	100%	89,5%	63,7%	2,9%	0,003%	-	-	10,5%
2022-06	100%	84,9%	57,4%	6,8%	-	-	-	15,1%
2022-07	100%	25,1%	17,9%	0,8%	-	0,4%	-	74,5%
2022-08	100%	3,6%	2,3%	0,2%	-	0,5%	-	95,9%
2022-09	100%	0,8%	0,5%	0,04%	-	0,3%	-	98,9%
2022-10	100%	-	-	-	-	0,2%	7,8%	92,1%
2022-11	100%	-	-	-	-	0,1%	13,9%	86,0%
2022-12	100%	-	-	-	-	0,1%	12,7%	87,2%
2022	100%	58,7%	47,4%	0,9%	0,1%	0,1%	2,2%	39,0%

Tabel 19

Meerkost van de tijdelijke werkloosheid wegens corona
en de Oekraïense oorlog

	Fysieke eenheden	Budgettaire eenheden	Dagen	Bedragen	waarvan meerkost	
2020	499.534	194.650	60.868.596	4.262.354.193	602.130.660	
2021	298.713	96.447	30.001.547	2.122.670.232	298.480.757	
2022	162.675	36.276	11.295.142	835.645.697	84.658.527	
Evol. 2021-2022	-45,5%	-62,4%	-62,4%	-60,6%	-71,6%	
	Totaal aantal personen TW	waarvan met aangepast crisisbedrag	Personen met compensatie eindejaars-premie	Bedrag compensatie eindejaars-premie	Personen met beschermings-premie	Bedrag beschermings-premie
2020	1.367.663	1.358.200	384.491	139.719.788	-	-
2021	846.082	846.055	49.595	9.865.194	58.265	41.022.993
2022	555.805	493.228	-	-	-	-
Evol. 2021-2022	-34,3%	-41,7%				

Zoals vermeld werd de vervangingsratio van de uitkeringen aangepast voor alle tijdelijk werklozen van 01.02.2020 tot en met 30.06.2022. Bovendien gold in die periode vanaf 01.03.2020 ook een (indexeerbaar) supplement van 5,63 EUR per dag voor niet-medische overmacht. Van de 835,6 miljoen EUR uitgekeerd aan tijdelijke werkloosheid in 2022 betreft 84,7 miljoen EUR (10,1%) de meerkost die te wijten is aan deze bedragsaanpassingen. In totaal konden van de 555.805 personen die in de loop van 2022 (minstens 1 dag) tijdelijk werkloos waren, 493.228 een hierdoor aangepast bedrag genieten.

Daarnaast werden in de loop van 2020 en 2021 ook een bijkomende premie uitbetaald voor langdurig tijdelijk werklozen ter compensatie voor de gevolgen op de berekening van hun eindejaarspremie in 2020 en in 2021 een eenmalige beschermingspremie. In 2022 werden geen soortgelijke premies betaald.

Tabel 20
Benutting van en uitgaven voor andere crisismaatregelen
in de tijdelijke werkloosheid in 2021 en 2022

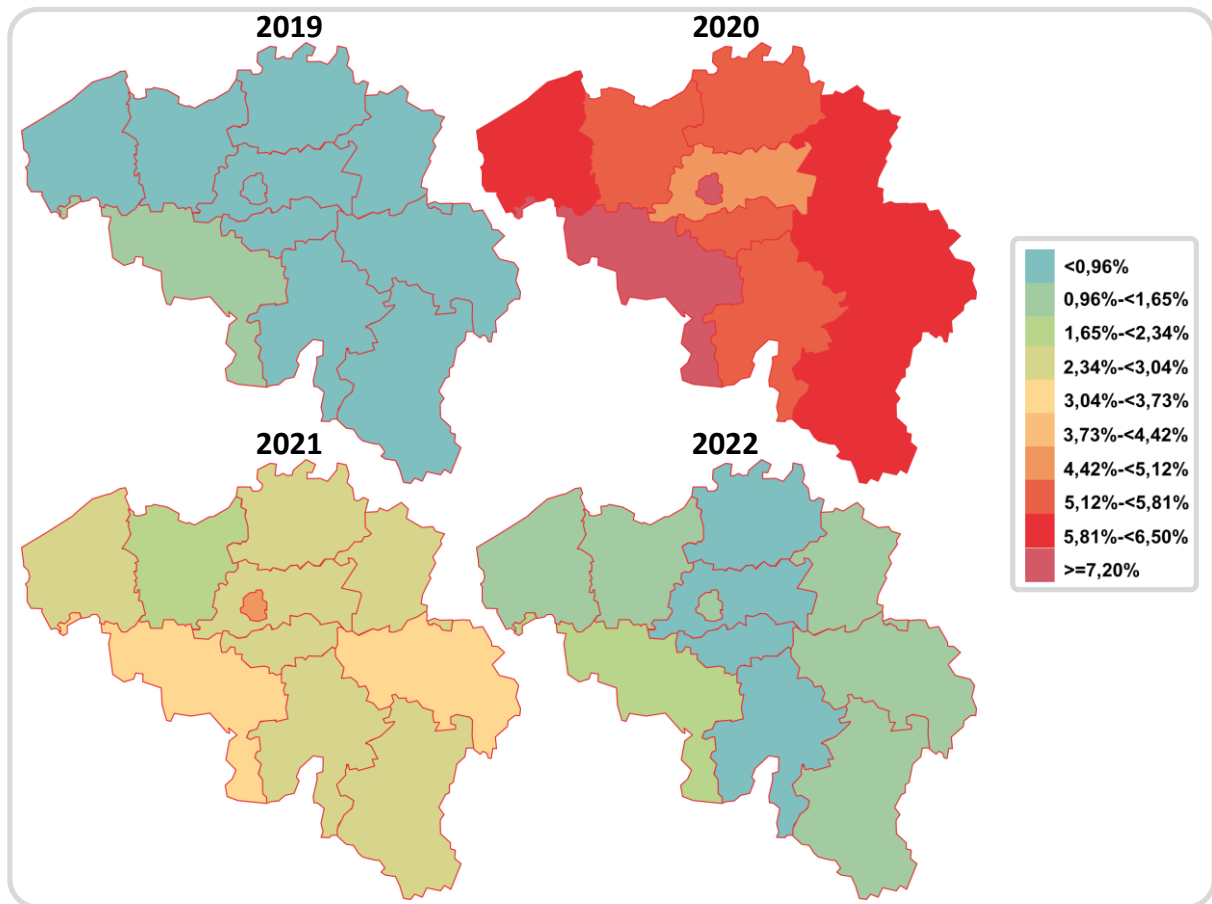
	Overstromingen	Overgangs- maatregelen opvang	Energie	Totaal
Fysieke eenheden				
2021	1.003	-	-	1.003
2022	98	122	3.606	3.826
Bedragen				
2021	7.093.306	-	-	7.093.306
2022	1.244.635	662.502	22.028.906	23.936.042
Verschillende personen				
2021	7.654	-	-	7.654
2022	745	1.255	23.706	25.676
Totaal	7.884	1.255	23.706	32.647
waarvan ook tijdelijke werkloosheid voor overmacht corona/Oekraïne in 2021-2022				
2021	5.028	-	-	5.028
2022	614	858	18.541	19.987
Totaal	5.176	858	18.541	24.417
waarvan ook tijdelijke werkloosheid voor overmacht corona/Oekraïne in 2021-2022 (in %)				
2021	65,7%	-	-	65,7%
2022	82,4%	68,4%	78,2%	77,8%
Totaal	65,7%	68,4%	78,2%	74,8%

Voor de overige crisismaatregelen in de tijdelijke werkloosheid, m.n. voor de overstromingen, energie-intensieve bedrijven en de overgangsmaatregel voor opvang en quarantaine, bedroegen de uitgaven in 2022 23,9 miljoen EUR. In 2021 was reeds 7 miljoen EUR uitgegeven aan de tijdelijke werkloosheid voor overstromingen.

In 2021 en 2022 hadden in totaal 32.647 personen minstens één dag tijdelijke werkloosheid in één van de drie genoemde maatregelen. Het grootste aandeel betreft de tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven. Qua tijdelijk werklozen bestaat er een behoorlijke overlap tussen deze maatregelen en de tijdelijke werkloosheid voor overmacht omwille van corona of de Oekraïense oorlog. Ca. 3/4 van de tijdelijk werklozen in één van de drie genoemde maatregelen ontving in de loop van 2021 of 2022 ook reeds een uitkering tijdelijke werkloosheid binnen dit versoepelde stelsel. Deze overlap is het grootst voor de tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven.

Grafiek 26

Kaart - Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer in 2019-2022

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ - Arbeidsmarktanalyse: gedetailleerde kwartaalgegevens
Berekeningen RVA

Logischerwijs kende het landschap van de tijdelijke werkloosheid de voorbije jaren grote verschuivingen onder invloed van de diverse crisissen en bijhorende maatregelen. De kaarten in grafiek 26 tonen de historische en geografische variaties gedurende deze crisisjaren (zie ook tabel 86 in hoofdstuk 5). Hene-gouwen, dat voorafgaand aan de coronacrisis als enige provincie een graad van meer dan 1% tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume kende, behield gedurende de volledige crisisperiode tot nu toe ook een relatief hoge graad. Verder zien we hoe vooral het Brussels Hoofdstedelijke Gewest en de provincies in het oosten en het westen van het land disproportioneel zwaar getroffen werden en zich bovendien relatief trager herstelden dan de provincies in het midden van het land, Antwerpen, Vlaams en Waals Brabant en Namen.

In 2020 had de tijdelijke werkloosheid een vrij extreem hoog aandeel in het arbeidsvolume in voltijds equivalenten. Hoewel we in 2022 nog steeds een gevoelige verhoging registreren t.o.v. 2019, was ook in 2021 de situatie reeds drastisch verbeterd t.o.v. de graden in het piekjaar van de pandemie.

2.3.2

Volledige werkloosheid

Deze uitzonderlijke omstandigheden van de coronacrisis, die een terugval in het aantal werkaanbiedingen veroorzaakten, maakten het moeilijker voor werkzoekenden om een (her)intrede op de arbeidsmarkt te verwezenlijken. Omdat dit het gevolg was van factoren die buiten de macht lagen van de werkzoekenden zelf en bovendien gelijk opgingen voor deze gehele populatie, voorzagen de autoriteiten ook voor hen een aantal tijdelijke aanpassingen. Specifiek gaat het hier om de volgende maatregelen (zie ook volume 1 deel 1.2 van de jaarverslagen van 2020 en 2021 voor verdere details):

- De bevroering van de degressiviteit van de uitkeringen vanaf 01.04.2020: die zgn. degressiviteit betreft het principe dat de uitkering van een werkloze stapsgewijs kleiner wordt over een periode bepaald door zijn beroepsverleden. Die stapsgewijze daling beoogt volgens de regering een financiële prikkel te zijn om de inspanningen tot een herintrede op de arbeidsmarkt te intensifiëren. Als zodanig werd deze degressiviteit als onbillijk beschouwd in de huidige context en zodoende bevroren. Deze bevroering hield in dat de betrokken werklozen vanaf 01.04.2020 t.e.m. 30.09.2021 niet langer overgingen naar een lagere uitkeringsfase. Na afloop van de bevroeringsperiode werd de degressiviteit van de uitkering voortgezet op het punt waarop de bevroering voor de betrokkene optrad.
- Verlenging van het basisrecht op inschakelingsuitkeringen vanaf 01.04.2020: vanuit dezelfde beschouwing als beschreven bij de bevroering van de degressiviteit, werd ook de zwaarste periode van de coronacrisis (gerekend van 01.04.2020 t.e.m. 30.09.2021) niet afgetrokken van het basisrecht voor de uitkeringsgerechtigden van een inschakelingsuitkering.

- Ook het recht op het voordeel 'springplank naar zelfstandige' werd verlengd in de periode van april 2020 t.e.m. september 2021 (m.u.v. september 2020). Dit voordeel, dat normaal gesproken geldt voor een periode van twaalf maanden, houdt in dat een werkloze tijdens zijn werkloosheid een bijkomstige zelfstandige activiteit kan uitoefenen en daarbij het recht op uitkeringen behouden.
- Voor de personen met een statuut als zeevisser of vaste havenarbeider werd de werkloosheidsuitkering parallel met de uitkering voor tijdelijke werkloosheid aangepast op het vlak van vervangingsratio. Er werd eveneens voorzien in een premie ter compensatie voor effecten op de eindejaarspremie van 2020.

Tabellen 21 - 25 geven voor elk van deze maatregelen een overzicht van de impact.

Tabel 21

Overzicht van het effect van de bevroering van de degressiviteit

	Alle statuten onderworpen aan degressiviteit			Aantal bevroeringen o.w.v. de coronacrisis			waarvan met effect op het uitkeringsbedrag			
	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Meerkost
2020	359.376	530.962	4.301.417.771	119.202	244.127	1.557.713.939	47.793	151.267	622.097.562	81.171.354
2021	339.269	501.593	4.252.015.202	166.226	267.223	2.172.539.964	124.829	227.264	1.650.803.631	298.263.322
2022	309.936	467.218	4.106.343.731	119.119	178.879	1.527.829.434	92.670	164.545	1.188.401.009	301.951.808
Evol. 2021- 2022	-8,6%	-6,9%	-3,4%	-28,3%	-33,1%	-29,7%	-25,8%	-27,6%	-28,0%	+1,2%

Niet alle uitkeringsgerechtigden in een statuut dat deel uitmaakt van de degressieve berekening van de uitkering, kregen daadwerkelijk een bevroering toegekend. Zo is er bv. een groot aandeel langdurig werklozen die al voor de bevroering de fase van het forfait hadden bereikt of beroep deden op een fixering van het uitkering.

Bovendien heeft de bevroering niet voor alle betrokkenen (meteen) een effect op de fase en/of het uitgekeerde bedrag. Behalve het feit dat het onderscheid tussen de fasen voor bepaalde groepen is afgezwakt o.i.v. de welvaartsenveloppe (cf. deel 3.1), is het hier vooral belangrijk rekening te houden met het feit dat de meeste fasen lopen over meerdere maanden, vaak naargelang het beroepsverleden van de betrokkene. Zolang de periode niet verstreken is die een persoon ook zonder bevroering in een bepaalde fase zou doorbrengen, heeft de bevroering nog geen financieel effect. Naarmate de maanden verstrijken, vergroot echter de afstand tussen de bevroren fase en de fase waarin de betrokkene zich zou bevinden ware de bevroering niet van toepassing.

Dit betekent dat deze bevroering financieel nog relatief beperkte gevolgen had in 2020, maar in de volgende twee jaren telkens verder toenam. In 2020 werd al aan 151.386 personen een aangepast bedrag uitgekeerd omwille van het effect van de bevroering van de degressiviteit. In 2021 nam hun aantal nog toe tot 227.264 om in 2022 weer terug te vallen tot 164.545. Aangezien het gemiddelde effect per persoon echter elk jaar verder toeneemt, brengt die terugval van het aantal betrokkenen geen daling van de meerkost met zich mee in 2022 – we noteren integendeel een stijging van 1,2% t.o.v. 2021.

Tabel 22
Overzicht van het effect van het verlengen van het recht
op inschakelingsuitkeringen

	Totaal inschakelingsuitkeringen			Verlengingen			
	Personen	Vergoede dagen	Bedragen	Toegekende verlengingen	Van toepassing zijnde verlengingen	Vergoede dagen	Bedragen
2020	57.947	10.454.326	337.294.065	52.248	2.129	162.832	4.543.348
2021	49.948	8.966.187	297.258.538	48.599	4.850	660.406	19.492.301
2022	43.433	7.667.046	281.582.027	-	3.230	500.577	17.108.060
Evol. 2021- 2022	-13,0%	-14,5%	-5,3%		-33,4%	-24,2%	-12,2%

De verlenging van het basisrecht op inschakelingsuitkeringen volgt een gelijkaardige dynamiek. Alle personen die van 01.04.2020 t.e.m. 30.09.2021 op een gegeven moment recht hadden op een inschakelingsuitkering kregen een verlenging van hun basisrecht toegekend, maar het aantal personen waarvoor de verlenging reëel van toepassing werd omdat de oorspronkelijke basisperiode tot zijn eind kwam, is veel beperkter. Aangezien de bedragen van de inschakelingsuitkeringen niet onderworpen zijn aan de degressiviteit, neemt het gemiddelde effect trouwens niet per definitie toe. De meerkost omwille van verlengingen was in 2022 (17,1 miljoen EUR) reeds lager dan in 2021 (19,5 miljoen EUR). Het effect van deze maatregel lijkt dan ook zijn uitdoving te hebben ingezet.

Tabel 23

Overzicht van het effect van het verlengen van het recht op het voordeel 'springplank naar zelfstandige'

	Totale aantal personen	Personen die de 12e maand springplank bereiken	waarvan nog steeds werkloos in m12+1	waarvan met een verlenging van de springplank in m12+1
2017	7.323	580	350	-
2018	10.997	2.524	1.485	-
2019	10.870	2.364	1.340	-
2020	9.763	3.355	2.545	1.976
2021	11.008	3.282	2.660	2.631
2022	12.130	2.779	2.056	1.576

	Totale aantal personen	Personen die de 12e maand springplank bereiken	waarvan nog steeds werkloos in m12+1	waarvan met een verlenging van de springplank in m12+1
2017	100%	7,9%	4,8%	-
2018	100%	23,0%	13,5%	-
2019	100%	21,7%	12,3%	-
2020	100%	34,4%	26,1%	20,2%
2021	100%	29,8%	24,2%	23,9%
2022	100%	22,9%	16,9%	13,0%

Het effect van de verlenging van het voordeel 'springplank naar zelfstandige' is vooral zichtbaar in de relatieve kans voor een werkloze om na een twaalfde maand met dit voordeel in de werkloosheid te blijven. Eens de maatregel op kruissnelheid kwam (2018-2019) lag deze blijfkans tussen 10% en 15%. In 2020 en 2021 was deze blijfkans echter ca. 25%³. Meer dan 20% van de personen bereikten een 12^e maand 'springplank' in 2020 of 2021 en maakten de daaropvolgende maand gebruik van de verlenging. Dit betekent echter niet dat deze verlenging op zich als oorzaak kan worden aangeduid van het feit dat deze personen zich langer in de werkloosheid blijven bevinden. De blijfkans is namelijk over de gehele werkloosheid toegenomen in de beschouwde periode.

In 2022 tellen we in totaal 4.619 werklozen die nog gebruik maakten van hun verlenging van het voordeel 'springplank', maar gemiddeld vertegenwoordigen zij nog slechts 1.790 werkloosheidsuitkeringen per maand met een verlengd voordeel 'springplank', goed voor 25,3 miljoen EUR.

NB: Aangezien het voordeel geen impact heeft op het bedrag van de uitkeringen, zouden de betrokkenen ook zonder dit voordeel hetzelfde bedrag uitgekeerd hebben gekregen voor werkloosheid. Dit bedrag wordt i.c. dan ook niet als meerkost aanzien. Bij het berekenen van de begroting van de sociale uitgaven in 2022 wordt hiervoor echter wel rekening gehouden met een meerkost van ca. 6,4 miljoen EUR voortkomend vanuit de vaststelling van een verhoogde blijfkans.

Tabel 24

Impact van het verlengen van het recht op het voordeel 'springplank naar zelfstandige'

	Totaal			Verlengingen		
	Personen	Fysieke eenheden	Bedragen	Personen	Fysieke eenheden	Bedragen
2020	9.763	5.524	70.632.749	1.574	359	4.268.722
2021	11.008	7.196	99.694.967	4.223	2.252	30.573.230
2022	12.130	6.459	92.280.664	4.619	1.790	25.264.515

³ Er moet mee rekening worden gehouden dat de opvolgingsperiode voor de berekening van de blijfkans in 2022 op het moment van redactie nog niet volledig is. De opgegeven percentages voor dit jaar betreffen in principe dan ook een lichte onderschatting.

Tabel 25

Impact van de maatregelen voor zeevissers en havenarbeiders

	Personen	Bedragen	waarvan met aangepast bedrag	Meerkost	Personen met compensatie voor eindejaarspremie	Bedragen voor compensatie voor eindejaarspremie
2020	8.423	57.683.709	8.133	4.004.844	3.262	1.670.092
2021	8.176	48.675.081	8.135	3.720.460	77	36.546
2022	8.821	47.433.223	7.966	1.916.330	-	-

Wanneer we ten slotte het aantal personen bekijken dat een werkloosheidsuitkering ontvangt met een statuut als zeevisser of vaste havenarbeider, zien we dat hun aantal in 2022 hoger ligt dan in 2020 en 2021, maar dat een kleiner aantal nog een aangepast bedrag kon genieten o.b.v. de verhoogde vervangingsratio. De meeruitgave omwille van deze reglementaire wijziging betrof in 2022 nog 1,9 miljoen EUR.

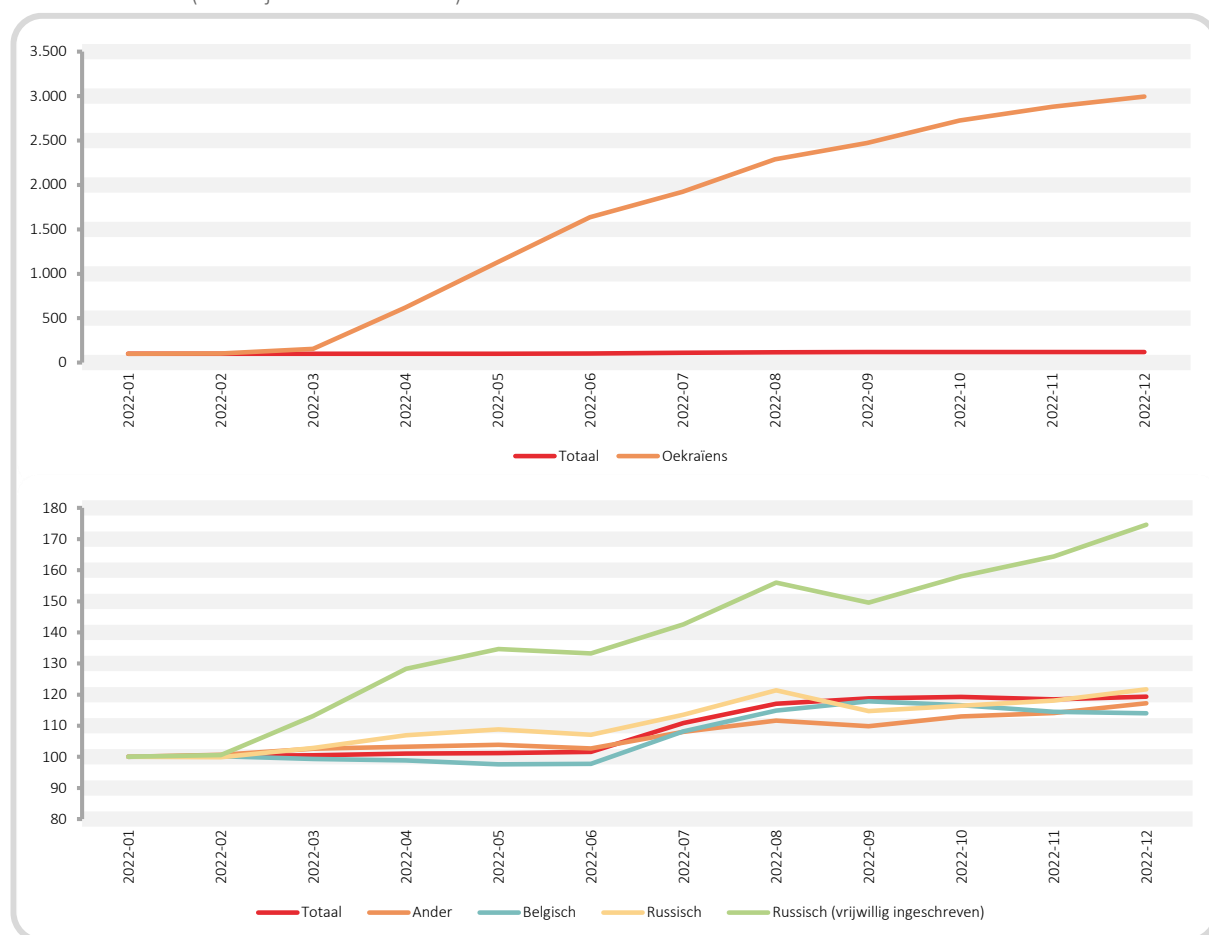
Ondanks de recente opeenvolging van diverse crisissen, noteren we voor de vergoede volledige werkloosheid in 2022 nog steeds een daling op jaarbasis (cf. hoofdstuk 4). Bij de niet-vergoede werklozen die zich als werkzoekende inschrijven bij de gewestelijke instanties (cf. deel 4.5), zien we in 2022 echter een markante weerslag van het Oekraïense conflict.

Het aantal Oekraïners dat de Belgische arbeidsmarkt betreedt, zette een opvallende stijging in vanaf het uitbreken van de oorlog. Op het einde van 2022 ligt hun aantal ca. 30x zo hoog als in het begin van het jaar.

We moeten er echter rekening mee houden dat ook uit Rusland sinds het begin van het conflict een vluchtelingenstroom op gang kwam. Aangezien voor hen niet dezelfde procedures werden voorzien als voor de Oekraïense oorlogsvluchtelingen, betreden zij de Belgische arbeidsmarkt voornamelijk als vrijwillig ingeschreven werklozen. Hoewel hun aantallen niet vergelijkbaar zijn met die van hun Oekraïense tegenhangers, zien we bij de vrijwillig ingeschreven Russische werkzoekenden toch ook een opvallende stijging vanaf het begin van de oorlog.

Tabel 26

Evolutie van het aantal niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden met focus op de Oekraïense en Russische nationaliteit (index: januari 2022 = 100)

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

2.3.3

Focus op de maatregelen voor de kunstensector

Gelet op de specifieke situatie van kunstenaars, als ook de mate waarin het annuleren van voorstellingen en evenementen en andere sanitaire maatregelen de kunstensector hebben getroffen, werden tijdens de coronacrisis voor de kunstensector een aantal specifieke maatregelen getroffen m.b.t. (tijdelijke of volledige) werkloosheidsuitkeringen (zie volume 1 deel 1.2 van de jaarverslagen 2020-2021 voor verdere details). Deze maatregelen deden geen afbreuk aan het reguliere artiestenstelsel, dat aan artiesten toelaat om een gunstiger berekening van hun uitkering te verwerven voor de dagen waarop zij geen activiteiten uitoefenen en zodoende op het werkloosheidsstelsel terugvallen. Hoewel er, uitgedrukt in verschillende personen, sinds de coronacrisis iets minder artiesten van dit stelsel gebruik maakten, nam het volume van werkloosheidsdagen voor artiesten in dit stelsel t.o.v. 2019 wel toe. In 2022 lijkt die situatie zich te normaliseren. Er moet dat jaar wel rekening worden gehouden met de omvorming van het artiestenstelsel naar dat van kunstwerkers (cf. deel 3.1.1.2).

In het kader van de coronacrisis werd erover gewaakt dat de artiesten die een gunstige berekening van hun uitkeringen genieten dit voordeel behielden tot en met 30.03.2022. Er werd ook beslist om de referentieperiodes om deze gunstige berekening te bekomen, te verlengen met de periode betrokken bij de coronacrisis.

Daarenboven werd tijdelijk een snellere toegang tot de werkloosheidsuitkeringen ingevoerd voor wie ofwel 10 artistieke activiteiten, ofwel 10 technische activiteiten in de artistieke sector, ofwel 20 arbeidsdagen ingevolge artistieke en/of technische activiteiten in de artistieke sector kan aantonen in de referteperiode van 13.03.2019 tot 13.03.2020. Deze maatregel trad in werking op 01.04.2020 en gold t.e.m. 30.03.2022. Deze maatregel stond in 2022 nog in totaal aan 339 personen in de kunstensector toe om werkloosheidsuitkeringen te genieten via de versoepelde toelaatbaarheidsregels.

Ook binnen de tijdelijke werkloosheid werd een bijkomende toegang gecreëerd voor getroffen artiesten, door de opening van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht voor artiesten en tijdelijke medewerkers van festivals en andere evenementen die o.w.v. de sanitaire maatregelen werden geannuleerd. De betrokkene kan op die manier een uitkering ontvangen voor de dag(en) waarop hij in principe effectief zou hebben gewerkt met een arbeidsovereenkomst, maar niet voor de dagen waarop ze al uitkeringen als volledig werkloze ontvangen. In 2022 konden nog 52 personen van deze vorm van tijdelijke werkloosheid gebruik maken.

Ten slotte werd voor de artiesten die een fixering van hun uitkeringsbedrag kennen ook een aanpassing van de minimumuitkeringen ingevoerd, die gold van januari t.e.m. september 2021.

Tabel 27

Overzicht van de coronamaatregelen gericht op de kunstensector

Regulier artiestenstelsel / Kunstwerkers	Vergoede dagen	Bedragen	Verschillende personen
2019	1.864.128	85.913.467	9.465
2020	2.002.261	95.707.640	9.380
2021	1.929.346	96.477.134	9.232
2022	1.288.328	69.147.305	8.848
Evol. 2021-2022	-33,2%	-28,3%	-4,2%
Versoepte toelatingsvoorwaarden	Vergoede dagen	Bedragen	Verschillende personen
2020	24.279	1.051.271	256
2021	79.202	3.680.628	525
2022	43.689	2.511.614	339
TW geannuleerde evenementen	Vergoede dagen	Bedragen	Verschillende personen
2020	9.295	607.625	339
2021	9.977	699.815	364
2022	1.096	84.883	52
Fixering van de uitkeringsfase	Verschillende personen	Personen met aangepast bedrag	Meerkost
2021	5.912	3.949	2.633.054

2.3.4 Corona-ouderschapsverlof en -tijdskrediet

Eén van de vele gevolgen van de sanitaire maatregelen betrof de organisatie van kinderopvang bij werkende ouders in het geval van sluiting van school of kinderonthaal. Om hieraan tegemoet te komen, konden werkende ouders onder bepaalde voorwaarden beroep doen op het corona-ouderschapsverlof. Dit verlof was geldig van toepassing van 01.05.2020 t.e.m. 30.09.2020.⁴

Het coronatijdskrediet betreft dan weer een nieuwe vorm van tijdskrediet die naast het gewone tijdskrediet bestaat. Om de economische moeilijkheden veroorzaakt door de coronacrisis het hoofd te bieden, kunnen werkgevers via het coronatijdskrediet een gedeeltelijke onderbreking (halftijds of 1/5) voorstellen aan hun werknemers, die niet worden afgetrokken van de maximumduur van het gewone tijdskrediet. Alleen de werkgevers die tussen 01.03.2020 en 31.12.2020 een erkenning kregen van de Minister van Werk als onderneming in herstructurering of in moeilijkheden, konden het coronatijdskrediet inroepen.

Aangezien het corona-ouderschapsverlof niet meer van toepassing is en er slechts weinig beroep wordt gedaan op het tijdskrediet corona, blijft de impact van de corona-maatregelen op de onderbrekingsuitkeringen sinds 2020 vrij beperkt.

Tabel 28
Evolutie van de onderbrekingsstelsels i.h.k.v. corona

	Corona			Andere onderbrekingen			Totaal		
	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen
2020	22.285	96.086	70.886.757	229.761	357.142	680.542.405	252.046	398.978	751.429.161
2021	97	132	402.398	231.030	354.379	671.668.118	231.127	354.482	672.070.517
2022	139	152	669.668	233.294	370.087	730.021.348	233.433	370.228	730.691.016
Evol. 2021-2022	+42,6%	+15,2%	+66,4%	+1,0%	+4,4%	+8,7%	+1,0%	+4,4%	+8,7%

⁴ Een gedetailleerdere analyse van dit stelsel is verschenen in een aparte RVA-publicatie beschikbaar op onze website, m.n. "Het corona-ouderschapsverlof" - januari 2021

2.3.5

Totale financiële impact van de crisismaatregelen op de RVA-uitkeringen

Van de diverse maatregelen die werden getroffen om extra ondersteuning te bieden in deze uitzonderlijke crisistijden, maakten in 2022 in totaal 683.043 personen gebruik. Dit is een scherpe afname ten opzicht van 2020 en 2021, toen die aantallen nog respectievelijk 1,6 en 1,1 miljoen betroffen. In het merendeel van de gevallen (491.409 personen) gaat het uitsluitend om een van de maatregelen binnen de tijdelijke werkloosheid.

De meerkost voor alle specifieke maatregelen in 2022 samen betrof in totaal 432,7 miljoen EUR. Dit betekent dat deze uitkeringsgerechtigden gemiddeld genomen in de loop van 2022 633,5 EUR aan bijkomende steun konden genieten in de vorm van stelsels of gunstiger berekeningswijzen van de uitkering die voorafgaand aan de crisisperiode niet toegankelijk waren. Als we de gehele crisisperiode van 2020 t.e.m. 2022 samen in beschouwing nemen, werd aan 1,9 miljoen personen gemiddeld een bijkomend bedrag van 975,0 EUR uitbetaald.

Tabel 29

Overzicht van het gebruik van de diverse specifieke crisis-
maatregelen en hun meerkost

	Personen				Bedragen	
	Totaal	1 status	2 statussen	3 statussen	Meerkost	Per persoon
2020						
Totaal	1.644.671	1.570.793	73.424	454	766.410.317	466,0
Tijdelijke werkloosheid	1.364.062	1.290.624	72.984	454	602.515.151	441,7
Volledige werkloosheid	258.274	204.574	53.246	454	91.392.901	353,9
Maatregelen voor artiesten	583	4	257	322	1.615.507	2.771,0
Onderbrekingsuitkeringen	96.084	75.591	20.361	132	70.886.757	737,8
2021						
Totaal	1.104.165	1.058.628	45.138	399	631.369.395	571,8
Tijdelijke werkloosheid	864.255	822.208	41.648	399	305.119.913	353,0
Volledige werkloosheid	281.695	236.310	44.986	399	321.512.706	1.141,4
Maatregelen voor artiesten	4.019	61	3.559	399	4.334.378	1.078,5
Onderbrekingsuitkeringen	132	49	83	-	402.398	3.048,5
2022						
Totaal	683.043	671.567	11.440	36	432.701.821	633,5
Tijdelijke werkloosheid	502.629	491.409	11.184	36	108.466.007	215,8
Volledige werkloosheid	191.386	179.951	11.399	36	320.976.198	1.677,1
Maatregelen voor artiesten	388	74	278	36	2.589.948	6.675,1
Onderbrekingsuitkeringen	152	133	19	-	669.668	4.405,7
Totale periode 2020-2022						
Totaal	1.877.440	1.725.451	150.591	1.398	1.830.481.533	975,0
Tijdelijke werkloosheid	1.584.068	1.435.870	146.800	1.398	1.016.101.072	641,5
Volledige werkloosheid	346.276	220.621	124.257	1.398	733.881.805	2.119,4
Maatregelen voor artiesten	4.258	90	3.308	860	8.539.834	2.005,6
Onderbrekingsuitkeringen	96.225	68.870	26.817	538	71.958.823	747,8

NB: Van de meerkost o.w.v. specifieke coronamaatregelen voor artiesten (zoals berekend in deel 2.3.3) werd in deze context de meerkost afgetrokken die voor de artiesten in tijdelijke werkloosheid werden veroorzaakt door de eveneens geldende algemene maatregelen binnen de tijdelijke werkloosheid (waarvan de maatregelen en de rekenwijze worden beschreven in deel 2.3.1) teneinde dubbeltelling van dit bedrag te vermijden. Ook voor de uitkeringen aan tijdelijk werklozen omwille van de overstromingen van juli 2021 werd er in deze tabel mee rekening gehouden dat gedurende die hele periode een aangepaste vervangingsratio gold.

Dit overzicht biedt echter slechts een onvolledig beeld van de totale financiële impact van de coronacrisis op de RVA-stelsels. De berekening van deze meerkost o.w.v. specifieke maatregelen houdt immers geen rekening met:

- De evolutie van de uitgaven onder invloed van de mate waarin er doorheen de crisis meer of minder beroep wordt gedaan op diverse RVA-stelsels, o.a. omwille van de directe en indirecte gevolgen van de sanitaire maatregelen;
- Verschuivingseffecten waarbij een grotere benutting van de ene maatregel het beroep op de andere kan verkleinen;
- De relatief kleinere benutting van bepaalde andere stelsels, zoals de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen;
- De impact van de crisissen op de inflatie, die bij overschrijding van de spilindex een indexering van de uitkeringen met zich meebrengt, waardoor de bedragen in lopende prijzen de hoogte ingaan.

Tabel 30 probeert dan ook dit beeld op de totale financiële impact gedurende de crisis te vervolledigen.

Tabel 30
Financiële impact van de crisissen op de RVA-
maatregelen per jaar (in duizend EUR)

	Totaal	Tijdelijke werkloosheid	UVW-WZ	Onderbrekings- uitkeringen	Andere stelsels
2020					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	6.194.736	401.386	3.710.085	641.859	1.441.406
Reële uitgaven	10.683.380	4.402.074	4.107.400	751.430	1.422.476
Verschil	+4.488.644	+4.000.688	+397.315	+109.571	-18.930
	+72,5%	+996,7%	+10,7%	+17,1%	-1,3%
2021					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	6.178.029	392.400	3.814.143	632.643	1.338.843
Reële uitgaven	8.197.100	2.173.558	4.073.957	672.070	1.277.515
Verschil	+2.019.071	+1.781.158	+259.813	+39.427	-61.328
	+32,7%	+453,9%	+6,8%	+6,2%	-4,6%
2022					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	6.035.581	389.074	3.765.444	641.070	1.239.993
Reële uitgaven	6.670.406	835.646	3.928.010	730.690	1.176.060
Verschil	+634.825	+446.572	+162.566	+89.620	-63.933
	+10,5%	+114,8%	+4,3%	+14,0%	-5,2%
Totale periode 2020-2022					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	18.408.345	1.182.860	11.289.672	1.915.571	4.020.242
Reële uitgaven	25.550.886	7.411.278	12.109.367	2.154.190	3.876.051
Verschil	+7.142.540	+6.228.418	+819.695	+238.619	-144.191
	+38,8%	+526,6%	+7,3%	+12,5%	-3,6%

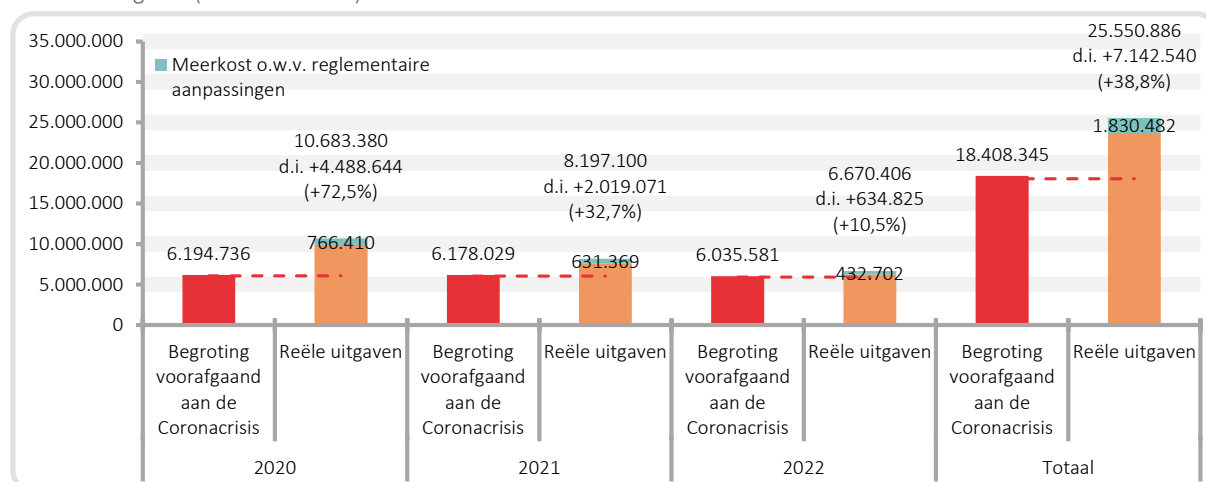
Tabel 30 biedt een weergave van de totale uitgaven verricht voor de stelsels onder bevoegdheid van de RVA (incl. de bijkomende premies) en vergelijkt die met de laatste begrotingsdocumenten die voor deze jaren werden gepubliceerd voordat de diverse crisissen in rekening werden gebracht. Hoewel men zich baseert op algemene macro-economische ramingen over meerdere jaren tijd, dateren deze berekeningen van net vóór men weet had van (de aard van) de pandemie en de daaropvolgende crisissen. Deze begroting kan bijgevolg gelden als referentiepunt voor de te verwachten evolutie van de uitgaven voor de diverse RVA-stelsels vanaf 2020 indien de in dit deel besproken omstandigheden nooit hadden plaatsgevonden. Vanuit dit uitgangspunt kunnen we stellen dat de totale financiële impact van de crisissen sinds 2020 7,1 miljard EUR bedraagt.

Bij de volledige werkloosheid (UVW-WZ) valt op dat de berekende meerkost o.w.v. reglementaire aanpassingen sinds 2021 (321,5 miljoen EUR in 2021 en 321,0 miljoen EUR in 2022, cf. tabel 29) hoger ligt dan de totale meeruitgave t.o.v. de aan de crisis voorafgaande begroting (259,8 miljoen EUR in 2021 en 162,6 miljoen EUR in 2022, cf. tabel 30). Dit betekent dat de uitgaven voor de werkloosheidsuitkeringen – abstractie makend van de reglementaire aanpassingen - desondanks gunstiger zijn geëvolueerd dan voorzien werd voor de coronacrisis.

Van de 7,1 miljard meerkost die we de voorbije drie jaar registreerden omwille van de diverse crisissen, kwam in totaal 1,8 miljard (d.i. 25,6%) voort uit de specifieke crisismaatregelen die men heeft ingeschakeld om de bevolking te ondersteunen in deze uitzonderlijke periode. Ongeacht de relatieve hoogte van deze bedragen en percentages, moeten we voor ogen houden dat deze uitgaven toelieten om veel hogere kosten te vermijden op menselijk, sociaal en economisch vlak.

Grafiek 27

Overzicht van de financiële impact van de crisissen op RVA-maatregelen (in duizend EUR)

2.4

Vooruitzichten en budget

In dit deel schetsen we een algemeen overzicht van het RVA-budget voor sociale prestaties. Het RVA-budget is georganiseerd volgens uitgaveposten. Die indeling ziet er anders uit dan de statistische, aangezien ze conform dient te worden opgesteld voor budgettaire verantwoording.

Deel 2.4.1 biedt een overzicht van de verhouding tussen de indeling volgens uitgavepost en de statistische indeling. Bovendien wordt voor het jaar 2022 verduidelijkt welke uitgaven in het kader van de Zesde Staatshervorming behouden blijven binnen het federale RVA-budget. Een aantal betalingen werden immers door de RVA als operator verricht op het budget van andere instanties, voornamelijk de gewestelijke.

Deel 2.4.2 geeft een overzicht van de vooruitzichten en het budget voor 2023. Dit budget wordt gesitueerd in een periode die teruggaat tot en met 2018. In tegenstelling tot in deel 2.4.1, waarin een overzicht van alle uitgaven per post wordt getoond waarvoor de RVA als operator verantwoordelijk was, worden in de overzichten van deel 2.4.2 alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het federale RVA-budget behoorden.

2.4.1

Uitgaveposten en de regionalisering

Tabel 31 verduidelijkt de indelingswijze volgens uitgaveposten aan de hand van de fysieke eenheden en totale uitgaven voor 2022. Tabel 32 schetst vervolgens de evolutie op langere termijn volgens die indelingsvorm.

Tabel 31

Overzicht van de indeling van de betalingen in uitgaveposten in 2022

	Fysieke eenheden	Uitgaven (in miljoen EUR)
Globale werkloosheid	512.736	5.300,6
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	285.111	3.787,5
Tijdelijke werkloosheid	166.175	857,7
Deeltijdse werknemers met IGU	29.433	185,8
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	29.216	433,5
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	2.801	36,2
Andere uitkeringen	5.286	69,8
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	4.159	12,1
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	1.128	57,8
Activering en premies	41.668	186,9
Werk- en activeringsmaatregelen	40.029	170,1
Vrijstellingen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	1.132	16,2
Andere	507	0,6
SWT (incl. halftijds brugpensioen)	23.232	404,2
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	23.232	404,2
Halftijds brugpensioen	0	0,0
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	233.433	730,7
Loopbaanonderbreking - federale entiteiten	8.902	33,9
Loopbaanonderbreking - gefedereerde entiteiten	28.234	69,0
Tijdskrediet	88.808	313,5
Thematische verloven	107.488	314,3
Outplacement	999	8,8
Rest (grensarbeiders)	112	0,1
Algemeen totaal	817.467	6.701,2

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de financiering voor de thematische verloven vanaf 2017 wordt verdeeld onder het globaal beheer voor de private sector en een rijkstoelage van de FOD WASO voor de openbare sector. Voor het gedeelte loopbaanonderbreking bij de federale entiteiten gebeurt de financiering vanaf 2017 via een rijkstoelage van de FOD WASO. In deze tabel 31 en ook in de volgende tabellen van dit hoofdstuk worden de achterstallige betalingen buiten beschouwing gelaten.

Tijdelijke werkloosheid wordt in dit hoofdstuk berekend vóór verificatie in indieningsmaanden (tegenover 6 maanden na verificatie en 6 maanden vóór verificatie in andere hoofdstukken). De bijzondere vrijstellingen voor werklozen vanaf 50 jaar die werken in een ontwikkelingsland, jonge coöperanten en deelname aan humanitaire acties worden opgenomen onder activeringen en premies (tegenover de vrijstellingen voor opleiding en studies in de tabellen voor sociale prestaties van de begroting).

Tabel 32

Evolutie van het aantal betalingen en van de uitgekeerde bedragen volgens uitgavepost (in miljoen EUR)

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds bruggpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematisc verloven	Outplacement	Rest (grensarbeiders)	Algemeen totaal
Fysieke eenheden								
2018	533.590	7.746	63.801	74.516	254.541	0	215	934.409
2019	507.008	7.030	59.526	57.078	249.367	0	178	880.186
2020	918.194	5.584	47.580	42.643	252.046	0	137	1.266.185
2021	688.506	5.267	44.070	32.311	231.127	1.026	124	1.002.431
2022	512.736	5.286	41.668	23.232	233.433	999	112	817.467
Bedragen								
2018	4.939,1	103,7	284,0	1.144,2	747,9	0,0	0,3	7.219,0
2019	4.710,2	93,3	261,9	890,1	737,9	0,0	0,2	6.693,6
2020	9.220,6	105,7	198,8	681,1	751,4	0,0	0,2	10.957,8
2021	6.877,8	88,0	190,0	519,5	672,1	5,6	0,1	8.353,1
2022	5.300,6	69,8	186,9	404,2	730,7	8,8	0,1	6.701,2

Het is van groot belang aan te stippen dat in het kader van de Zesde Staatshervorming bepaalde van de bovenstaande uitgaven budgettair werden overgedragen naar de gewesten, maar de RVA hierover nog een (al dan niet tijdelijke) operationele bevoegdheid bewaart. Concreet gaat het om een aantal tewerkstellingsmaatregelen en om de loopbaanonderbreking bij personeelsleden van gefedereerde entiteiten (gewesten en gemeenschappen). Bij het opstellen van het federale RVA-budget wordt geen rekening meer gehouden met die overgedragen uitgaven. Tabel 33 geeft van de voorbije jaren per uitgavepost weer hoeveel betalingen en uitgaven in het federale RVA-budget behouden bleven.

Tabel 33
Overzicht van de federale RVA-uitgaven voor sociale
prestaties

	Fysieke eenheden			Uitgaven (in miljoen EUR)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Globale werkloosheid	918.194	688.506	512.736	9.220,6	6.877,8	5.300,6
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	335.512	314.189	285.111	4.009,4	3.933,0	3.787,5
Tijdelijke werkloosheid	514.195	307.982	166.175	4.536,7	2.271,4	857,7
Deeltijdse werknemers met IGU	31.788	31.075	29.433	212,6	197,4	185,8
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	33.740	32.433	29.216	429,8	442,6	433,5
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	2.960	2.828	2.801	32,0	33,4	36,2
Andere uitkeringen	5.462	5.129	5.135	105,5	87,7	69,5
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	3.426	3.427	4.007	10,1	9,6	11,8
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	2.035	1.702	1.128	95,4	78,1	57,8
Activering en premies	1.593	1.382	1.287	19,3	17,3	17,5
Werk- en activeringsmaatregelen	157	155	155	1,3	1,3	1,2
Vrijstellingen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	1.437	1.227	1.132	18,0	16,0	16,2
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds bruggpensioen)	42.643	32.311	23.232	681,1	519,5	404,2
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	42.636	32.310	23.232	681,0	519,5	404,2
Halftijds bruggpensioen	7	1	0	0,0	0,0	0,0
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	214.607	198.779	205.198	663,8	596,9	661,7
Loopbaanonderbreking	9.864	9.208	8.902	33,9	32,0	33,9
Tijdskrediet	95.000	90.938	88.808	312,7	296,9	313,5
Thematische verloven	109.743	98.633	107.488	317,2	268,0	314,3
Outplacement	0	1.026	999	0,0	5,6	8,8
Rest (grensarbeiders)	137	124	112	0,2	0,1	0,1
Algemeen totaal	1.182.636	927.257	748.700	10.690,5	8.104,9	6.462,4

Zoals gezien in deel 2.3 gaf vooral de coronacrisis aanleiding tot een hele reeks maatregelen. Met ingang van 1 oktober 2022 is er een nieuw statuut voor kunstwerkers die de oude regeling voor artiesten vervangt (meer details in deel 3.1.1.2). Dit statuut is inbegrepen in de categorie uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. De nieuwe uitkeringen voor interregionale mobiliteit, knelpuntberoep en voor gezondheidszorg (cf. deel 7.2) worden als activeringsmaatregelen ingedeeld.

2.4.2

Vooruitzichten en budget voor 2023

Voor het opstellen van het budget voor 2023 houdt de RVA rekening met de prognoses van het Federaal Planbureau en de verlenging van de verschillende economische maatregelen genomen door de federale overheid. Het Planbureau voorziet in zijn laatste prognose voor België⁵ een economische groei van +1,0% op jaarbasis in 2023.

Het Planbureau verwacht ook een stijging in de binnenlandse werkgelegenheid in 2023 met 38.100 eenheden in vergelijking met 2022 (+0,7%).

Volgens de prognoses van het Planbureau, wordt voor 2023 een daling van het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen met 1,3% verwacht. De tijdelijke werkloosheid zou in 2023 met 38,0% afnemen.

Tabel 34
Conjuncturele vooruitzichten

	Groelvoet van het bbp in volume (in %)	Binnenlandse werkgelegenheid (in duizendtallen)	UVW-WZ (fysieke eenheden)	Tijdelijke werkloosheid (budgettaire eenheden)
2018	+1,8	4.818,1	348.221	19.248
2019	+2,2	4.895,1	329.360	19.385
2020	-5,4	4.898,2	339.267	201.999
2021	+6,1	4.989,0	321.502	99.807
2022	+3,1	5.089,5	291.694	37.112
2023	+1,0	5.127,6	287.998	23.000
Evol. 2021-2022	-3,0 p.	+2,0%	-9,3%	-62,8%
Evol. 2022-2023	-2,1 p.	+0,7%	-1,3%	-38,0%

Bronnen: RVA - historische gegevens UVW-WZ en tijdelijke werkloosheid; Federaal Planbureau - Economische begroting - Tabel B.5.bis Situatie op de arbeidsmarkt detail; NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2015 - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens + perscommuniqué - INR - Flash estimate en kwartaalrekeningen (meest recente trimester) - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens

⁵ Federaal Planbureau, Economische begroting 2023 (15 februari 2023).

In tabellen 35 tot en met 38 wordt volgens diverse benaderingen weergegeven welke uitgaven per post voorzien worden voor het jaar 2023. Naar analogie met de werkwijze die voor het merendeel van de tabellen van dit jaarverslag wordt gehanteerd, worden die uitgaven in een perspectief geplaatst dat teruggaat tot 2018. Zoals gezegd zijn hierin alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het RVA-budget (globaal beheer) behoorden. In deze tabellen worden de achterstallige betalingen buiten beschouwing gelaten.

Tabel 35

Evolutie van de fysieke eenheden volgens uitgavepost in het federale RVA-budget

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Outplacement	Algemeen totaal
2018	533.590	7.587	1.850	74.516	207.530		825.073
2019	507.008	6.866	1.782	57.078	164.712		737.446
2020	918.194	5.462	1.593	42.643	166.427		1.134.318
2021	688.506	5.129	1.382	32.311	155.382	1.026	883.737
2022	512.736	5.135	1.287	23.232	158.629	999	702.018
2023	463.971	5.731	1.200	17.200	156.476	1.000	645.578

Tabel 36

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)⁶

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Outplacement	Algemeen totaal
2018	4.939,1	103,4	21,1	1.144,2	638,9		6.846,6
2019	4.710,2	93,0	21,0	890,1	510,8		6.225,1
2020	9.220,6	105,5	19,3	681,1	517,0		10.543,5
2021	6.877,8	87,7	17,3	519,5	469,1	5,6	7.976,9
2022	5.300,6	69,5	17,5	404,2	515,4	8,8	6.316,0
2023	5.298,9	76,5	18,0	321,0	531,4	8,8	6.254,6

⁶ Voor de interpretatie van de budgetten van het jaar 2018, tot en met het jaar 2023 dient men er rekening mee te houden dat de loopbaanonderbreking en de thematische verloven voor de openbare sector vanaf dan worden gefinancierd via een dotatie door de FOD WASO.

Tabel 37

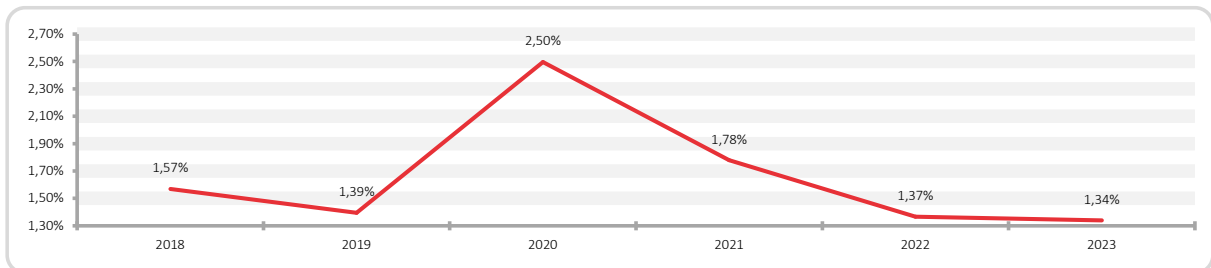
Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp

	Bbp in miljoenen kettingeuro's	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Outplacement	Algemeen totaal
2018	436.503,0	1,13%	0,02%	0,005%	0,26%	0,15%		1,57%
2019	446.283,0	1,06%	0,02%	0,005%	0,20%	0,11%		1,39%
2020	422.356,0	2,18%	0,02%	0,005%	0,16%	0,12%		2,50%
2021	448.264,0	1,53%	0,02%	0,004%	0,12%	0,10%	0,00%	1,78%
2022	462.330,8	1,15%	0,02%	0,004%	0,09%	0,11%	0,00%	1,37%
2023	466.954,1	1,13%	0,02%	0,004%	0,07%	0,11%	0,00%	1,34%

Bron i.v.m. het bbp: NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2015 - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens + perscommuniqué - INR - Flash estimate en kwartaalrekeningen (meest recente trimester) - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens

Grafiek 28

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp

Tabel 38

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2018 (in miljoen EUR - index 2018=100)

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Outplacement	Algemeen totaal	Vereffenings- coëfficiënt
In prijzen van 2018								
2018	4.939,1	103,4	21,1	1.144,2	638,9		6.846,6	1,3819
2019	4.648,6	91,8	20,7	878,5	504,1		6.143,8	1,4002
2020	8.951,1	102,4	18,8	661,2	501,9		10.235,4	1,4235
2021	6.610,8	84,3	16,6	499,4	450,8		7.662,0	1,4377
2022	4.720,6	61,9	15,6	360,0	459,0	7,8	5.624,9	1,5517
2023	4.433,9	64,0	15,1	268,6	444,6	7,4	5.233,5	1,6515
Index								
2018	100	100	100	100	100		100	
2019	94	89	98	77	79		90	
2020	181	99	89	58	79		149	
2021	134	82	79	44	71		112	
2022	96	60	74	31	72		82	
2023	90	62	71	23	70		76	

Impact van recente reglementaire wijzigingen

In de voorgaande hoofdstukken werden vooral reeds een aantal crisismaatregelen aangehaald die de evolutie van de RVA-uitkeringen mee verklaren. Ook buiten de crisiscontext worden de RVA-uitkeringen echter beïnvloed door reglementaire wijzigingen. Dit hoofdstuk brengt voor de drie grootste uitkeringsgroepen (volledige werkloosheid, tijdelijke werkloosheid en onderbrekingsuitkeringen) telkens de wijzigingen van de laatste 5 jaar in kaart en bespreekt hun impact systematisch.

3.1 Volledige werkloosheid

3.1.1 Stelsel van werkloosheidsuitkeringen

3.1.1.1 Aanpassingen minima en forfait

De laatste jaren zijn de werkloosheidsuitkeringen verschillende keren opgetrokken bovenop de indexeringen. Op 1 september 2017 zijn er in het kader van het interprofessioneel akkoord (IPA) voor 2017-2018 aanpassingen gebeurd aan de loonplafonds en minima van diverse RVA-uitkeringen. Inzake de welvaartsaanpassing voor 2019-2020 werden op 1 juli 2019 de minima en de forfaits en op 1 september 2019 de maxima nog verder opgetrokken. In het kader van een welvaartsaanpassing is een bijkomende baremawijziging doorgevoerd vanaf 1 januari 2020. Het gaat om welvaartsaanpassingen, toegespitst op het vermijden van armoederisico's bij kwetsbare groepen, zonder evenwel het risico op inactiviteits- of werkloosheidsvallen te verhogen. Dat draagt bij tot de verhoging van de gemiddelde werkloosheidsuitkering. Op 1 januari 2021 is er op basis van het federale regeerakkoord een nieuwe welvaartsaanpassing doorgevoerd waardoor de minima van de uitkeringen (excl. SWT en werklozen met anciënniteitstoeslag) stijgen. Vanaf 1 juli 2021 volgt een nieuwe stijging in het kader van een welvaartsenveloppe 2021-2022.

Naast de aanpassing op 01.01.2021 staan er in de meerjarenbegroting van 2021-2024 nog drie welvaartsaanpassingen ingeschreven met telkens een bijkomende stijging van 1,125%. De eerste aanpassing is doorgevoerd op 1 januari 2022. Daarnaast staan er nog aanpassingen gepland op 1 januari van 2023 en 2024.

Het optrekken van de minima heeft ertoe geleid dat er voor bepaalde degressieve fases niet langer een onderscheid is tussen het minimum- en maximumbedrag. Dat was voor het eerst het geval in september 2017. Voor gezinshoofden is er vanaf dan in de laatste degressieve fase (periode 24) geen onderscheid meer tussen het minimum- en het maximumbedrag. In 2019 komen voor de gezinshoofden ook de minima en maxima in de voorlaatste degressieve fase (periode 23) op hetzelfde niveau te liggen als die voor de laatste fase. De barema-aanpassingen van 2021 maken dat de minima- en maximumbedragen voor de degressieve fases 22 tot en met 24 gelijk zijn. In 2021 verdwijnt voor het eerst ook het onderscheid tussen een minimum- en maximumbedrag voor samenwonenden en alleenstaanden. Het betreft de degressieve fase 24. Dit blijft zo in 2022.

In hoofdstuk 4 zijn het aantal UVW-WZ per periode en fase terug te vinden alsook de corresponderende gemiddelde uitkeringen.

Tabel 39
Dagbedragen van de volledige uitkering in de degressieve fases volgens gezinscategorie (zonder anciënniteitstoeslag)

		Periode 21	Periode 22	Periode 23	Periode 24	Forfait
Gezinshoofden	minimum	62,77	62,77	62,77	62,77	62,77
	maximum	62,77	62,77	62,77	62,77	62,77
Alleenwonenden	minimum	50,86	50,86	50,86	50,86	50,86
	maximum	55,43	53,19	50,96	50,86	50,86
Samenwonenden	minimum	35,24	33,03	30,82	28,61	26,40
	maximum	39,21	35,55	31,88	28,61	26,40

3.1.1.2

Statuut voor kunstwerkers

Met ingang van 1 oktober 2022 is er een nieuw statuut voor kunstwerkers die de oude regeling voor artiesten ('werknemers die artistieke of technische activiteiten in de artistieke sector uitoefenen') vervangt. Het nieuwe statuut voor kunstwerkers geldt niet enkel voor kunstenaars, maar ook personen die artistieke of technische ondersteuning bieden aan kunstenaars.

Toegang tot het statuut zal in een volgende fase verkregen worden op basis van een kunstwerkattest van een Kunstwerkcommissie die zal worden opgericht ter vervanging van de huidige Commissie Kunstenaars. Tot dan gelden er overgangsmaatregelen⁷. Dankzij het attest zal de RVA niet meer de aard van de activiteit die de kunstwerker uitoefent hoeven te beoordelen, maar enkel het aantal gewerkte dagen in rekening moeten brengen.

Alle werklozen die al voor 1 oktober 2022 vielen onder de oude voordeelregeling voor artiesten, worden automatisch overgeschakeld naar het nieuwe statuut voor 'kunstwerkers'. Het recht op een kunstwerkuitkering wordt telkens toegekend voor een periode van 36 maanden en is, mits voldaan aan bepaalde voorwaarden, hernieuwbaar.

Kunstwerkers moeten niet actief beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, maar moeten wél ingeschreven blijven als werkzoekende. De kunstwerker mag een betrekking aangeboden in een andere sector dan de kunstwerksector weigeren. Het kunstwerkersstatuut is niet onderworpen aan de degressiviteit, waardoor het bedrag van de kunstwerkuitkering onveranderd blijft gedurende de hele toepassingsperiode. Het vergoedingspercentage bedraagt 60% van het laatst verdiende loon, net als in de oude regeling. De minima en de maxima zijn, ten opzichte van de oude regeling, verhoogd.

Het nieuwe systeem heeft, gezien de overgangsfase, voorlopig weinig invloed op het aantal uitkeringsgerechtigden. De overzetting van de oude voordeelregeling voor artiesten naar het statuut voor kunstwerkers gebeurt automatisch. Algemeen zien we dat 91% van de artiesten die de vier maanden voor de hervorming een uitkering kreeg als artiest, in de eerste drie maanden na de hervorming een uitkering voor kunstwerker heeft ontvangen. Indien we de populatie werklozen uitbreiden naar alle artiesten die in de laatste 12 maanden voor de hervorming, dan vinden we nog altijd voor 86% van deze werklozen een betaling terug binnen het nieuwe statuut. De beperkte uitval kan worden verklaard door artiesten die door een tewerkstelling geen aanspraak maken op de werkloosheidsverzekering.

Hoewel de overzetting naar het nieuwe statuut automatisch verloopt, hebben de werklozen de keuze om af te zien van het nieuwe statuut en in plaats daarvan naar het gewone werkloosheidssysteem over te schakelen. Minder dan 1% van de werklozen die in de oude regeling het voordeel voor artiesten genoot heeft sinds de hervorming een uitkering binnen het gewone werkloosheidssysteem ontvangen.

⁷ De werknemers zullen vanaf 1 oktober 2022 in kunstwerkersstelsel kunnen komen op basis van het bewijs van 156 arbeidsdagen, waarvan minstens 104 arbeidsdagen in een artistieke activiteit en/of als technicus in de artistieke sector.

3.1.1.3

Cumulatie overgangsuitkering pensioen

Sinds de invoering van de overgangsuitkering binnen het pensioenstelsel in 2015 is het mogelijk om deze uitkering te cumuleren met een werkloosheidsuitkering. De overgangsuitkering is een uitkering die beperkt is in de tijd. Vanaf 2022 is deze duur verlengt tot maximaal drie jaar (afhankelijk van de gezinssituatie). Het aantal werklozen dat ook een overgangsuitkering ontvangt is echter zeer beperkt en ondanks de verlenging van de duur is er geen verhoging van het aantal fysieke eenheden.

Tabel 40

Aantal betalingen die een cumul betreffen met een overgangsuitkering pensioen.

	Fysieke eenheden
2016	0
2017	3
2018	8
2019	7
2020	8
2021	9
2022	9

3.1.2

Stelsel van inschakelingsuitkeringen

Door het invoeren van de beperking in tijd van de inschakelingsuitkeringen ontstond de mogelijkheid dat (langdurig) werklozen met een MMPP-problematiek of met een arbeidsongeschiktheid van minstens 33 procent (hierna afgekort tot AO33%) het einde van het recht op een inschakelingsuitkeringen bereikten. MMPP staat voor medische, mentale, psychische en/of psychiatrische problemen. Werklozen met dergelijke problemen, of met een AO33%, kunnen door de regionale tewerkstellingsdiensten (RTD) niet onmiddellijk worden opgenomen in een gewoon traject naar betaalde tewerkstelling. Voor hen ontwikkelden de RTD speciale trajecten. Om aan de situatie van die groep tegemoet te komen werd het recht op een inschakelingsuitkeringen voor die groep uitgebreid totdat er een nieuwe uitkering werd ontworpen specifiek voor die groep wiens recht op een inschakelingsuitkeringen ten einde komt.

Zo werd er eind 2017 beslist dat die werklozen recht hadden op een bijkomende periode van inschakelingsuitkeringen:

- indien het einde van het basisrecht verliep vóór 31 december 2017, werd het recht verder toegekend voor een vaste periode van drie jaar;
- voor alle anderen heeft de uitbreiding een duur van twee jaar.

Tabel 41
Werklozen met een beschermingsuitkering

	Fysieke eenheden	Gemiddeld aantal vergoede maanden
2020	2.146	2,8
2021	2.336	9,7
2022	2.192	9,9

Daarna werd met het KB van 7 januari 2018 beslist om de uitbreiding van het recht:

- te verlengen tot 31 december 2019 indien het einde van het recht valt vóór 31 december 2019;
- te beperken tot 31 december 2019 indien het einde van het recht valt na 31 december 2019 (KB 07.01.2018, BS 24.01.2018).

Een nieuwe reglementering die op 1 juli 2019 is ingegaan, verlengt het recht op inschakelingsuitkeringen voor die werkzoekenden tot 31 maart 2020 en creëert een nieuw statuut. Het gaat om het statuut van niet-toeleidbare werkzoekende. Dat garandeert voor de gerechtigde een inkomen gelijkaardig aan wat hij eerder ontving.

Vanaf 1 oktober 2020 staat de RVA in voor een nieuwe uitkering: de 'beschermingsuitkering'. Die uitkering wordt toegekend aan niet-toeleidbare werkzoekenden van wie het recht op een inschakelingsuitkeringen vervalst. In de periode na 31 maart (het einde van de verlenging van het recht op inschakelingsuitkeringen voor niet-toeleidbare werkzoekenden volgens de reglementering van 1 juli 2019) tot 1 oktober (het begin van de beschermingsuitkering) is er een laatste verlenging van het recht op inschakelingsuitkeringen. Die maatregel werd genomen in het kader van de coronapandemie (zie deel 2.3).

In 2022 telden we 2.192 fysieke eenheden voor de beschermingsuitkeringen. Gezien het profiel van de werklozen is er weinig dynamiek binnen de beschermingsuitkering. Dit is zichtbaar in de beperkte wijzigingen van het aantal fysieke eenheden, maar ook aan de hoge gemiddelde duur.

Tabel 42

Werklozen van wie het recht op inschakelingsuitkeringen werd uitgebreid omdat zij een traject MMPP of een traject voor AO33% volgen (aantal personen per jaar)

	Aantal verschillende personen per jaar			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
2018	1.946	2.051	484	4.481
2019	1.789	1.865	476	4.130
2020	1.854	1.768	483	4.105
2021	166	120	9	295
2022	74	49	4	127
Evol. 2018-2022	-1.872	-2.002	-480	-4.354
	-96,2%	-97,6%	-99,2%	-97,2%
Evol. 2021-2022	-92	-71	-5	-168
	-55,4%	-59,2%	-55,6%	-56,9%

Door het invoeren van de beschermingsuitkering zijn de laatste verleningen van het recht op een inschakelingsuitkering doorgevoerd voor 1 oktober 2020. In 2022 telde men nog 127 verschillende personen van wie het recht op inschakelingsuitkeringen werd uitgebreid ingevolge het volgen van een specifiek traject MMPP of AO33%. Dat is een daling met 56,9% t.o.v. 2021. Het is te verwachten dat er volgend jaar geen werklozen meer zullen zijn wiens recht op een inschakelingsuitkering werd uitgebreid.

Het totaal aantal werklozen met een inschakelingsuitkering die een traject MMPP of AO33% volgen is door de invoering van de beschermingsuitkering ook sterk afgenomen. Ten opzichte van 2021 daalt hun aantal van 1.322 naar 640 personen, d.i. 51,6%.

Tabel 43

Werklozen met een inschakelingsuitkering die een traject MMPP of AO33% volgen (aantal personen per jaar)

	Aantal verschillende personen per jaar			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
2018	4.097	2.469	544	7.110
2019	3.830	2.286	519	6.635
2020	3.476	2.125	518	6.119
2021	919	374	29	1.322
2022	413	210	17	640
Evol. 2018-2022	-3.684	-2.259	-527	-6.470
	-89,9%	-91,5%	-96,9%	-91,0%
Evol. 2021-2022	-506	-164	-12	-682
	-55,1%	-43,9%	-41,4%	-51,6%

3.1.3

Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

3.1.3.1

Aangescherpte toegangsvoorwaarden

Om toe te kunnen treden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag, moeten de werknemers naargelang het stelsel aan een aantal toegangsvoorwaarden voldoen (leeftijd en aantal jaren beroepsverleden). Toen op 1 januari 2015 werd beslist om de toegangsvoorwaarden aan te scherpen, werden er ook een aantal geleidelijke verscherpingen voorzien over een periode van meerdere jaren. Voor bepaalde stelsels werden de leeftijd en/of het vereiste aantal jaren beroepsverleden opgetrokken. Het stelsel met een lange loopbaan die minder dan 40 jaar bedraagt, is afgeschaft, behoudens uitzonderingen.

Tabel 44

Evolutie van de toelatingsvoorwaarden tot het stelsel van
werkloosheid met bedrijfstoelag volgens stelsel

	Algemeen stelsel	Erkenning van het bedrijf als zijnde in herstructurering	Erkenning van het bedrijf als zijnde in moeilijkheden	Stelsel met 40 jaar beroepsverleden	Stelsel zwaar beroep	33 jaar beroepsverleden + nachtwerk/ bouw	Stelsel medische redenen
2018	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: mannen 40 jaar en vrouwen 34 jaar	Leeftijd: 56 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 56 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 35 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden: 35 jaar
2019	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: mannen 40 jaar en vrouwen 35 jaar	Leeftijd: 58 jaar (t.e.m. 30.12.2019) / 59 jaar (vanaf 31.12.2019) Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 58 jaar (t.e.m. 30.12.2019) / 59 jaar (vanaf 31.12.2019) Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 35 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden: 35 jaar
2020	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: mannen 40 jaar en vrouwen 36 jaar	Vanaf 31.12.2020 - Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Vanaf 31.12.2020 - Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 35 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden: 35 jaar
2021	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: mannen 40 jaar en vrouwen 37 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 35 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden: 35 jaar
2022	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden: mannen 40 jaar en vrouwen 38 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 35 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden: 35 jaar

Tabel 45

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (exclusief halftijds brugpensioen) volgens stelsel⁸

	Algemeen stelsel	Erkenning van het bedrijf als zijnde in herstructureringsmoeilijkheden	Erkenning van het bedrijf als zijnde in moeilijkheden	Stelsel met 40 jaar beroepsverleden	Stelsel zwaar beroep	33 jaar beroepsverleden + nachtwerk/bouw	Stelsel medische redenen	Totaal
2017	2.433	896	219	1.688	292	393	93	6.829
2018	2.558	869	73	1.501	386	413	125	6.519
2019	817	1.343	99	1.032	259	274	155	4.392
2020	652	552	105	1.042	293	327	142	3.365
2021	671	310	112	1.600	490	603	185	4.099
2022	547	215	23	989	383	452	113	2.810
Evol. 2017-2022	-1.886	-681	-196	-699	+91	+59	+20	-4.019
	-77,5%	-76,0%	-89,5%	-41,4%	+31,2%	+15,0%	+21,5%	-58,9%
Evol. 2021-2022	-124	-95	-89	-611	-107	-151	-72	-1.289
	-18,5%	-30,6%	-79,5%	-38,2%	-21,8%	-25,0%	-38,9%	-31,4%

NB Het totaalcijfer omvat ter volledigheid ook stelsels die onder-
tussen uitgedoofd zijn en die niet langer in dit hoofdstuk met be-
trekking tot recente reglementaire wijzigingen behandeld wor-
den.

De aangescherpte toegangsvoorwaarden zorgen voor een daling van het aantal nieuwe intreders. Het totaal aantal toetreders daalt van 6.829 personen in 2017 naar 2.810 personen in 2022. Het grootste aantal intreders is terug te vinden in het stelsel met 40 jaar beroepsverleden. Terwijl in 2021 het aantal intreders voor bijna alle stelsels steeg, zien we in 2022 voor alle stelsels een daling op jaarbasis van het aantal intreders. In de periode van 2017-2022 zijn er stijgingen terug te vinden bij de stelsels zwaar beroep, 33 jaar beroepsverleden + nachtwerk/bouw en medische redenen.

⁸ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.1.3.2

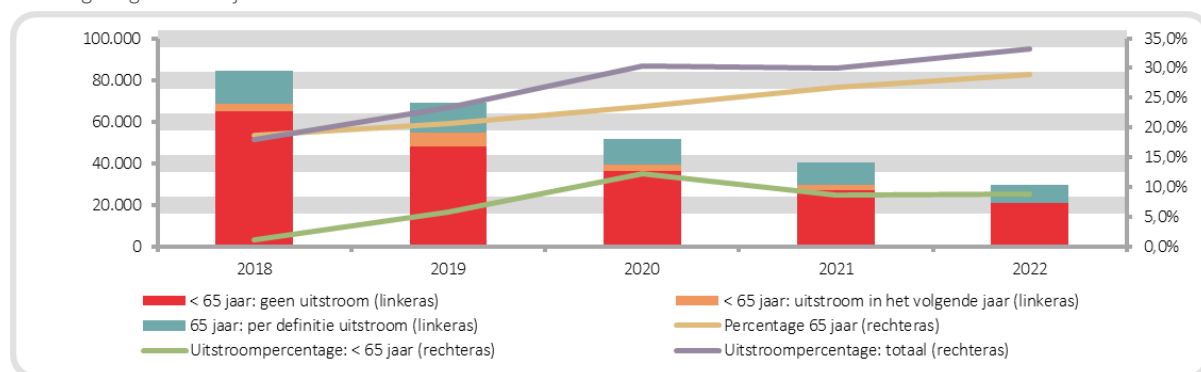
Mogelijkheid tot vervroegde pensionering voor SWT'ers

Sinds 1 januari 2019 is het voor SWT'ers toegelaten om vervroegd op pensioen te gaan. Eerder was hen dit slechts toegestaan aan de leeftijd van 65 jaar. Het blijft nog steeds verplicht voor SWT'ers die de leeftijd van 65 jaar bereiken om over te gaan naar het pensioen.

Onder invloed van de verminderde instroom aan nieuwe, relatief jongere SWT'ers, konden we de voorbije jaren al zien hoe de populatie SWT'ers gestaag verouderde: het aandeel 65-jarigen en dus ook het totale uitstroompercentage nam jaar na jaar toe. Uitstroom bij de SWT'ers van < 65 jaar was in 2018 echter bijna onbestaande. Vanaf 2019 neemt hun uitstroompercentage (en bijgevolg het totale uitstroompercentage) echter duidelijk toe door de mogelijkheid tot vervroegd pensioen. In 2021 zien we een lichte daling van het aantal uitstromers jonger dan 65 jaar ten opzichte van 2020. In 2022 stabiliseert het uitstroompercentage op het niveau van 2021.

Grafiek 29

Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd⁹

Tabel 46

Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd

	< 65 jaar: geen uitstroom	< 65 jaar: uitstroom in het volgende jaar	65 jaar: per definitie uitstroom	Percentage 65 jaar	Uitstroompercentage: < 65 jaar	Uitstroompercentage: totaal
2018	64.720	3.933	15.807	18,7%	1,0%	18,0%
2019	48.139	6.665	14.316	20,7%	5,7%	23,4%
2020	36.031	3.381	12.085	23,5%	12,2%	30,4%
2021	26.811	2.591	10.731	26,7%	8,6%	30,0%
2022	21.048		8.586	29,0%	8,8%	33,2%

NB: Aangezien de definitie van uitstroom hier een opvolgingsperiode vergt van een jaar, kan voor het meest recente jaar het aantal uitstromers binnen de populatie nog niet worden weergegeven. Uitstroompercentages worden echter weergegeven in het jaar waarin de uitstroom wordt vastgesteld (i.c. het jaar volgend op de laatst geregistreerde betaling voor de betrokkene).

⁹ Uitstroom = betaling in maand X en geen betaling in maand X+1 tot X+12

3.1.4

Stelsels van vrijstelling van inschrijving als werkzoekende

Vanaf 1 januari 2015 zijn de voorwaarden hervormd voor het bekomen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende op basis van hun leeftijd of beroepsverleden. Enkel de oudere volledig werklozen die op 31 december 2014 reeds voldeden aan de oude voorwaarden kunnen nog een vrijstelling op grond van de toen geldende criteria aanvragen. Wie op die datum nog niet voldeed aan de voorwaarden, is in principe onderworpen aan de verplichting van gewone beschikbaarheid (tot de leeftijd van 60 jaar) of van aangepaste beschikbaarheid van 60 tot 65 jaar.

De aangepaste beschikbaarheid houdt onder meer in dat men moet ingeschreven zijn als werkzoekende, meewerken aan begeleidingsacties van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, Actiris, FOREM, ADG) en men geen aangeboden dienstbetrekking mag weigeren. Wie aangepast beschikbaar is moet echter niet zelf actief op zoek gaan naar werk en is ook niet onderworpen aan de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk.

Onder bepaalde voorwaarden is het nog steeds mogelijk om een vrijstelling te krijgen van de verplichting van aangepaste beschikbaarheid. In 2015 konden volledig werklozen vanaf de leeftijd van 60 jaar of bij minstens 40 jaar beroepsverleden onder bepaalde voorwaarden een vrijstelling krijgen. De voorwaarden voor deze vrijstelling zijn jaarlijks met 1 jaar verhoogd tot en met 2020. Vanaf 2020 geldt dat men een vrijstelling kan aanvragen vanaf 44 jaar beroepsverleden. De toegang tot het systeem o.b.v. leeftijd is niet langer mogelijk.

Tabel 47
Evolutie van de criteria voor vrijstelling van inschrijving

	Criterion vrijstelling wegens leeftijd	Criterion vrijstelling wegens beroepsverleden (leeftijd min. 57 jaar)	Criterion aangepaste beschikbaarheid wegens leeftijd
2015	60	40	-
2016	61	41	60
2017	62	42	60
2018	63	43	60
2019	64	44	60
2020	-	44	60
2021	-	44	60
2022	-	44	60

Tabel 48
Aantal personen toegetreden tot het statuut van vrijge-
stelde oudere werkloze volgens leeftijd¹⁰

	< 60 jaar	60 jaar of ouder	Totaal
2017	68	1.160	1.228
2018	35	459	494
2019	11	201	212
2020	12	33	45
2021	4	29	33
2022	3	26	29
Evol. 2017-2022	-65	-1.134	-1.199
	-95,6%	-97,8%	-97,6%
Evol. 2021-2022	-1	-3	-4
	-25,0%	-10,3%	-12,1%

Door de stelselmatige verhoging van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor het verkrijgen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende ligt het aantal intreders in sterk dalende lijn. In 2022 traden er nog slecht 29 personen toe tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze. Dat is 97,6% minder dan in 2017. Slechts 3 personen die een vrijstelling kregen waren jonger dan 60 jaar.

¹⁰ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.2

Tijdelijke werkloosheid

Vanaf 1 januari 2020 wordt er geen rekening meer gehouden met de gezinstoestand voor het bepalen van de uitkering tijdelijke werkloosheid. De bedragen voor samenwonende en alleenstaande werknemers worden opgetrokken tot het niveau van de gezinshoofden. Het minimumdagbedrag voor alleenstaanden steeg daardoor van 41,89 EUR en voor samenwonenden van 31,10 EUR tot 50,60 EUR (respectievelijk +21% en +63%).

Vanaf 1 december 2022 geldt een minimum dagbedrag van 61,37 EUR en een maximum dagbedrag van 79,98 EUR voor alle tijdelijk werklozen uitgezonderd de werklozen met een verhoogde uitkering in het kader van het bijzonder stelsel van tijdelijke werkloosheid wegens economische oorzaken voor energie-intensieve bedrijven. Voor deze laatste blijft het bedrag verhoogd tot 70% van het gemiddelde begrensde loon, waardoor hun maximum 86,13 EUR bedraagt.

Tabel 49
Minimum en maximum brutodagbedragen

		december 2019	januari 2020	evolutie 2019- 2020	december 2022	evolutie 2019- 2022
Gezinshoofden	minimum	50,60	50,60	+0,0%	61,37	+21,3%
	maximum	67,52	67,52	+0,0%	79,98	+18,5%
Alleenwonenden	minimum	41,89	50,60	+20,8%	61,37	+46,5%
	maximum	67,52	67,52	+0,0%	79,98	+18,5%
Samenwonenden	minimum	31,10	50,60	+62,7%	61,37	+97,3%
	maximum	67,52	67,52	+0,0%	79,98	+18,5%

3.3 Onderbrekingsuitkeringen

Een wijziging die alle stelsels betreft is de mogelijkheid van cumulatie van onderbrekingsuitkeringen met de uitoefening van een bijkomende zelfstandige activiteit in geval van vermindering van de arbeidsprestaties. Deze maatregel is in werking getreden op 1 augustus 2019

Dit besluit voert in alle sectoren de mogelijkheid in om de onderbrekingsuitkeringen ook in geval van vermindering van de arbeidsprestaties te cumuleren met een bijkomende zelfstandige activiteit, op voorwaarde dat deze zelfstandige activiteit reeds uitgeoefend werd gedurende ten minste de 12 maanden die het begin van de vermindering van de arbeidsprestaties voorafgaan:

- gedurende maximum 24 maanden in geval van 1/2 vermindering;
- gedurende maximum 60 maanden in geval van 1/5 of 1/10 vermindering.

Door deze reglementaire wijziging is er een duidelijke stijging in het aantal onderbrekingsuitkeringen die gecumuleerd worden met inkomsten uit een bijkomende zelfstandige activiteit.

In 2022 blijft het aantal stijgen. In zijn totaliteit betreft deze maatregel echter slechts een zeer beperkt aantal onderbrekers: in 2022 gaat het nog altijd om minder dan 5% van het totaal aantal onderbrekingsuitkeringen.

Van 14 juli 2021 tot en met 31 maart 2022 kan een werknemer getroffen door de overstromingen van 14 en 15 juli 2021 met onderbreking tijdelijk inwonen bij familie of vrienden zonder invloed op de gezinscategorie van hemzelf of de personen met wie hij samenwoont.

Tabel 50
Aantal onderbrekingsuitkeringen gecumuleerd met inkomsten uit een bijkomende zelfstandige activiteit

	Voltijds	Halftijds	Vermindering 1/3de	Vermindering 1/4de	Vermindering 1/5de	Vermindering 1/10de	Totaal
2018	-	-	-	-	-	-	1.536
2019	1.482	124	-	1	198	31	1.836
2020	1.126	991	3	3	1.981	242	4.346
2021	1.321	1.490	6	6	3.046	429	6.298
2022	1.764	2.192	14	9	4.251	622	8.852

3.3.1

Privésector: tijdskrediet

Vanaf 1 januari 2019 moeten werknemers minstens 60 jaar zijn om de onderbrekingsuitkering te ontvangen in het kader van het tijdskrediet landingsbaan (behoudens uitzonderingen). De loopbaanvereisten voor landingsbanen lange loopbaan blijven 35 jaar. Vanaf april 2019 zijn er mogelijkheden beschikbaar om de leeftijdsbeperkingen te verlagen (retroactief toepasbaar vanaf 1 januari 2019).

Vanaf 1 juli 2021 is er een verhoging van het bedrag van de onderbrekingsuitkeringen voor het 1/5de tijdskrediet met motief voor alle alleenstaande werknemers die een eenoudergezin vormen ongeacht het opgenomen motief.

Op 15 juli 2021 zijn twee interprofessionele cao's goedgekeurd, die voorzien in de mogelijkheid om, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden, een onderbrekingsuitkering te ontvangen bij een onderbreking tot de helft of met 1/5de vanaf de leeftijd van 55 jaar. De maatregel is mogelijk, met terugwerkende kracht, vanaf 1 januari 2021 en loopt tot en met 30.06.2023.

In 2022 noteren we een aanzienlijke stijging van het totaal aantal intreders met uitkeringen t.o.v. 2021 (+42,6%). Deze stijging komt er door een aankondigde reglementaire verstrenging die vanaf 1 februari 2023 in voege treedt. Voornamelijk bij de stelsels met een verhoogde uitkering, die vanaf dan worden afgeschaft, zien we een zeer sterke stijging.

Tabel 51

Personen toegetreden tot het stelsel van tijdskrediet¹¹

	Volgtijds	Halftijds, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Halftijds, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Vermindering 1/5, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Vermindering 1/5, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Totaal	Zonder uitkeringen	Totaal (incl. stelsel zonder uitkeringen)
2017	2.588	2.203	998	10.555	2.795	19.139	7.151	26.290
2018	2.846	2.486	1.707	11.796	7.548	26.383	2.350	28.733
2019	2.699	2.301	981	11.803	3.441	21.225	1.703	22.928
2020	2.710	1.980	1.498	9.700	8.224	24.112	1.121	25.233
2021	2.503	2.248	1.373	10.162	4.394	20.680	1.239	21.919
2022	2.781	2.269	3.017	10.462	11.486	30.015	1.245	31.260
Evol. 2017 - 2022	+193	+66	+2.019	-93	+8.691	+10.876	-5.906	+4.970
	+7,5%	+3,0%	+202,3%	-0,9%	+310,9%	+56,8%	-82,6%	+18,9%
Evol. 2021 - 2022	+278	+21	+1.644	+300	+7.092	+9.335	+6	+9.341
	+11,1%	+0,9%	+119,7%	+3,0%	+161,4%	+45,1%	+0,5%	+42,6%

¹¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.3.2

Publieke sector: loopbaanonderbreking

De laatste 5 jaren zijn er geen reglementaire wijzigingen doorgevoerd. Het aantal intreders in het stelsel van loopbaanonderbreking kende een licht dalende trend, die is onderbroken vanaf 2021. Ook in 2022 is er een stijging van het aantal intreders. Deze stijging is waarschijnlijk deels te wijten aan de aangekondigde hervormingen voor 2024 (m.b.t. de maximumduur, de harmonisering ten opzichte van het tijdskrediet en de anciënniteitsvoorwaarden), ook al liggen die nog relatief ver in de toekomst. In het verleden bleek nl. reeds dat ook de aankondiging van nog niet concreet uitgewerkte reglementaire wijzigingen het aantal intreders in de loopbaanonderbreking kan beïnvloeden (m.n. de evolutie in het kielzog van het federale regeerakkoord van 9 oktober 2014, cf. het jaarverslag van 2014 hoofdstuk 8.7).

Tabel 52
Personen toegetreden tot het stelsel van
loopbaanonderbreking¹²

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels H. Gewest	Land
2018	2.070	5.166	921	8.157
2019	1.797	5.144	977	7.918
2020	1.548	4.624	820	6.992
2021	1.648	5.055	825	7.528
2022	1.865	5.414	861	8.140
Evol. 2018 - 2022	-205	+248	-60	-17
	-9,9%	+4,8%	-6,5%	-0,2%
Evol. 2021 - 2022	+217	+359	+36	+612
	+13,2%	+7,1%	+4,4%	+8,1%

NB: Intreden in het stelsel van loopbaanonderbreking kan binnen het Vlaamse Gewest enkel voor ambtenaren uit de federale entiteiten.

¹² Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.3.3

Focus op het eindeloopbaanstelsel

Sinds 2012 zijn er verschillende wijzigingen doorgevoerd die de leeftijdsvoorwaarden verhogen om het recht op een uitkering eindeloopbaanstelsels binnen tijdskrediet en loopbaanonderbreking te openen.

Recent is er enkel bij tijdskrediet een aanpassing doorgevoerd. Op 15 juli 2021 zijn twee interprofessionele cao's goedgekeurd, die voorzien in de mogelijkheid om, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden, een onderbrekingsuitkering te ontvangen bij een onderbreking tot de helft of met 1/5de vanaf de leeftijd van 55 jaar. De maatregel is mogelijk, met terugwerkende kracht, vanaf 1 januari 2021 en loopt tot en met 30.06.2023.

Tabel 53

Personen toegetreden tot de eindeloopbaanstelsels
loopbaanonderbreking en tijdskrediet¹³

	Loopbaanonderbreking 55 jaar en			Tijdskrediet 60 jaar en			
	50-54 jaar	ouder	Totaal	50-54 jaar	55-59 jaar	ouder	Totaal
2018	472	2.053	2.525	8	7.563	1.684	9.255
2019	439	1.828	2.267	5	2.277	2.140	4.422
2020	407	1.818	2.225	3	7.147	2.572	9.722
2021	394	2.010	2.404	1	2.523	3.243	5.767
2022	441	2.260	2.701	2	10.052	4.449	14.503
Evol. 2018 - 2022	-31	+207	+176	-6	+2.489	+2.765	+5.248
	-6,6%	+10,1%	+7,0%	-75,0%	+32,9%	+164,2%	+56,7%
Evol. 2021 - 2022	+47	+250	+297	+1	+7.529	+1.206	+8.736
	+11,9%	+12,4%	+12,4%	+100,0%	+298,4%	+37,2%	+151,5%

Het aantal intreders in het eindeloopbaanstelsel binnen de loopbaanonderbreking kent een lichte stijging op jaarbasis. Bij het tijdskrediet zien we een grote stijging, die het sterkst is voor de leeftijdsklasse 55-59 jaar (+298,4%). Deze stijging van het aantal intreders is onder andere gerelateerd aan de aangekondigde verstrengingen die in 2023 zullen worden doorgevoerd. Zoals ook al in het verleden is voorgevallen, anticipeert een groep werknemers op mogelijke verstrengingen in de toekomst waardoor ze in de voorafgaande periode beslissen om in te stappen.

¹³ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.3.4

Thematische verloven

In de thematische verloven waren de reglementaire wijzigingen over het algemeen minder ingrijpend. Bovendien ging het ook vaker om uitbreidingen in plaats van beperkingen.

In de loop van het jaar 2019 vonden een aantal reglementaire wijzigingen plaats die grotendeels het ouderschapsverlof betroffen. De wet van 14 december 2018 houdende diverse arbeidsbepalingen heeft het begrip 'gehandicapt kind' immers uitgebreid. Die wet trad in werking op 31 december 2018 en was onmiddellijk van toepassing. Om voortaan het recht op ouderschapsverlof te verkrijgen voor een kind tussen 12 en 21 jaar moet het kind een handicap hebben van minstens 66% of een handicap hebben die het volgende met zich meebrengt:

- minstens 4 punten in pijler 1 van de medisch-sociale schaal, in de zin van de kinderbijslagreglementering,
- of minstens 9 punten in de 3 pijlers van de medisch-sociale schaal samen, in de zin van de kinderbijslagreglementering (d.i. het nieuwe begrip ingevoerd door de wet).

Vanaf 1 juni 2019 treedt de flexibilisering van bepaalde onderbrekingen in het kader van ouderschapsverlof en verlof voor medische bijstand in werking in de privésector en in de lokale en provinciale administraties. In de publieke sector treedt die flexibilisering in werking vanaf 1 augustus 2019. In het geval van een volledige onderbreking van de werktijd, kan de duur van een maand voortaan worden opgesplitst in weken. Bij een halftijdse onderbreking in het kader van ouderschapsverlof mag de duur van 2 maanden worden opgedeeld per maand.

De mogelijkheid om in het kader van het ouderschapsverlof de werktijd met 1/10 te onderbreken, bestaat vanaf 1 juni 2019 in de privésector en in de lokale en provinciale besturen en vanaf 1 augustus 2019 in de publieke sector. Dit laat voltijdse werknemers toe hun prestaties elke week met een halve dag of om de twee weken met een volledige dag te verminderen. Voor elk kind jonger dan 12 jaar (of 21 jaar indien het kind een handicap heeft), kan maximum 40 maanden 1/10 ouderschapsverlof worden genomen, eventueel op te splitsen in periodes per 10 maanden.

Vanaf 1 oktober 2019 is een nieuw thematisch verlof in het leven is geroepen, het verlof voor erkende mantelzorgers. Sinds 1 september 2020 is het na erkenning door het ziekenfonds mogelijk om dit verlof aan te vragen bij de RVA. Vanaf 1 september 2021 wordt de maximumduur verhoogd van de onderbreking per persoon die hulp nodig heeft.

Om de coronacrisis in 2020 door te komen, heeft de federale regering beslist om een nieuwe vorm van ouderschapsverlof in het leven te roepen om ouders te helpen om hun werk en de opvang van hun kinderen te combineren. Deze maatregel was van toepassing in de periode mei t.e.m. september 2020. Dit ouderschapsverlof kon worden opgenomen in een halftijdse onderbreking of een onderbreking met 1/5. Voor een alleenwonende ouder of een ouder van een kind met een handicap was een voltijdse onderbreking eveneens mogelijk vanaf de maand juli. De uitkering in dit stelsel lag 25 tot 50% hoger dan het bedrag van het gewone ouderschapsverlof. De duurtijd van het corona-ouderschapsverlof werd niet afgetrokken van de maximumduur van het gewone ouderschapsverlof. Een diepgaande analyse van het corona-ouderschapsverlof kan worden teruggevonden in de gelijknamige spotlightpublicatie op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek "Documentatie/publicaties/studies".

Vanaf 1 juli 2021 is er een verhoging van het bedrag van de onderbrekingsuitkeringen voor een-oudergezinnen voor de werknemers uit de privésector om te zorgen voor een kind.

Tabel 54

Personen toegetreden tot de thematische verlopen¹⁴

	Ouderschaps- verlof	Palliatieve zorgen	Medische bijstand	Mantelzorg	Totaal
2017	75.258	2.041	16.421		93.720
2018	75.545	2.009	15.461		93.015
2019	85.211	2.002	17.877		105.090
2020	126.701	1.779	15.814	10	144.304
2021	76.919	1.952	17.221	475	96.567
2022	94.723	1.892	18.377	614	115.606
Evol. 2017 - 2022	+19.465	-149	+1.956		+21.886
	+25,9%	-7,3%	+11,9%		+23,4%
Evol. 2021 - 2022	+17.804	-60	+1.156	+139	+19.039
	+23,1%	-3,1%	+6,7%	+29,3%	+19,7%

Tussen 2017 en 2022 is er voor alle stelsels van thematische verlopen samen een stijging van het aantal intreders met 23,4%. Het ouderschapsverlof is voor heel de periode het belangrijkste stelsel. De kleinste groep zijn de intreders voor mantelzorg.

In 2021 daalt het aantal intreders in het ouderschapsverlof na een sterke stijging in 2020 (onder invloed van het corona-ouderschapsverlof). In 2022 volgt dan opnieuw een sterke stijging. Dit cijfer lijkt het gevolg te zijn van een normalisering van de trend na de coronacrisis, maar lijkt ook deels voor te komen door aangekondigde hervormingen van het stelsels 'zorgen voor kind' binnen het tijdskrediet. Dit stelsel wordt in het publieke debat vaak verward met ouderschapsverlof, hoewel dit twee aparte stelsels zijn. Voor het verlof voor palliatieve zorgen daalt het aantal intreders met 3,1% en voor medische bijstand stijgt het aantal intreders met 6,7%.

¹⁴ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

Volledige werkloosheid

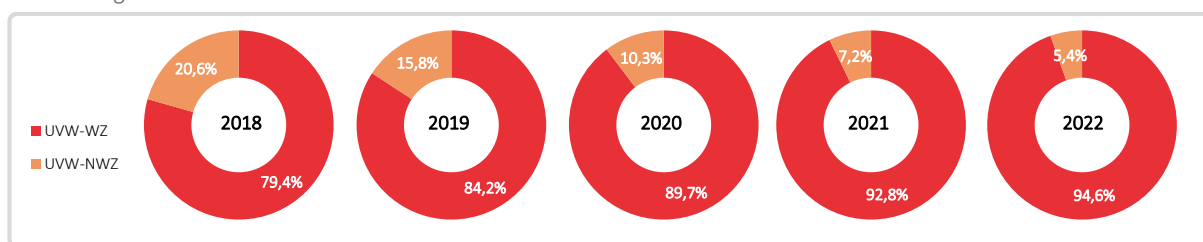
4.1

Kerncijfers

De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen omvatten zowel werkzoekenden (UVW-WZ) als niet-werkzoekenden (UVW-NWZ). Onder de werkzoekenden rekenen wij de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van studies, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties, de werkzoekende uitkeringsgerechtigden binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT), de niet-toeleidbare werkzoekenden met een beschermingsuitkering en de kunstwerkers. De groep van de UVW-NWZ bestaat uit de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijds werk, de oudere vrijgestelde uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die zijn vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende (IWZ) omwille van mantelzorg of sociale of familiale moeilijkheden, en de SWT'ers die zijn vrijgesteld van IWZ.

Grafiek 30

Verhouding tussen UVW-WZ en UVW-NWZ

In 2018 namen de UVW-NWZ nog 20,6% van de totale werkloosheid voor hun rekening (90.256 van de 438.477 UVW). Hun aandeel blijft jaar na jaar afnemen. In 2022 gaat het om nog slechts 5,4% van het totale aantal UVW.

Tabel 55

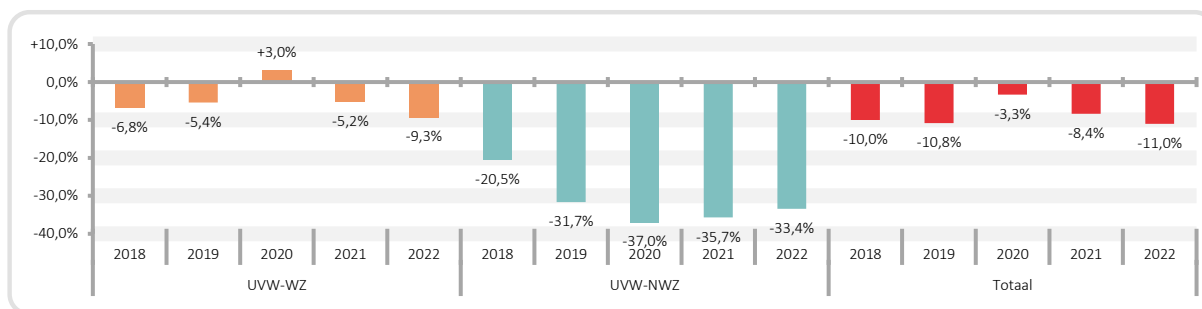
Evolutie van het totale aantal UVW-WZ en UVW-NWZ

	UVW-WZ	UVW-NWZ	Totaal	UVW-WZ	UVW-NWZ	Totaal
2018	348.221	90.256	438.477	100	100	100
2019	329.360	61.678	391.039	95	68	89
2020	339.266	38.881	378.147	97	43	86
2021	321.502	24.996	346.498	92	28	79
2022	291.694	16.649	308.344	84	18	70
Evol. 2018-2022	-16,2%	-81,6%	-29,7%			

In de periode 2018-2022 zijn de werkzoekende UVW met 16,2% en de niet-werkzoekende UVW met 81,6% afgenomen. De gunstige economische conjunctuur en het effect van de aan deze periode voorafgaande reglementaire wijzigingen hebben in de voorbije vijf jaar geleid tot een daling van de UVW onder de 310.000, een afname met 29,7%.

Grafiek 31

Evolutie op jaarbasis van het totale aantal UVW-WZ en UVW-NWZ

Zowel de evolutie van de UVW-WZ als die van de UVW-NWZ wordt beïnvloed door reglementaire wijzigingen wanneer die de voorwaarden om vrijgesteld te worden van IWZ verstrengen of versoepelen. Als gevolg van die bepalingen functioneren de UVW-WZ en de UVW-NWZ dan als communicerende vaten. Echter, de evolutie van de UVW-WZ (en in mindere mate van de UVW-NWZ) hangt ook in belangrijke mate af van de conjunctuur.

Het aantal UVW-NWZ is de voorbije vier jaren zeer sterk afgenomen met percentages die jaarlijks boven de 30% uitstijgen. Dat is vooral het gevolg van de verstrengde voorwaarden inzake de toekenning van de vrijstelling van IWZ (cf. deel 3.1.4). Ondanks die strengere voorwaarden zien we voor de UVW-WZ, met uitzondering van 2020, eveneens dalingen op jaarbasis. Dat is vooral het gevolg van de gunstige conjunctuur en de demografische evolutie.

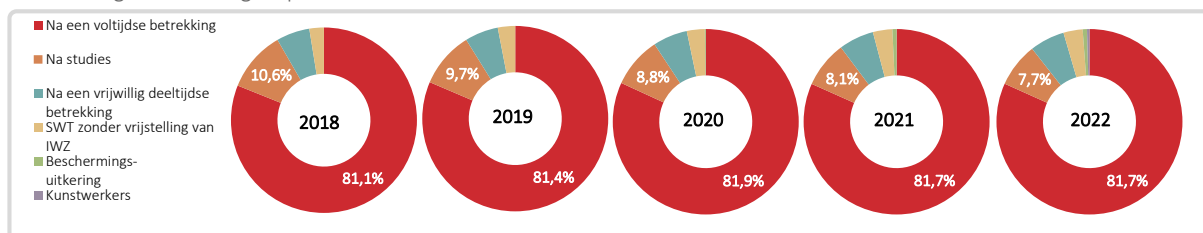
In 2020 viel het aantal werkaanbiedingen sterk terug (cf. deel 2.1.1), waardoor de UVW-WZ moeilijker konden uitstromen uit de werkloosheid. Het aantal UVW-WZ begon hierdoor opnieuw te stijgen (+3,0%). In 2021 en 2022 werd evenwel opnieuw aangeknoopt met de dalende trend van vóór de coronacrisis.

Het totaal van de UVW-WZ en de UVW-NWZ daalt in 2022 op jaarbasis met 11,0% en komt daarmee op een jaargemiddelde van 308.344 fysieke eenheden, het laagste niveau sinds 1977.

4.2 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden (UVW-WZ)

4.2.1 Volgens subgroep

Grafiek 32
Verhouding van de subgroepen van de UVW-WZ

De maatregelen van de regering om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan hebben gevolgen gehad voor de dienstverlening omdat de onthaaldiensten van de kantoren van de uitbetalingsinstellingen, van de RVA en van de diensten voor arbeidsbemiddeling moesten sluiten. Als gevolg werden bepaalde voorlopige maatregelen ingevoerd. Het gaat onder meer om de verlenging van het basisrecht op inschakelingsuitkeringen van 01.04.2020 t.e.m. 30.09.2021.

In 2022 is het aandeel werkzoekenden die toegelaten zijn tot de werkloosheid o.b.v. studies verder gedaald met 0,4 procentpunt t.o.v. 2021, na dalingen van 0,7% in 2021 en 0,9% in de voorgaande vier jaar. Die dalingen werden nog beïnvloed door de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen, maar worden sinds de coronacrisis afgeremd door de verlenging van dit recht. Hun aandeel binnen de UVW-WZ bedraagt nu nog 7,7%. Het merendeel van de UVW-WZ (81,7%) is nog steeds toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties. De aandelen van de UVW-WZ op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties en de werkzoekende SWT'ers bedragen ten slotte respectievelijk 6,1% en 3,3%.

Sinds 1 oktober 2020 werd een nieuw statuut gecreëerd. Het gaat om de niet-toeleidbare werkzoekende: de werkzoekende die de bevoegde dienst voor arbeidsbemiddeling identificeert aan de hand van de internationaal erkende screeningstool ICF - International Classification of Functioning, Disability and Health - en erkent als iemand die te maken krijgt met een combinatie van psychologische, medische en sociale factoren die zijn gezondheid en/of zijn sociale of professionele integratie ernstig aantasten, waardoor hij niet in het normale economische circuit of in het kader van al dan niet bezoldigd aangepast of omkaderd werk kan werken.

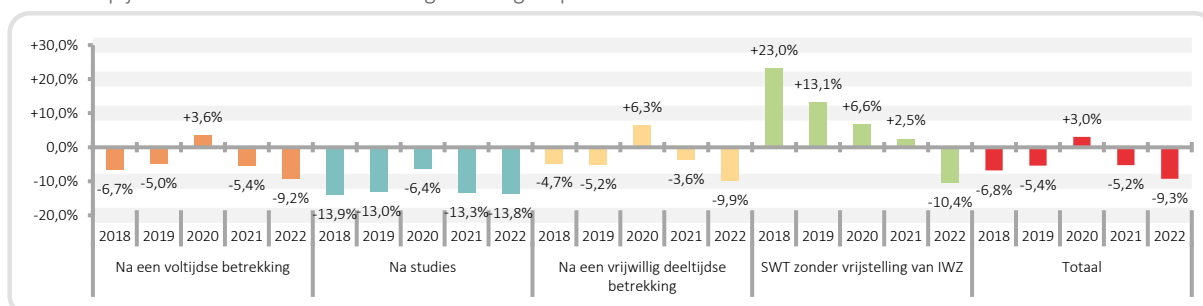
Het statuut van niet-toeleidbare werkzoekende wordt toegekend voor een periode van twee jaar en is hernieuwbaar met een nieuwe evaluatie door de screeningstool ICF. In 2022 vertegenwoordigen deze niet-toeleidbare uitkeringsgerechtigde werkzoekenden die een beschermingsuitkering genieten 0,8% van de UVW-WZ.

Als gevolg van de hervorming van de regelgeving voor werknemers in de kunstensector is sinds 1 oktober 2022 een nieuw statuut gecreëerd. In 2022 vertegenwoordigen de kunstwerkers 0,4% van de UVW-WZ.

Tabel 56
UVW-WZ volgens subgroep

	Na een voltijdse betrekking	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Beschermings- uitkering	Kunstwerkers	Totaal	Na een voltijdse betrekking	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Totaal
2018	282.380	36.856	20.192	8.794	0	0	348.221	100	100	100	100	100
2019	268.206	32.063	19.146	9.945	0	0	329.360	95	87	95	113	95
2020	277.744	30.024	20.359	10.603	536	0	339.266	98	81	101	121	97
2021	262.640	26.041	19.617	10.868	2.336	0	321.502	93	71	97	124	92
2022	238.402	22.448	17.677	9.743	2.192	1.233	291.694	84	61	88	111	84
Evol. 2018-2022	-15,6%	-39,1%	-12,5%	+10,8%	-	-	-16,2%					

Grafiek 33
Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens subgroep

In het algemeen kunnen we stellen dat de stijging in 2020 bij de Uvw-WZ na een voltijdse betrekking en bij de Uvw-WZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking een éénmalig fenomeen lijkt. In 2021 werd terug aangeknoopt met de tendensen van voor de gezondheidscrisis.

In 2022 zijn de dalingen bij de Uvw-WZ na een voltijdse betrekking (-9,2%) en bij de Uvw-WZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking (-9,9%) nog sterker dan in de jaren voor 2020. Voor het eerst daalt het aantal werkzoekende SWT'ers op jaarbasis (-10,4%).

De daling van het aantal Uvw-WZ na studies (-13,8%) is van dezelfde grootteorde als in de jaren vóór 2020. Door de verlenging van het recht op inschakelingsuitkeringen ten gevolge van de coronacrisis, was de daling in 2020 met 6,4% minder uitgesproken.

Op vijf jaar tijd (2018-2022) is het aantal UVW-WZ met 16,2% afgenomen. Het aantal UVW-WZ na voltijdse arbeidsprestaties is met 15,6% afgenomen, ondanks het feit dat de toelatingsvoorwaarden voor de vrijstelling o.b.v. leeftijd of beroepsverleden strenger zijn geworden. Daardoor blijven meer 50-plussers, voor het merendeel toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, werkzoekend (cf. deel 3.1).

De UVW-WZ na studies zijn in die periode met maar liefst met 39,1% afgenomen. Deze daling wordt verklaard door de hervormingen van dit statuut in 2012 en 2015, met name de reeds genoemde beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen.

Het aantal werkzoekende SWT'ers is sinds 2018 met 10,8% toegenomen. Die stijging is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat de vrijstellingsmogelijkheden in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag de afgelopen jaren stelselmatig werden ingeperkt. Daardoor groeit het aantal werkzoekende intreders in het stelsel, ondanks het feit dat de totale instroom van SWT'ers afneemt (cf. deel 3.1.3). De stijging kadert ook in de algemene tendens binnen de UVW, die inhoudt dat het aandeel niet-werkzoekenden afneemt ten voordele van het aandeel werkzoekenden (cf. deel 3.1).

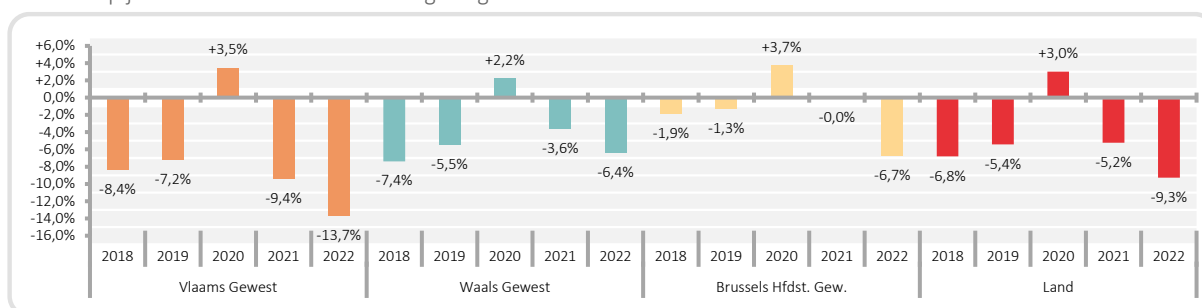
4.2.2

Volgens gewest

Tabel 57
UVW-WZ volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2018	141.946	141.911	64.364	348.221	100	100	100	100
2019	131.718	134.109	63.533	329.360	93	95	99	95
2020	136.292	137.086	65.888	339.266	96	97	102	97
2021	123.461	132.178	65.863	321.502	87	93	102	92
2022	106.577	123.665	61.452	291.694	75	87	95	84
Evol. 2018-2022	-24,9%	-12,9%	-4,5%	-16,2%				

Grafiek 34
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gewest

In het Vlaams Gewest is het aantal UVW-WZ in de periode 2018-2022 met 24,9% afgenomen. In het Waals Gewest en in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest is die daling minder uitgesproken met respectievelijk 12,9% en 4,5%.

Op jaarbasis zien we in 2022 dezelfde tendensen. Het aantal UVW-WZ is in het Vlaams Gewest het sterkst gedaald (-13,7%). In het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daalde het aantal UVW-WZ met respectievelijk 6,4% en 6,7%.

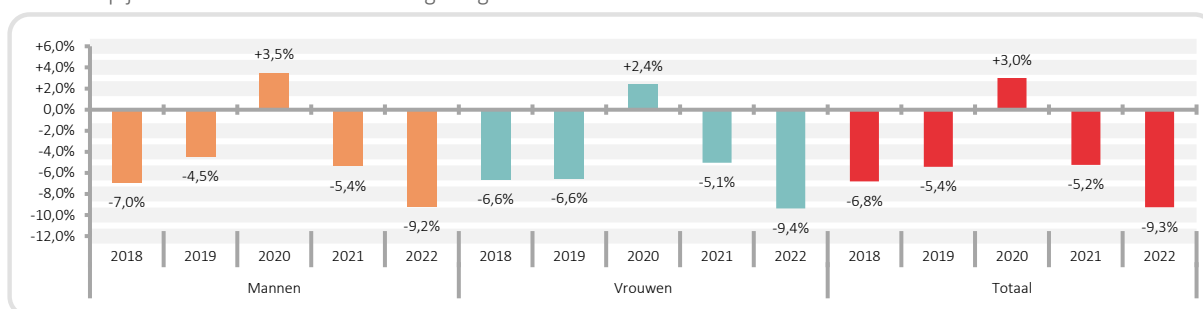
4.2.3

Volgens geslacht

Tabel 58
UVW-WZ volgens geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2018	191.422	156.799	348.221	100	100	100
2019	182.834	146.526	329.360	96	93	95
2020	189.251	150.015	339.266	99	96	97
2021	179.063	142.439	321.502	94	91	92
2022	162.615	129.079	291.694	85	82	84
Evol. 2018-2022	-15,0%	-17,7%	-16,2%			

Grafiek 35
Evolutie op jaarbasis van de UUV-WZ volgens geslacht

De werkloosheid kent de laatste vijf jaar bij de mannen (-15%) een gelijkaardige evolutie als bij de vrouwen (-17,7%).

Ook op jaarbasis is er weinig verschil te bespeuren. De mannen kennen in 2022 een daling van 9,2% en de vrouwen van 9,4%. Het aandeel mannen is 55,7% en dat van vrouwen 44,3%

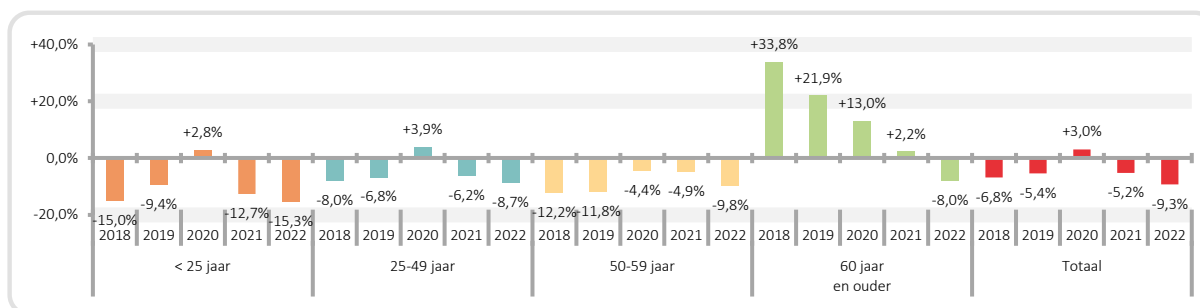
4.2.4

Volgens leeftijdsklasse

Tabel 59
UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

	< 25 jaar	25-49 jaar	50-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal	< 25 jaar	25-49 jaar	50-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2018	27.383	198.328	88.072	34.438	348.221	100	100	100	100	100
2019	24.801	184.899	77.672	41.989	329.360	91	93	88	122	95
2020	25.491	192.117	74.230	47.429	339.266	93	97	84	138	97
2021	22.260	180.227	70.566	48.449	321.502	81	91	80	141	92
2022	18.863	164.613	63.658	44.561	291.694	69	83	72	129	84
Evol. 2018-2022	-31,1%	-17,0%	-27,7%	+29,4%	-16,2%					

Grafiek 36
Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens leeftijds-
klasse

De evolutie sinds 2018 van de volledige werkloosheid verschilt sterk naargelang de leeftijdsklasse.

Bij de leeftijdsgroep onder de 25 jaar en de groep tussen 50 en 59 jaar, is het aantal Uvw-WZ gedaald met om en bij de 30%. In de leeftijdsgroep van 25 tot 49 jaar zien we een kleinere maar toch nog aanzienlijke daling van 17,0%. De leeftijdsgroep 60 jaar en ouder is de afgelopen vijf jaar toegenomen met 29,4%.

De daling in de leeftijdsklassen van < 60-jarigen is hoofdzakelijk het gevolg van de gunstige economische conjunctuur. De sterkere daling van de jongerenwerkloosheid (jonger dan 25 jaar) wordt bovendien beïnvloed door de hervormingen van 2012 en 2015.

De sterke stijging bij de 60-plussers is het gevolg van het optrekken van de leeftijd vanaf welke de werklozen vrijstelling kunnen krijgen van inschrijving als werkzoekende. Vanaf 1 januari 2016 werd de leeftijd voor een vrijstelling bovendien ieder jaar met 1 jaar verhoogd, tot ze in 2020 op 65 jaar kwam te liggen. Ook het beroepsverleden op basis waarvan men een vrijstelling kan bekomen, werd overigens opgetrokken vanaf 1 januari 2015 (zie ook deel 3.1.4).

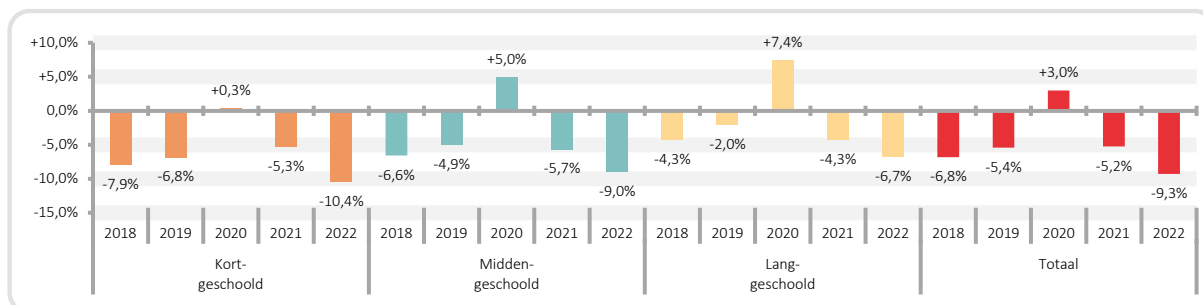
4.2.5

Volgens studieniveau¹⁵

Tabel 60
UVW-WZ volgens studieniveau

	Kort- geschoold	Midden- geschoold	Lang- geschoold	Totaal	Kort- geschoold	Midden- geschoold	Lang- geschoold	Totaal
2018	173.328	113.758	58.484	348.221	100	100	100	100
2019	161.500	108.138	57.305	329.360	93	95	98	95
2020	162.065	113.536	61.563	339.266	94	100	105	97
2021	153.504	107.117	58.937	321.502	89	94	101	92
2022	137.465	97.482	54.967	291.694	79	86	94	84
Evol. 2018- 2022	-20,7%	-14,3%	-6,0%	-16,2%				

Grafiek 37
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens studieniveau

In de afgelopen vijf jaar is het aantal kortgeschoolde en middengeschoolde UVW-WZ aanzienlijk gedaald (respectievelijk -20,7% en -14,3%). De daling bij de langgeschoolden is met 6,0% veel beperkter.

In 2022 is de daling van het aantal UVW-WZ op jaarbasis gelijkaardig voor de kortgeschoolden (-10,4%) en de middengeschoolden (-9,0%). Bij de langgeschoolden is deze iets beperkter (-6,7%).

¹⁵ De studieniveaus zijn als volgt gedefinieerd:

- Kortgeschoold: ten hoogste 2de graad van het secundair onderwijs;
- Middengeschoold: 3de graad secundair onderwijs, 4de graad secundair onderwijs, 7de specialisatiejaar, middenstandopleiding of leercontract;
- Langgeschoold: diploma hoger onderwijs.

Het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholingsniveau onbekend is.

4.2.6 Volgens werkloosheidsduur

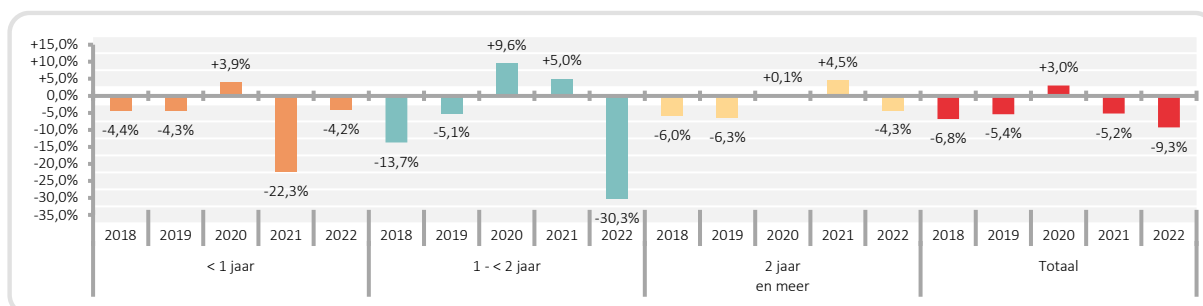
Tabel 61

UVW-WZ volgens werkloosheidsduur

	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal
2018	125.035	56.969	166.217	348.221	100	100	100	100
2019	119.628	54.040	155.693	329.360	96	95	94	95
2020	124.241	59.252	155.773	339.266	99	104	94	97
2021	96.546	62.205	162.751	321.502	77	109	98	92
2022	92.509	43.364	155.822	291.694	74	76	94	84
Evol. 2018-2022	-26,0%	-23,9%	-6,3%	-16,2%				

Grafiek 38

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens werkloosheidsduur

De werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar vormen per definitie de meest conjunctuurgevoelige groep van de drie beschouwde categorieën. Vandaar dat deze groep in de voorbije vijf jaar, grotendeels een periode van hoogconjunctuur, het sterkst gedaald is (-26,0%). De groep met een werkloosheidsduur van 1 tot < 2 jaar is ook sterk gedaald (-23,9%). De daling in de groep met een duur van 2 jaar of meer (-6,3%), is veel beperkter. De werkloosheid van 2 jaar of langer kent een minder uitgesproken evolutie door het meer structurele karakter van de langdurige werkloosheid.

Uit de variaties op jaarbasis zien we dat éénmaal de zwaarste gevolgen van de coronacrisis achter de rug waren, de werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar en die met een werkloosheidsduur van 1 tot < 2 jaar het meest hebben geprofiteerd. Hun aantal is in 2022 met respectievelijk 4,2% en 30,3% gedaald. Dit als gevolg van de sterk gegroeide vraag naar arbeidskrachten eens de eerste pandemiegolven achter de rug waren.

De werklozen met een werkloosheidsduur van 2 jaar of meer (-4,3%) zagen hun aantal dalen, met een trend die terugkeert naar die van vóór de gezondheidscrisis. Zij werden voorlopig minder beïnvloed door het weer aantrekken van de arbeidsmarkt. De verschuiving van kortdurende werkloosheid (< 1 jaar) naar werkloosheid op middellange termijn (1 - < 2 jaar) is onderbroken: terwijl de daling van de kortdurende werkloosheid 4.037 eenheden bedraagt, is er een veel grotere daling van 18 841 eenheden in de werkloosheid op middellange termijn. De verschuiving van middellange naar langdurige werkloosheid (2 jaar en langer) is ook gestopt, met een daling van 6.929 eenheden in deze laatste klasse, vooral gezien de relatief kleinere omvang van het aantal werklozen met een gemiddelde duur.

4.2.7

Volgens nationaliteit

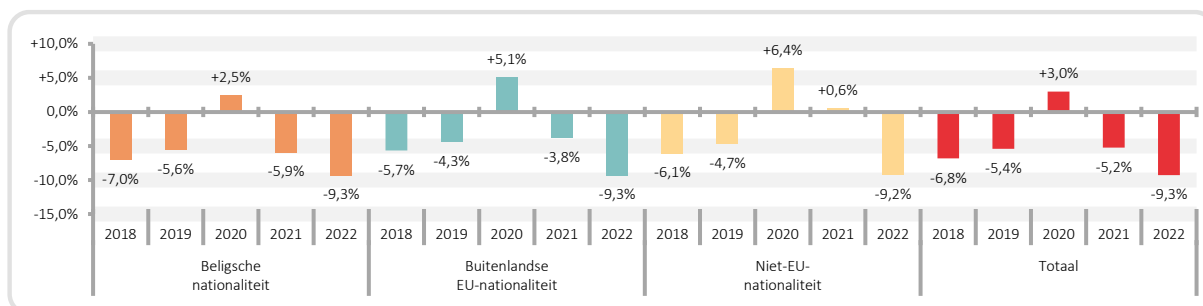
Tabel 62

UVW-WZ volgens nationaliteit

	Buitenlandse				Buitenlandse			
	Belgische nationaliteit	EU- nationaliteit	Niet-EU- nationaliteit	Totaal	Belgische nationaliteit	EU- nationaliteit	Niet-EU- nationaliteit	Totaal
2018	291.272	32.889	24.059	348.221	100	100	100	100
2019	274.964	31.463	22.933	329.360	94	96	95	95
2020	281.802	33.059	24.405	339.266	97	101	101	97
2021	265.149	31.811	24.543	321.502	91	97	102	92
2022	240.551	28.854	22.289	291.694	83	88	93	84
Evol. 2018- 2022	-17,4%	-12,3%	-7,4%	-16,2%				

Grafiek 39

Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens nationaliteit

In vergelijking met 2018 is het aantal werklozen met de Belgische nationaliteit in 2022 gedaald met 17,4%. Het totale aantal vreemdelingen (EU en niet-EU) is de afgelopen vijf jaar gedaald met 10,2%. Dit is het resultaat van een grotere daling bij niet-Belgische EU-onderdanen met 12,3% en een kleinere daling bij niet-EU-onderdanen met 7,4%.

Op jaarbasis werden in 2022 grotere dalingen dan vóór de coronacrisis waargenomen. Voor de groep Belgische werklozen en de groep vreemdelingen uit de EU wordt een daling van 9,3% genoteerd en voor de groep vreemdelingen van buiten de EU een daling van 9,2%.

4.2.8

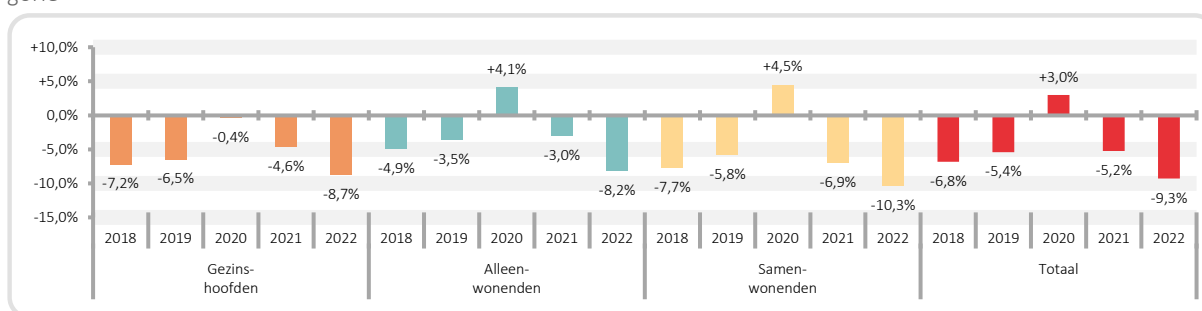
Volgens gezinscategorie en uitkeringsfase

Tabel 63
UVW-WZ volgens gezinscategorie

	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal
2018	100.089	90.074	158.058	348.221	100	100	100	100
2019	93.631	86.891	148.838	329.360	94	96	94	95
2020	93.253	90.469	155.544	339.266	93	100	98	97
2021	88.923	87.782	144.794	321.502	89	97	92	92
2022	81.198	80.593	129.901	291.694	81	89	82	84
Evol. 2018- 2022	-18,9%	-10,5%	-17,8%	-16,2%				

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Grafiek 40
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gezinscategorie

In 2022 is de daling van het aantal UVW-WZ op jaarbasis terug te zien bij de alle drie de gezinscategorieën: we noteren een daling van 8,7% voor de gezinshoofden en van 8,2% voor de alleenwonenden en van 10,3% voor de samenwonenden.

In vergelijking met 2018 zien we de grootste daling bij de gezinshoofden (-18,9%) en de kleinste bij de alleenwonenden (-10,5%).

De uitkering die een werkloze krijgt, hangt behalve de gezinscategorie ook af van zijn referentieloon en zijn uitkeringsfase. Hier volgen dan ook nog twee overzichtstabellen met de evolutie van het aantal UVW-WZ volgens gezinscategorie en uitkeringsfase alsook de gemiddelde maandelijkse uitkering. Qua aantal zien we een grote stijging in 2020 en 2021 bij de eerste fase van periode 1 en dit voor alle gezinscategorieën. Dit is het resultaat van de bevrozing van de degressiviteit in het kader van de coronacrisis. In 2022 keert de trend terug naar die van voor de gezondheidscrisis.

Tabel 64
UVW-WZ volgens gezinscategorie en uitkeringsfase

		1ste periode			2de periode						forfait	totaal
		fase 1	fase 2	fase 3	fase A	fase B	fase 21	fase 22	fase 23	fase 24		
Gezinshoofden	2018	3.928	3.377	5.523	13.690	5.155	1.280	788	410	197	47.018	100.089
	2019	3.860	3.262	5.135	12.150	4.584	1.088	664	369	184	44.328	93.631
	2020	7.424	3.330	5.285	11.068	4.402	995	625	325	164	43.105	93.253
	2021	13.700	2.813	3.859	8.821	3.547	770	522	251	116	39.125	88.923
	2022	3.169	4.705	8.507	8.224	4.044	680	425	227	115	36.650	81.198
Evol. 2018 - 2022		-19,3%	+39,3%	+54,0%	-39,9%	-21,6%	-46,9%	-46,1%	-44,7%	-41,3%	-22,1%	-18,9%
Evol. 2021 - 2022		-76,9%	+67,2%	+120,4%	-6,8%	+14,0%	-11,8%	-18,6%	-9,7%	-0,8%	-6,3%	-8,7%
Alleenwonenden	2018	4.756	3.958	6.204	20.733	5.375	1.341	829	464	235	35.329	90.074
	2019	5.011	4.029	5.995	19.526	5.049	1.190	742	425	212	34.708	86.891
	2020	9.905	4.079	6.329	18.317	4.978	1.176	680	414	208	34.597	90.469
	2021	17.804	3.253	4.454	14.895	3.986	969	588	353	186	32.002	87.782
	2022	4.667	6.268	10.430	13.375	4.506	857	546	324	173	30.803	80.593
Evol. 2018 - 2022		-1,9%	+58,4%	+68,1%	-35,5%	-16,2%	-36,1%	-34,2%	-30,2%	-26,5%	-12,8%	-10,5%
Evol. 2021 - 2022		-73,8%	+92,7%	+134,2%	-10,2%	+13,1%	-11,5%	-7,2%	-8,2%	-7,0%	-3,7%	-8,2%
Samenwonenden	2018	16.065	12.044	17.080	24.802	9.612	1.984	977	522	321	47.783	158.058
	2019	16.271	11.821	16.187	22.906	8.789	1.674	870	465	280	43.852	148.838
	2020	29.980	11.107	15.757	20.751	8.224	1.524	770	435	276	40.653	155.545
	2021	46.642	7.430	9.257	15.643	5.151	1.039	557	312	209	33.362	144.794
	2022	13.509	15.660	23.172	16.740	6.461	944	489	269	158	30.014	129.901
Evol. 2018 - 2022		-15,9%	+30,0%	+35,7%	-32,5%	-32,8%	-52,4%	-50,0%	-48,5%	-50,6%	-37,2%	-17,8%
Evol. 2021 - 2022		-71,0%	+110,8%	+150,3%	+7,0%	+25,4%	-9,1%	-12,3%	-13,8%	-24,2%	-10,0%	-10,3%

Tabel 65
Gemiddelde uitkering volgens gezinscategorie en uitkeringsfase

		1ste periode			2de periode						forfait	totaal
		fase 1	fase 2	fase 3	fase A	fase B	fase 21	fase 22	fase 23	fase 24		
Gezinshoofden	2018	1.418,7	1.360,6	1.328,6	1.319,7	1.292,0	1.293,6	1.281,8	1.265,8	1.255,7	1.255,2	1.285,5
	2019	1.455,0	1.397,2	1.363,8	1.350,8	1.325,8	1.324,5	1.311,6	1.298,4	1.296,1	1.294,4	1.323,6
	2020	1.505,3	1.433,9	1.404,9	1.391,6	1.369,7	1.367,5	1.352,6	1.342,9	1.345,3	1.343,1	1.380,5
	2021	1.517,0	1.477,7	1.430,6	1.423,0	1.406,7	1.399,8	1.391,5	1.390,1	1.390,9	1.390,2	1.426,6
	2022	1.661,6	1.563,9	1.589,1	1.568,7	1.569,8	1.545,6	1.544,8	1.540,2	1.546,3	1.545,0	1.564,6
Evol. 2018 - 2022		+17,1%	+14,9%	+19,6%	+18,9%	+21,5%	+19,5%	+20,5%	+21,7%	+23,1%	+23,1%	+21,7%
Evol. 2021 - 2022		+9,5%	+5,8%	+11,1%	+10,2%	+11,6%	+10,4%	+11,0%	+10,8%	+11,2%	+11,1%	+9,7%
Alleenwonenden	2018	1.412,1	1.323,6	1.275,9	1.165,3	1.131,4	1.125,8	1.103,3	1.076,0	1.052,3	1.039,3	1.113,7
	2019	1.441,2	1.350,6	1.302,6	1.185,7	1.152,9	1.145,8	1.123,8	1.097,5	1.069,9	1.065,9	1.141,5
	2020	1.477,2	1.378,3	1.330,2	1.213,0	1.182,3	1.173,9	1.153,3	1.126,3	1.098,0	1.101,7	1.190,5
	2021	1.473,7	1.394,9	1.330,5	1.233,8	1.197,6	1.190,8	1.171,4	1.144,4	1.128,7	1.134,6	1.234,9
	2022	1.603,1	1.467,8	1.471,2	1.353,2	1.326,0	1.303,0	1.277,0	1.255,2	1.249,9	1.252,9	1.332,9
Evol. 2018 - 2022		+13,5%	+10,9%	+15,3%	+16,1%	+17,2%	+15,7%	+15,7%	+16,7%	+18,8%	+20,6%	+19,7%
Evol. 2021 - 2022		+8,8%	+5,2%	+10,6%	+9,7%	+10,7%	+9,4%	+9,0%	+9,7%	+10,7%	+10,4%	+7,9%
Samenwonenden	2018	1.434,3	1.338,1	1.285,3	976,2	844,9	805,4	745,7	682,7	616,7	566,7	895,0
	2019	1.464,5	1.364,7	1.310,6	980,3	860,4	817,4	758,1	691,9	625,5	580,5	926,6
	2020	1.501,5	1.390,0	1.333,5	981,1	883,2	836,1	773,2	708,8	638,9	600,8	998,5
	2021	1.497,4	1.401,7	1.320,7	988,5	893,6	841,1	780,3	714,9	650,0	616,2	1.066,4
	2022	1.614,6	1.472,2	1.468,3	1.069,8	993,0	922,0	855,0	783,0	712,6	677,0	1.114,8
Evol. 2018 - 2022		+12,6%	+10,0%	+14,2%	+9,6%	+17,5%	+14,5%	+14,7%	+14,7%	+15,5%	+19,5%	+24,6%
Evol. 2021 - 2022		+7,8%	+5,0%	+11,2%	+8,2%	+11,1%	+9,6%	+9,6%	+9,5%	+9,6%	+9,9%	+4,5%

In 2022 zijn alle barema's gestegen ten opzichte van 2021. Deze verhogingen houden verband met de hoge inflatie in 2022.

4.2.9

Volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

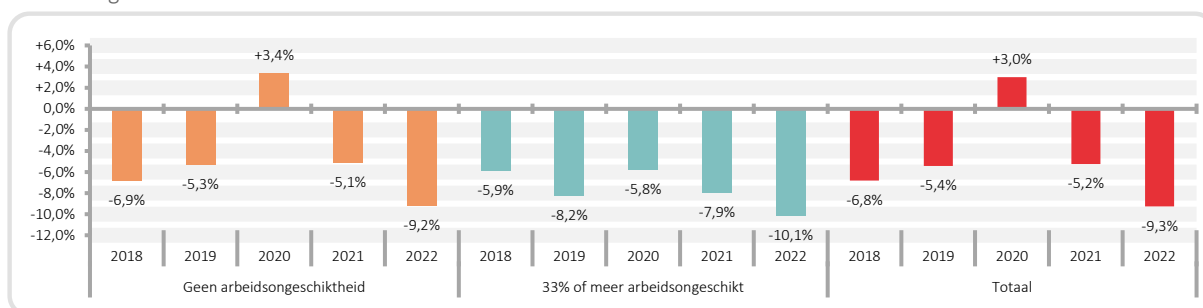
Tabel 66

UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

	Geen arbeids- ongeschiktheid	33% of meer arbeids- ongeschikt	Totaal	Geen arbeids- ongeschiktheid	33% of meer arbeids- ongeschikt	Totaal
2018	333.390	14.830	348.221	100	100	100
2019	315.752	13.609	329.360	95	92	95
2020	326.443	12.823	339.266	98	86	97
2021	309.698	11.804	321.502	93	80	92
2022	281.086	10.608	291.694	84	72	84
Evol. 2018-2022	-15,7%	-28,5%	-16,2%			

Grafiek 41

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

Sinds het jaar 2018 zien we een daling van de Uvw-WZ zonder arbeidsongeschiktheid met 15,7%. Het aantal Uvw-WZ met minstens 33% arbeidsongeschiktheid is de voorbije vijf jaar met meer dan een kwart gedaald. Die evolutie wordt voor een groot deel beïnvloed door het feit dat sinds 1 november 2012 de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk is uitgebreid tot de rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen die een arbeidsongeschiktheid van minstens 33% hebben. Die reglementaire wijziging bracht een daling met zich mee van het aantal aanvragen tot erkenning van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, die het vroeger mogelijk maakte om te worden vrijgesteld van die procedure.

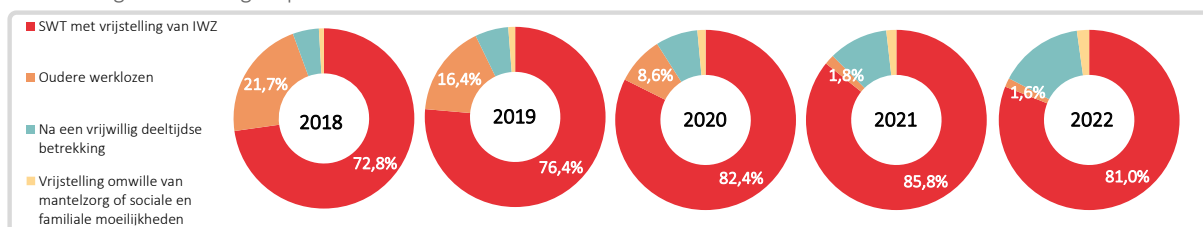
Uit de grafiek met de variaties op jaarbasis blijkt dat de daling van het aantal Uvw-WZ met minstens 33% arbeidsongeschiktheid niet of nauwelijks vertraagd werd door de pandemie

4.3

Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze niet-werkzoekenden (UVW-NWZ)

Grafiek 42

Verhouding van de subgroepen van de UVW-NWZ

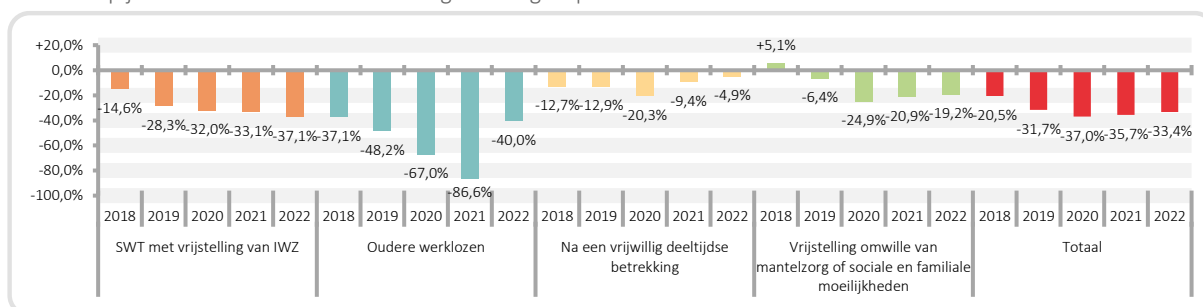

De niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-NWZ) bestaan voor een steeds groter deel uit SWT'ers met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende. In 2022 vertegenwoordigt hun aandeel 81,0% van de UVW-NWZ. Jaar op jaar neemt het aandeel van de vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties af, met een aandeel van 1,6% in 2022, tegen 21,7% in 2018. De UVW-NWZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking en mantelzorgers vertegenwoordigen respectievelijk 15,2% en 2,2% van het totale aantal UVW-NWZ in 2022.

Tabel 67
UVW-NWZ volgens subgroep

	SWT met vrijstelling van IWZ	Oudere werklozen	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijstelling omwille van mantelzorg of sociale en familiale moeilijkheden	Totaal	SWT met vrijstelling van IWZ	Oudere werklozen	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijstelling omwille van mantelzorg of sociale en familiale moeilijkheden	Totaal
2018	65.680	19.542	4.224	810	90.256	100	100	100	100	100
2019	47.113	10.127	3.680	758	61.678	72	52	87	94	68
2020	32.033	3.345	2.933	570	38.881	49	17	69	70	43
2021	21.442	448	2.657	450	24.996	33	2	63	56	28
2022	13.490	268	2.527	364	16.649	21	1	60	45	18
Evol. 2018- 2022	- 79,5%	- 98,6%	- 40,2%	- 55,1%	- 81,6%					

Grafiek 43
Evolutie op jaarbasis van de Uvw-NWZ volgens subgroep

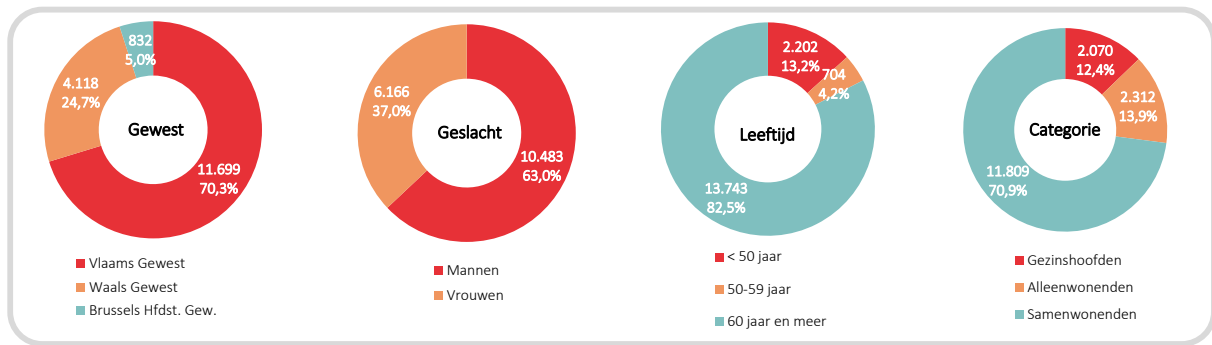

In de voorbije vijf jaar is het aantal Uvw-NWZ in alle subcategorieën zeer sterk afgenomen. Er zijn in 2022 nog slechts 268 oudere werklozen (-98,6%). Ook de niet werkzoekende SWT'ers zijn sterk afgenomen met 79,5%. Het aantal Uvw-NWZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking is gedaald met 40,2%.

Sinds 2018 is het aantal Uvw-NWZ dat is vrijgesteld om sociale of familiale redenen of als mantelzorger, gedaald met 55,1%, wat het gevolg is van het feit dat sinds april 2015 alleen nog de vrijstelling voor mantelzorg is toegestaan.

In 2022 bedraagt de daling van het totale aantal Uvw-NWZ op jaarbasis 33,4%. De grootste daling op jaarbasis doet zich voor bij de groep vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties (-40,0%). Hun aantal neemt versneld af ingevolge de uitstroom van werklozen die nog van overgangsmaatregelen konden genieten.

Grafiek 44
Profiel van de UVW-NWZ

Wanneer we de verdeling voor 2022 bekijken volgens de beschreven profielkenmerken, stellen we vast dat 70,3% van de uitkeringsgerechtigden uit het Vlaams Gewest komt, 82,5% 60 jaar en ouder is en 70,9% samenwonend is. De mannen zijn in de meerderheid met een aandeel van 63,0%.

4.4

Bijzondere vrijstellingen

In het kader van de Zesde Staatshervorming werd aan de gewestelijke diensten de bevoegdheid overgedragen om bepaalde vrijstellingen toe te kennen, alsook over bepaalde aspecten van de reglementering rond vrijstellingen. Aangezien de betrokkenen met één van de desbetreffende vrijstellingen betalingen ontvangen in het kader van de werkloosheidsuitkering, blijven deze maatregelen deel uitmaken van de RVA-statistieken.

De stelsels van vrijstellingen voor het volgen van studies, opleidingen en stages werden overgedragen zonder tot nu toe fundamentele wijzigingen te ondergaan. In het Vlaams Gewest werd de regelgeving inzake vrijstellingen weliswaar enigszins aangepast, maar daarbij werd vaak uitgegaan van wat al federaal was voorzien.

Hoewel die materie niet wordt overgedragen, is het in deze context nuttig te vermelden dat vanaf 1 januari 2016 ook de PWA-vrijstelling een belangrijke hervorming kende. Ze werd voortaan beperkt tot de PWA-vrijstellingen beoogd in artikel 79, §4 bis, 2de lid (180 PWA-uren +33% permanente arbeidsongeschiktheid) en artikel 79ter, §5 (activiteit als PVP).

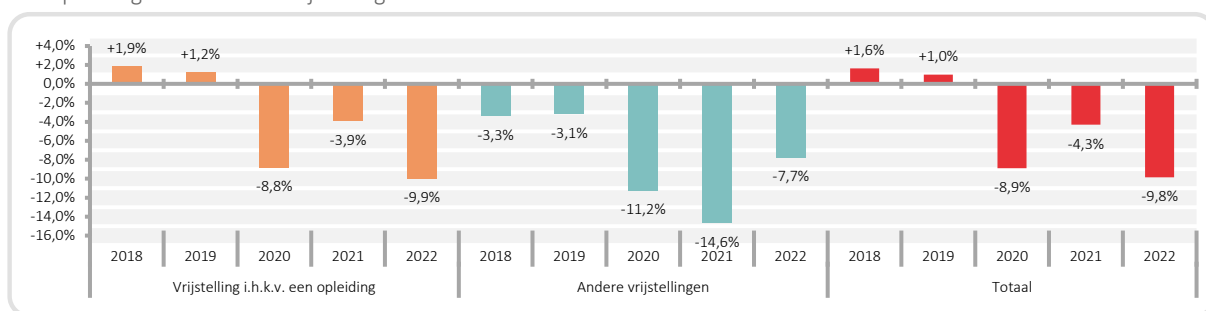
Tabel 68

Vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen

	Opleidingen		Andere vrijstellingen		Totaal	Opleidingen		Andere vrijstellingen		Totaal
	Volgen van een beroepsopleiding	Hervatten van studies	Activiteiten in het buitenland	Activiteiten in PWA of als stadswacht		Volgen van een beroepsopleiding	Hervatten van studies	Activiteiten in het buitenland	Activiteiten in PWA of als stadswacht	
2018	25.497	11.066	6	1.665	38.235	100	100	100	100	100
2019	27.280	9.714	4	1.614	38.612	107	88	67	97	101
2020	24.636	9.104	4	1.433	35.176	97	82	69	86	92
2021	23.842	8.592	4	1.222	33.660	94	78	74	73	88
2022	21.068	8.148	3	1.129	30.348	83	74	57	68	79
Evol. 2018-2022	-17,4%	-26,4%	-43,1%	-32,2%	-20,6%					

Grafiek 45

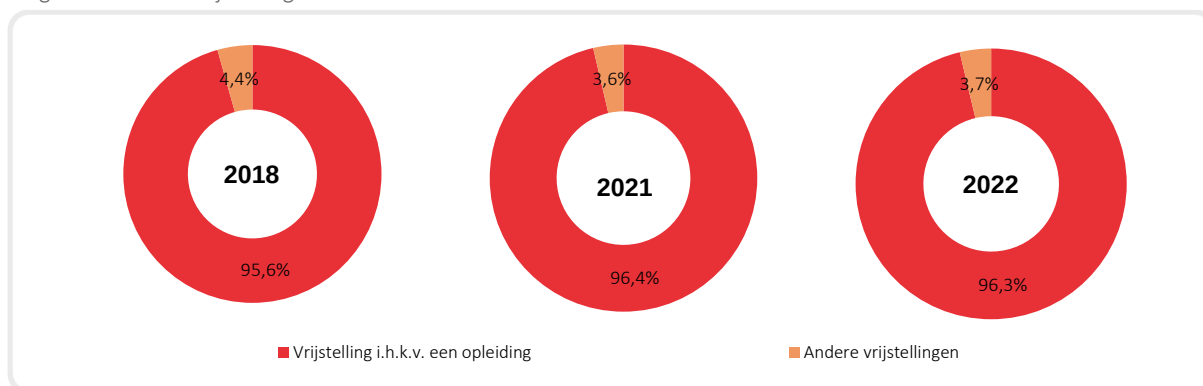
Evolutie op jaarbasis van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen

Gemiddeld werden per maand in 2022 30.348 betalingen uitgevoerd voor deze vrijstellingen. We noteren in 2022 algemeen een daling met 9,8% ten opzichte van 2021 van het aantal betalingen voor vrijstellingen.

Grafiek 46

Verhoudingen van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen

Tabel 69

Verdeling van de vrijstellingen in het kader van opleidingen volgens stelsel: aantal betalingen (gemiddeld per maand) en aantal verschillende personen (jaartotaal)

	Aantal betalingen (maandelijks gemiddelde)				Aantal verschillende personen			
	Brussels				Brussels			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Hfdst. Gewest	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Hfdst. Gewest	Land
Beroepsopleiding	12.407	6.936	1.725	21.068	28.143	19.528	4.244	51.915
Studies met volledig leerplan voor een knelpuntberoep	367	1.217	310	1.894	570	1.782	462	2.814
Studies met volledig leerplan, niet voor een knelpuntberoep	482	242	326	1.050	785	338	470	1.593
Studies aanvaard door de RTD	4	1.584	1	1.589	4	2.871	4	2.879
Opleiding in het kader van een individueel actieplan	270	540	707	1.517	585	943	1.393	2.921
Middenstandsopleiding	94	4	172	269	179	6	313	498
Overeenkomst met activiteitencoöperatie als kandidaat-	200	181	128	509	391	319	238	948
Alternerende opleiding	11	714	6	731	17	1.099	8	1.124
Opleidingen "entreprise/ atelier de formation"	0	550	0	550	0	1.030	0	1.030
Opleiding of stage in het buitenland	0	12	27	39	1	45	82	128
Totaal	13.836	11.979	3.401	29.216	30.675	27.961	7.214	65.850

De betalingen voor vrijstellingen voor het volgen van opleidingen vertegenwoordigen in 2022 96,3% van alle betalingen voor vrijstellingen. In 2022 werden in die stelsels 65.850 verschillende personen met een vrijstelling voor het volgen van een opleiding vergoed. De betrokken werklozen volgden in de loop van het jaar m.a.w. gemiddeld gedurende ca. 5 maanden een opleiding. Het aantal personen met een vrijstelling voor het volgen van een opleiding is hoger in het Vlaams dan in het Waals Gewest.

4.5

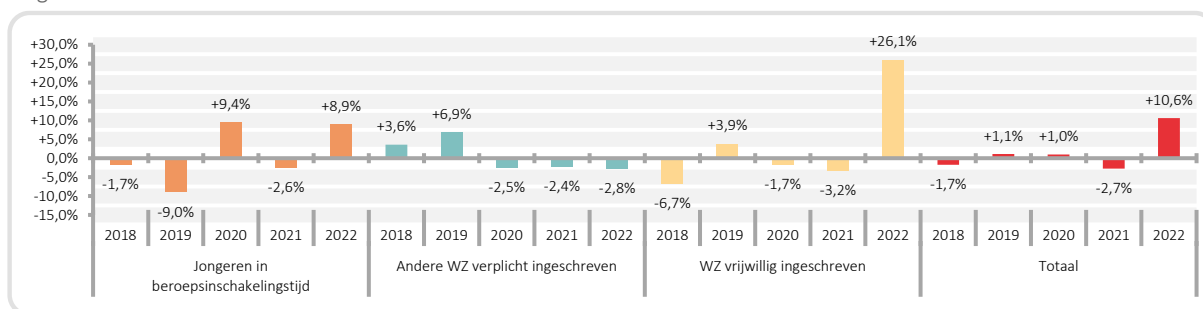
Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden

Tabel 70
NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

	Jongeren in beroeps-inschakelings-tijd	Andere WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal	Jongeren in beroeps-inschakelings-tijd	Andere WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal
2018	48.782	58.109	57.007	163.898	100	100	100	100
2019	44.385	62.106	59.204	165.695	91	107	104	101
2020	48.573	60.570	58.209	167.352	100	104	102	102
2021	47.302	59.126	56.336	162.763	97	102	99	99
2022	51.528	57.480	71.018	180.026	106	99	125	110
Evol. 2018-2022	+ 5,6%	- 1,1%	+ 24,6%	+ 9,8%				

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Grafiek 47
Evolutie op jaarbasis van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Volledigheidshalve dient hier te worden vermeld dat niet alle werkzoekenden worden vergoed door de RVA in het kader van de werkloosheidsverzekering. Daarnaast bestaat het totale aantal werkzoekenden enerzijds uit werkende werkzoekenden (die hierna buiten beschouwing worden gelaten), en anderzijds uit niet-werkende werkzoekenden die niet vergoed worden in het kader van de werkloosheidsverzekering. Tabel 70 bevat gegevens over deze niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden; die gegevens worden verzameld door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en samengebracht door de RVA.

De groep niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden bestaat uit jongeren in beroepsinschakelingstijd, alsook uit niet-werkende werkzoekenden die verplicht of vrijwillig ingeschreven zijn. Onder de verplicht ingeschrevenen bevinden zich de gesanctioneerde werklozen, de werkzoekenden ten laste van het OCMW en de werkzoekenden die door de FOD Sociale Zekerheid erkend zijn als mindervalide.

Bij de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden vinden we heel wat niet-werkende werkzoekenden terug met een vreemde nationaliteit, die zich inschrijven om toegang te hebben tot de Belgische arbeidsmarkt, maar die (nog) geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen.

In 2022 zien we een stijging van het aantal NVNW-WZ (+10,6% op jaarbasis). Na een daling van het aantal jongeren in de beroepsinschakelingstijd in 2021 (-2,6% op jaarbasis) wordt in 2022 een stijging genoteerd (+8,9% op jaarbasis). Het aantal verplicht ingeschreven werkzoekenden daalt op jaarbasis opnieuw met 2,8%. Het aantal vrijwillig ingeschreven werkloze werkzoekenden steeg met 26,1%. Deze sterke stijging wordt gedeeltelijk verklaard door de komst van veel Oekraïners die de oorlog ontvluchten en werk zoeken in België (zie deel 2.3.2). Voorts voegt de FOREM vanaf december 2021, ingevolge een wijziging van het koninklijk besluit betreffende de regeling van de werkloosheid ten aanzien van ontslagen werknemers, werkzoekenden in de opzeggingstermijn met een ontslagvergoeding toe aan de groep van de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden.

Het aantal NVNW-WZ is in 2022 gestegen tot boven het cijfer van 2018 (180.026 personen gemiddeld per maand in 2022, d.i. een stijging van 9,8% ten opzichte van 2018).

4.6

Evolutie van de gemiddelde uitkering (UVW)

Tabel 71
Gemiddelde maandelijkse uitkering van UVW volgens
subgroep (in lopende prijzen)

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
UVW-WZ	1.068,47	1.100,06	1.158,25	1.214,84	1.303,45	+22,0%	+7,3%
Na een voltijdse betrekking	1.098,23	1.127,95	1.189,59	1.249,91	1.334,46	+21,5%	+6,8%
<i>waarvan gezinshoofden</i>	1.293,60	1.331,43	1.388,88	1.435,30	1.571,87	+21,5%	+9,5%
<i>waarvan alleenwonenden</i>	1.133,65	1.159,13	1.207,46	1.251,93	1.346,01	+18,7%	+7,5%
<i>waarvan samenwonenden</i>	932,90	959,67	1.039,39	1.116,11	1.153,40	+23,6%	+3,3%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	981,69	1.005,99	1.069,26	1.140,05	1.209,69	+23,2%	+6,1%
Na studies	803,20	820,67	834,58	858,38	953,49	+18,7%	+11,1%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	1.321,78	1.342,02	1.373,24	1.390,61	1.506,33	+14,0%	+8,3%
Beschermingsuitkering			802,88	821,63	922,16		+12,2%
UVW-NWZ	1.256,77	1.283,90	1.331,12	1.355,84	1.453,50	+15,7%	+7,2%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	953,31	993,62	1.053,58	1.160,88	1.258,54	+32,0%	+8,4%
Vrijgestelde ouderen	1.123,37	1.146,57	1.191,46	1.332,59	1.429,59	+27,3%	+7,3%
Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	267,32	274,05	288,13	290,71	317,21	+18,7%	+9,1%
SWT met vrijstelling van IWZ	1.321,25	1.343,84	1.380,09	1.393,59	1.506,57	+14,0%	+8,1%

NB: de gemiddelde uitkering wordt berekend als de som van de bedragen gedeeld door het aantal budgettaire eenheden.

De gemiddelde maandelijkse uitkering in 2022 bedroeg 1.303,45 EUR bij de werkzoekenden en 1.453,50 EUR bij de niet-werkzoekenden. Er zijn echter grote verschillen naargelang het statuut en naargelang de gezinscategorie. Zo bedroeg de gemiddelde uitkering voor werkzoekende volledig werkloze gezinshoofden na een voltijdse betrekking 1.571,87 EUR, terwijl die van samenwonenden slecht 1.153,40 EUR bedroeg. De laagste gemiddelde uitkering situeert zich bij de mantelzorgers (317,21 EUR), de hoogste bij het stelsel van SWT (respectievelijk 1.506,33 EUR bij de werkzoekenden en 1.506,57 EUR bij de niet-werkzoekenden).

We stellen sinds 2020 vast dat de stijging van de uitkeringen van de UVW-WZ na voltijdse arbeidsprestaties groter is dan in voorgaande jaren. Deze vaststelling kan in het begin worden verklaard door de bevroering van de degressiviteit die werd toegepast als onderdeel van de ondersteunende maatregelen tijdens de gezondheidscrisis, alsook door de uitvoering van de welvaartsaanpassingen. In 2022 vonden door de recordinflatie ook zes indexeringen plaats, die dit fenomeen nog hebben geaccentueerd.

Tijdens de periode 2018-2022 steeg de gemiddelde maandelijkse uitkering zowel bij de werkzoekenden als bij de niet-werkzoekenden met respectievelijk +22,0% en +15,7%. Hierbij moet men rekening houden met het feit dat die bedragen in lopende prijzen worden uitgedrukt, m.a.w. ze zijn niet gecorrigeerd voor de inflatie. In constante prijzen (cf. tabel 72) zou de gemiddelde uitkering op jaarbasis licht zijn gedaald. Tijdens de periode 2018-2021 stegen de uitkeringen met 5,6% ten gevolge van de inflatie. Eind 2022 bedraagt de theoretische verhoging door de automatische indexering van de uitkeringen 12,6% ten opzichte van eind 2021. Op 1 januari 2022 is er een aanpassing van de uitkeringsbedragen doorgevoerd (zie hoofdstuk 3).

Daarnaast hebben bepaalde reglementaire ontwikkelingen ook een impact op de evolutie van de gemiddelde maandvergoeding.

Ten slotte is ook het gemiddelde profiel van de uitkeringsgroepen een belangrijke factor bij het berekenen van de gemiddelde uitkering. Zo betekent de daling van het aantal gerechtigden op een inschakelingsuitkering de voorbije jaren dat die groep met een relatief lagere uitkering (gemiddeld maandelijks 953,49 EUR in 2022) minder sterk doorweegt in de berekening van het algemene gemiddelde voor de UVW-WZ. Hetzelfde geldt bv. binnen de UVW-NWZ voor de vrijstellingen in het kader van mantelzorg (of sociale en familiale redenen).

Tabel 72
Gemiddelde maandelijkse uitkering van UVW volgens
subgroep (in constante prijzen)

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018 - 2022	Evol. 2021 - 2022
UVW-WZ	1.068,47	1.085,52	1.123,38	1.165,79	1.145,71	+7,2%	-1,7%
Na een voltijdse betrekking	1.098,23	1.113,04	1.153,78	1.199,44	1.172,97	+6,8%	-2,2%
<i>waarvan gezinshoofden</i>	1.293,60	1.313,83	1.347,07	1.377,35	1.381,65	+6,8%	+0,3%
<i>waarvan alleenwonenden</i>	1.133,65	1.143,81	1.171,11	1.201,38	1.183,12	+4,4%	-1,5%
<i>waarvan samenwonenden</i>	932,90	946,98	1.008,10	1.071,04	1.013,82	+8,7%	-5,3%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	981,69	992,69	1.037,07	1.094,02	1.063,30	+8,3%	-2,8%
Na studies	803,20	809,82	809,46	823,72	838,10	+4,3%	+1,7%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	1.321,78	1.324,28	1.331,90	1.334,46	1.324,04	+0,2%	-0,8%
Beschermingsuitkering			778,71	788,45	810,57		+2,8%
UVW-NWZ	1.256,77	1.266,93	1.291,05	1.301,09	1.277,61	+1,7%	-1,8%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	953,31	980,49	1.021,86	1.114,01	1.106,24	+16,0%	-0,7%
Vrijgestelde ouderen	1.123,37	1.131,41	1.155,59	1.278,78	1.256,59	+11,9%	-1,7%
Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	267,32	270,43	279,46	278,97	278,82	+4,3%	-0,1%
SWT met vrijstelling van IWZ	1.321,25	1.326,08	1.338,55	1.337,32	1.324,25	+0,2%	-1,0%

4.7

Werkloosheidsgraad per entiteit (UVW-WZ)

Tabel 73

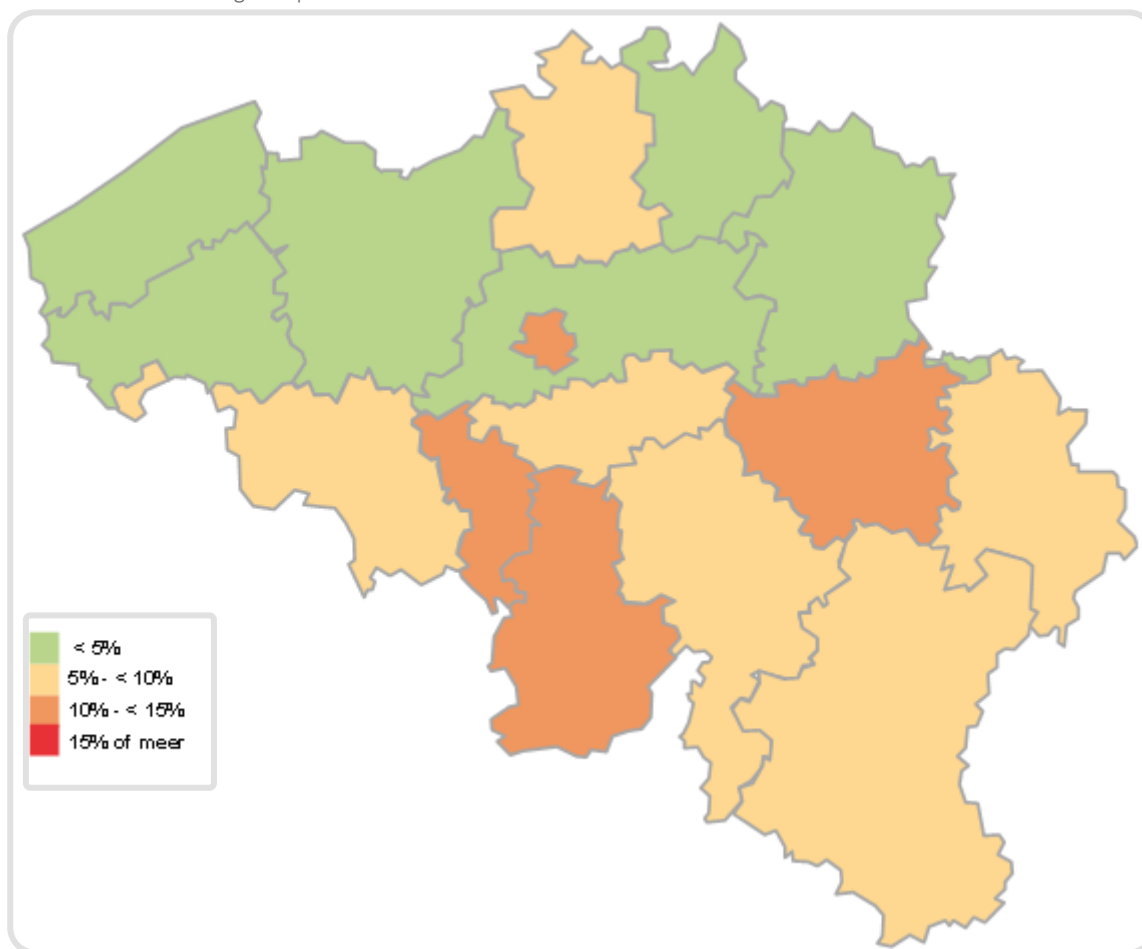
Werkloosheidsgraad per entiteit in 2018 en 2022

	2018	2022	Evol. 2018 - 2022
Kortrijk	3,6	2,8	-0,8
Leuven	4,3	3,3	-1,0
Gent	5,0	3,4	-1,6
Turnhout	5,1	3,6	-1,5
Hasselt	5,7	4,0	-1,7
Brugge	6,1	4,7	-1,4
Antwerpen	7,5	5,6	-1,9
Aarlen	7,0	6,1	-0,9
Verviers	9,2	7,5	-1,7
Nijvel	8,9	7,7	-1,2
Namen	10,0	8,5	-1,5
Bergen	11,6	9,8	-1,8
Luik	12,9	10,8	-2,1
La Louvière	13,1	10,9	-2,2
Charleroi	14,3	11,9	-2,4
Brussel	16,4	14,8	-1,6
Land	+8,2	+6,7	-1,5

Tabel 73 geeft de werkloosheidsgraad per entiteit weer, berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni van 2018 en 2022 te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van respectievelijk de jaren 2018 en 2021. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ en RSZ-gegevens over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders. Grafiek 48 biedt een geografische weergave van die werkloosheidsgraden.

Grafiek 48

Kaart - Werkloosheidsgraad per entiteit in 2022

De kaart laat zien dat de werkloosheidsgraden in België geografisch heel verschillend zijn. Alle Vlaamse entiteiten uitgezonderd Antwerpen hebben een werkloosheidsgraad lager dan 5%. Vijf van de entiteiten in het Waals Gewest (Bergen, Namen, Nijvel, Verviers en Aarlen) laten een werkloosheidsgraad tussen 5% en 10% noteren. Enkel in het Brussels Hoofdstedelijk gewest en in de entiteiten Charleroi, Luik en La Louvière overschrijdt de werkloosheidsgraad de 10%-grens.

4.8

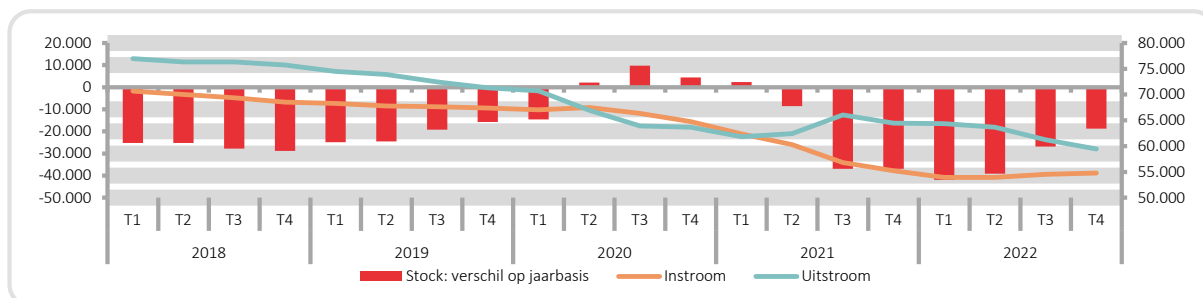
Dynamische evolutie van de UVW-WZ

4.8.1

Evolutie van de in- en uitstromen

Grafiek 49

Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ vergeleken met de in- en uitstroom

NB: De grafiek geeft de variatie op jaarbasis weer van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ in indieningsmaanden.

Grafiek 49 vergelijkt de variatie van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ met de evolutie van de in- en uitstromen (glijdende jaargemiddelden) in de loop van de periode 2018-2022. Een instroom wordt als dusdanig geteld indien een UVW-WZ in een trimester gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden een betaling ontving, maar geen betaling kreeg in het daaraan voorafgaande trimester. Omgekeerd tellen we een uitstroom indien een UVW-WZ gedurende geen van de 3 indieningsmaanden van een trimester een betaling ontving, maar het daaraan voorafgaande trimester wel minstens 1 betaling kreeg. Bijgevolg stemt de stock van een trimester overeen met de som van de blijvers en de instromers, en verwijst deze dus naar de UVW-WZ die in dat trimester een betaling ontvingen.

De instroom en uitstroom evolueren in het kielzog van de economische conjunctuur, waardoor een hogere instroom meestal gepaard gaat met een lagere uitstroom en omgekeerd. Tijdens de periode 2018-2022 worden zowel de in- als de uitstroom gekenmerkt door een gestage daling, maar vanaf T2 2022 zien we voor de instroom opnieuw een toename.

Hoewel de uitstroom in 2022 wel nog altijd groter is dan de instroom, evolueert de uitstroom gedurende de 4 trimesters van 2022 in dalende lijn. De stock UVW-WZ neemt dus nog steeds af, maar de daling vertraagt.

Al deze evoluties wijzen erop dat we de conjuncturele omslag (zie ook hoofdstuk 2) stilaan ook weerspiegeld wordt in de evolutie van de werkloosheidscijfers.

Tabel 74

Verhouding tussen de stock, blijvers,
instroom en uitstroom in 2021 en 2022

		Stock	Blijvers	Instroom	Uitstroom	Stock T-1			Stock	Blijvers	Instroom	Uitstroom
2021	T1	373.311	309.258	64.053	54.905	364.163	2021	T1	100%	82,8%	17,2%	15,1%
	T2	355.157	306.951	48.206	66.360	373.311		T2	100%	86,4%	13,6%	17,8%
	T3	345.131	289.838	55.293	65.319	355.157		T3	100%	84,0%	16,0%	18,4%
	T4	327.277	273.905	53.372	71.226	345.131		T4	100%	83,7%	16,3%	20,6%
	Jaar	350.219	294.988	55.231	64.453	359.441		Jaar	100%	84,2%	15,8%	17,9%
2022	T1	331.431	272.665	58.766	54.612	327.277	2022	T1	100%	82,3%	17,7%	16,7%
	T2	316.055	267.822	48.233	63.609	331.431		T2	100%	84,7%	15,3%	19,2%
	T3	318.246	260.547	57.699	55.508	316.055		T3	100%	81,9%	18,1%	17,6%
	T4	308.564	254.166	54.398	64.080	318.246		T4	100%	82,4%	17,6%	20,1%
	Jaar	318.574	263.800	54.774	59.452	323.252		Jaar	100%	82,8%	17,2%	18,4%

Tabel 74 geeft een beter inzicht in de onderlinge verhoudingen tussen de instroom, de uitstroom, de stock en de blijvers. De instroom, uitstroom en stock werden hierboven reeds gedefinieerd. Een blijver in een bepaald trimester is een UVW-WZ die zowel in dit trimester als in het voorgaande trimester een betaling ontving.

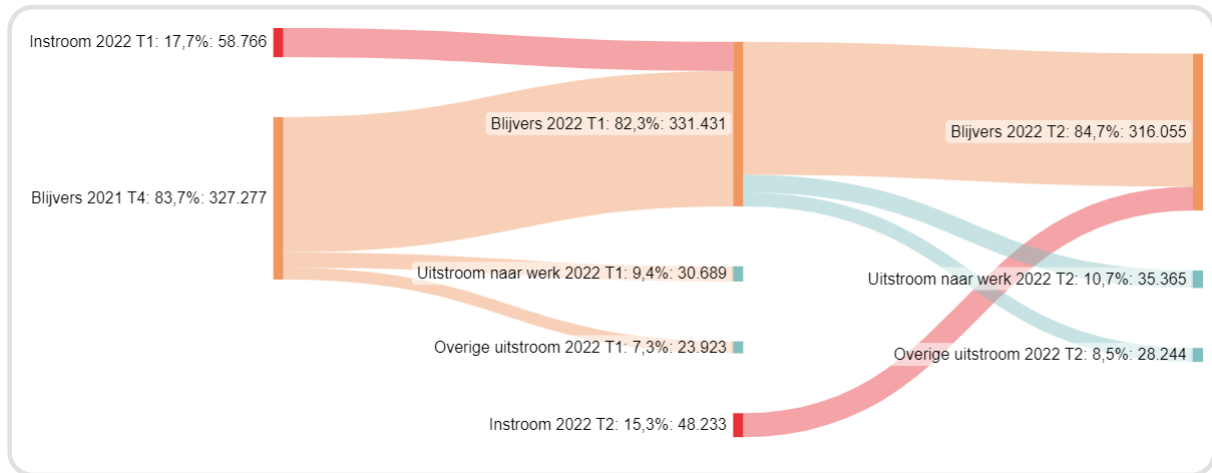
De verhoudingen tussen de verschillende categorieën veranderen licht tussen 2021 en 2022. In 2021 bestaat de stock gemiddeld voor iets meer dan 84% uit blijvers, en voor iets minder dan 16% uit instromers. De uitstromers vertegenwoordigen bijna 18%.

In 2022 zien we dat het aandeel van de stock gezakt is naar 82,8%, terwijl het aandeel van de instroom gestegen is tot 17,2%. Het percentage uitstromers ligt iets hoger in vergelijking met 2021: 18,4%.

Zowel in 2021 als in 2022 lag het uitstroompercentage hoger dan het instroompercentage, maar het verschil tussen beide percentages is gezakt van 2,1 procentpunt in 2021 tot 1,2 procentpunt in 2022. Dit betekent dat het peil werklozen is aan het evolueren in de richting van een stabilisering of een trendbreuk.

Grafiek 50

Verhoudingen tussen de in- en uitstroom en de blijvers in T4 2021 en T1 en T2 2022, en bepaling van de uitstroomrichting

Uitstroomcijfers laten ons toe de dynamiek die aan de basis ligt van evoluties in de werkloosheid beter te begrijpen. De totale uitstroom geeft echter geen informatie over de kwalitatieve aspecten van de uitstroom. Daarom is het interessant na te gaan in welke socio-economische positie de werklozen na hun uitstroom terechtkomen. Voor het bepalen van die socio-economische positie wordt gebruik gemaakt van de Dopfluxbisprocedure, een gestandaardiseerde procedure binnen de RVA-databases voor de opvolging van de socio-economische positie van uitstromers.

Voor de uitstromers (die worden bepaald op basis van betaalgegevens op indieningsmaand) bekijken we de volgende refertemaand die overeenstemt met die betaling. Daar zoeken we naar een bericht van overlijden, pensionering, tewerkstelling of ziekte in de periode vanaf de maand die voorafgaat aan de uitstroom t.e.m. de maand die op de uitstroom volgt.

Grafiek 50 toont opnieuw de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende categorieën in het laatste trimester van 2021 en de eerste twee trimesters van 2022, maar voegt er informatie over de uitstroomrichting aan toe. Die vertelt ons dat de belangrijkste uitstroomrichting de uitstroom naar werk is: meer dan de helft van de personen die in het tweede trimester van 2022 uitstroomden, vond werk.

Echter, we hebben reeds vastgesteld dat vanaf T3 2022 het percentage van de volledige uitstroom lager ligt dan in T3 2021. We verwachten dus dat vanaf T3 2022 ook het percentage van de uitstroom naar werk lager zal liggen dan in 2021.

4.8.2 Kenmerken van de uitstroom naar werk

In het eerste semester 2022 stroomden gemiddeld 33.027 personen uit naar werk. Dit betekent dat de uitstroomratio naar werk in het eerste semester van 2022 10% bedroeg, een stijging ten opzichte van het eerste semester van 2021 (9,3%).

Als we het onderscheid maken volgens diverse profielkenmerken (cf. tabel 75), zien we enkele verschillen in percentages ten opzichte van 2021. De meest opvallende zijn:

- werklozen jonger dan 25 jaar: 14,8% (16,3% in 2021); samen met de werklozen toegelaten na studies vormt dit de enige groep waarvan de uitstroomratio in 2022 lager ligt dan die van 2021;
- werklozen tussen 25 en 49 jaar: 13,1% (11,9% in 2021);
- werklozen met een werkloosheidsduur tussen 1 en 2 jaar: 10,8% (8,6% in 2021);
- alleenwonende werklozen: 8,0% (6,8% in 2021);
- werklozen uit het Vlaams Gewest: 13,6% (12,7% in 2021);
- werklozen uit het Waals Gewest: 8,5% (7,8% in 2021);
- werklozen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 6,5% (5,2% in 2021);
- werkloze mannen: 10,1% (9,4% in 2021);
- buitenlandse niet-EU-nationaliteit werklozen: 10,4% (8,1% in 2021);
- buitenlandse EU-nationaliteit werklozen: 9,5% (8,2% in 2021).

De grootorde van de uitstroom verschilt naargelang het profiel van de UVW-WZ:

- De uitstroom naar werk is voor mannen (10,1%) iets hoger dan voor vrouwen (9,9%).
- De mate van uitstroom naar werk neemt af met de leeftijd: van 14,8% bij de leeftijdsklasse < 25 jaar tot 4,4% bij de 50-plussers.
- Hetzelfde geldt voor de werkloosheidsduur: hoe langer de werkloosheid duurt, hoe lager de uitstroom naar werk: van 20,5% bij minder dan een jaar werkloosheid tot 3,7% bij een werkloosheidsduur van minstens 2 jaar.
- Een hoger opleidingsniveau bevordert de uitstroom naar werk: van 7,6% bij de kortgeschoolden tot 13,8% bij de langgeschoolden.
- De UVW-WZ na studies vertonen in 2022 een iets lager percentage van uitstroom naar werk (9,7%) dan de UVW-WZ na arbeidsprestaties (10,4% na een voltijdse betrekking). Het hoogste percentage vinden we bij de vrijwillig deeltijdse werknemers (11,2%), en het laagste bij de SWT'ers (0,1%).
- De samenwonenden vertonen een veel hoger uitstroompercentage naar werk (13,8%) dan de twee andere gezinscategorieën (gezinshoofden: 5,7% en alleenwonenden: 8,0%).
- De uitstroom naar werk is het grootst in het Vlaams Gewest (13,6%), gevolgd door het Waals Gewest (8,5%) en ten slotte het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (6,5%).
- Volgens nationaliteit ligt voor de Belgische UVW-WZ de uitstroom naar werk rond het gemiddelde (10,1%). Opmerkelijk is dat de niet-EU-vreemdelingen een hoger uitstroompercentage naar werk (10,4) laten noteren dan de EU-vreemdelingen (9,5%).

Tabel 75

Uitstroom naar werk van de werkzoekende uitkeringsge-
rechtigde volledig werklozen (verschillende personen) in
het eerste semester van 2022

	Gemiddelde aantal UVW-WZ in het eerste semester van 2022	Gemiddelde uitstroom naar werk in het eerste semester van 2022		Gemiddelde uitstroom naar werk in het eerste semester van 2021
		Aantal	Ratio	
Geslacht				
Mannen	183.149	18.586	10,1%	9,4%
Vrouwen	146.205	14.442	9,9%	9,3%
Leeftijdscategorie				
< 25 jaar	22.156	3.287	14,8%	16,3%
25-49 jaar	187.246	24.447	13,1%	11,9%
50 jaar of ouder	119.952	5.294	4,4%	3,7%
Werkloosheidsduur				
< 1 jaar	100.240	20.545	20,5%	19,3%
1-2 jaar	55.708	5.998	10,8%	8,6%
2 jaar of langer	173.406	6.485	3,7%	2,7%
Opleidingsniveau				
Kortgeschoold	154.874	11.733	7,6%	6,5%
Middengeschoold	110.612	12.725	11,5%	11,0%
Langgeschoold	61.875	8.530	13,8%	13,6%
Statuut				
Na een voltijdse betrekking	270.469	28.221	10,4%	9,6%
Na studies	26.137	2.532	9,7%	10,0%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	19.447	2.184	11,2%	10,1%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	10.964	15	0,1%	0,1%
Beschermingsuitkering	2.338	76	3,3%	2,9%
Gezinscategorie				
Gezinshoofden	90.183	5.127	5,7%	4,8%
Samenwonenden	149.801	20.729	13,8%	13,4%
Alleenwonenden	89.363	7.169	8,0%	6,8%
Gewest				
Vlaams Gewest	126.133	17.123	13,6%	12,7%
Waals Gewest	138.100	11.693	8,5%	7,8%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	65.122	4.212	6,5%	5,2%
Nationaliteit				
Belgische nationaliteit	272.449	27.405	10,1%	9,6%
Buitenlandse EU-nationaliteit	31.986	3.024	9,5%	8,2%
Niet-EU-nationaliteit	24.917	2.598	10,4%	8,1%
Totaal	329.354	33.027	10,0%	9,3%

Semestergemiddelden o.b.v. trimestriële gegevens.

NB: het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholings-
niveau onbekend is.

4.8.3

Kenmerken van de instroom

Tabel 76

Instroom als werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (verschillende personen) in het eerste semester van 2022 (< 65 jaar)

	Gemiddelde instroom aan UVW-WZ in het eerste semester van 2022		Gemiddeld aantal werknemers in loondienst in het eerste semester van 2022	
	Aantal	%	Aantal	%
Geslacht				
Man	29.304	54,8%	2.071.350	50,6%
Vrouw	24.196	45,2%	2.018.733	49,4%
Leeftijdsklasse				
15-24 jaar	6.579	12,3%	269.240	6,6%
25-39 jaar	26.081	48,7%	1.534.512	37,5%
40-49 jaar	10.944	20,5%	1 006 723	24,6%
50-64 jaar	9.875	18,5%	1 240 489	30,3%
Totaal	53.500	100%	4.090.083	100%

Bronnen: RVA (instroom) en RSZ (loontrekkende tewerkstelling – tabellen tewerkgestelde werknemers).

Semestergemiddelde o.b.v. trimestriële gegevens

Tabel 76 schetst een algemeen profiel van de nieuwe werklozen, d.i. de instroom van werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in het eerste semester van 2022¹⁶. Gemiddeld stroomden in de loop van dit semester 53.500 personen in (< 65 jaar). De mannen maken in totaal 54,8% van de instroom in de volledige werkloosheid uit, en de vrouwen 45,2%, wat toch verschilt met de verhoudingen volgens geslacht bij de loontrekkenden in de privésector (mannen: 50,6% en vrouwen 49,4%).

Volgens leeftijdsklasse noteren we in vergelijking tot de arbeid in loondienst vooral voor de klasse tussen 25 en 39 jaar een oververtegenwoordiging (m.n. 48,7% van de instroom tegenover 37,5% van de arbeid in loondienst). Omgekeerd is de oudste leeftijdsklasse (50-64 jaar) verhoudingsgewijs minder talrijk in de instroom in de volledige werkloosheid dan in de arbeid in loondienst (respectievelijk 18,5% tegenover 30,3%).

¹⁶ Dit profiel is beperkt tot het eerste semester van 2022 teneinde een vergelijking mogelijk te maken met de meest recente RSZ-gegevens m.b.t. het profiel van de tewerkgestelde werknemers. Om dezelfde reden wordt een gemiddelde gemaakt van de twee trimesterwaarden om tot een semesterwaarde te komen. We hanteerden dezelfde werkwijze voor punt 3.4.4.2 over de kenmerken van de uitstroom naar werk.

4.8.4

UVW-WZ met bijkomende activiteit

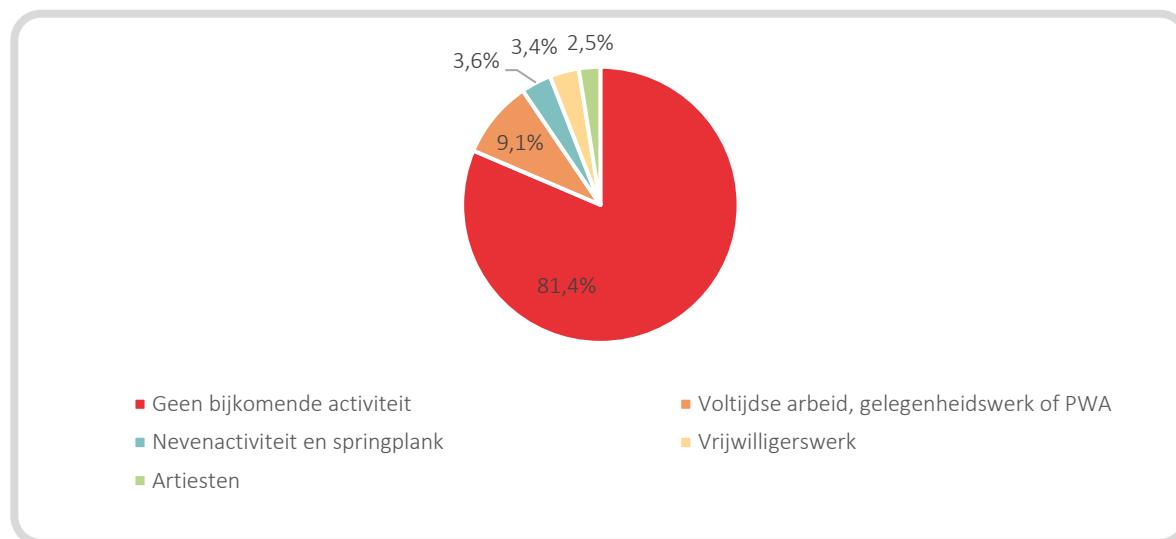
UVW-WZ moeten actief op zoek gaan naar werk. In bepaalde gevallen leidt dat tot tewerkstellingen van korte duur, die niet zorgen voor een uitstroom uit de werkloosheid (voltijdse arbeid, gelegenhedswerk). Daarnaast kunnen werklozen tijdens hun uitkeringsgerechtigde periode een aantal activiteiten uitvoeren, waarmee ze ervaring kunnen opdoen om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken (nevenactiviteiten, activiteit in het kader van de maatregel ‘Springplank naar zelfstandige’, activiteiten als scheppend of vertolkend artiest, activiteiten in een PWA, of vrijwilligerswerk).¹⁷

Volgens de data in grafiek 51 verrichtte in 2022¹⁸ 18,6% van de Uvw-WZ een bijkomende activiteit. Het gaat hierbij vooral om voltijdse arbeid, gelegenhedswerk of activiteiten verricht in een PWA (9,1%). Werklozen met nevenactiviteiten (inclusief de maatregel “Springplank naar zelfstandige”) vertegenwoordigen 3,6%; 3,4% van de werklozen springt af en toe in als vrijwilliger, en 2,5% van de werklozen geven artistieke activiteiten aan.

Voor wat de werklozen met artistieke activiteiten betreft: vanaf 1 oktober 2022 geldt voor hen een nieuwe regeling, nl. deze van de kunstwerkuitkeringen (zie ook hoofdstuk 3.1.1.2).

Grafiek 51

Verdeling van de Uvw-WZ volgens eventuele bijkomende activiteit

¹⁷ Meer informatie hierover vindt u terug in de RVA-Spotlightpublicatie “Werkzoekende werklozen met bijkomende activiteiten in 2017” - juni 2019.

¹⁸ Cijfers betreffen Uvw-WZ in maart 2022 die ook in februari en april 2022 minstens 1 dag werkloos waren.

4.9

Springplank naar zelfstandige

Het voordeel 'Springplank naar zelfstandige' -hierna 'springplank' genoemd - is een maatregel die de werkloze toelaat om tijdens zijn werkloosheidsperiode gedurende maximum twaalf maanden een nevenactiviteit als zelfstandige aan te vatten en daarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen te behouden. Deze maatregel werd op 1 oktober 2016 ingevoerd. Werklozen mochten al langer een zelfstandig beroep uitoefenen met behoud van uitkeringen, maar daarop golden meer beperkingen.

De springplank kan worden vernieuwd als de werkloze de maatregel niet werd toegekend in de loop van de voorbije zes jaar. De activiteit moet altijd de kenmerken vertonen van een bijkomstige activiteit: het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt gewaardeerd als de activiteit geen kenmerken (meer) vertoont van een bijkomstige activiteit.

Om de impact van de coronacrisis te beperken werd de periode van 12 maanden voor de springplank verlengd gedurende de maanden april-augustus 2020 en oktober 2020 – maart 2021. Dat verklaart meteen ook de stijging van het aantal betalingen in 2021. Vanaf 2022 normaliseert de situatie stilaan weer omdat het effect van de verlenging uitgewerkt raakt.

In 2022 zijn er gemiddeld 6.002 betalingen verricht aan UVW-WZ met een voordeel springplank. Dit is een daling van 10,3% ten opzichte van 2021. Die daling correspondeert met de evolutie van de volledige werklozenpopulatie die in aanmerking komt voor de maatregel (-10,4%).

Vanaf oktober 2016 tot eind 2022 vertegenwoordigt deze maatregel 3% van de totale populatie volledig werklozen.

Tabel 77

Gemiddeld aantal betalingen verricht aan volledig werklozen met een bijkomstige activiteit tijdens de werkloosheid (voordeel 'springplank naar zelfstandige')

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hoofdst. Gewest	Land
2018	2.543	2.048	526	5.116
2019	2.827	1.739	539	5.105
2020	2.914	1.666	490	5.070
2021	3.947	2.153	592	6.692
2022	3.334	2.125	543	6.002
Evol. 2018-2022	+791	+77	+18	+886
	+31,1%	+3,8%	+3,3%	+17,3%
Evol. 2021-2022	-613	-28	-49	-690
	-15,5%	-1,3%	-8,3%	-10,3%
Aandeel van het totaal aantal volledig werklozen (2016-2022)				3%

4.10

Sancties

Tabel 78 bevat een overzicht van de sancties voor werklozen, die werden geregistreerd bij de RVA. In het kader van de Zesde Staatshervorming werd de beslissingsbevoegdheid inzake sommige sancties geregionaliseerd, bv. de sancties die verband houden met het geheel aan procedures voor de opvolging van het actieve zoekgedrag naar werk bij de werklozen (de actieve beschikbaarheid)¹⁹. Daarnaast werden ook de sancties die betrekking hebben op de passieve beschikbaarheid (werkweigering e.d.) overgeheveld naar de gewesten. De gewesten dienen de RVA op de hoogte te brengen van hun beslissingen zodat de RVA de informatie kan verwerken in de dossiers. Dat gebeurt via elektronische fluxen. De gegevens met betrekking tot de geregionaliseerde sancties betreffen dus sancties die door de RVA werden behandeld op het vlak van de gevolgen ervan op de betaling van de werkloosheidsuitkeringen. De sancties in verband met werkverlating en ontslag om billijke redenen (vrijwillige werkloosheid) en de administratieve sancties (bv. zwartwerk, gezinssituatie) bleven op het federale niveau behouden.

Algemeen kunnen we stellen dat in 2022 de activiteiten rond de sancties hervat worden cf. de reguliere interpretatie van beschikbaarheid na de coronacrisis, een periode tijdens dewelke de eisen inzake het zoeken naar werk moesten worden aangepast aan de moeilijke context van de arbeidsmarkt. Bovendien waren fysieke gesprekken in die periode niet altijd mogelijk door de sanitaire maatregelen, waardoor we in 2022 een inhaaloperatie zien.

Op *federaal* niveau stellen we op jaarbasis een stijging met 8,2% vast van het aantal sancties wegens vrijwillige werkloosheid. De stijging is groter bij de verwittigingen (+13,5%) dan bij de andere (+7,6%). Het aantal sancties en verwittigingen voor administratieve inbreuken is gedaald met 16,2%. Die daling situeert zich vooral bij de sancties wegens onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaringen (-30,7%).

Bij de *geregionaliseerde* sancties zien we een stijging van het aantal sancties met betrekking tot de passieve beschikbaarheid (+58,9%), die toe te schrijven is aan een forse stijging bij zowel de sancties (+47,3%) als de verwittigingen (+177,3%). In 2022 tellen we 40 uitsluitingen tot herinschrijving t.o.v. 32 in 2021.

Bij de sancties met betrekking tot de actieve beschikbaarheid zien we een zeer sterke stijging ten opzichte van vorig jaar (+138,6%). Die toename is zowel toe te schrijven aan de stijging van het aantal verwittigingen (+85,1%) als de stijging van het aantal sancties (+373,9%).

Het aantal negatieve evaluaties voor jongeren in beroepsinschakelingstijd daarentegen is gedaald met 13,6%.

We moeten voorzichtig zijn bij de interpretatie van deze gegevens, en rekening houden met meerdere factoren zoals de evolutie van het aantal werklozen, het feit dat het federale normatieve kader betreffende de controle van de actieve beschikbaarheid geen sancties voorziet maar wel verwittigingen bij de eerste negatieve evaluaties, en vooral de autonomie die gegeven wordt aan de gewesten door het federale normatieve kader. Dat federaal kader legt de algemene principes vast van de controle. De gewesten mogen evenwel de modaliteiten ervan bepalen, wat kan leiden tot een verschillende aanpak en andere procedures in de gewesten, wat zich weerspiegelt in de cijfers.

De betrokkenheid bij de controle van de consultants belast met de begeleiding van de werklozen kan groter of minder groot zijn.

Sommige verschillen kunnen ook worden verklaard door het feit dat de voorafgaande verwittigingen die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces niet als verwittigingen geteld worden aanzien ze niet voorzien zijn in het federaal kader en niet dezelfde juridische gevolgen hebben. Ze worden in ieder geval in tabel 79 opgenomen als voorafgaande verwittigingen met de bedoeling een volledig beeld te geven van de beslissingen van de gewestinstellingen. Gedetailleerdere informatie behoort toe aan de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

¹⁹ Die bevoegdheid werd in 2017 operationeel overgedragen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2016 voerde de RVA die activiteit binnen de entiteit Brussel nog uit voor rekening van Actiris.

Tabel 78
Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen
in 2021 en 2022

	2022	2021	Evol. 2022 - 2021
Federale bevoegdheid			
Vrijwillige werkloosheid: sancties	17.122	15.909	+7,6%
Afdanking om billijke redenen	2.825	2.924	-3,4%
Werkverlating	13.897	12.643	+9,9%
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	400	342	+17,0%
Vrijwillige werkloosheid: verwittigingen	1.808	1.593	+13,5%
Vrijwillige werkloosheid: sancties + verwittigingen	18.930	17.502	+8,2%
Administratieve inbreuken: sancties	8.987	11.130	-19,3%
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	4.658	6.724	-30,7%
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	4.186	4.259	-1,7%
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	143	147	-2,7%
Administratieve inbreuken: verwittigingen	11.478	13.295	-13,7%
Administratieve inbreuken: sancties + verwittigingen	20.465	24.425	-16,2%
Regionale bevoegdheid sedert 2016 (2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)			
Passieve beschikbaarheid: sancties	10.769	7.312	+47,3%
Werkweigering	321	259	+23,9%
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	448	445	+0,7%
Zich niet aanmelden bij een werkgever	770	471	+63,5%
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	8.872	5.773	+53,7%
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	347	323	+7,4%
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	11	41	-73,2%
Passieve beschikbaarheid: verwittigingen	1.991	718	+177,3%
Passieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	12.760	8.030	+58,9%
Uitsluiting (tot herinschrijving)	40	32	+25,0%
Uitsluiting door de gewesten ingeval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	24	24	+0,0%
Uitsluiting door de RVA ingeval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werkzoekende	16	8	+100,0%
Passieve beschikbaarheid + uitsluiting	12.800	8.062	+58,8%
Actieve beschikbaarheid: sancties	1.545	326	+373,9%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	406	113	+259,3%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4-10 weken)	40	45	-11,1%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (13 weken)	366	68	+438,2%
Verminderde uitkering	712	139	+412,2%
Verminderde uitkering (4-10 weken)	46	39	+17,9%
Verminderde uitkering (13 weken)	666	100	+566,0%
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	292	44	+563,6%
Uitsluiting	135	30	+350,0%
Actieve beschikbaarheid: verwittigingen	2.654	1.434	+85,1%
Actieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	4.199	1.760	+138,6%
Voorafgaande verwittigingen	12.277	11.935	+2,9%
Beschikbaarheid van jongeren in beroepsinschakelingstijd (DISPO J)			
Negatieve eerste evaluatie	6.481	7.569	-14,4%
Negatieve tweede evaluatie	5.249	6.102	-14,0%
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	3.082	3.466	-11,1%
DISPO J: totaal negatieve evaluaties	14.812	17.137	-13,6%
Voorafgaande verwittigingen	2.291	3.641	-37,1%

Ingevolge de Zesde Staatshervorming werd de beslissingsbevoegdheid betreffende sancties voor passieve en actieve onbeschikbaarheid overgedragen naar de gewesten (regionale sancties). Vanaf 2017 worden de beslissingen genomen door alle gewestelijke diensten. De regionale sancties worden door de gewestelijke diensten gecommuniceerd via elektronische fluxen aan de RVA, die ze uitvoert. De cijfers betreffende de beslissingen van de gewestelijke diensten worden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten. Kleine verschillen met de door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling gepubliceerde cijfers zijn mogelijk, rekening houdend met enerzijds een lichte vertraging te wijten aan de verzending van de gegevens en de wijze waarop wijzigingen en annuleringen worden geregistreerd, en anderzijds met de toepassing van andere statistische tellingsregels.

Uitsluiting (tot herinschrijving): de niet-toekenning van uitkeringen omwille van onbeschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot herinschrijving als werkzoekende.

Actieve beschikbaarheid - sancties: het federale kader legt de algemene principes vast van de controle. De gewesten mogen evenwel de modaliteiten ervan bepalen, wat kan leiden tot een verschillende aanpak en andere procedures in de gewesten. Sommige verschillen kunnen ook worden verklaard door het feit dat de verwittigingen die gegeven worden in het kader van het begeleidingsproces niet als zodanig worden geteld. Gedetailleerdere informatie behoort toe aan de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

Actieve beschikbaarheid– verwittigingen: de **voorafgaande verwittigingen** die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces (enkel in het Vlaams en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) worden niet als verwittigingen geteld, omdat zij niet voorzien worden in het federaal kader en omdat zij niet dezelfde juridische gevolgen hebben.

Dispo J : controle op de actieve beschikbaarheid van jongeren in beroepsinschakelingstijd. De cijfers werden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten. De gelijkgestelde negatieve evaluaties ten gevolge afwezigheid worden opgenomen bij de negatieve evaluaties.

Tabel 79

Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in

2022- resultaten per gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Duitstalige Gem.	Brussels Hfdst. Gew.	Land
Federale bevoegdheid					
Vrijwillige werkloosheid: sancties	9.461	5.548	169	1.944	17.122
Afdanking om billijke redenen	1.789	847	15	174	2.825
Werkverlating	7.486	4.545	151	1.715	13.897
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	186	156	3	55	400
Vrijwillige werkloosheid: verwittigingen	1.067	676	14	51	1.808
Vrijwillige werkloosheid: sancties + verwittigingen	10.528	6.224	183	1.995	18.930
Administratieve inbreuken: sancties	3.527	3.753	22	1.685	8.987
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	1.522	2.154	14	968	4.658
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	1.959	1.502	8	717	4.186
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	46	97	0	0	143
Administratieve inbreuken: verwittigingen	5.227	4.551	61	1.639	11.478
Administratieve inbreuken: sancties + verwittigingen	8.754	8.304	83	3.324	20.465
Regionale bevoegdheid sedert 2016 (2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)					
Passieve beschikbaarheid: sancties	9.719	907	24	119	10.769
Werkweigering	320	1	0	0	321
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	357	89	2	0	448
Zich niet aanmelden bij een werkgever	769	1	0	0	770
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	7.926	808	20	118	8.872
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	336	8	2	1	347
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	11	0	0	0	11
Passieve beschikbaarheid: verwittigingen	86	1.443	10	452	1.991
Passieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	9.805	2.350	34	571	12.760
Uitsluiting (tot herinschrijving)	4	16	19	1	40
Uitsluiting door de gewesten ingeval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	3	2	19	0	24
Uitsluiting door de RVA ingeval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werkzoekende	1	14	0	1	16
Passieve beschikbaarheid + uitsluiting	9.809	2.366	53	572	12.800
Actieve beschikbaarheid: sancties	151	1.212	54	128	1.545
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	73	282	18	33	406
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4-10 weken)	40	0	0	0	40
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (13 weken)	33	282	18	33	366
Verminderde uitkering	70	532	24	86	712
Verminderde uitkering (4-10 weken)	46	0	0	0	46
Verminderde uitkering (13 weken)	24	532	24	86	666
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	3	268	12	9	292
Uitsluiting	5	130	0	0	135
Actieve beschikbaarheid: verwittigingen	477	1.087	117	973	2.654
Actieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	628	2.299	171	1.101	4.199
Voorafgaande verwittigingen	9.454			2.823	12.277
Beschikbaarheid van jongeren in beroepsinschakelingstijd (DISPO J)					
Negatieve eerste evaluatie	1.128	4.363	55	935	6.481
Negatieve tweede evaluatie	346	3.971	31	901	5.249
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	684	2.358	2	38	3.082
DISPO J: totaal negatieve evaluaties	2.158	10.692	88	1.874	14.812
Voorafgaande verwittigingen	1.634			657	2.291

Tijdelijke werkloosheid

5.1

Kerncijfers

Tabel 80

Kerncijfers tijdelijke werkloosheid

	Fysieke eenheden	Budgettaire eenheden	Aantal verschillende werknemers	Aantal verschillende werkgevers	Dagen (totaal)	Dagen (per werknemer)	Dagen (per werkgever)	Uitgaven (miljoen EUR)	Gemiddelde daguitkering (EUR)
2021	298.713	96.447	846.082	114.328	30.001.547	35,5	262,4	2.122,7	70,8
2022	162.675	36.276	555.805	78.586	11.295.142	20,3	143,7	835,6	74,0
Evol. 2021-2022	-45,5%	-62,4%	-34,3%	-31,3%	-62,4%	-42,7%	-45,2%	-60,6%	+4,6%
	-136.038	-60.171	-290.277	-35.742	-18.706.406	-15,1	-118,7	-1.287,0	+3,2

Het jaar 2022 liet zich op het vlak van tijdelijke werkloosheid kenmerken door een schommelbeweging. Gedurende het eerste semester gold nog steeds het versoepelde stelsel voor tijdelijke werkloosheid ten gevolge van de coronacrisis. Dit stelsel werd bovendien ook opengesteld voor tijdelijke werkloosheid ten gevolge van de oorlog in Oekraïne. Met uitzondering van een aantal overgangsmaatregelen, was dit stelsel niet meer van toepassing in het tweede semester van 2022. Ook in het eerste semester viel, ondanks de uitbreiding naar de gevolgen van de Oekraïense oorlog, echter al een terugval van de tijdelijke werkloosheid te noteren dankzij het uitblijven van coronagolven waarvoor sanitaire maatregelen werden hernieuwd of opgelegd. In het derde trimester leek het peil van de tijdelijke werkloosheid zich te normaliseren, al kon toen reeds worden geanticipeerd op een nieuwe toename in het vierde trimester onder invloed van de nevengevolgen van de Oekraïense oorlog, m.n. de inflatie en hoge energieprijzen.

In het vierde trimester werd effectief opnieuw een stijging ingezet, onder andere binnen het stelsel van tijdelijke werkloosheid voor energieintensieve bedrijven dat als crisismaatregel werd ingezet vanaf 01.10.2022. Het peil bleef echter onder dat van het voorgaande jaar, toen de coronacrisis nog een sterke impact had op de tijdelijke werkloosheid.

De jaarcijfers van 2022 voor de tijdelijke werkloosheid vormen een eindbalans van dit gevarieerde jaar. In totaal nemen we gemiddeld een daling waar van 45,5% in fysieke eenheden (betalingen per maand) en van 62,4% in budgettaire eenheden (voltijds equivalenten). Zowat alle kerncijfers tonen een sterk dalende tendens. De uitzondering hierop is de stijging van het gemiddelde dagbedrag, dat onder andere beïnvloed wordt door indexeringen. Gemiddeld bedraagt de stijging van de uitkering in lopende prijzen in 2022 7,8% t.o.v. 2021. Dit betekent dat in constante prijzen de gemiddelde daguitkering met 2,5 EUR zou zijn afgenomen.

5.2

Volgens activiteitstak

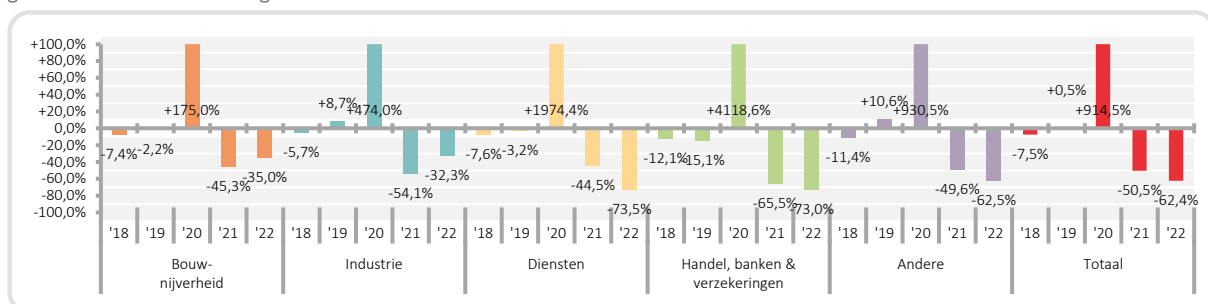
Tabel 81

Tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018-2022
Bouwnijverheid	7.333	7.174	19.728	10.788	7.015	-4,3%
Industrie	4.831	5.252	30.150	13.835	9.360	+93,8%
Diensten	4.641	4.495	93.236	51.761	13.735	+195,9%
Administratieve en ondersteunende diensten	2.409	2.265	28.996	11.906	5.125	+112,7%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	591	546	28.879	23.371	3.874	+555,1%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	1.022	1.124	9.412	3.194	1.864	+82,5%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	104	99	7.661	2.696	729	+598,1%
Kunst, amusement en recreatie	68	56	5.505	3.847	557	+718,9%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	93	87	580	233	147	+57,2%
Informatie en communicatie	36	33	3.478	1.305	271	+647,7%
Onderwijs	32	32	1.945	697	139	+335,6%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	20	22	1.267	567	140	+598,3%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	13	13	51	28	24	+88,7%
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	2	1	45	16	6	+167,2%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	53	43	2	-
Overige diensten	250	215	5.366	3.858	857	+242,8%
Handel, banken en verzekeringen	1.041	884	37.302	12.887	3.476	+233,8%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	1.006	858	35.675	12.377	3.347	+232,7%
Financiële activiteiten en verzekeringen	36	26	1.627	510	129	+263,7%
Andere	1.248	1.381	14.233	7.175	2.689	+115,4%
Vervoer en opslag	795	885	11.040	5.882	2.099	+164,2%
Landbouw, bosbouw en visserij	152	130	360	247	157	+3,3%
Winning van delfstoffen	46	41	135	47	29	-38,0%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1	3	31	31	10	+693,7%
Niet ingevuld	254	321	2.668	968	394	+55,0%
Totaal	19.095	19.186	194.650	96.447	36.276	+90,0%

Grafiek 52

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden

De omvang van de tijdelijke werkloosheid heeft zich nog niet hersteld t.o.v. het peil voorafgaand aan de coronacrisis. Tabel 81 en grafiek 52 tonen de evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden (voltijds equivalenten). Het totale aantal budgettaire eenheden ligt in 2022 bijna dubbel zo hoog als vijf jaar daarvoor. We noteren echter erg grote verschillen naargelang de sector.

De bouwsector, die in normale omstandigheden relatief veel tijdelijke werkloosheid kent, bereikt een peil (-4,3%) dat wat lager ligt dan vijf jaar geleden. Sectoren die daarentegen in normale omstandigheden weinig benutting van tijdelijke werkloosheid kennen, maar tijdens de coronacrisis uitzonderlijk hard werden getroffen, laten over het algemeen echter nog steeds een veelvoud noteren van de hoeveelheid tijdelijke werkloosheid voorafgaand aan de pandemie. Zo ligt bv. het aantal budgettaire eenheden uit de horeca en de culturele sector nog steeds respectievelijk 555,1% en 718,9% hoger dan vijf jaar geleden.

De sectorgroepen 'diensten' en 'handel, banken en verzekeringen' kennen weliswaar de grootste afnames op jaarbasis, maar laten de grootste toename op vijf jaar noteren.

De grootte van het aandeel van een bepaalde activiteitstak binnen de tijdelijke werkloosheid wordt mee beïnvloed door het totale arbeidsvolume per sector in voltijds equivalenten. Tabel 82 en grafiek 53 tonen dan ook het aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het totale arbeidsvolume per sector.²⁰ In totaal werd in 2022 voor 1,1% van de arbeidsprestaties in loondienst beroep gedaan op tijdelijke werkloosheid. Dit is heel wat minder dan de 5,9% die we noteerden in 2020, het voornaamste coronajaar. In 2018 en 2019 bedroeg dit aandeel echter slechts 0,6%. In normale omstandigheden noteren we ongeveer de hoogste percentages in de bouwsector en de industrie (respectievelijk 3,8% en 2,2% in 2022).

In 2020, het voornaamste coronajaar, werd in de horeca voor 36,1% van de arbeidsprestaties in loondienst beroep gedaan op tijdelijke werkloosheid, in de kunstensector voor 17,4%. Ook in 2021 lieten zij nog hoge percentages noteren van respectievelijk 28,5% en 11,8%. Hiermee werden deze sectoren op dit vlak het hardst getroffen door de coronacrisis. Ook in 2022 ligt voor deze sectoren het aandeel tijdelijke werkloosheid binnen het totale arbeidsvolume nog steeds gevoelig hoog t.o.v. 2018 en 2019. Voor de horeca wordt in 2022 zelfs nog steeds meer beroep gedaan op tijdelijke werkloosheid (4,5% van het arbeidsvolume) dan in de bouwsector, die in normale omstandigheden de grootste benutting laat noteren.

²⁰ Voor het interpreteren van deze percentages moeten we er echter rekening mee houden dat de RSZ-gegevens m.b.t. het arbeidsvolume voor het recentste jaar nog onvolledig zijn bij publicatie van dit jaarverslag.

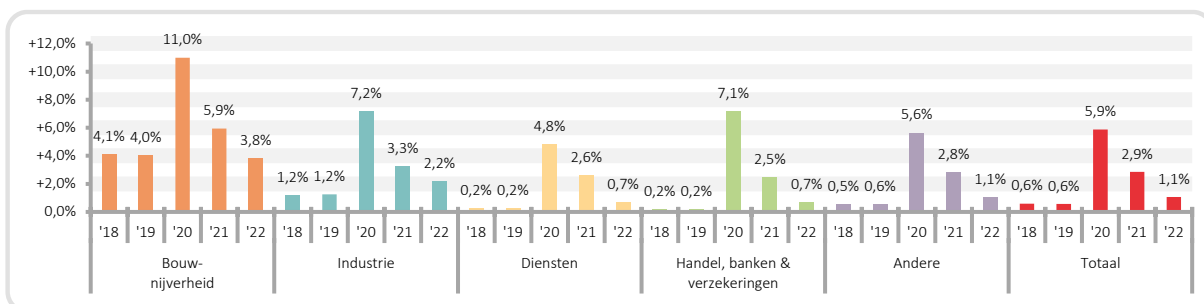
Tabel 82

Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak

	2018	2019	2020	2021	2022
Bouwnijverheid	4,1%	4,0%	11,0%	5,9%	3,8%
Industrie	1,2%	1,2%	7,2%	3,3%	2,2%
Diensten	0,2%	0,2%	4,8%	2,6%	0,7%
Administratieve en ondersteunende diensten	0,8%	0,7%	9,6%	3,8%	1,6%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	0,7%	0,6%	36,1%	28,5%	4,5%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,3%	0,3%	2,3%	0,8%	0,4%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	0,1%	0,1%	4,7%	1,6%	0,4%
Kunst, amusement en recreatie	0,2%	0,2%	17,4%	11,8%	1,6%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	0,3%	0,3%	2,0%	0,8%	0,5%
Informatie en communicatie	0,0%	0,0%	3,3%	1,2%	0,2%
Onderwijs	0,0%	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,1%	0,1%	6,9%	3,0%	0,7%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	0,1%	0,0%	1,5%	0,5%	0,2%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0,0%	0,0%	1,7%	1,4%	0,1%
Overige diensten	0,5%	0,4%	10,0%	7,1%	1,6%
Handel, banken en verzekeringen	0,2%	0,2%	7,1%	2,5%	0,7%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	0,2%	0,2%	8,5%	2,9%	0,8%
Financiële activiteiten en verzekeringen	0,0%	0,0%	1,6%	0,5%	0,1%
Andere	0,5%	0,6%	5,6%	2,8%	1,1%
Vervoer en opslag	0,4%	0,4%	5,4%	2,8%	1,0%
Landbouw, bosbouw en visserij	0,7%	0,6%	1,5%	1,0%	0,7%
Winning van delfstoffen	2,2%	1,9%	6,4%	2,3%	1,4%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,1%
Totaal	0,6%	0,6%	5,9%	2,9%	1,1%

Grafiek 53

Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ - Arbeidsmarktanalyse: gedetailleerde kwartaalgegevens
Berekeningen RVA

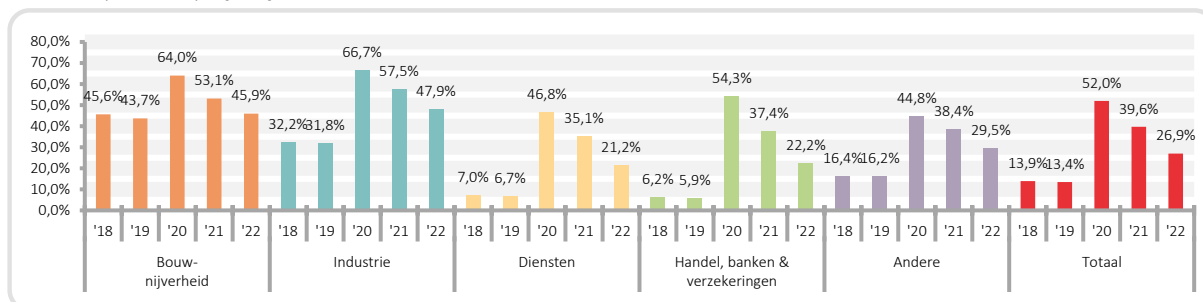
Tabel 83

Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid

	2018	2019	2020	2021	2022
Bouwnijverheid	45,6%	43,7%	64,0%	53,1%	45,9%
Industrie	32,2%	31,8%	66,7%	57,5%	47,9%
Diensten	7,0%	6,7%	46,8%	35,1%	21,2%
Administratieve en ondersteunende diensten	26,7%	25,8%	59,9%	51,0%	39,5%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	6,5%	5,8%	55,7%	48,8%	27,8%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	7,9%	7,8%	44,7%	27,9%	21,2%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	2,9%	3,0%	42,4%	23,3%	13,4%
Kunst, amusement en recreatie	2,9%	2,8%	49,4%	39,9%	19,7%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	28,5%	30,1%	69,8%	58,2%	43,0%
Informatie en communicatie	1,7%	1,8%	39,5%	22,7%	12,4%
Onderwijs	5,0%	4,7%	47,9%	37,4%	19,7%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1,4%	1,7%	35,9%	19,4%	8,4%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	4,3%	4,1%	13,7%	17,0%	14,9%
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	0,4%	0,3%	7,3%	3,0%	1,9%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0,0%	0,3%	7,4%	4,4%	3,9%
Overige diensten	6,2%	5,6%	45,5%	39,9%	21,5%
Handel, banken en verzekeringen	6,2%	5,9%	54,3%	37,4%	22,2%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	7,0%	6,6%	56,4%	39,7%	23,7%
Financiële activiteiten en verzekeringen	1,0%	1,1%	40,6%	21,2%	11,1%
Andere	16,4%	16,2%	44,8%	38,4%	29,5%
Vervoer en opslag	19,4%	19,5%	58,3%	47,4%	36,4%
Landbouw, bosbouw en visserij	10,9%	10,3%	18,4%	16,9%	12,4%
Winning van delfstoffen	48,7%	51,3%	66,4%	65,2%	52,2%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	2,4%	4,5%	29,8%	32,0%	21,6%
Niet ingevuld	17,5%	16,8%	62,2%	61,6%	48,9%
Totaal	13,9%	13,4%	52,0%	39,6%	26,9%

Grafiek 54

Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid

Bron ondernemingsgegevens:

Kruispuntbank Ondernemingen

Berekeningen RVA

Voorafgaand aan de coronacrisis deed in totaal slechts iets meer dan 1/10 van de actieve ondernemingen met arbeid in loondienst beroep op tijdelijke werkloosheid (minstens 1 dag voor 1 werknemer). In 2020 steeg dit aandeel tot meer dan 1/2. In 2022 doet nog steeds meer dan 1/4 werkgevers beroep op tijdelijke werkloosheid.

5.3

Volgens motief

Tabel 84

Tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen

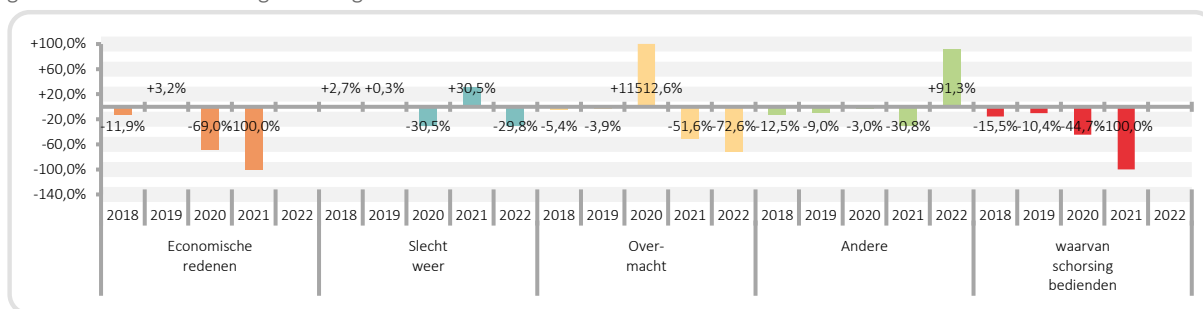
	Economische redenen	Slecht weer	Overmacht	Andere	waarvan schorsing bedienden	Totaal	Economische redenen	Slecht weer	Overmacht	Andere	waarvan schorsing bedienden
2018	3.322.553	1.774.240	522.399	330.871	78.261	5.950.063	100	100	100	100	100
2019	3.429.132	1.779.521	501.843	301.234	70.130	6.011.730	103	100	96	91	90
2020	1.063.128	1.236.262	58.276.979	292.227	38.805	60.868.596	32	70	11.156	88	50
2021	0	1.612.776	28.186.429	202.343	0	30.001.547	0	91	5.396	61	0
2022	2.059.941	1.132.691	7.715.500	387.010	153.753	11.295.142	62	64	1.477	117	196
Evol. 2018-2022	- 38,0%	- 36,2%	+ 1376,9%	+ 17,0%	+ 96,5%	+ 89,8%					

Door het aflopen van de versoepelde toegang tot de tijdelijke werkloosheid omwille van de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne, werden vanaf juli 2022 opnieuw betalingen genoteerd voor tijdelijke werkloosheid om economische redenen, alsook voor de tijdelijke schorsing van het contract voor bedienden. De crisismaatregel van tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven die vanaf 01.10.2022 van toepassing is, betreft bovendien tijdelijke werkloosheid om economische redenen. Bijgevolg kenden de tijdelijke werkloosheid voor dit motief en het aantal schorsingen voor bedienden een vrij snelle stijging in 2022, ondanks het feit dat we tijdens het eerste semester van dat jaar nog geen betalingen voor die motieven konden noteren. Hiertegenover staat een sterke afname van de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht, al blijft het jaartotaal ondanks een normalisering in de loop van het tweede semester van 2022 nog steeds gevoelig hoog.

Voor de tijdelijke werkloosheid wegens slecht weer noteren we in 2022 een relatief laag aantal. Dit is met name in het eerste semester van 2022 mogelijks deels te wijten aan een verschuivingseffect: wie reeds tijdelijk werkloos is omwille van corona of de Oekraïense oorlog kan het niet tegelijk zijn omwille van slecht weer. In 2022 zagen we echter ook minder weersomstandigheden die tijdelijke werkloosheid stimuleren. Over het gehele jaar noteerden we 28 vorstdagen en 148 regendagen, terwijl die aantallen en de vijf voorafgaande jaren gemiddeld 31 en 187 bedroegen (bron: MeteoBelgië). Ten opzichte van 2021 moeten we bovendien rekening houden met de ernstige overstromingen die in de maand juli van dat jaar plaatsvonden.

Grafiek 55

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen

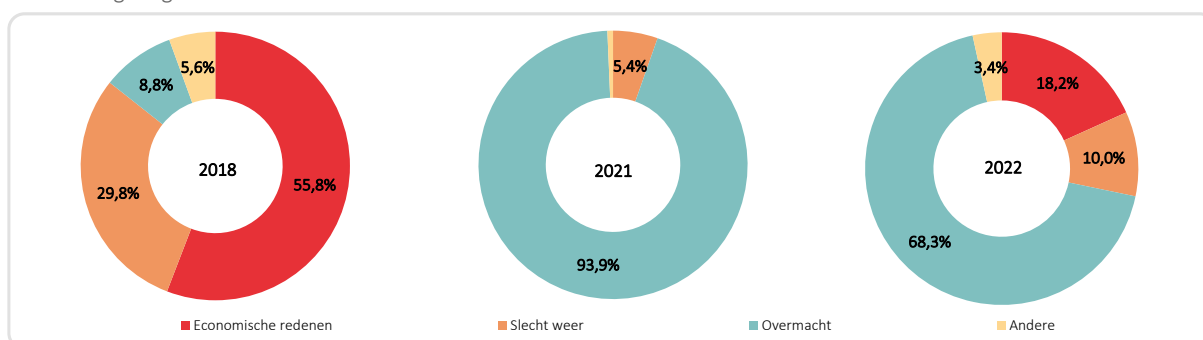

Het totaal aantal dagen tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer daalt op jaarbasis met 29,8%, overmacht met 72,6%.

In totaal noteren we voor 2022 wel nog steeds het grootste aandeel dagen tijdelijke werkloosheid binnen het motief overmacht (68,3%). Dit aandeel is echter sterk gedaald t.o.v. coronajaren 2020 en 2021 onder invloed van de eerder aangehaalde factoren.

Grafiek 56

Verhouding volgens motief

5.4

Volgens gewest

Tabel 85

Tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden

	Fysieke eenheden				Budgettaire eenheden			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2018	57.409	31.128	4.582	93.119	10.358	7.710	1.027	19.095
2019	61.493	32.359	4.237	98.089	10.690	7.589	908	19.186
2020	308.528	145.058	45.947	499.534	113.328	59.258	22.064	194.650
2021	177.487	91.760	29.466	298.713	52.799	30.634	13.013	96.447
2022	97.712	52.242	12.721	162.675	19.463	12.985	3.828	36.276
Evol. 2018-2022	+ 70,2%	+ 67,8%	+ 177,6%	+ 74,7%	+ 87,9%	+ 68,4%	+ 272,8%	+ 90,0%

Grafiek 57

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden

De tijdelijke werkloosheid daalt in elk van de drie gewesten en dit zowel in fysieke eenheden (gemiddeld aantal betalingen per maand) als in budgettaire eenheden (voltijdse equivalenten). De dalingen zijn het grootst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolgd door het Vlaams en ten slotte het Waals Gewest. Hoewel het Vlaams Gewest zowel in fysieke als in budgettaire eenheden het grootste aandeel heeft in de tijdelijke werkloosheid, vraagt dit enige nuance wanneer we de indeling verfijnen volgens provincie en het arbeidsvolume in voltijds equivalenten (volgens woonplaats van de werknemer) in beschouwing nemen.

In 2022 noteren we voor het Waals Gewest het grootste aandeel tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume (1,34%). Het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, dat op dit vlak in 2020 en 2021 het zwaarst getroffen was door de coronacrisis, laat nipt een lager aandeel noteren (1,31%), als blijft voor dit gewest het verschil t.o.v. 2018 en 2019 veel groter. In het Vlaams Gewest wordt voor iets minder dan 1% van de arbeidsprestaties in loondienst beroep gedaan op tijdelijke werkloosheid.

Per provincie varieert in 2022 het aandeel van tijdelijke werkloosheid in het arbeidsvolume tussen 0,70% (Vlaams Brabant) en 1,76% (Henegouwen), m.a.w. per 100 dagen arbeidsprestaties ca. 1 dag meer tijdelijke werkloosheid naargelang de woonplaats van de werknemer. Hoewel er naargelang het gewest een relevant onderscheid te maken valt, zien we als aandeel binnen het arbeidsvolume dat de tijdelijke werkloosheid (uitgezonderd Brussel) het hoogst blijkt in de provincies in het westen en het oosten van het land. De provincies in het midden van het land langs de noord-zuidas vertonen daarentegen een aandeel van minder dan 1% tijdelijke werkloosheid in het totale arbeidsvolume.

Tabel 86

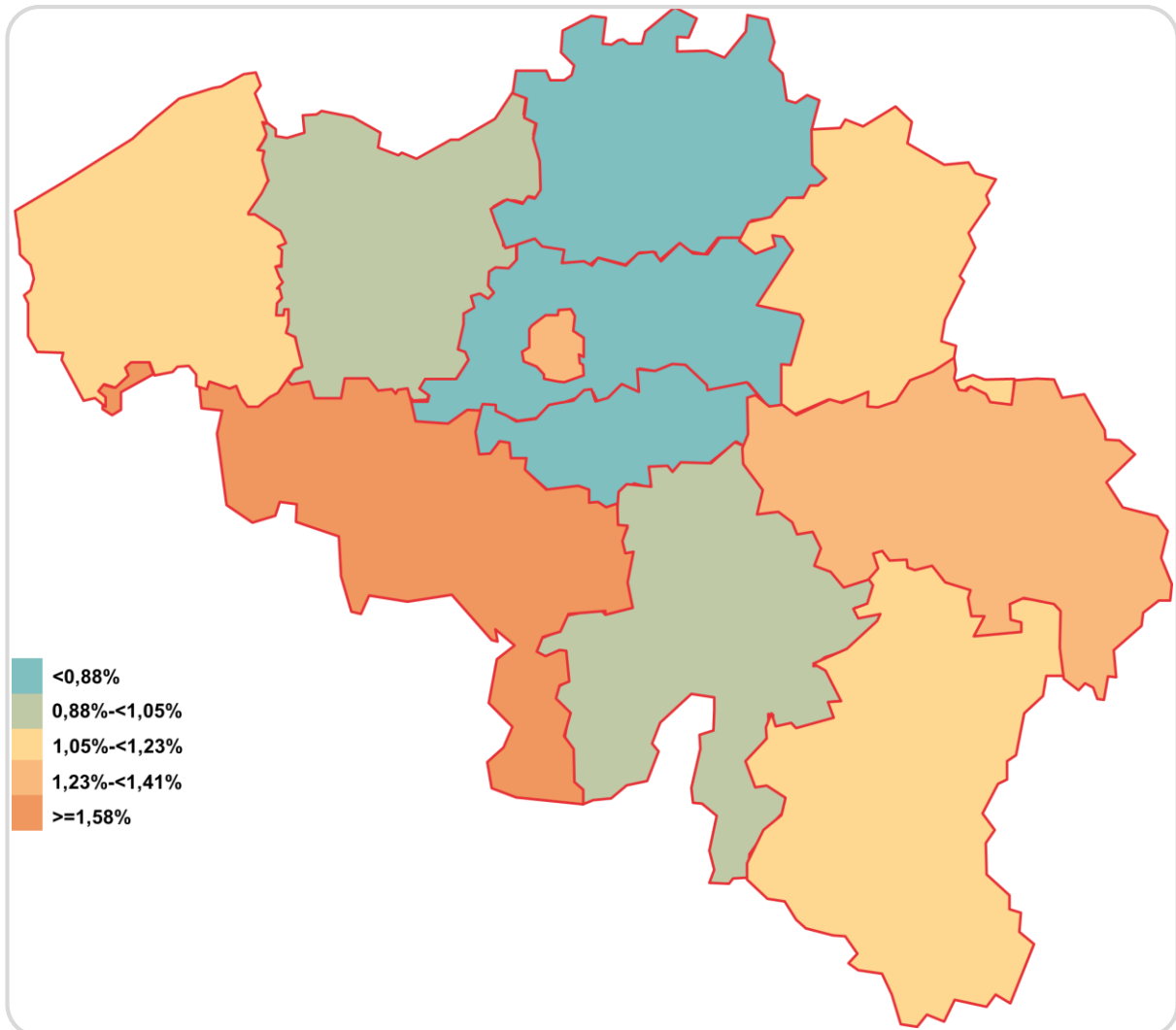
Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer

	2018	2019	2020	2021	2022
Brussels Hoofdst. Gewest	0,38%	0,32%	7,89%	4,56%	1,31%
Vlaams Gewest	0,52%	0,53%	5,60%	2,57%	0,93%
Antwerpen	0,45%	0,45%	5,70%	2,68%	0,86%
Limburg	0,75%	0,79%	6,15%	2,85%	1,16%
Oost-Vlaanderen	0,52%	0,52%	5,15%	2,32%	0,97%
Vlaams Brabant	0,27%	0,27%	5,07%	2,47%	0,70%
West-Vlaanderen	0,71%	0,74%	6,22%	2,64%	1,08%
Waals Gewest	0,83%	0,80%	6,28%	3,19%	1,34%
Henegouwen	1,09%	1,09%	7,05%	3,66%	1,76%
Luik	0,77%	0,74%	6,10%	3,15%	1,32%
Luxemburg	0,98%	0,89%	5,88%	2,83%	1,08%
Namen	0,65%	0,61%	5,35%	2,53%	0,90%
Waals Brabant	0,33%	0,27%	5,74%	2,88%	0,77%
Land	0,58%	0,58%	5,87%	2,86%	1,06%

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ - Arbeidsmarktanalyse: gedetailleerde kwartaalgegevens
Berekeningen RVA

Grafiek 58

Kaart - Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer in 2022

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ - Arbeidsmarktanalyse: gedetailleerde kwartaalgegevens
Berekeningen RVA

5.5

Volgens geslacht

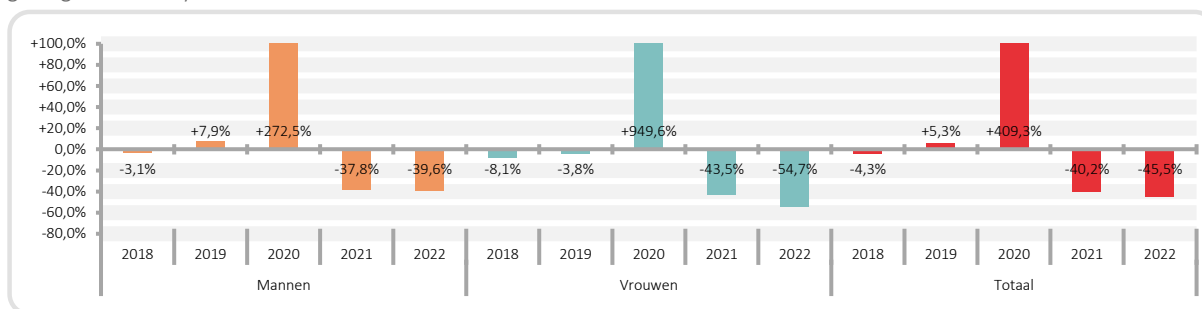
Tabel 87

Tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2018	72.517	20.602	93.119	100	100	100
2019	78.279	19.810	98.089	108	96	105
2020	291.606	207.929	499.534	402	1.009	536
2021	181.237	117.476	298.713	250	570	321
2022	109.433	53.242	162.675	151	258	175
Evol. 2018-2022	+ 50,9%	+ 158,4%	+ 74,7%			

Grafiek 59

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden

Over het algemeen wordt de tijdelijke werkloosheid meer benut binnen sectoren waar er traditioneel vaker mannelijke dan vrouwelijke werknemers actief zijn (bv. de bouwsector en de industrie). Bijgevolg maakt de tijdelijke werkloosheid opvallend vaker mannelijke dan vrouwelijke werknemers. Vijf jaar geleden was meer dan 3/4 van de tijdelijk werklozen een man.

Door de coronacrisis ontstond een veel grotere benutting van de tijdelijke werkloosheid in sectoren waar over het algemeen een groter aantal vrouwelijke werknemers te tellen vallen. Hoewel het aantal vrouwen in tijdelijke werkloosheid de voorbije vijf jaar steeds lager bleef dan het aantal mannen, nam het aantal vrouwen relatief gezien echter veel sterker toe (+949,6% op jaarbasis in 2020 t.o.v. +272,5% bij de mannen).

In 2021 en 2022 neemt het aantal vrouwen in tijdelijke werkloosheid op jaarbasis sneller af dan het aantal mannen, maar niet in verhouding tot de sterke stijging van 2020. In 2022 noteren we voor de vrouwelijke tijdelijk werklozen dan ook een peil dat ruim dubbel zo hoog ligt als vijf jaar tevoren (+158,4%), terwijl dat van de mannen 50,9% hoger ligt.

Onderbrekingsuitkeringen

6.1

Kerncijfers

De stelsels van tijdskrediet, thematische verloven en loopbaanonderbreking hebben als hoofddoel een betere combinatie van het beroeps- en het privéleven mogelijk te maken. In 2002 werd het stelsel van loopbaanonderbreking voor werknemers en werkgevers uit de privésector omgezet naar een stelsel van tijdskrediet. Naast die twee stelsels bestaan er ook vier vormen van thematisch verlof die gemeenschappelijk zijn voor de openbare en de private sector: in 1995 werd het verlof voor palliatieve zorgen ingevoerd, in 1997 het ouderschapsverlof, in 1998 het verlof voor medische bijstand en in 2020 het verlof voor mantelzorg.

Vanaf 1 januari 2012 werd de reglementering met betrekking tot loopbaanonderbreking en tijdskrediet ingrijpend gewijzigd, waarbij vooral de maximale duur van de onderbrekingen ingeperkt werd. In het stelsel van het tijdskrediet werden daarenboven onderbrekingen zonder motief beperkt tot 12 maanden (voltijds equivalent) op de gehele loopbaan. Een bijkomend saldo wordt enkel toegekend in geval van een geldig motief. Ten slotte werden ook de leeftijdsvoorwaarden in het eindeloopbaanstelsel (zowel in het kader van loopbaanonderbreking als in het kader van tijdskrediet) opgetrokken.

Het ouderschapsverlof werd in 2012 dan weer opgetrokken tot een maximum van 4 maanden.

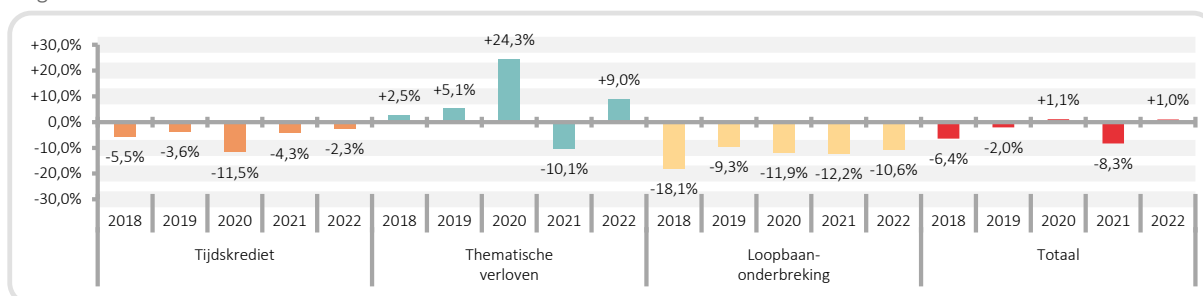
Met ingang van 1 januari 2015 onderging de reglementering met betrekking tot het tijdskrediet opnieuw enkele belangrijke wijzigingen. Zo geeft onder meer het niet-gemotiveerd tijdskrediet voortaan geen recht meer op onderbrekingsuitkeringen en gelden opnieuw sterkere leeftijdsvoorwaarden voor tijdskrediet in het eindeloopbaanstelsel. Sinds 1 april 2017 is ook het recht op niet-gemotiveerd tijdskrediet afgeschaft.

Vanaf september 2016 is de RVA, behoudens enkele uitzonderingen, niet meer bevoegd voor nieuwe aanvragen voor onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking en dit voor zowel werknemers van het Vlaamse lokale, provinciale, communautaire als het gewestelijke openbaar ambt, alsook van het Vlaams onderwijs, met uitzondering van de contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

Tabel 88
Gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking

	Tijdskrediet	Thematische verloven	Loopbaanonderbreking	Totaal	Tijdskrediet	Thematische verloven	Loopbaanonderbreking	Totaal
2018	111.399	83.983	59.160	254.541	100	100	100	100
2019	107.392	88.299	53.676	249.367	96	105	91	98
2020	95.000	109.743	47.303	252.046	85	131	80	99
2021	90.938	98.633	41.556	231.127	82	117	70	91
2022	88.808	107.488	37.137	233.433	80	128	63	92
Evol. 2018-2022	- 20,3%	+ 28,0%	- 37,2%	- 8,3%				

Grafiek 60
Evolutie op jaarbasis van het aantal gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking

In 2022 werden gemiddeld per maand 233.433 onderbrekingsuitkeringen betaald in de verschillende stelsels van tijdskrediet, thematische verloven en loopbaanonderbreking. Dat zijn er 2.306 meer dan in 2021, wat een stijging inhoudt van 1,0%. Op vijf jaar tijd is er een daling van 8,3%.

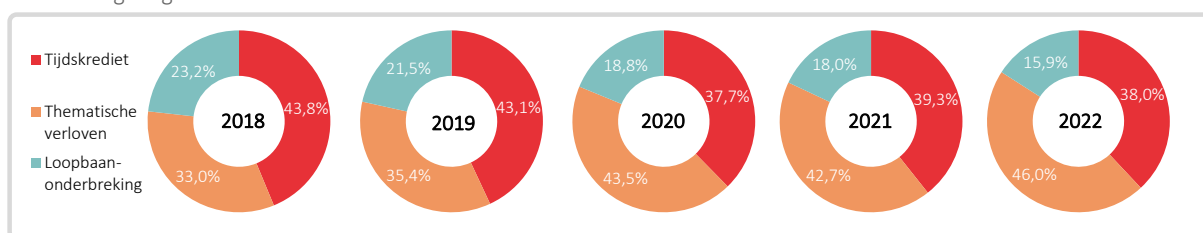
Het aantal uitkeringsgerechtigden met een gewone loopbaanonderbreking daalt sterk met 10,6%. Er werden in 2022 gemiddeld 37.137 onderbrekingsuitkeringen per maand betaald. Wanneer we vergelijken met 2018, zien we een daling van 37,2%.

Het aantal uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet heeft lange tijd een constante groei gekend, maar de inperkingen van 2012 en 2015 hebben ervoor gezorgd dat de trend opnieuw dalende is. Hun aantal bedraagt 88.808 in 2022, d.i. een daling met 2,3% in vergelijking met 2021. In vergelijking met 2018 werden 20,3% minder uitkeringsgerechtigden met tijds-krediet geteld.

In de stelsels van de thematische verloven zien we een stijging in 2022: het aantal uitkeringsgerechtigden nam toe met 9,0% op jaarbasis. In 2022 worden 28,0% meer onderbrekingsuitkeringen voor thematisch verlof betaald dan in 2018. Het relatieve belang van de thematische verloven in het totaal van de uitkeringsgerechtigden is dan ook gestegen van 33,0% in 2018 tot 46,0% in 2022.

Grafiek 61

Verhouding volgens stelsel

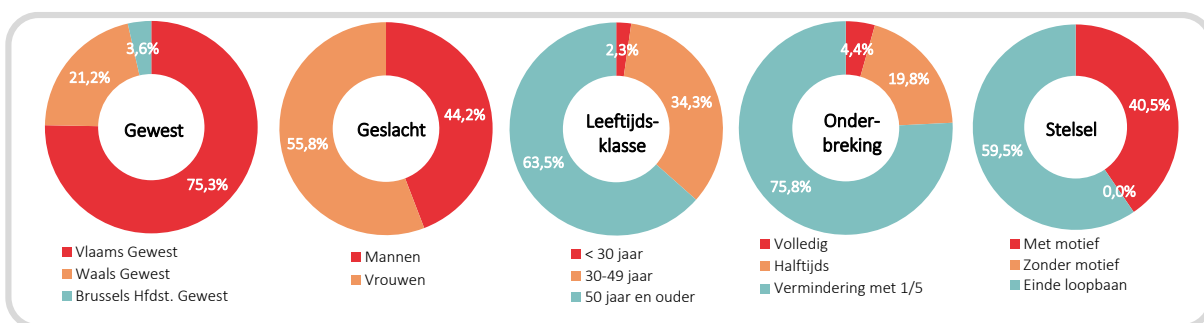

6.2 Tijdskrediet

Tabel 89
Gerechtigden op tijdskrediet

	2018	2021	2022	Evol. 2018-2022		Evol. 2021-2022	
Gewest							
Vlaams Gewest	82.233	68.148	66.865	-15.368	-18,7%	-1.283	-1,9%
Waals Gewest	24.581	19.404	18.788	-5.794	-23,6%	-616	-3,2%
Brussels Hfdst. Gewest	4.584	3.386	3.156	-1.429	-31,2%	-231	-6,8%
Geslacht							
Mannen	42.252	37.851	39.224	-3.028	-7,2%	+1.372	+3,6%
Vrouwen	69.147	53.087	49.585	-19.562	-28,3%	-3.502	-6,6%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	2.708	2.146	2.003	-705	-26,0%	-142	-6,6%
30-49 jaar	36.743	32.088	30.449	-6.294	-17,1%	-1.639	-5,1%
50 jaar en ouder	71.948	56.704	56.356	-15.592	-21,7%	-348	-0,6%
Onderbreking							
Volledig	4.140	3.974	3.905	-235	-5,7%	-68	-1,7%
Halftijds	24.195	18.389	17.601	-6.594	-27,3%	-788	-4,3%
Vermindering met 1/5	83.064	68.575	67.302	-15.761	-19,0%	-1.273	-1,9%
Stelsel							
Met motief	36.255	37.852	35.924	-331	-0,9%	-1.929	-5,1%
Zonder motief	9.738	22	8	-9.730	-99,9%	-14	-62,9%
Einde loopbaan	65.407	53.063	52.877	-12.530	-19,2%	-187	-0,4%
Totaal	111.399	90.938	88.808	-22.591	-20,3%	-2.129	-2,3%
Zonder uitkeringen	10.629	7.632	5.876	-4.753	-44,7%	-1.756	-23,0%
Algemeen totaal	122.028	98.570	94.684	-27.343	-22,4%	-3.885	-3,9%

Grafiek 62
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in tijdskrediet in 2022

In het tijdskrediet voor de werknemers van de private sector neemt het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden in 2022 af op jaarbasis met 2,3% of 2.129 uitkeringsgerechtigden per maand. De afname doet zich in bijna alle geschetste profielsegmenten voor. Enkel bij de mannen zien we een stijging. Het tijdskrediet zonder motief, afgeschaft sinds 1 april 2017, blijft van toepassing op alle eerste aanvragen en aanvragen om verlenging waarvoor de werkgever een schriftelijke kennisgeving heeft ontvangen vóór 1 april 2017. Dit verklaart de daling van 62,9% ten voordele van het aantal uitkeringsgerechtigden met motief. Met nog slechts gemiddeld 8 werknemers per maand in 2022, is dit stelsel bijna uitgedoofd. Ook het aantal werknemers met tijdskrediet zonder uitkeringen daalt om dezelfde reden: in 2022 zijn er gemiddeld 5.876 werknemers per maand (-23,0%).

Ten opzichte van 2018 zien we een daling van 20,3% van de uitkeringstrekkers in tijdskrediet.

Wanneer we de verdeling voor 2022 bekijken volgens de beschreven profielkenmerken, stellen we vast dat 75,3% van de uitkeringsgerechtigden uit het Vlaams Gewest komt, 63,5% 50 jaar en ouder is, 75,8% een vermindering van de arbeidstijd met 1/5 verkiest en 59,5% zich in een stelsel eindeloopbaan bevindt. De vrouwen zijn in de meerderheid met een aandeel van 55,8%, al neemt dit wel af t.o.v. 2018.

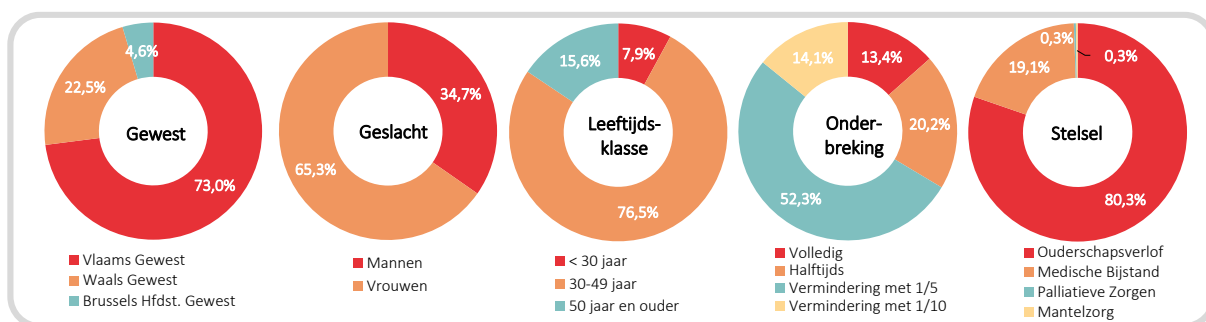
6.3

Thematische verloven

Tabel 90
Gerechtigden met een thematisch verlof

	2018	2021	2022	Evol. 2018-2022		Evol. 2021-2022	
Gewest							
Vlaams Gewest	60.601	71.700	78.432	+17.831	+29,4%	+6.732	+9,4%
Waals Gewest	18.906	22.402	24.146	+5.240	+27,7%	+1.745	+7,8%
Brussels Hfdst. Gewest	4.476	4.532	4.909	+434	+9,7%	+377	+8,3%
Geslacht							
Mannen	26.416	33.484	37.309	+10.893	+41,2%	+3.825	+11,4%
Vrouwen	57.566	65.150	70.179	+12.612	+21,9%	+5.029	+7,7%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	9.507	8.751	8.522	-985	-10,4%	-229	-2,6%
30-49 jaar	61.359	74.783	82.208	+20.850	+34,0%	+7.425	+9,9%
50 jaar en ouder	13.118	15.099	16.757	+3.640	+27,7%	+1.658	+11,0%
Onderbreking							
Volledig	12.860	12.616	14.452	+1.592	+12,4%	+1.836	+14,5%
Halftijds	17.454	19.280	21.664	+4.210	+24,1%	+2.384	+12,4%
Vermindering met 1/5	53.669	54.667	56.180	+2.510	+4,7%	+1.512	+2,8%
Vermindering met 1/10	0	12.071	15.192	+15.192	-	+3.122	+25,9%
Stelsel							
Ouderschapsverlof	65.218	79.008	86.310	+21.092	+32,3%	+7.302	+9,2%
Medische Bijstand	18.421	19.193	20.578	+2.157	+11,7%	+1.384	+7,2%
Palliatieve Zorgen	344	337	328	-16	-4,7%	-9	-2,7%
Mantelzorg	0	95	273	+273	-	+177	+186,3%
Totaal	83.983	98.633	107.488	+23.505	+28,0%	+8.854	+9,0%
Zonder uitkeringen	5.945	5.038	5.206	-739	-12,4%	+167	+3,3%
Algemeen totaal	89.928	103.672	112.693	+22.765	+25,3%	+9.021	+8,7%

Grafiek 63
Profiel van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof in 2022

De vier vormen van thematisch verlof - namelijk het ouderschapsverlof, het verlof voor medische bijstand, palliatief verlof en het verlof voor mantelzorg - zijn zowel in de private als in de openbare sector van toepassing. Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van die stelsels stijgt in 2022 met 9,0% op jaarbasis (+8.854 eenheden). Op vijf jaar tijd noteren we een stijging met 28,0% (+23.505 eenheden). Het aantal thematische verloven zonder uitkeringen is gestegen met 3,3% in vergelijking met vorig jaar.

De stijging op jaarbasis van de thematische verloven met uitkeringen doet zich in alle gewesten voor, voor beide geslachten en voor alle leeftijdsklassen met uitzondering van de < 30-jarigen (-2,6%). Wanneer we naar het type onderbreking gaan kijken, zien we sterke stijgingen bij de voltijdse onderbrekingen (+14,5%), bij de halftijdse onderbreking (+12,4%) en bij de vermindering met 1/10 (+25,9%). Bij de vermindering van de werkduur met 1/5 is er een lichte stijging (+2,8%).

Het ouderschapsverlof kent een stijging op jaarbasis van 9,2%. Op vijf jaar tijd noteren we een stijging met 32,3%. Het verlof voor medische bijstand kent een stijging van 7,2%. In vergelijking met 2018 is het aantal gerechtigden gestegen met 11,7%. Het palliatief verlof is op jaarbasis gedaald met 2,7% en in vergelijking met 2018 met 4,7%. Op 1 oktober 2019 trad het verlof voor erkende mantelzorgers in werking. Vanaf 1 september 2020 is het mogelijk om, na erkenning door het ziekenfonds, een uitkeringsaanvraag in te dienen bij de RVA. In 2022 waren er maandelijks gemiddeld 273 betalingen in dit stelsel.

In vergelijking met 2018 is het aantal uitkeringsgerechtigden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest minder sterk gestegen dan in de andere gewesten. Wat het geslacht betreft zien we een sterkere toename bij de mannen (+41,2%), dan bij de vrouwen (+21,9%). Het aantal uitkeringsgerechtigden jonger dan 30 jaar daalt (-10,4%), bij de overige leeftijdscategorieën is er een sterke stijging. De halftijdse onderbreking kent de sterkste stijging met 24,1%, terwijl de andere onderbrekingstypes minder sterk gestegen zijn.

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof is afkomstig uit het Vlaams Gewest (73,0%) en het gaat vooral om verminderingen van de arbeidstijd met 1/5 (52,3%). Volgens leeftijdsklasse valt daarentegen de oververtegenwoordiging op van het aantal uitkeringsgerechtigden van 30-49 jaar (76,5%). Dit laat zich verklaren door het grote relatieve belang van het ouderschapsverlof (80,3%), waarvoor deze leeftijdsklasse als de voornaamste doelgroep kan gelden. Ten slotte gaat het ook om een uitgesproken meerderheid van vrouwelijke uitkeringsgerechtigden (65,3%).

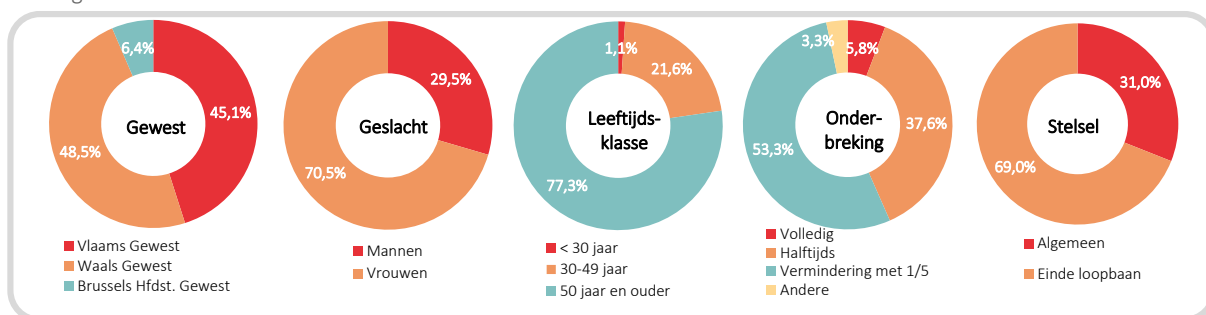
6.4

Loopbaanonderbreking

Tabel 91
Gerechtigden op loopbaanonderbreking

	2018	2021	2022	Evol. 2018-2022		Evol. 2021-2022	
Gewest							
Vlaams Gewest	38.706	21.550	16.739	-21.967	-56,8%	-4.811	-22,3%
Waals Gewest	17.791	17.551	18.003	+212	+1,2%	+452	+2,6%
Brussels Hfdst. Gewest	2.663	2.454	2.394	-268	-10,1%	-60	-2,4%
Geslacht							
Mannen	17.251	12.137	10.971	-6.280	-36,4%	-1.167	-9,6%
Vrouwen	41.909	29.418	26.166	-15.743	-37,6%	-3.252	-11,1%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	731	394	393	-339	-46,3%	-1	-0,1%
30-49 jaar	12.941	8.539	8.033	-4.907	-37,9%	-506	-5,9%
50 jaar en ouder	45.487	32.623	28.710	-16.777	-36,9%	-3.913	-12,0%
Onderbreking							
Volledig	2.188	1.909	2.160	-28	-1,3%	+250	+13,1%
Halftijds	23.853	16.027	13.960	-9.892	-41,5%	-2.067	-12,9%
Vermindering met 1/5	30.962	22.177	19.795	-11.168	-36,1%	-2.383	-10,7%
Andere	2.157	1.442	1.222	-935	-43,4%	-220	-15,2%
Stelsel							
Algemeen	18.228	12.535	11.519	-6.709	-36,8%	-1.016	-8,1%
Einde loopbaan	40.932	29.021	25.618	-15.314	-37,4%	-3.403	-11,7%
Entiteiten							
Gefedereerde entiteiten	47.009	32.346	28.232	-18.777	-39,9%	-4.114	-12,7%
Federale entiteiten	12.150	9.210	8.904	-3.246	-26,7%	-305	-3,3%
Totaal	59.160	41.556	37.137	-22.023	-37,2%	-4.419	-10,6%
Zonder uitkeringen	1.086	938	846	-240	-22,1%	-92	-9,8%
Algemeen totaal	61.331	43.432	38.829	-22.503	-36,7%	-4.603	-10,6%

Grafiek 64
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking in 2022

De evolutie van loopbaanonderbreking in zijn geheel wordt beïnvloed door de evoluties in de gefedereerde entiteiten. In dat licht is het met name relevant de invoering te vermelden van het zogenaamde zorgkrediet voor personeelsleden van de Vlaamse openbare sector vanaf 2 september 2016, nadat de bevoegdheid voor deze materie in het kader van de Zesde Staatshervorming is overgeheveld naar het gewestelijke niveau.

Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking daalt in 2022 met 10,6% op jaarbasis, wat overeenkomt met een afname van 4.419 uitkeringen per maand. Het aantal onderbrekingen zonder uitkering daalt in 2022 met 9,8%.

De afname van het aantal uitkeringsgerechtigden op jaarbasis doet zich in elk van de geschetste profielsegmenten voor met uitzondering van het Waals Gewest en de voltijdse onderbreking. De daling is sterker in het Vlaams Gewest (-22,3%) dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-2,4%). In het Waals Gewest (+2,6%) is er een kleine stijging. De grootste daling doet zich voor bij de 50-plussers (-12,0%). De volledige onderbreking (+13,1%) kent een stijging terwijl de andere types onderbreking dalen met 10 tot 15 procent. De gefedereerde entiteiten kennen een grotere daling dan de federale entiteiten. Ze dalen met respectievelijk 12,7% en 3,3%.

Ten opzichte van 2018 zien we een sterke daling van het aantal onderbrekingsuitkeringen met 37,2%, een afname van 22.023 eenheden. De daling is het grootst in het Vlaams Gewest (-56,8%) ten gevolge van de invoering van het zorgkrediet. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een daling met 10,1%. In het Waals Gewest blijft het aantal onderbrekingsuitkeringen vrij stabiel (+1,2%). De kleinste afname vinden we terug bij de uitkeringsgerechtigden die hun arbeidstijd volledig onderbreken (-1,3%) daar waar de andere types van onderbreking een daling kennen van rond de 40%.

Wanneer we de verhoudingen van de uitkeringsgerechtigden bekijken volgens leeftijdsklasse en stelsel, valt het op dat het grotendeels gaat om 50-plussers (77,3% van de gevallen), vaak in een stelsel eindloopbaan (69,0% van de gevallen). Iets meer dan de helft van de gevallen betreft een onderbreking met 1/5 (53,3%). Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden zijn vrouwen (70,5%).

6.5

Verdeling van alle onderbrekingsstelsels volgens motief

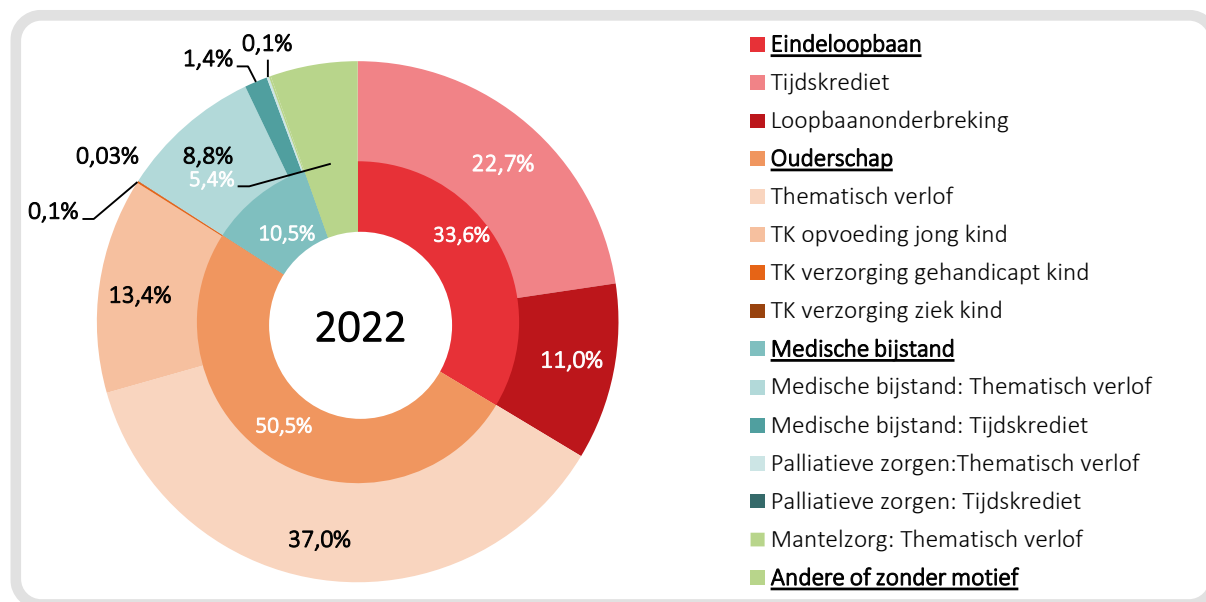
Tabel 92

Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen in 2022

	Aantal	%
Eindeloopbaan		
Tijdscrediet	52.877	22,7%
Loopbaanonderbreking	25.618	11,0%
Totaal	78.494	33,6%
Ouderschap		
Thematisch verlof	86.310	37,0%
TK opvoeding jong kind	31.170	13,4%
TK verzorging gehandicapt kind	259	0,1%
TK verzorging ziek kind	68	0,03%
Totaal	117.807	50,5%
Medische bijstand		
Medische bijstand: Thematisch verlof	20.578	8,8%
Medische bijstand: Tijdscrediet	3.312	1,4%
Totaal	23.890	10,2%
Palliatieve zorgen		
Palliatieve zorgen: Thematisch verlof	328	0,1%
Palliatieve zorgen: Tijdscrediet	3	0,001%
Totaal	331	0,1%
Mantelzorg		
Mantelzorg: Thematisch verlof	273	0,12%
Totaal	273	0,12%
Andere		
TK erkende opleiding	1.108	0,5%
TK Corona	3	0,001%
Totaal	1.111	0,5%
Zonder motief		
Loopbaanonderbreking	11.519	4,9%
Tijdscrediet	8	0,00%
Totaal	11.527	4,9%
Algemeen totaal	233.433	100%

Grafiek 65

Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen in 2022

Hoewel het tijdskrediet, het thematisch verlof en de loopbaanonderbreking drie verschillende stelsels uitmaken, bestaat er doorheen de drie stelsels een zekere overlap wat betreft de motieven waarvoor een werknemer een bepaalde onderbreking kan kiezen. Zo bestaat er zowel in het tijdskrediet als in de loopbaanonderbreking een eindeloopbaanstelsel. Sinds het ontstaan van het tijdskrediet met motief, kan men binnen dit stelsel bovendien een extra recht krijgen om prestaties volledig of gedeeltelijk te onderbreken voor gelijkaardige motieven als die van de thematische verlopen. (Dat recht kan men krijgen boven op het recht op thematische verlof. De toegangsvoorwaarden voor tijdskrediet met motief zijn wel anders dan die voor de thematische verlopen: leeftijd van het kind voor wie de onderbreking kan worden gevraagd, anciënniteit bij de werkgever, bestaan van een cao voor een volledige of halftijdse onderbreking, enz.). De onderbrekingsuitkering voor thematisch verlof is wel hoger dan de uitkering voor tijdskrediet met motief. Voor de loopbaanonderbreking zijn geen motieven gespecificeerd.

Wanneer we doorheen de drie stelsels de verhoudingen van het aantal uitkeringsgerechtigden bekijken volgens motief, zien we hoe het merendeel van de onderbrekingen betrekking heeft op een motief i.v.m. ouderschap (50,5%) en 33,6% van de onderbrekingen in het kader van een eindeloopbaanstelsel zijn. Alle overige motieven (incl. de niet-gespecificeerde motieven) maken samen slechts 15,9% uit van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Overige uitkeringen

Naast de drie grote domeinen van volledige werkloosheid, tijdelijke werkloosheid en onderbrekingsuitkeringen, vallen nog een aantal andere, minder vaak benutte uitkeringsvormen onder de bevoegdheid van de RVA. Die komen in dit hoofdstuk achtereenvolgens aan bod.

7.1

Deeltijds werkenden met een inkomensgarantie-uitkering (IGU)

Werklozen die het werk deeltijds hervatten kunnen onder bepaalde voorwaarden bovenop het deeltijdse nettoloon een uitkering van de RVA krijgen. Deze uitkering voor deeltijdse werknemers met behoud van rechten wordt een "inkomensgarantie-uitkering" genoemd (IGU).

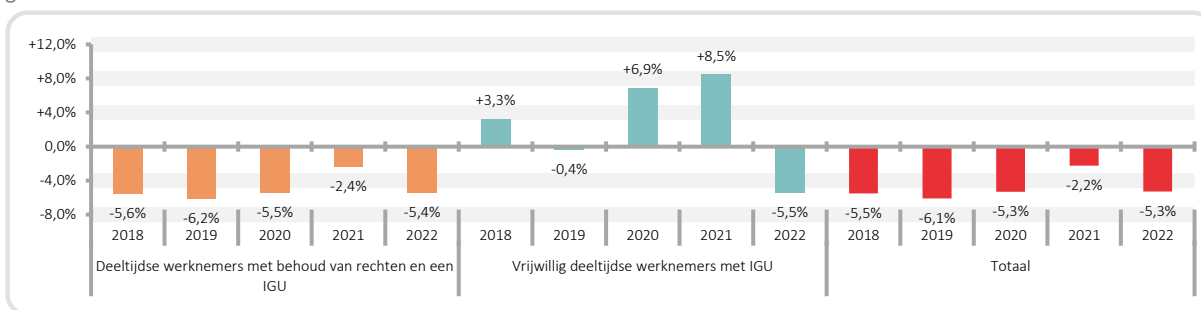
7.1.1

Volgens stelsel

Tabel 93
Deeltijdse werknemers volgens stelsel

	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU	Vrijwillig deeltijdse werknemers met IGU	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU: kunstwerkers	Totaal	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU	Vrijwillig deeltijdse werknemers met IGU	Totaal
2018	35.368	387	0	35.755	100	100	100
2019	33.190	386	0	33.576	94	100	94
2020	31.375	413	0	31.788	89	107	89
2021	30.627	448	0	31.075	87	116	87
2022	28.978	423	32	29.433	82	109	82
Evol. 2018-2022	- 18,1%	+ 9,3%	-	- 17,7%			

Grafiek 66
Evolutie op jaarbasis van de deeltijdse werknemers volgens stelsel

In 2022 werden, gemiddeld per maand, 29.433 deeltijdse werknemers geteld, d.i. 1.642 of 5,3% minder dan in 2021. Sinds 2018 werden nooit minder deeltijdse werknemers geteld dan in 2022.

Slechts een kleine minderheid van het aantal betalingen (1,4%) wordt uitgekeerd aan vrijwillig deeltijdse werknemers met een IGU. Het gaat hier om werknemers die niet beantwoorden aan de voorwaarden om met een voltijdse werknemer te worden gelijkgesteld en die ook niet aan de voorwaarden beantwoorden om beschouwd te worden als deeltijdse werknemer met behoud van rechten. De vrijwillig deeltijdse werknemer kan in geval van volledige werkloosheid halve uitkeringen genieten voor de uren waarop hij gewoonlijk tewerkgesteld was.

Indien deze werknemers weer deeltijds aan het werk gaan, dan kunnen zij in voorkomend geval recht hebben op een inkomensgarantie-uitkering (KB van 07.06.2013, IW 01.07.2013). Voor deze subgroep daalt het aantal betalingen op jaarbasis met 5,5%.

Het aantal deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU daalt op jaarbasis met 5,4%. Deze daling is waarschijnlijk te verklaren door de wijzigingen ingevoerd in 2015 m.b.t. de berekeningswijze en toekenningsvoorwaarden van het IGU.

Het statuut deeltijdse kunstwerkers met behoud van rechten en een IGU bestaat sinds 1 oktober 2022 (cf. deel 3.1.1.2). Voor dit stelsel waren er in 2022 gemiddeld 32 betalingen per maand.

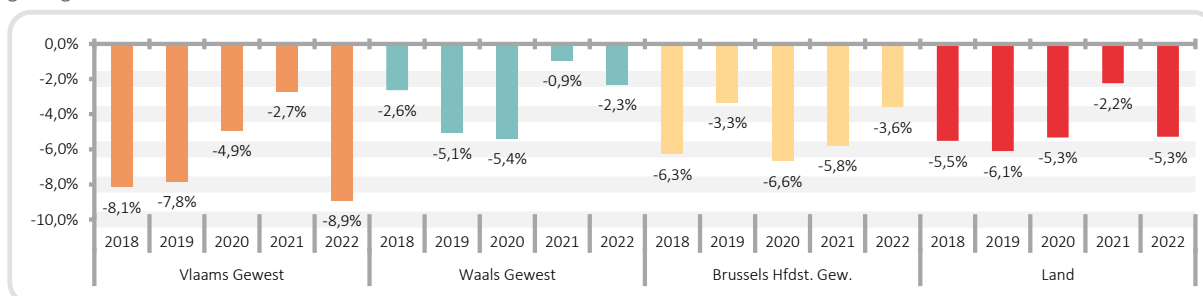
7.1.2

Volgens gewest

Tabel 94
Deeltijdse werknemers volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2018	15.763	16.102	3.890	35.755	100	100	100	100
2019	14.528	15.287	3.761	33.576	92	95	97	94
2020	13.811	14.466	3.511	31.788	88	90	90	89
2021	13.438	14.329	3.308	31.075	85	89	85	87
2022	12.243	14.001	3.189	29.433	78	87	82	82
Evol. 2018- 2022	- 22,3%	- 13,0%	- 18,0%	- 17,7%				

Grafiek 67
Variatie op jaarbasis van de deeltijds werknemers vol-
gens gewest

Sinds 2018 is het aantal deeltijdse werknemers in het Vlaams Gewest gedaald met 22,3%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waals Gewest is de daling ook aanzienlijk met respectievelijk 18,0% en 13,0%.

Op jaarbasis noteren we in alle gewesten een daling: in het Vlaams Gewest -8,9%, in het Waals Gewest -2,3% en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest -3,6%.

7.1.3 Volgens geslacht

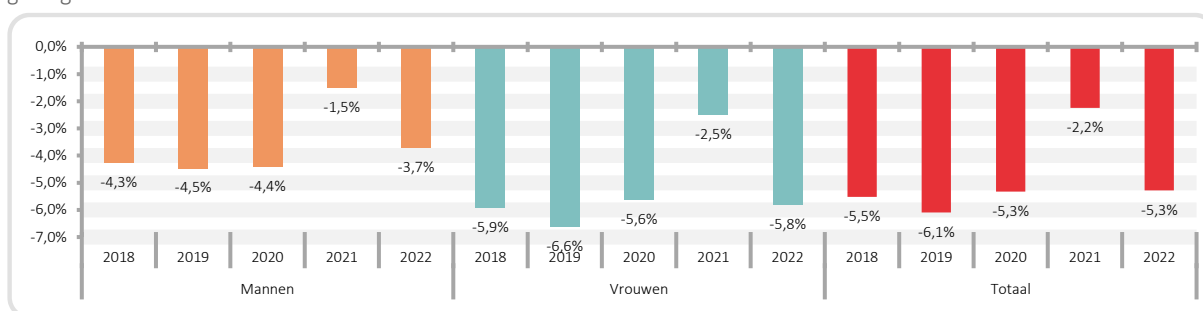
Tabel 95

Deeltijdse werknemers volgens geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2018	8.529	27.226	35.755	100	100	100
2019	8.148	25.428	33.576	96	93	94
2020	7.790	23.998	31.788	91	88	89
2021	7.673	23.402	31.075	90	86	87
2022	7.388	22.045	29.433	87	81	82
Evol. 2018-2022	- 13,4%	- 19,0%	- 17,7%			

Grafiek 68

Evolutie op jaarbasis van de deeltijds werknemers volgens geslacht

Sinds 2018 is het aantal vrouwelijke deeltijdse werknemers gedaald met 19,0% t.o.v. 13,4% bij de mannelijke deeltijdse werknemers.

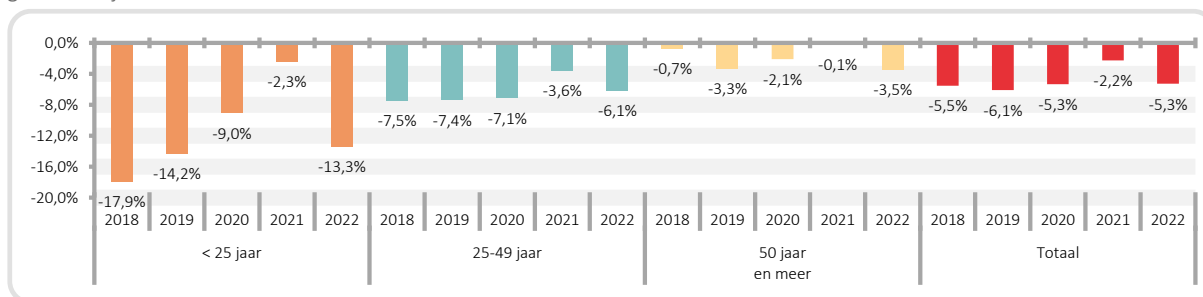
Op jaarbasis zijn er dalingen van respectievelijk 3,7% bij de mannen en 5,8% bij de vrouwen.

7.1.4 Volgens leeftijdsklasse

Tabel 96
Deeltijdse werknemers volgens leeftijdsklasse

	< 25 jaar	25-49 jaar	50 jaar en meer	Totaal	< 25 jaar	25-49 jaar	50 jaar en meer	Totaal
2018	1.015	22.011	12.730	35.755	100	100	100	100
2019	870	20.392	12.314	33.576	86	93	97	94
2020	791	18.940	12.057	31.788	78	86	95	89
2021	773	18.262	12.040	31.075	76	83	95	87
2022	670	17.140	11.623	29.433	66	78	91	82
Evol. 2018-2022	- 34,0%	- 22,1%	- 8,7%	- 17,7%				

Grafiek 69
Evolutie op jaarbasis van de deeltijds werknemers volgens leeftijdsklasse

Sinds 2018 is het aantal deeltijdse werknemers onder de 25 jaar met 34,0% gedaald. Het aantal mensen tussen 25 en 49 jaar is met 22,1% gedaald en het aantal 50-plussers is in deze periode met 8,7% gedaald.

Het aandeel van de < 25-jarigen bij de deeltijdse werknemers bedraagt in 2022 slechts 2,3%.

Het aantal 50-plussers vertoont op jaarbasis een kleinere daling (-3,5%) dan de leeftijdsklassen < 50 jaar. De grootste daling is te zien bij het aantal < 25 jarigen (-13,3%). Het aantal 25-49-jarigen is dit jaar gedaald met 6,1%.

7.2

Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

In het kader van de Zesde Staatshervorming werden op 1 juli 2014 verschillende bevoegdheden over tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen juridisch gezien overgedragen van de RVA naar het regionale niveau. Totdat de gewestelijke diensten voorbereid waren op een operationele overdracht, bleef de RVA met het oog op het continuïteitsbeginsel echter het dagelijkse beheer uitoefenen. De RVA-statistieken behandelen slechts de betalingen waarvoor de RVA nog steeds operationeel verantwoordelijk is. Bij overdracht zijn de statistieken over deze maatregelen dan ook vaak uitdovend.

De overnames gebeuren niet op hetzelfde tijdstip of voor elk gewest aan hetzelfde ritme, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest. Meerdere materies zijn overgedragen op 1 januari 2016, zoals de dienstencheques in elk van de drie gewesten of de controle van de actieve beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt in het Vlaams en het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. Het merendeel van de overige materies is overgedragen in de loop van 2016 en 2017. Teneinde een overzicht te kunnen aanbieden van de timing en (statistische) impact van die overdrachten, heeft de RVA in 2019 een publicatie²¹ geactualiseerd met beschrijvingen van wanneer en in welke mate de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen al dan niet zijn overgedragen naar het regionale niveau.

²¹ 'Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming' – maart 2019

De overdracht van premies en toeslagen (opleidingsuitkering, stage-uitkering incl. instapstage, vestigingsuitkering, werkervattings toeslag [loontrekende, zelfstandige en activiteitencoöperatie], premie laatste maand beroepsopleiding, kinderopvangtoeslag, PWA-opleidingstoeslag, overstappremie en mobiliteitstoeslag) omvat de bevoegdheid inzake de reglementering, attestatie en uitbetaling. De eerste operationele overdracht vond plaats in mei 2016 (overdracht van de premie laatste maand beroepsopleiding aan het Vlaams Gewest).

Bij het merendeel van de reeds verrichte operationele overdrachten werden de stelsels afgevoerd om de doelstellingen over te dragen naar andere stelsels of strategieën. De stage-uitkering in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die na de overdracht op 1 januari 2017 werd vervangen door een nieuw stelsel genaamd 'Stage First', vormt hierop een uitzondering. Ook bij de overdracht op 15 maart 2018 van de werkervattings toeslag en op 1 september 2018 van de opleidingsuitkering en de stage-uitkering aan het Vlaams Gewest, werden verschillende vervangende maatregelen voorzien, maar de RVA is daar niet langer bij betrokken.

Voor de activeringsmaatregelen (doorstromingsprogramma, SINE en Activa) geldt dat de overdracht de attestatie en bepaalde aspecten van de reglementering betreft.

De doorstromingsprogramma's zijn, tot nu toe met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, overal overgenomen en afgevoerd in de loop van 2016 en 2017. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deed hetzelfde vanaf januari 2021. Bijgevolg zijn ook die statistieken uitdovend: in de laatste maanden van 2021 vallen hiervoor geen betalingen meer te noteren.

Voor SINE vond tot nu toe alleen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest reeds een overdracht plaats, m.n. vanaf januari 2021. In dit gewest is SINE dan ook uitgedoofd in 2021.

De enige Activamaatregel die aanvankelijk op federaal niveau behouden bleef, is Activa PVP. Hoewel de RVA de operationele verantwoordelijkheid behield, werd dit stelsel op budgettair vlak overgedragen naar de FOD Binnenlandse Zaken. Deze voorzag vanaf 1 januari 2018 een nieuwe federale regeling die Activa PVP verving. In het kader van deze nieuwe regeling ontvangen de gemeenten met een veiligheids- en preventieplan een toelage. De gemeenten betalen zelf het volledige loon van de stadswachten. Om de afschaffing van het oude Activa PVP-stelsel te kunnen uitvoeren, werd het alsnog overgedragen naar de gewesten, waar het werd opgeheven zonder overgangsmatregelen. Enkel het Vlaams Gewest koos ervoor Activa PVP te behouden, waarbij de RVA als operator optreedt. Bijgevolg is ook dit stelsel in principe uitdovend.

Op het vlak van de Activamaatregelen die reeds naar het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest operationeel zijn overgedragen, toont zich een verschillende beleidskeuze tussen de gewestelijke diensten onderling. Het Vlaams Gewest opteerde ervoor om de maatregelen vanaf 1 juli 2016 gedeeltelijk en vanaf 1 januari 2017 volledig af te voeren en te integreren in andere stelsels of strategieën, o.a. die gebaseerd op de verminderde RSZ-bijdragen. Deze statistiek is dan ook uitdovend. Het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daarentegen bleven na operationele overdracht (respectievelijk op 1 januari en 1 juli 2016) in eerste instantie de federale regelgeving ongewijzigd toepassen. Vanaf 1 juli 2017 heeft het Waals Gewest, na reglementaire overdracht, Activa echter vervangen door een nieuw stelsel genaamd 'Plans Impulsion'. Ook voor dit nieuwe plan blijft de RVA operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van de betalingen. De maatregelen in kwestie blijven dan ook voorkomen in de RVA-statistieken. Vanaf 1 oktober 2017 opteerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ervoor om Activa Start af te schaffen, en Activa werd omgevormd tot het nieuwe stelsel "Activa Brussels".

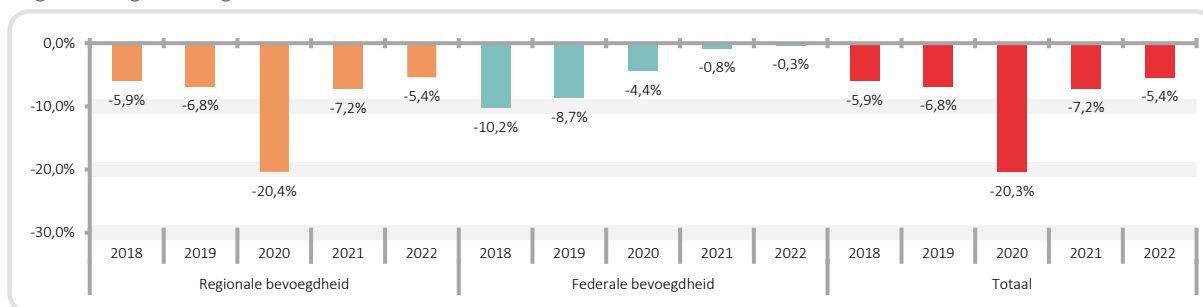
Tabel 97

Tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel

	2018	2019	2020	2021	2022	Evol. 2018- 2022
Regionale bevoegdheid	61.951	57.744	45.987	42.688	40.381	-34,8%
Activa Plan	34.243	35.883	29.535	30.183	29.475	-13,9%
SINE	9.711	9.602	8.461	7.895	7.509	-22,7%
Werkhervattingstoeslag	12.593	9.013	6.179	4.208	2.839	-77,5%
Kinderopvangtoeslag	501	512	317	277	506	+1,1%
Opleidingsuitkering	1.783	254	118	93	37	-97,9%
Doorstromingsprogramma	3.071	2.465	1.363	14	0	-100,0%
Instapstage	41	14	14	18	16	-61,6%
Activa Start	4	1	0	0	0	-100,0%
Toeslag beroepsopleiding	5	0	0	0	0	-100,0%
Federale bevoegdheid	179	164	156	155	155	-13,6%
Tewerkstelling in een maatwerkbedrijf	179	164	156	155	137	-23,5%
Uitkering voor interregionale mobiliteit	0	0	0	0	3	-
Uitkering voor knelpuntberoep	0	0	0	0	13	-
Uitkering voor gezondheidszorg	0	0	0	0	2	-
Totaal	62.130	57.907	46.143	42.843	40.536	-34,8%

Grafiek 70

Evolutie op jaarbasis van de tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel

Op jaarbasis noteren we voor elk van de werk- en activeringsmaatregelen een daling, behalve voor kinderopvangtoeslag. In het Waals Gewest is het nog mogelijk om deze aan te vragen, voor de andere gewesten is deze maatregel uitdovend. De grootste procentuele dalingen noteren we bij de kleinste groep van de genoemde maatregelen.

Het grootste stelsel, m.n. Activa, vertegenwoordigt inmiddels 73% van de betalingen. Het gaat in 2022 nog uitsluitend om betalingen uitgevoerd in het kader van de regionale regelgeving.

Sinds september 2022 is het voor een langdurig werkloze die wordt tewerkgesteld in een knelpuntberoep, in een ander gewest of in de zorgsector mogelijk om een uitkering te ontvangen indien hij aan bepaalde voorwaarden voldoet. De uitkering bedraagt 25% van de uitkering die hij als volledig werkloze zou ontvangen tijdens uitkeringsfase 11 en dit gedurende 3 maanden. In 2022 waren er in totaal 13 betalingen van een uitkering voor interregionale mobiliteit, 51 betalingen van een uitkering voor een knelpuntberoep en 7 betalingen van een uitkering voor de gezondheidszorg.

7.3

Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven

Tabel 98

Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven

	Niet-vergoede periode in het					Niet-vergoede periode in het				
	Onthaal-ouders	onderwijs	Verloven: jeugd-vakantie	Verloven: senior-vakantie	Verloven: pleeg-zorg	Onthaal-ouders	onderwijs	Verloven: jeugd-vakantie	Verloven: senior-vakantie	Verloven: pleeg-zorg
2018	2.008	3.498	2.879	305	160	100	100	100	100	100
2019	1.616	3.454	3.064	290	163	80	99	106	95	102
2020	1.105	2.960	2.161	161	123	55	85	75	53	77
2021	789	2.828	2.464	174	138	39	81	86	57	86
2022	814	2.801	2.934	260	152	41	80	102	85	95
Evol. 2018-2022	- 59,5%	- 19,9%	+ 1,9%	- 14,7%	- 4,8%					

De onthaalouders krijgen opvanguitkeringen als hun inkomsten dalen omwille van de afwezigheid van kinderen om redenen onafhankelijk van hun wil. Het aantal betalingen is licht gestegen (814 in 2022, tegenover 789 in 2021).

Mensen die voor onderwijsinstellingen werken, krijgen tijdens de zomervakantie een uitkering als die periode niet gedekt is door een uitgestelde bezoldiging. Hun aantal neemt sedert 2018 stelselmatig af. In vergelijking met vorig jaar daalde het gemiddeld aantal uitkeringen in 2022 met 1,0%.

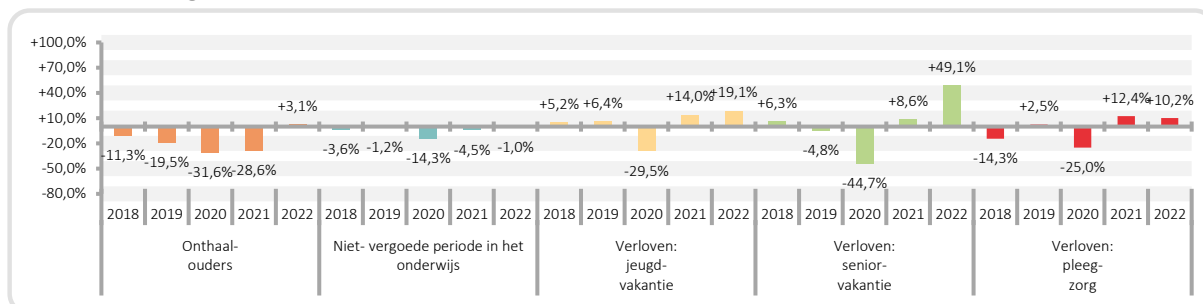
Uitkeringen die bedoeld zijn om de periodes te vergoeden die niet gedekt zijn door vakantiegeld, betreffen enerzijds de schoolverlaters (jeugdvakantie) en anderzijds de 50-plussers die opnieuw een activiteit beginnen in de privésector (seniorvakantie).

In het eerste stelsel steeg het gemiddeld aantal betalingen in 2022 met 19,1% op jaarbasis. In het tweede stelsel was er een toename met 49,1%.

Sommige werknemers ten slotte krijgen uitkeringen als ze verlof nemen om de pers(o)on(en) te verzorgen die in hun gezin werd(en) geplaatst (pleegzorg). Het aantal van die uitkeringstrekkers blijft zeer beperkt: gemiddeld 152 betalingen per maand in 2022. Hun aantal is toegenomen ten opzichte van het jaar voordien (+10,2%), maar dat beeld wordt enigszins vertekend door de kleine absolute aantallen.

Grafiek 71

Evolutie op jaarbasis van de aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven

7.4

Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels

Voor de volledigheid geven we in dit deel nog een aantal minder vaak voorkomende uitkeringen weer die tot de verantwoordelijkheid van de RVA behoren, maar niet vallen onder één van de rubrieken die eerder in dit verslag aan bod kwamen.

De maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut zijn ontstaan uit de crisispremie, een tijdelijke anticrisismaatregel die vanaf 2012 uitdooft. Vanaf 1 januari 2012 werd deze premie omgezet naar een regeling van onbepaalde duur, m.n. de ontslaguitkering – een eenmalige premie betaald aan ontslagen arbeiders.

Met het oog op de verdere harmonisering van de opzegregelingen voor arbeiders en bedienden, wordt vanaf 1 januari 2014 onder bepaalde voorwaarden een ontslagcompensatievergoeding toegekend aan arbeiders bij wie de duur van de opzeggingstermijn minstens ten dele is gebaseerd op de anciënniteit die ze als arbeider verwierven vóór 2014. Deze vergoeding vervangt geleidelijk de ontslaguitkering, die in 2022 dan ook nagenoeg is uitgedoofd.

Algemeen vertoont ook het aantal ontslagcompensatievergoeding de voorbije jaren een neerwaartse tendens. Coronajaar 2020 vormde echter een uitzondering op die regel.

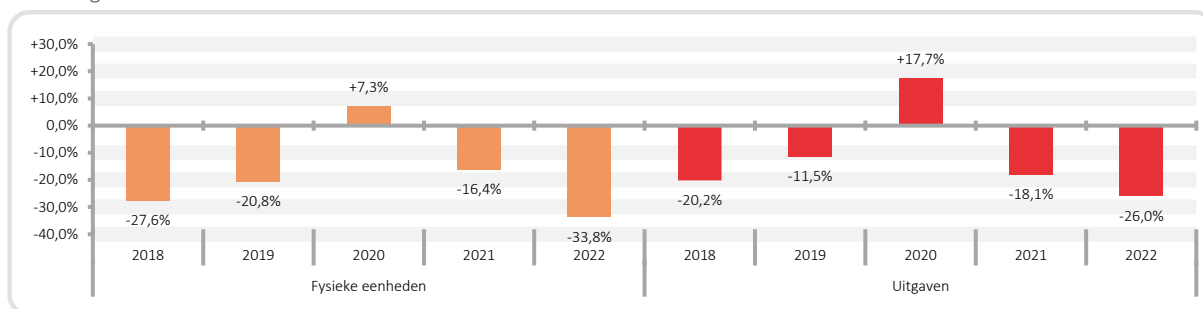
Omdat een groot deel van de ontslagcompensatievergoedingen in meerdere keren wordt uitbetaald, terwijl de crisispremies en ontslaguitkeringen eenmalige premies betreffen, geven de totale uitgaven het beste beeld van de globale evolutie van de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut. In totaal bedragen in 2022 de uitgaven voor deze maatregelen samen 57,8 miljoen EUR, wat op 5 jaar tijd een daling inhoudt van meer dan 1/3.

Tabel 99
Maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

	Fysieke eenheden			Uitgaven (in miljoen EUR)		
	Ontslag- premie	Ontslag- compensatie- vergoeding betaald in meerdere keren	Ontslag- compensatie- vergoeding betaald in 1 keer	Ontslag- premie	Ontslag- compensatie- vergoeding	Totaal
2018	140	1.807	449	3,4	88,2	91,6
2019	3	1.457	436	0,1	81,0	81,1
2020	0	1.571	465	0,0	95,4	95,4
2021	0	1.358	344	0,0	78,1	78,1
2022	0	835	293	0,0	57,8	57,8
Evol. 2018- 2022	-99,9%	-53,8%	-34,8%	-99,9%	-34,5%	-37,0%

Grafiek 72

Evolutie op jaarbasis van de maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

Als laatste kunnen we nog een aantal uitdovende stelsels vermelden, waarvoor de RVA echter tot de laatste verrichte betaling een verantwoordelijkheid blijft dragen.

Voor het halftijds brugpensioen werd de toegang stopgezet in 2012 bij de hervorming van het brugpensioen naar SWT. In 2022 vallen in dit stelsel geen betalingen meer te tellen. Daarnaast worden tot op vandaag nog een aantal betalingen verricht in het kader van de wisselkoerstoeslag voor grensarbeiders in Frankrijk en de compensatiebedragen voor grensarbeiders in Nederland. De wisselkoerstoeslag was gericht op Belgische grensarbeiders in Frankrijk om (voorafgaand aan de invoering van de euro) het relatieve loonverlies te compenseren dat werd veroorzaakt door de schommelende wisselkoers tussen de Franse en de Belgische munt. De compensatievergoeding betreft dan weer een vergoeding aan Belgische grensarbeiders in Frankrijk en Nederland voor hun hogere socialezekerheidsbijdragen. Voor de compensatiebedragen voor Franse grensarbeiders zijn sinds 2016 geen betalingen meer geteld. Voor de wisselkoerstoeslagen en de compensatiebedragen voor Nederlandse grensarbeiders worden tot op vandaag nog een klein aantal betalingen verricht.

Tabel 100

Uitdovende stelsels

	Grensarbeiders Frankrijk: wisselkoers- toeslag	Grensarbeiders Nederland: compensatie- bedrag	Halftijds brugpensioen	Totaal
2018	170	45	43	258
2019	144	34	19	197
2020	113	24	7	144
2021	102	22	1	125
2022	88	24	0	112
Evol. 2018-2022	-48,0%	-46,7%	-100,0%	-56,5%

Statistische RVA-publicaties in 2022

Tabellen met basisgegevens:

- Volledige werkloosheid
- Tijdelijke werkloosheid en verwante uitkeringen
- Deeltijdse werknemers
- Werk- en activeringsmaatregelen
- Vrijstellingen
- Sancties
- Verloven
- Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven
- Dienstencheques (tot eind 2015)
- Werkzoekende werklozen
- Tegen werkloosheid verzekerden en werkloosheidsgraden
- Andere
- Cijfers volgens statuut, gemeente, arrondissement en provincie

Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht crisis:

- Specifieke opvolgingsstatistieken

Tijdelijke energie:

- Specifieke opvolgingsstatistieken

De federale cijfers van de vergoede werklozen:

- Maandelijke publicatie van een commentaar + gegevens

Federale cijfers Loopbaanonderbreking - Tijdskrediet:

- Maandelijke publicatie van een commentaar + gegevens

Cijfers van controle:

- Driemaandelijke publicatie

De brochure 'Trimestriële indicatoren van de arbeidsmarkt':

- Driemaandelijke publicatie

Punctuele publicaties:

- 10 jaar versterkte degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen: Evaluatie van de impact op de transitie naar werk en op de sociale uitgaven in de periode 2010-2020
- Spotlight - Methode voor indicatie van de kwaliteit van uitstrooom naar werk -beschrijving van de procedure en toepassing
- Geografische spreiding van de werkloosheid

Bijdragen aan interdepartementale publicaties:

- Monitoring van de sociale impact van de COVID-19-crisis in België (Working Group Social Impact COVID-19)

Statistische begrippen

Met het oog op een correcte interpretatie van de gegevens die in dit volume zijn opgenomen, worden in de onderstaande tabel een aantal statistische begrippen nader toegelicht. Die statistische definities zijn ook terug te vinden op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek “Documentatie” onder de link “Statistieken”, maar zijn hier aangevuld met een aantal concreet voor dit jaarverslag geldende methodologische opmerkingen.

In het kader van de coronacrisis heeft de RVA specifieke coronastatistieken ontwikkeld, waarvan de methodologie afwijkt van onze gebruikelijke methodologie. Zo hebben de gegevens betrekking op de refertemaand (en niet op de indieningsmaand) en worden ze uitgedrukt in o.a. aantal werknemers (niet in fysieke eenheden), aantal werkgevers en bedragen. Meer informatie vindt u op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek “Documentatie – Statistieken – Tijdelijke werkloosheid wegens coronavirus COVID-19” onder de link “Methodologie”. Deze gegevens komen aan bod in hoofdstuk 1.

Op het einde van dit volume is een lijst te vinden met de voornaamste afkortingen die in dit jaarverslag worden gebruikt. De definitie van de verschillende bevoegdheden van de RVA is echter niet opgenomen in dit deel. We verwijzen hiervoor naar hoofdstuk 2 van het eerste volume van dit jaarverslag en naar de definitielijst op de RVA-website (ook in de rubriek “Documentatie”).

Wij wensen er ten slotte op te wijzen dat voor bepaalde in dit volume gepubliceerde cijfers de totalen licht kunnen afwijken van de som van de diverse deelgroepen. Tenzij anders vermeld, is dit te wijten aan afronding. Aanduidingen van het gewest betreffen steeds de woonplaats, behalve indien specifiek anders aangeduid.

**Betalingen, (aantal)
uitkeringsgerechtig-
den, fysieke eenhe-
den**

Definitie: Met het aantal fysieke eenheden in een bepaalde maand bedoelen we het aantal uitgevoerde betalingen tijdens die maand, indieningsmaand genoemd. Tijdens een indieningsmaand kunnen meerdere betalingen voor één persoon verricht worden. Een betaling kan immers betrekking hebben op een maand in het verleden. De maand waarop een betaling betrekking heeft wordt refertemaand genoemd. De RVA-betalingsstatistieken zijn gebaseerd op de indieningsmaand, niet op de refertemaand. Het begrip fysieke eenheden verwijst dus niet naar het aantal betaalde personen.

De gemiddelden per trimester en per jaar worden berekend door de som van het aantal fysieke eenheden per maand voor de periode in kwestie te delen door respectievelijk 3 en 12, ook als een bepaalde maatregel pas in de loop van het trimester of jaar in voege kwam.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de (referte)maanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2017. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen. Men telt dus 2 fysieke eenheden (betalingen), hoewel het hier maar 1 persoon betreft.

Uitgaven, bedragen

Definitie: Per betaling maakt men de som van de ingediende bedragen.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2017. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met een bedrag van 700 EUR en 1 betaling met een bedrag van 630 EUR.

Dagen

Definitie: Het recht op uitkeringen wordt in principe per dag bepaald. Het maandelijkse bedrag waarop een persoon voor een bepaalde (referte)maand recht heeft, wordt berekend door de dagbedragen te vermenigvuldigen met het aantal vergoedbare dagen. In theorie zijn alle dagen van een maand uitgezonderd de zondagen vergoedbaar, maar in de praktijk kunnen zich situaties voordoen waarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen op sommige dagen vervalt. Zo vallen bv. ziekte-dagen niet ten laste van de werkloosheidsverzekering. Ook dagen waarop men gewerkt heeft zijn niet vergoedbaar. Die dagen moet de werkloze dan aanduiden op zijn controlekaart. Op die manier kan de uitbetalingsinstelling voor elke werkloze het aantal rechtgevendende dagen bepalen.

Per betaling maakt men de som van de ingediende dagen.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de (referte)maanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen bij de RVA in mei 2017 in. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen.

Budgettaire eenheden

Definitie: In sommige statistieken worden de gegevens in budgettaire eenheden uitgedrukt. Deze eenheid geeft weer in welke mate de betaling "weegt" op het budget. Het budgettaire belang van een betaling (fysieke eenheid) wordt immers bepaald door het aantal vergoede dagen. Zo bv. zal de betaling voor een tijdelijk werkloze die recht heeft op 5 dagen veel minder wegen op de totale uitgaven van de maand dan een betaling voor een volledig werkloze die recht heeft op 26 dagen.

Per betaling berekent men de budgettaire eenheid als de dagen gedeeld door het aantal vergoedbare dagen van de refertemaand (d.i. alle dagen uitgezonderd de zondagen). Als zodanig komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met het aantal voltijdse equivalenten.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen bij de RVA in mei 2017 in. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen. De maand mei 2017 telt 27 vergoedbare dagen. De betaling met 20 dagen telt dus als $20 / 27 = 0,74$ budgettaire eenheden; de betaling met 18 dagen als $18 / 27 = 0,67$ budgettaire eenheden.

Werkloosheidsgraad
(berekening RVA)

Definitie: De werkloosheidsgraad wordt berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van het voorafgaande jaar. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ, RSZ- en DIBISS-gegevens over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders.

Instroom, Uitstroom

Definitie: De instroom en de uitstroom wordt in het jaarverslag grotendeels op drie verschillende wijzen gedefinieerd:

1. Voor het illustreren van algemene tendensen wordt de in- en uitstroom op basis van indieningsmaanden bepaald. Van alle personen die in een trimester X een betaling ontvingen, wordt onderzocht of ze die reeds ontvingen in trimester X-1 - indien neen, tellen we een instroom - en of ze die nog ontvingen in trimester x+1 - zo neen, tellen we een uitstroom.
2. Voor het in kaart brengen van de impact van meerdere opeenvolgende reglementaire wijzigingen wordt de in- en uitstroom op basis van refertemaanden bepaald. Van alle personen die in een refertemaand X een betaling ontvingen, wordt de vergelijking gemaakt met de maanden X-1 en X+1 om in- of uitstroom te bepalen. Per trimester wordt elke dergelijke in- of uitstroom slechts 1x geteld.
3. Voor het in kaart brengen van de impact van reglementaire wijzigingen per jaar wordt de instroom op basis van refertemaanden bepaald. Van alle personen die in een jaar X een betaling ontvingen, wordt gekeken of er een periode van minimum 12 maanden valt te tellen voorafgaand aan de eerste betaalde maand, waarin de betrokkene geen betaling ontving. Zo ja, wordt een instroom geteld.

Werkloosheidsgraad
(internationale
vergelijking)

Definitie:

1. De werkloosheid in strikte zin (geharmoniseerde statistiek) : is de werkloosheid zoals die wordt gedefinieerd door de Internationale Arbeidsorganisatie IAO. Het gaat hier om de werkzoekende volledig werklozen (personen die niet tewerkgesteld zijn, direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en actief op zoek zijn naar een tewerkstelling). Eurostat, het statistiekbureau van de Europese Commissie publiceert werkloosheidsstatistieken op basis van deze gegevens. Deze statistiek is gebaseerd op een gemeenschappelijke enquête die op trimestriële basis wordt afgenomen bij een steekproefpopulatie in elke lidstaat van de Europese Unie;

2. De werkloosheid in ruime zin (geharmoniseerde statistiek) : een bredere definiëring, die ook rekening houdt met werkzoekenden die niet direct inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt of die niet actief op zoek zijn naar een job.

Voorbeeld:

<http://www.rva.be/nl/documentatie/publicaties/studies>

Lijst van afkortingen

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACCO	Activiteitencoöperatie
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
ACTIRIS	Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
ADG	Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft
ADMB	Algemeen Dienstbetoon voor Middenstandsberoepen
AD	SEI Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
APE	Aides à la promotion de l'emploi (bevordering van de tewerkstelling in Wallo- nië)
ARAB	Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming
Art.	Artikel
ARZA	Algemeen Repertorium van de Zelfstandige Arbeiders
ASR	Aangifte sociaal risico
Bbp	Bruto binnenlands product
BBZ	Bureau Belgische Zaken
BCP	Business Continuity Plan
BO	Beroepsopleiding
BOC	Basisoverlegcomité
BPM	Business Process Management
BPR	Business Process Reengineering
BS	Belgisch Staatsblad
CAF	Common Assessment Framework
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
Cass.	Cassatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCD	Centrale controledienst
CCOD	Christelijke Centrale der Openbare Diensten
CFIV	Cel voor Financiële Informatieverwerking
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
DmfA	Multifunctionele aangifte

DBR	Deeltijds werknemer met behoud van rechten
DOO	Dienst Organisatieontwikkeling
DSP	Doorstromingsprogramma
EAK	Enquête naar de arbeidskrachten
EER	Europese Economische Ruimte
EFQM	European Foundation for Quality Management
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen- en Staalnijverheid
E-gov	E-government
EIPA	European Institute for Public Administration
EIS	Executive Information System
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
EMU	Europese Monetaire Unie
EPM	Expenditure Performance Management
EU	Europese Unie
Epv	Elektronisch proces-verbaal
EWE	Eerste werkervaringscontract
FAMIFED	Federaal agentschap voor de kinderbijslag
FPB	Federaal Planbureau
FOD	Federale Overheidsdienst
Forem	Office communautaire et régional de la Formation professionnelle et de l'Emploi
FPD	Federale Pensioendienst
FSO	Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers
GAK	Gemeenschappelijk Administratiekantoor
GDZ	Geïnformatiseerde directiezaal
Gesco	Gesubsidieerde contractueel
GGMMI	Gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen
GOB	Gespecialiseerd opleidings-, begeleidings- en bemiddelingscentrum
GOP	Globaal ontwikkelingsplan
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points
HB	Hoofdbestuur
HIP	Herinschakelingsprogramma (Dienstenbanen)
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
HO	Hoger onderwijs
HRM	Human Resources Management
HSO	Hoger secundair onderwijs
HT	Halftijds
IBFFP	Institut Bruxellois Francophone pour la Formation Professionnelle
IFAPME	Institut wallon de Formation en Alternance et des indépendants et Petites et Moyennes Entreprises
IGSS	Institut grand-ducal de la Sécurité Sociale
IGU	Inkomensgarantie-uitkering
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
ISSA	International Social Security Association
IVSZ	Internationale Vereniging van Sociale Zekerheid
IW	In werking

IWEPS	Institut wallon de l'évolution, de la prospective et de la statistique
IWZ	Inschrijving als werkzoekende
JAP	Jaaractieplan
KB	Koninklijk Besluit
KPI	Key Performance Indicator
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
LATG	Loon- en arbeidstijdgegevensbank
LO	Loopbaanonderbreking
LO/TK	Loopbaanonderbreking/Tijdskrediet
MB	Ministerieel Besluit
MBS	Milieubeheersysteem
METS	Methodology Team Support
MFP	Multifunctionele punten
MISUS	Management Information System for Unemployment Services
NAC	Nationale Administratieve Commissie
NAR	Nationale Arbeidsraad
NBB	Nationale Bank van België
NIC	Nationaal Intermutualistisch College
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
NOC	Nationaal Opleidingscentrum
NV	Naamloze vennootschap
NWOW	New Way of Working
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OFO	Opleidingsinstituut van de Federale Overheid
OISZ	Openbare Instelling van Sociale Zekerheid
PLOT	Plaatselijke Loketten voor Tewerkstelling
POD	Programmatorische overheidsdienst
ProMES	Productivity Measurement and Enhancement System
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
RB	Regeringsbesluit
RIO	RVA Intranet ONEM
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RJV	Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie
RKW	Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
RMT	Regie voor Maritiem Transport
RSVZ	Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RTD	Regionale tewerkstellingsdiensten
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
Selor	Selectiebureau van de Federale Overheid
SEPP	Service Externe de Prévention et Protection
SI	Sociale Inspectie
SINE	Programma's in de sociale inschakelingseconomie
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SIPP	Service Interne de Prévention et Protection

SPC	Statistical Process Control
SPW	Service Public de Wallonie
STC	Subregionaal Tewerkstellingscomité
SWT	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage
TK	Tijdskrediet
TOC	Tussenoverlegcomité
TSW	Toezicht Sociale Wetten
TW	Tijdelijk werkloze/tijdelijke werkloosheid
UAM	User access Management
UI	Uitbetalingsinstelling
UVW-NWZ	Niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
UVW-WZ	Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VOIP	Voice Over Internet Protocol
VSOA	Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt
VT	Voltijds
VTE	Voltijds equivalent
VVSG	Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten
VW	Volledig werkloze/volledige werkloosheid
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
W	Wet
WB	Werkloosheidsbureau
WSE	Werk en Sociale Economie
WZUA	Werkzoekende uitkeringsaanvragen

Lijst van tabellen en grafieken

Woord vooraf.....	3
1 2022 in vogelvlucht.....	9
Tabel 1 Aantal betalingen volgens uitkeringsgroep	9
Grafiek 1 Evolutie op jaarbasis van het aantal betalingen volgens uitkeringsgroep	11
Grafiek 2 Verhouding van het aantal betalingen per uitkeringsgroep	12
Grafiek 3 Totaal aantal uitkeringsgerechtigden in absolute cijfers (boven) en als percentage van het totaal aantal tegen werkloosheid verzekerden (onder)	13
Tabel 2 Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep	15
Grafiek 4 Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep	16
Grafiek 5 Afwijking (in percentage) van decenniumgemiddelden ten opzichte van het algemene gemiddelde sinds 1980	16
Tabel 3 Mijlpalen voor grote uitkeringsgroepen	17
Tabel 4 Uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep (in miljoen EUR).....	18
Grafiek 6 Evolutie op jaarbasis van het aantal uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep	19
Grafiek 7 Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep	20
Tabel 5 Uitgekeerde bedragen volgens gewest (in miljoen EUR).....	21
Grafiek 8 Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens gewest	22
Tabel 6 Aantal budgettaire eenheden volgens uitkeringsgroep	23
Tabel 7 Aantal vergoede dagen volgens uitkeringsgroep	24
Tabel 8 Aantal verschillende begunstigten volgens uitkeringsgroep	25
2 Maatschappelijke en socio-economische context	27
Tabel 9 Conjunctuurindicatoren voor de arbeidsmarkt in België	29
Grafiek 9 Evolutie van de conjunctuurindicatoren op jaarbasis.....	29
Tabel 10 Belgische werkgelegenheid en bevolking (in duizenden personen)	31

Grafiek 10	Evolutie van de werkgelegenheid en de bevolking op jaarbasis.....	31
Tabel 11	Geharmoniseerde werkloosheidsgraad	33
Grafiek 11	Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad	33
Tabel 12	Geharmoniseerde werkloosheidsgraad volgens profielkenmerken in 2021	35
Grafiek 12	Kaart – onderlinge verhouding van de werkloosheidsgraad onder de Europese lidstaten in 2021	36
Tabel 13	Aandeel vergoede werkloosheid binnen de totale werkloosheid volgens werkloosheidsduur.....	37
Grafiek 13	Verhouding tussen vergoede en niet-vergoede werklozen in 2021	37
Tabel 14	Werkloosheid in ruime zin	38
Grafiek 14	Graden van de werkloosheid in ruime zin	40
Grafiek 15	Evolutie op jaarbasis per subgroep van de werkloosheid in ruime zin.....	40
Grafiek 16	Evolutie op langere termijn per subgroep van de werkloosheid in ruime zin	40
Grafiek 17	Evolutie van de werkloosheid in ruime zin	40
Tabel 15	Geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad	41
Grafiek 18	Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad	41
Tabel 16	Geharmoniseerde inactiviteitsgraad.....	42
Grafiek 19	Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde inactiviteitsgraad	42
Grafiek 20	Structuur van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) in 2021	43
Grafiek 21	Structuur van de inactiviteit in 2021.....	44
Grafiek 22	Evolutie van de inactiviteitsgraad voor de 55-64 jarigen.....	44
Grafiek 23	Structuur en aard van de werkgelegenheid in 2021	45
Grafiek 24	Langetermijnevolutie van de tijdelijke werkloosheid in budgettaire eenheden (voltijds equivalenten)	48
Grafiek 25	Evolutie van de aangiften van tijdelijke werkloosheid t.o.v. de ziekenhuisbezetting o.w.v. COVID-19	49
Tabel 17	Overzicht betalingen tijdelijke werkloosheid voor diverse crisismaatregelen in 2021 en 2022 (fysieke eenheden).....	53
Tabel 18	Overzicht betalingen tijdelijke werkloosheid voor diverse crisismaatregelen in 2021 en 2022 (onderlinge verhoudingen)	53
Tabel 19	Meerkost van de tijdelijke werkloosheid wegens corona en de Oekraïense oorlog	54
Tabel 20	Benutting van en uitgaven voor andere crisismaatregelen in de tijdelijke werkloosheid in 2021 en 2022.....	55
Grafiek 26	Kaart - Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer in 2019-2022	56
Tabel 21	Overzicht van het effect van de bevrozing van de degressiviteit	58
Tabel 22	Overzicht van het effect van het verlengen van het recht op inschakelingsuitkeringen	59
Tabel 23	Overzicht van het effect van het verlengen van het recht op het voordeel ‘springplank naar zelfstandige’	60

Tabel 24	Impact van het verlengen van het recht op het voordeel 'springplank naar zelfstandige'	60
Tabel 25	Impact van de maatregelen voor zeevissers en havenarbeiders.....	61
Tabel 26	Evolutie van het aantal niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden met focus op de Oekraïense en Russische nationaliteit (index: januari 2022 = 100)	62
Tabel 27	Overzicht van de coronamaatregelen gericht op de kunstensector	64
Tabel 28	Evolutie van de onderbrekingsstelsels i.h.k.v. corona	65
Tabel 29	Overzicht van het gebruik van de diverse specifieke crisismaatregelen en hun meerkost	67
Tabel 30	Financiële impact van de crisissen op de RVA-maatregelen per jaar (in duizend EUR)...	68
Grafiek 27	Overzicht van de financiële impact van de crisissen op RVA-maatregelen (in duizend EUR)	69
Tabel 31	Overzicht van de indeling van de betalingen in uitgaveposten in 2022	71
Tabel 32	Evolutie van het aantal betalingen en van de uitgekeerde bedragen volgens uitgavepost (in miljoen EUR).....	72
Tabel 33	Overzicht van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties	73
Tabel 34	Conjuncturele vooruitzichten	74
Tabel 35	Evolutie van de fysieke eenheden volgens uitgavepost in het federale RVA-budget.....	75
Tabel 36	Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)	75
Tabel 37	Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp	76
Grafiek 28	Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp	76
Tabel 38	Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2018 (in miljoen EUR - index 2018=100).....	76
3	Impact van recente reglementaire wijzigingen	77
Tabel 39	Dagbedragen van de volledige uitkering in de degressieve fases volgens gezinscategorie (zonder anciënniteits toeslag).....	78
Tabel 40	Aantal betalingen die een cumul betreffen met een overgangsuitkering pensioen.	80
Tabel 41	Werklozen met een beschermingsuitkering	81
Tabel 42	Werklozen van wie het recht op inschakelingsuitkeringen werd uitgebreid omdat zij een traject MMPP of een traject voor AO33% volgen (aantal personen per jaar)	82
Tabel 43	Werklozen met een inschakelingsuitkering die een traject MMPP of AO33% volgen (aantal personen per jaar).....	82
Tabel 44	Evolutie van de toelatingsvoorwaarden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage volgens stelsel	84
Tabel 45	Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (exclusief halftijds brugpensioen) volgens stelsel.....	85
Grafiek 29	Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage volgens leeftijd	87
Tabel 46	Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage volgens leeftijd	87

Tabel 47	Evolutie van de criteria voor vrijstelling van inschrijving.....	89
Tabel 48	Aantal personen toegetreden tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze volgens leeftijd	89
Tabel 49	Minimum en maximum brutodagbedragen.....	90
Tabel 50	Aantal onderbrekingsuitkeringen gecumuleerd met inkomsten uit een bijkomende zelfstandige activiteit	91
Tabel 51	Personen toegetreden tot het stelsel van tijdskrediet	92
Tabel 52	Personen toegetreden tot het stelsel van loopbaanonderbreking.....	93
Tabel 53	Personen toegetreden tot de eindloopbaanstelsels loopbaanonderbreking en tijdskrediet	94
Tabel 54	Personen toegetreden tot de thematische verloven.....	96
4	Volledige werkloosheid	97
Grafiek 30	Verhouding tussen UVW-WZ en UVW-NWZ.....	98
Tabel 55	Evolutie van het totale aantal UVW-WZ en UVW-NWZ.....	98
Grafiek 31	Evolutie op jaarbasis van het totale aantal UVW-WZ en UVW-NWZ.....	99
Grafiek 32	Verhouding van de subgroepen van de UVW-WZ	100
Tabel 56	UVW-WZ volgens subgroep	101
Grafiek 33	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens subgroep	101
Tabel 57	UVW-WZ volgens gewest.....	103
Grafiek 34	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gewest	103
Tabel 58	UVW-WZ volgens geslacht	104
Grafiek 35	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens geslacht	104
Tabel 59	UVW-WZ volgens leeftijdsklasse	105
Grafiek 36	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse	105
Tabel 60	UVW-WZ volgens studieniveau.....	106
Grafiek 37	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens studieniveau	106
Tabel 61	UVW-WZ volgens werkloosheidsduur	107
Grafiek 38	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens werkloosheidsduur.....	107
Tabel 62	UVW-WZ volgens nationaliteit.....	108
Grafiek 39	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens nationaliteit	108
Tabel 63	UVW-WZ volgens gezinscategorie	109
Grafiek 40	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gezinscategorie.....	109
Tabel 64	UVW-WZ volgens gezinscategorie en uitkeringsfase.....	110
Tabel 65	Gemiddelde uitkering volgens gezinscategorie en uitkeringsfase.....	110
Tabel 66	UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid	111
Grafiek 41	Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid	111
Grafiek 42	Verhouding van de subgroepen van de UVW-NWZ.....	112

Tabel 67	UVW-NWZ volgens subgroep.....	113
Grafiek 43	Evolutie op jaarbasis van de Uvw-NWZ volgens subgroep.....	113
Grafiek 44	Profiel van de Uvw-NWZ.....	114
Tabel 68	Vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen.....	116
Grafiek 45	Evolutie op jaarbasis van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen	116
Grafiek 46	Verhoudingen van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen	117
Tabel 69	Verdeling van de vrijstellingen in het kader van opleidingen volgens stelsel: aantal betalingen (gemiddeld per maand) en aantal verschillende personen (jaartotaal)	117
Tabel 70	NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm.....	118
Grafiek 47	Evolutie op jaarbasis van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm.....	118
Tabel 71	Gemiddelde maandelijkse uitkering van Uvw volgens subgroep (in lopende prijzen). 120	
Tabel 72	Gemiddelde maandelijkse uitkering van Uvw volgens subgroep (in constante prijzen)	121
Tabel 73	Werkloosheidsgraad per entiteit in 2018 en 2022	122
Grafiek 48	Kaart - Werkloosheidsgraad per entiteit in 2022.....	123
Grafiek 49	Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ vergeleken met de in- en uitstroom.....	124
Tabel 74	Verhouding tussen de stock, blijvers, instroom en uitstroom in 2021 en 2022	125
Grafiek 50	Verhoudingen tussen de in- en uitstroom en de blijvers in T4 2021 en T1 en T2 2022, en bepaling van de uitstroomrichting	126
Tabel 75	Uitstroom naar werk van de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (verschillende personen) in het eerste semester van 2022.....	128
Tabel 76	Instroom als werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (verschillende personen) in het eerste semester van 2022 (< 65 jaar)	129
Grafiek 51	Verdeling van de Uvw-WZ volgens eventuele bijkomende activiteit	130
Tabel 77	Gemiddeld aantal betalingen verricht aan volledig werklozen met een bijkomstige activiteit tijdens de werkloosheid (voordeel 'springplank naar zelfstandige')	131
Tabel 78	Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in 2021 en 2022.....	133
Tabel 79	Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in 2022- resultaten per gewest	135
5	Tijdelijke werkloosheid.....	137
Tabel 80	Kerncijfers tijdelijke werkloosheid	137
Tabel 81	Tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden.....	138
Grafiek 52	Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden	138
Tabel 82	Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak.....	140
Grafiek 53	Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak.....	140

Tabel 83	Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid.....	141
Grafiek 54	Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid.....	141
Tabel 84	Tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen.....	142
Grafiek 55	Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen	143
Grafiek 56	Verhouding volgens motief.....	143
Tabel 85	Tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden.....	144
Grafiek 57	Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden	144
Tabel 86	Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer	145
Grafiek 58	Kaart - Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer in 2022	146
Tabel 87	Tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden.....	147
Grafiek 59	Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden	147
6	Onderbrekingsuitkeringen	149
Tabel 88	Gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking.....	150
Grafiek 60	Evolutie op jaarbasis van het aantal gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking	150
Grafiek 61	Verhouding volgens stelsel	151
Tabel 89	Gerechtigden op tijdskrediet	152
Grafiek 62	Profiel van de uitkeringsgerechtigden in tijdskrediet in 2022	152
Tabel 90	Gerechtigden met een thematisch verlof.....	154
Grafiek 63	Profiel van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof in 2022.....	154
Tabel 91	Gerechtigden op loopbaanonderbreking.....	156
Grafiek 64	Profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking in 2022.....	156
Tabel 92	Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen in 2022	158
Grafiek 65	Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen in 2022	159
7	Overige uitkeringen.....	161
Tabel 93	Deeltijdse werknemers volgens stelsel.....	163
Grafiek 66	Evolutie op jaarbasis van de deeltijdse werknemers volgens stelsel.....	163
Tabel 94	Deeltijdse werknemers volgens gewest.....	164
Grafiek 67	Variatie op jaarbasis van de deeltijds werknemers volgens gewest.....	164
Tabel 95	Deeltijdse werknemers volgens geslacht.....	165
Grafiek 68	Evolutie op jaarbasis van de deeltijds werknemers volgens geslacht	165

Tabel 96	Deeltijdse werknemers volgens leeftijdsklasse	166
Grafiek 69	Evolutie op jaarbasis van de deeltijds werknemers volgens leeftijdsklasse	166
Tabel 97	Tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel	169
Grafiek 70	Evolutie op jaarbasis van de tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel	169
Tabel 98	Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven	171
Grafiek 71	Evolutie op jaarbasis van de aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven	171
Tabel 99	Maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut	172
Grafiek 72	Evolutie op jaarbasis van de maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut	173
Tabel 100	Uitdovende stelsels	173
Statistische RVA-publicaties in 2022		175
Statistische begrippen		177
Lijst van afkortingen		183
Lijst van tabellen en grafieken		187